

EUROOPA KESKPANK

EUROSÜSTEEM

Majandusülevaade

4 / 2020

Sisukord

Majandusareng	2
Ülevaade	2
1 Väliskeskkond	8
2 Finantsareng	16
3 Majandusaktiivsus	23
4 Hinnad ja kulud	29
5 Raha ja laenud	35
6 Eelarve areng	45
Infokastid	49
1 COVID-19 põhjustatud liikumispiirangute mõju reisiteenustega kauplemisele	49
2 Koroonaviirushaigus COVID-19: turu kartus väljendatuna optsoonihindades	54
3 COVID-19 pandeemia ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete juurdepääs rahastamisele küsitlusandmete alusel	59
4 Likviidsuskeskkond ja rahapoliitilised operatsioonid 2020. aasta 29. jaanuarist 5. maini	64
5 Tööturu piirkondlik areng suure finantskriisi ja sellele järgnenud taastumise ajal	71
6 Lühendatud tööaja kava ning selle mõju palgale ja kasutatavale tulule	76
7 COVID-19 kriis ja selle mõju eelarvepoliitikale	80
Statistika	84

Majandusareng

Ülevaade

4. juuni rahapoliitika istungil otsustas EKP nõukogu suurendada pandeemia majandusmõju ohjeldamise erakorralise varaostukava mahtu, pikendada selle tähtaega ja reinvesteerida selle raames ostetud aegumistähtajani jõudnud väärtpaberitelt laekuvad põhiosa tagasimaksud. Samuti otsustas nõukogu jätkata EKP varaostukava ja selle raames tehtavaid reinvesteeringuid ning jätta EKP baasintressimäärad muutmata. Laekunud andmed kinnitavad, et euroala majandus seisab silmitsi enneolematu langusega. Majandustegevus on koroonaviirushaiguse (COVID-19) pandeemia ja selle piiramiseks võetud meetmete tagajärjel järsult aeglustunud. Töökohtade ja sissetulekute ulatuslik vähenemine ning majandusväljavaatega seotud erakordselt suur ebakindlus on kahandanud märkimisväärselt tarbimiskulutusi ja investeeringuid. Ehkki küsitlusandmed ja majandustegevuse reaallajalised näitajad on mõningal määral osutanud madalseisu läbimisele ning piiramismeetmeid on hakatud järk-järgult leevendada, on taastumine olnud seni tagasihoidlik, võrreldes näitajate järsu langustempoga möödunud kahe kuu jooksul. Eurosüsteemi ekspertide 2020. aasta juuni makromajanduslikus ettevaates euroala kohta prognoositakse, et majanduskasv aeglustub 2020. aasta teises kvartalis enneolematult kiiresti ja hakkab taas hoogustuma aasta teisel poolel, saades suurt tuge märkimisväärselt eelarve- ja rahapoliitikameetmetest. Ettevaates on siiski nii majandustegevuse taset kui ka inflatsiooniväljavaadet kogu ettevaateperioodiks tublisti allapoole korrigeeritud, ehkki põhistsenaariumi ümbritseb endiselt tavaliselt suur ebakindlus. Koguinflatsiooni pärsivad küll madalamad energiahinnad, kuid hinnasurve peaks jääma SKP reaalkasvu järsu aeglustumise ja majanduse märgatavalt süveneva loiduse mõjul tagasihoidlikuks. Neid asjaolusid arvesse võttes tegi EKP nõukogu otsuse rahapoliitiliste meetmete paketi kohta, et toetada majandust järkjärgulise taasavamise ajal ning kaitsta keskmise aja jooksul hinnastabiilsust.

Majandus- ja rahapoliitiline hinnang EKP nõukogu 4. juuni 2020. aasta istungi ajal

COVID-19 epideemia tõttu on üleilmne väljavaade hüppeliselt halvenenud, nagu kinnitab eurosüsteemi ekspertide 2020. aasta juuni makromajanduslik ettevaade. COVID-19 pandeemia on maailmamajanduse halvanud, sest valitsused kõikjal maailmas on võtnud viiruse leviku ohjeldamiseks meetmeid ning see on majandusaktiivsuse järsu languse peamine põhjus. Mitu riiki on viimasel ajal hakanud piiranguid lõdvendama, kuid see toimub ilmselt väga aeglaselt. Eelkõige areneva turumajandusega riikides kahandavad majandusaktiivsust ka järsult odavnenud toormehinnad, rangemad rahastamistingimused ja kapitali ulatuslik väljavool. Laekunud andmed kinnitavad, et piirangutest tingitud majanduslangus on äkiline ja sügav. Arvestades kõiki neid tõsiseid üleilmseid häireid, prognoositakse eurosüsteemi

ekspertide 2020. aasta juuni makromajanduslikus ettevaates, et maailma (v.a euroala) SKP reaalkasv kahaneb sel aastal 4,0%. SKP vähenemise kiirus ja ulatus on suuremad kui eelmise suure majanduslanguse ajal. Pärast järsku kukkumist 2020. aasta kahes esimeses kvartalis peaks üleilmne majandusaktiivsus hakkama kolmandas kvartalis taastuma ning kasvama 2021. aastal 6,0% ja 2022. aastal 3,9%. Maailmakaubandus saab suurema löögi, kuna logistikahäired ja suletud piirid võimendavad languse mõju. Ehkki üleilmne väljavaade on hüppeliselt halvenenud, nagu kinnitab juuniku ettevaade, mõjutavad seda ka edaspidi halvenemisriskid. Kõige suurem risk on see, et pandeemia mõju võib osutuda tugevamaks ja pikaajalisemaks, kui praegu eeldatakse.

Ehkki euroala rahastamistingimused on pärast EKP nõukogu 2020. aasta märtsi istungit mõnevõrra lõdvenenud, ei ole need taastunud enne COVID-19 üleilmset levikut täheldatud tasemel. Vaatlusperioodil (12. märtsist 3. juunini 2020) liikus euroala pankadevahelise üleölaenamise intressimäära (EONIA) forvardkõver ülespoole. Lühikeste tähtaegade puhul on selle kuju endiselt pööratud, kuigi mitte nii palju kui 12. märtsil, mis näitab, et turuosaliste ootused baasintressimäärade edasiste kärbete suhtes on vähenenud ja nihkunud kaugemasse tulevikku. Hoolimata pandeemia majandusmõju ohjeldamise erakorralise varaostukava ja muude meetmete kaudu pakutud rahapoliitilistest stiimulitest kasvas vaatlusperioodil euroala pikaajaliste riigivõlakirjade tulusus. Riskantsete varade hinnad taastusid veebruaris ja märtsis tekkinud kahjumist osaliselt eelkõige tänu üleilmse riskitaluvuse paranemisele ja investorite tajule, et üleilmse kriisi peatse saabumise äärmuslik risk on mõnevõrra taandunud. Valuutaturgudel on euro, kaalutuna väliskaubanduse osatähtsusega, püsinud üldjoontes stabiilne ning kahepoolsete vahetuskursside volatiilsus kajastab COVID-19 pandeemiaga seotud ebakindlust.

Euroala SKP kvartaalne reaalkasv aeglustus 2020. aasta esimeses kvartalis 3,8% ja laekunud andmed osutavad SKP reaalkasvu edasisele märkimisväärsele pidurdumisele teises kvartalis. Viimased majandusnäitajad ja küsitlustulemused kinnitavad euroala majanduse järsku langust ja tööturutingimuste kiiret halvenemist. Koroonaviiruse pandeemia ja selle ohjeldamiseks võetud piirangud on mõjutanud tugevasti tootmis- ja teenindussektorit, vähendades euroala majanduse tootmisvõimsust ja sisenõudlust. Valdava osa värskeimate näitajate alusel võib arvata, et maikuus sai madalpunkt teataval määral läbitud ja mõnes majandussektoris hakkab tegevus jälle aegamisi elavnema. Seetõttu peaks euroala majandustegevus hakkama taastuma kolmandas kvartalis, kui piiranguid leevendatakse veelgi ning toetust pakuvad soodsad rahastamistingimused, ekspansiivne eelarvepoliitiline kurss ja üleilmse majandusaktiivsuse taastumine. Taastumise üldine kiirus ja ulatus on siiski veel väga ebaselged.

Seda hinnangut kajastab üldjoontes ka eurosüsteemi ekspertide 2020. aasta juuni makromajanduslik ettevaade euroala kohta. Ettevaate põhistsenaariumi kohaselt peaks SKP aastane reaalkasv kahanema 2020. aastal 8,7% ning kerkima 2021. aastal 5,2% ja 2022. aastal 3,3%. Võrreldes EKP ekspertide 2020. aasta märtsi makromajandusliku ettevaatega on SKP reaalkasvu 2020. aasta väljavaadet korrigeeritud lausa 9,5% võrra allapoole, aga 2021. ja 2022. aasta puhul vastavalt 3,9% ning 1,9% võrra ülespoole. Kuna väljavaatega on praegu seotud tavatult suur

ebakindlus, sisaldab ettevaade ka kaht lisastsenaariumi.¹ Üldiselt sõltub majanduslanguse ja majanduse taastamise ulatus kindlasti piirangute kestusest ja tõhususest, sissetulekule ja tööhõivele avalduva negatiivse mõju leevendamise meetmete edukusest ning sellest, kui suurel määral on tarnevõimsus ja sisenõudlus pöördumatult kahjustada saanud. Kokkuvõttes leiab EKP nõukogu, et ettevaate põhistsenaariumi riskide tasakaalu mõjutavad halvenemiskid.

Eurostati kiirhinnangu kohaselt aeglustus euroala aastane ÜTHI-inflatsioon 2020. aasta aprilli 0,3%lt mais 0,1%le, kajastades peamiselt energiahindade madalamat inflatsioonimäära. Nafta praeguste ja futuurhindade põhjal võib eeldada, et koguinflatsioon pidurdub tõenäoliselt lähikuudel veelgi ja jääb aasta lõpuni vaoshoituks. Keskmise aja jooksul avaldab väiksem nõudlus inflatsioonile langussurve, mida tasakaalustab vaid osaliselt pakkumispääringutest tulenev tõusurive. Pikemaajaliste inflatsiooniootuste turupõhised näitajad on püsinud väga madalal tasemel. Ehkki küsitlustel põhinevad inflatsiooniootuste näitajad on lühikese ja keskmise aja jooksul halvenenud, on see pikemaajalisi ootusi vähem mõjutanud.

Samasugune hinnang on esitatud ka eurosüsteemi ekspertide 2020. aasta juuni makromajanduslikus ettevaates euroala kohta, mille põhistsenaariumis eeldatakse, et aastane ÜTHI-inflatsioon on 2020. aastal 0,3%, 2021. aastal 0,8% ja 2022. aastal 1,3%. Võrreldes EKP ekspertide 2020. aasta märtsi makromajandusliku ettevaatega on ÜTHI-inflatsiooni väljavaadet korrigeeritud 2020. aastal 0,8%, 2021. aastal 0,6% ja 2022. aastal 0,3% võrra allapoole. Aastane ÜTHI-inflatsioon (v.a energia ja toiduained) on eelduste kohaselt 2020. aastal 0,8%, 2021. aastal 0,7% ja 2022. aastal 0,9%.

COVID-19 pandeemia kiirendas järsult rahapakkumise dünaamikat, kuna ettevõtetele tekkis terav likviidsusvajadus jooksvate kulude rahastamiseks ning majandustegevuses osalejad hakkasid ettevaatusabinõuna selgelt eelistama rahaliste vahendite säästmist. Laia rahapakkumise (M3) kasv kerkis 2020. aasta märtsi 7,5%lt aprillis 8,3%le. Rahapakkumise jõuline kasv kajastab pankade laenuandmist, mis on suuresti tingitud majanduse teravast likviidsusvajadusest. Ühtlasi on suure majandusliku ebakindluse tõttu hakatud ettevaatusabinõuna pigem rahalisi vahendeid säästma. Laia rahapakkumise kasvu peamine tõukejõud on endiselt likviidseima raha ehk kitsa rahaagregaadi M1 areng. Koroonaviiruse leviku majanduslik mõju kujundas jätkuvalt ka erasektorile antavate laenu arengut. Mittefinantsettevõtetele antud laenu aastakasv oli märtsis 5,5% ja aprillis 6,6%. See näitab ettevõtete vajadust rahastada jooksvaid kulusid ja käibekapitali tulude kiire vähenemise ajal. Samal ajal aeglustus kodumajapidamistele antud laenu aastakasv märtsikuiselt 3,4%lt aprillis 3,0%le, kuna piirangute tõttu vähenesid tarbimisvõimalused ja kindlustunne ning halvenes tööturu olukord. EKP nõukogu poliitikameetmed ja eelkõige kolmanda seeria suunatud pikemaajaliste refinantseerimisoperatsioonide (TLTRO-III) väga soodsad tingimused peaksid julgustama panku andma laene kõigile erasektori üksustele. Koos riikide valitsuste ja Euroopa institutsioonide võetud meetmetega soodustavad EKP nõukogu meetmed

¹ Vt eurosüsteemi ekspertide juuni makromajanduslik ettevaade euroala kohta, avaldatud 4. juunil EKP veebilehel.

pidevat juurdepääsu rahastamisele, sealhulgas koroonaviiruse levikust enim mõjutatud osaliste jaoks.

COVID-19 pandeemia mõjutab euroala riikide eelarvepoliitikat

märkimisväärselt. Piirangutega on kaasnenud ka enneolematud stimuleerivate eelarvemeetmete paketid, mille eesmärk on pehendada mõju majandusele ja valmistuda kiireks taastumiseks. Selle tagajärjel peaks valitsemissektori eelarvepuudujääk euroalal tänava järsult suurenema: kui 2019. aastal oli see 0,6% SKPst, siis 2020. aastal peaks see küündima 8,5%ni SKPst. Ehkki eelarvepuudujäägi määr peaks langema 2021. aastal 4,9%ni, moodustab see eelduste kohaselt ka veel 2022. aastal 3,8% SKPst. Euroala üldine eelarvepoliitiline hoiak on 2020. aastal hinnangute kohaselt tugevalt ekspansiivne, kuid 2021. aastal piirav, kuna eeldatavasti on enamik toetusmeetmeid selleks ajaks lõpetatud. Vaatamata piiravale eelarvepoliitikale 2021. aastal püsib üldine eelarvepositsioon märkimisväärselt negatiivne, kuna eelarvahenditega toetatakse jätkuvalt majanduse taastumist, sealhulgas automaatsete stabilisaatorite kaudu. Kiire majanduslanguse tõttu euroalal on kaugelevaatav ja kooskõlastatud eelarvepoliitika endiselt kriitilise tähtsusega, kuid rakendatavad meetmed peaksid olema täpselt sihitud ja ajutised. Sellega seoses on igati tervitatav Euroopa Ülemkogus heaks kiidetud 540 miljardi euro suurune kolme turvavõrgu pakett ning Euroopa Komisjoni ettepanek Euroopa majanduse taastekava kohta, mis on mõeldud pandeemia tõttu kõige rängemalt kannatanud piirkondade ja sektorite toetamiseks.

Rahapoliitiliste meetmete pakett

Vajadus rahapoliitiliste lisameetmete järele tekkis kahe peamise teguri koosmõjul. Esiteks ohustab pandeemia tõttu allapoole korrigeeritud inflatsiooniväljavaade EKP nõukogu eesmärki tagada keskmise aja jooksul hinnastabiilsus. Teiseks, ehkki finantsturgudel valitsevad tingimused on pärast pandeemia majandusmõju ohjeldamise erakorralise varaostukava teatavakstegemist märgatavalt stabiliseerunud, on rahastamistingimused euroalal tervikuna praegu märkimisväärselt karmimad kui pandeemiaeelsel ajal, kuigi majanduskasvu ja inflatsiooni väljavaade eeldaks leebemaid rahastamistingimusi.

Neid asjaolusid arvesse võttes tegi EKP nõukogu kooskõlas oma mandaadiga 4. juunil 2020 otsuse rahapoliitiliste meetmete paketi kohta, et veelgi tugevdada praegust küllaldaselt toetavat rahapoliitilist kurssi, mis on vajalik, tagamaks inflatsioonimäärade kindel lähenemine tasemele, mis on keskmise aja jooksul 2%st allpool, ent selle lähedal.

1. EKP nõukogu otsustas suurendada pandeemia majandusmõju ohjeldamise erakorralise varaostukava mahtu 600 miljardi euro võrra 1350 miljardi euroni. Kuna inflatsiooninäitajat on ettevaateperioodil pandeemia tõttu allapoole korrigeeritud, leevendab erakorralise varaostukava mahu suurendamine rahapoliitika üldist kurssi veelgi ning toetab reaalmajanduse rahastamistingimusi, eelkõige ettevõtete ja kodumajapidamiste jaoks. Varaoste tehakse ka edaspidi paindlikult erinevatel ajavahemikel ning erinevate varaklasside ja riikide kaupa.

See võimaldab EKP nõukogul tõhusalt ära hoida riske, mis takistavad rahapoliitika mõju sujuvat ülekandumist.

2. EKP nõukogu otsustas jätkata pandeemia majandusmõju ohjeldamise erakorralise varaostukava raames netovaraoste vähemalt kuni 2021. aasta juuni lõpuni. See ostuperiood kattub üldjoontes ajavahemikuga, mil rakendatakse teisi pandeemia mõju ohjeldamiseks võetud rahapoliitilisi meetmeid, nagu TLTRO-III ja pandeemia majandusmõju ohjeldamiseks mõeldud pikemaajalised refinantseerimisoperatsioonid (PELTROd). Igal juhul teeb EKP netovaraoste pandeemia majandusmõju ohjeldamise erakorralise varaostukava alusel niikaua, kuni koroonaviiruse levikust tingitud kriisiolukord on EKP nõukogu hinnangul möödas.
3. EKP nõukogu otsustas ka jätkata pandeemia majandusmõju ohjeldamise erakorralise varaostukava raames ostetud aegumistähtajani jõudnud väärtpaberitelt laekuvate põhiosa tagasimaksete reinvesteeringut vähemalt kuni 2022. aasta lõpuni. Igal juhul juhitakse erakorralise varaostukava portfelli likvideerimist tulevikus viisil, mis välistab sekkumise vajaliku rahapoliitika kurssi. Reinvesteeringud aitavad vältida rahastamistingimuste põhjendamatu karmistumise riski ajal, mil majandus on pandeemia põhjustatud šokist alles taastumas. Samal ajal on asjakohane, et pandeemia majandusmõju ohjeldamise erakorralise varaostukava reinvesteeringustrateegia kajastab selle ajutisust ja seost pandeemiast tingitud hädaolukorraga.
4. Lisaks jätkatakse netoostude tegemist EKP varaostukava alusel iga kuu 20 miljardi euro ulatuses ja nendele lisanduvad kuni aasta lõpuni ajutised ostud 120 miljardi euro suuruses mahus. EKP nõukogu eeldab endiselt, et varaostukava alusel tehakse igakuiseid netovaraoste seni, kuni see on vajalik EKP baasintressimäärade toetava mõju tugevdamiseks. Varaostud lõpetatakse vahetult enne seda, kui nõukogu hakkab EKP baasintressimäärasid tõstma.
5. EKP nõukogu kavatseb jätkata varaostukava raames ostetud ja aegumistähtajani jõudnud väärtpaberitelt laekuvate põhiosa tagasimaksete reinvesteeringut täies ulatuses pikema aja jooksul pärast kuupäeva, mil nõukogu hakkab tõstma EKP baasintressimäärasid, ja igal juhul senikaua, kuni see on vajalik soodsate likviidsustingimuste ja küllaldaselt toetava rahapoliitilise kursi säilitamiseks.
6. Lisaks otsustas EKP nõukogu jätta EKP baasintressimäärad muutmata. Nõukogu eeldab, et EKP baasintressimäärad püsivad praegusel või sellest madalamal tasemel seni, kuni inflatsiooniväljavaade on märgatavalt lähenenud tasemele, mis on ettevaateperioodil 2%st allpool, ent sellele piisavalt lähedal, ning see lähenemine kajastub järjepidevalt alusinflatsiooni arengus.

Koos juba kasutusele võetud suurte rahapoliitiliste stiimulitega toetavad nõukogu otsused majanduse likviidsus- ja rahastamistingimusi, aitavad säilitada laenuvooge kodumajapidamistele ja ettevõtetele ning soodsaid rahastamistingimusi kõigi sektorite ja riikide jaoks, et soodustada majanduse taastumist koroonaviirusest tingitud kriisist. EKP nõukogu on praeguses kiiresti muutuvast majanduskeskkonnas jätkuvalt täielikult

pühendunud sellele, et teha oma mandaadi piires kõik, mis on vajalik kõikide euroala kodanike toetamiseks sellel ülimalt keerulisel ajal. See puudutab esmajoones EKP nõukogu ülesannet kindlustada EKP rahapoliitika ülekandumine kõigisse majandussektoritesse ja riikidesse eesmärgiga tagada hinnastabiilsus. Nõukogu on seega ka edaspidi valmis kohandama vajadust mööda kõiki oma rahapoliitilisi instrumente, et kindlustada inflatsiooni pidev lähenemine seatud eesmärgile kooskõlas nõukogu võetud kohustusega tagada sümmeetria.

Koroonaviirushaiguse (COVID-19) pandeemia on maailmamajanduse halvanud. Kõikjal maailmas on valitsused võtnud viiruse leviku ohjeldamiseks meetmeid, mille tagajärjel väheneb majandusaktiivsus lähiajal järsult. Ehkki mitu riiki on viimasel ajal hakanud piiranguid lõdvendama, toimub see ilmselt väga aeglaselt. Eelkõige areneva turumajandusega riikides kahandavad majandusaktiivsust ka järsult odavnenud toormehinnad, rangemad rahastamistingimused ja kapitali ulatuslik väljavool. Laekunud andmed kinnitavad, et pandeemiast ja piirangutest tingitud majanduslangus on ränk ja ulatuslik. Arvestades neid tõsiseid üleilmseid häireid, prognoositakse eurosüsteemi ekspertide 2020. aasta juuni makromajanduslikus ettevaates, et maailma (v.a euroala) SKP reaalkasv kahaneb sel aastal 4,0%. SKP vähenemise kiirus ja ulatus on suuremad kui eelmise suure majanduslanguse ajal. Pärast järsku kukkumist 2020. aasta kahes esimeses kvartalis peaks üleilmne majandusaktiivsus hakkama kolmandas kvartalis taastuma. 2021. aastal suureneb see ettevaate kohaselt 6,0% ja 2022. aastal 3,9%. Maailmakaubandus saab suurema löögi, kuna logistikahäired ja suletud piirid võimendavad languse mõju. Pealegi on kaubandus protsükliline, reageerides majandustegevuse muutustele eeskätt majanduslanguste ajal. Ehkki üleilmne väljavaade on hüppeliselt halvenenud, nagu kinnitab juunikuu ettevaade, mõjutavad seda ka edaspidi halvenemiskid. Kõige suurem risk on see, et pandeemia mõju võib osutuda tugevamaks ja pikaajalisemaks, kui praegu eeldatakse. Teised riskid seonduvad muu hulgas finantsturgude suurema tundlikkusega uudiste suhtes, struktuursete muutustega tootmissektori tarnevõrgustikes ja kaubandusproteksionismi kasvuga.

Üleilmne majandustegevus ja kaubandus

COVID-19 pandeemia on maailmamajanduse halvanud. Kõikjal maailmas on valitsused võtnud viiruse leviku ohjeldamiseks meetmeid, mille tagajärjel väheneb majandusaktiivsus lähiajal järsult. Hiinas võeti niisugused meetmed jaanuari lõpus, teistes riikides aga hiljem, sedamööda kuidas viirus maailmas levis. Ehkki mitu riiki on viimasel ajal hakanud piiranguid lõdvendama, toimub see ilmselt väga aeglaselt. Eelkõige areneva turumajandusega riikides kahandavad majandusaktiivsust järsult odavnenud toormehinnad, rangemad rahastamistingimused ja kapitali ulatuslik väljavool. Need suured üleilmsed šokid tabasid maailmamajandust ajal, mil pärast möödunud aasta ilmetuid tulemusi võis üha enam näha märke stabiliseerumisest. Esmajoones hakkasid arenevate suurriikide eestvedamisel aastavahetuse paiku taastuma tootmistevõime ja kaubandus. Lisaks oleksid enne pandeemia algust saanud majanduse elavnemisele pakkuda tuge tol ajal valitsenud soodsad üleilmsed rahastamistingimused, samuti USA ja Hiina vahelise kaubanduskonflikti osaline lahenedamine pärast kaubanduskokkuleppe esimese etapi sõlmimist.

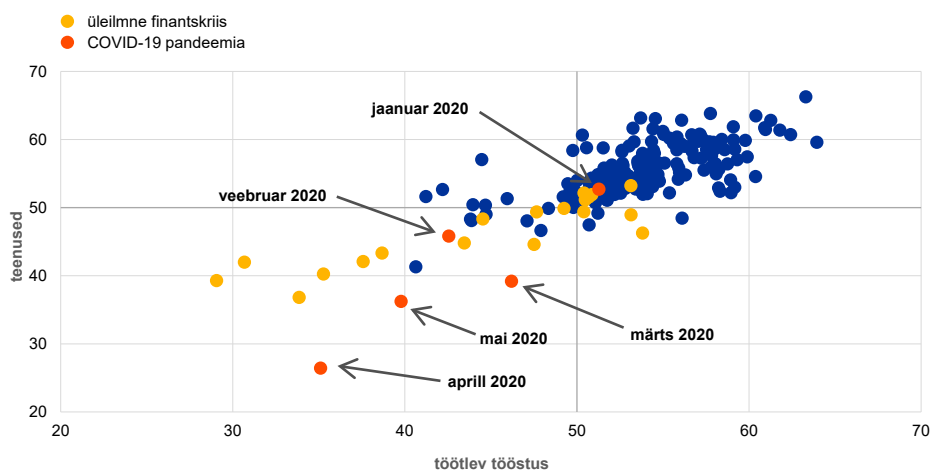
Küsitlusandmed kinnitavad, et pandeemia ja piirangute kahjulik mõju majandusele on ränk ja ulatuslik. Kui vaadata ostujuhtide indeksi uuringu andmeid sektorite kaupa, võib täheldada kolme suundumust. Esiteks kahanes koos rangete piirangute kehtestamisega järsult toodang kõikides sektorites. Teiseks oli mõju teenindussektorile suurem kui töötlevale tööstusele. Olukorras, kus piirangud

pärssisid pakkumist ja nõudlust kogu maailmas, on nii töötleva tööstuse kui ka teenindussektori toodang vähenenud kiiremini kui eelmise suure majanduslanguse ajal (vt joonis 1). Kolmandaks taastub toodangumaht koos tootmise jätkumisega väga madalalt tasemelt, nagu on viimasel ajal näha Hiinas. Ometi on see taastumine mitmel põhjusel vaid osaline. Põhjusteks on piirangud, mis on jäänud kehtima lähedast suhtlust eeldavaid teenuseid pakkuvate ettevõtete suhtes, nakatumise teise laine pärast muretsevate tarbijate muutunud käitumine ning suur ebakindlus, mis pärsib investeerimisotsuste tegemist. See omakorda vähendab lähiajal nõudlust ja pikema aja jooksul tootmistahtu. Üleilmne (v.a euroala) toodangut kajastav ostujuhtide liitindeks taastus mais mõnevõrra, saades tuge nii töötleva tööstuse kui ka teenuste sektori paremate tulemustest, kuid püsib endiselt sügaval miinuspoolel.

Joonis 1.

Töötleva tööstuse ja teenindussektori ostujuhtide üleilmsed toodanguindeksid (v.a euroala)

(hajuvusindeksid)

Allikad: Markit ja EKP arvutused.

Märkused. Viimased andmed pärinevad 2020. aasta maist. Andmed hõlmavad ajavahemikku 1999. aasta jaanuarist 2020. aasta maini. Üleilmse finantskriisi valim (kollased punktid) märgib ajavahemikku 2007. aasta detsembrist 2009. aasta juunini. COVID-19 pandeemia valim (punased punktid) märgib ajavahemikku 2020. aasta jaanuarist 2020. aasta maini.

Tarbijate ettevaatlikum käitumine kajastub üleilmsete kindlustunde näitajate järsus languses.

Viimastel nädalatel on tarbijate kindlustunne eelkõige arenenud riikides tunduvalt vähenenud. Lisaks muudavad tarbijaid ettevaatlikumaks halvenevad tööturutingimused, mis panevad neid igaks juhuks rohkem sääste koguma ja vähendama eelkõige kestvuskapade tarbimist.

Rahastamistingimused muutusid hulga karmimaks, kuigi nüüdseks on need mõnevõrra leevenenud.

Alguses oli karmistumine kiire ja ulatuslik ning mõjutas nii arenenud kui ka arenevaid riike. Peale selle on täheldatud ulatuslikku finantsvahendite väljavoolu arenevatest riikidest nii bruto- kui ka netoarvestuses, ehkki värskemate andmete põhjal on see aeglustunud või viimastel nädalatel isegi ümber pöördunud. Hoolimata neist stabiliseerumise märkidest on finantssurve endiselt suur. Osaliselt on selle taga uute kinnitatud COVID-19 haigestumis- ja surmajuhtumite arvu tõus arenevates riikides. Pandeemiaga seotud kriisi alguses pagesid finantsinvestorid arenevatest riikidest valimatult, kuid nüüd näib, et

investeerimisotsuste tegemisel võetakse üha enam arvesse nende riikide makromajanduslike põhinäitajate ja haavatavuse erisusi.

Kokkuvõttes on rahastamistingimused nii arenenud kui ka arenevates riikides ikka veel hulga rangemad kui enne pandeemiat. Kui aga vaadata pikemat ajavahemikku, on need ikkagi leebemad kui varasemate majanduslanguste, sealhulgas eelmise suure majanduslanguse ja 2000. aastate alguses dot-com-i muli lõhkemisele järgnenud majanduskrahi ajal. Osaliselt võib selle põhjuseks olla maailma keskpankade kiire ja jõuline reaktsioon. Esmajoones on riigivõlakirjade tulususe ja tähtajapreemiate stabiliseerumise põhiteguriks olnud tõenäoliselt rahapoliitilised meetmed, ehkki pandeemia tõttu on üleilmne riigivõlakirjade emiteerimine jõudnud enneolematu tasemeni. Ebakindlus on märgatavalt kasvanud ja püsib suur. Kuigi on veel liiga vara hinnata, millist mõju see suurem ebakindlus praeguses kriisis avaldab, on tõenäoline, et see halvendab taastumisväljavaateid.

Eurosüsteemi ekspertide 2020. aasta juuni makromajanduslikus ettevaates prognoositakse, et maailma (v.a euroala) SKP reaalkasv väheneb sel aastal 4,0%. SKP vähenemise kiirus ja ulatus on palju suuremad kui eelmise suure majanduslanguse ajal. Pärast järsku kukkumist 2020. aasta kahes esimeses kvartalis hakkab majandusaktiivsus ettevaate kohaselt kolmandas kvartalis taastuma. Koos liikumispiirangute kaotamisega peaks majandustegevus esialgu elavnema, kuid ilmselt üsna tasases tempos, sest suhtlemisdistsantsi hoidmise nõue jääb kehtima ja tarbimiskäitumine muutub. Kaugemaks tulevikuks prognoositakse eurosüsteemi ekspertide 2020. aasta juuni makromajanduslikus ettevaates, et majandusaktiivsus suureneb 2021. aastal 6,0% ja 2022. aastal 3,9%. Võrreldes EKP ekspertide 2020. aasta märtsi makromajandusliku ettevaatega on üleilmse kasvu prognoosi korrigeeritud selleks aastaks kõvasti allapoole, kuid keskmise aja arvestuses veidi ülespoole. Need korrigeerimised tähendavad ka seda, et üleilmse toodangu tase jääb EKP ekspertide 2020. aasta märtsi makromajanduslikus ettevaates märgitule alla. Arenevates riikides peaks majanduse taastumine olema tagasihoidlikum kui pärast varasemaid majanduslangusi. Seda põhjustavad praeguste asjaolude tõttu arenevaid riike kahjustavad šokid, muu hulgas pandeemiakriis, ranged rahastamistingimused, kaubandusšokkide negatiivne mõju tooret eksportivatele riikidele ja ulatuslik kapitali väljavool.

USAs on majandusaktiivsus 2020. aasta teises kvartalis hinnangute kohaselt kiiremini kahanema hakanud. SKP reaalkasv aeglustus teise hinnangu järgi esimeses kvartalis aasta arvestuses 5,0% ehk esialgses hinnangus märgitust pisut rohkem. Suurema sagedusega avaldatavate andmete järgi on majanduslangus teises kvartalis veelgi süvenenud, sest aprillis kehtisid kogu riigis karmid piirangud. Aprilli lõpus hakkasid USA osariigid vähehaaval piiranguid lõdvendama. See peaks aitama kaasa majanduse elavnemisele 2020. aasta teises pooles. Seda soodustab praeguseks kehtestatud ulatuslike majanduspoliitiliste toetusmeetmete abil taastuv sisenõudlus. Majanduse prognoositav elavnemine on siiski aeglane, sest tarbijate kindlustunne püsib alates märtsi lõpust täheldatud töökohtade seninägematu kadumise tõttu väga madalal tasemel. Tööhõive vähenes enam kui 22 miljoni töökoha võrra ja töötuse määr jõudis aprillis 14,7%le. Aastane tarbijahinna koguinflatsioon kukkus aprillis eelneva kuu 1,5%lt järsult 0,3%le. Aastane inflatsioon (v.a toidukaubad

ja energia) oli märtsis 2,1%, aga aprillis 1,4%. Sel aastal peaks inflatsioon aeglustuma, kuna nõudlusšoki inflatsiooni pidurdav mõju kaalub üles tarnehäirete inflatsioonitempot kiirendava mõju. Ettevaateperioodi lõpupoole peaks inflatsioon hakkama vähehaaval hoogu koguma ja jõuab eeldatavasti lähemale föderaalreservi süsteemi eesmärgile ehk 2%le.

Hiina majandus elavneb suurte raskustega. Nendeks raskusteks on välisnõudluse halb lähiaja väljavaade, millest annab tunnistust eksporditellimuste ulatuslik vähenemine, ning sisenõudluse aeglane taastumine. Viimast põhjustavad endiselt kehtivad suhtlusdistanti hoidmise meetmed, aga ka üldiselt ettevaatlikum tarbimiskäitumine. Ametiasutuste võetud rahalised ja poliitilised meetmed aitavad majandustegevust toetada. Edaspidi peaks majandusaktiivsus ettevaateperioodi jooksul taastuma, ent jääb siiski eelduste kohaselt tagasihoidlikuks, võrreldes märtsi ettevaates prognoositud tasemega.

Jaapanis on majandus põhimõtteliselt languses. 2019. aasta neljandas kvartalis majandustegevus kahanes, kajastades mitut üheaegset negatiivset šokki, sealhulgas sisenõudluse vähenemist tarbimismaksu tõusu tõttu, oktoobrikuiste võimsate taifuunide põhjustatud tootmishäireid ja kasinat välisnõudlust. Seejärel aeglustus SKP reaalkasv COVID-19 pandeemia tõttu veelgi ja vähenes 2020. aasta esimeses kvartalis 0,9%. Ametivõimude püüded viiruse levikut piirata pärssisid sisenõudlust, eriti teenuste ja poolkestvuskaupade eratarbimist. Eelkõige kahanes märgatavalt teenuste eksport, mille põhjuseks olid välituristide vähenenud kulutused pandeemia tõttu kehtestatud reisipiirangute tagajärjel. Jaapani ametiasutused kiirendasid kiduva majanduse toetuseks poliitiliste meetmete võtmist. Aprillis tõstis Jaapani keskpank kommertsväärtpaberite ja ettevõtete võlakirjade ostupiirmäärasid, lihtsustas ettevõtete rahastamisvahendite kättesaadavust ning ostis lühi- ja pikemaajalisi riigivõlakirju. Maikuu toimunud erakorralisel istungil otsustas keskpank võtta kasutusele uue meetme, millega eraldada pankadele rahalisi vahendeid, et toetada laenude andmist väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele. Mai lõpus kiitis Jaapani valitsus heaks teise eelarvestiimulite paketi, mis on oma ulatuselt enam-vähem võrreldav 2020. aasta aprillis rakendatud paketiaga. Need meetmed peaksid majandust veelgi hoogustama, nii et see peaks selle aasta teisest poolest hakkama vähehaaval toibuma.

Ühendkuningriigis on majandusolukord märkimisväärselt halvenenud. SKP reaalkasv kahanes 2020. aasta esimeses kvartalis 2%, ehkki majandustegevus oli seiskunud ainult märtsi viimasel kümnel päeval. Aastane tarbijahinnainflatsioon aeglustus aprillis, alanedes eelneva kuu 1,5%lt järsult 0,8%le. Ehkki sundpuhkuste süsteem on aidanud tööhõive taset hoida, on tööturu olukord tunduvalt halvenenud. Riigi statistikaameti eksperimentaalsed andmed toetusetaotlejate kohta (mis hõlmavad nii töötuid kui ka madalalpalgalistele ettenähtud toetuste saajaid) näitavad, et aprilli keskel taotles mingit laadi toetust kaks miljonit kodanikku. See on ligikaudu kolmandiku võrra rohkem kui eelmise suure majanduslanguse ajal. Sageli avaldatavate andmete kohaselt on olukord teises kvartalis veelgi halvenenud, mis tähendab, et see majanduslangus on palju rängem kui üleilmsele finantskriisile järgnenud surutis. Valitsus on andnud teada majanduse järkjärgulisest taasavamisest, mis peaks eelolevate kuude jooksul toetama vaikset taastumist.

Kesk- ja Ida-Euroopa riikides eeldatakse majandusaktiivsuse märgatavat

soikumist. Paljudes selle piirkonna riikides oli kasv 2020. aasta esimeses kvartalis piirangutest tingitud tarnehäirete ja nõudluse kahanemise tõttu miinuspoolel. Teises kvartalis on oodata veel sügavamalt langust. Selle põhjuseks on vähenenud sisenõudluse (kuna piirangud kehtisid kogu aprillikuu vältel) ja kahanenud välisnõudluse (eriti euroala riikidest) koosmõju.

Suurte tooret eksportivate riikide majandusaktiivsus peaks järsult kahanema.

Venemaal on majandust räsitud hiljutised muutused energiaturul ja COVID-19 pandeemia, mis on pärssinud välisnõudlust. Samal ajal on uute riigisiseste nakkusjuhtumite arv kiiresti kasvanud, mistõttu on viiruse ohjeldamise meetmeid karmistatud. OPEC+ riikide seas maailma naftaturu stabiliseerimiseks kokku lepitud tootmiskärped ja madalamad toormehinnad hakkavad ilmselt investeringuid pidurdama. Brasiilias kahanes majandusaktiivsus järsult liikumiskiirangute, tarneahelates aset leidnud häirete, väiksema välisnõudluse, kapitali ulatusliku väljavoolu ja odavnevatest toormehindadest tingitud negatiivsete kaubandusšokkide tagajärjel. Kasvavad poliitilised pinged ja tõik, et pandeemia mõju on sellele riigile olnud üks hullemaid, võivad raskendada tõhusate poliitiliste meetmete võtmist majanduse toetuseks.

Türgis tekitas pandeemia rahastamisraskused, mille taga on suur väline tasakaalustamatus ja rahastamisvajadus.

Märtsi lõpus püsis majandusaktiivsus jõuline. Seejärel hakkas meeleolu kiiresti halvenema, sest kehtestati piirangud ja välisnõudlus vähenes järsult. Samal ajal muutusid välisinvestorid arenevate riikide suhtes üha riskikartlikumaks ja Türgis ilmsid märgid rahastamisraskustest. Türgi liir on nõrgenenud ja keskpanga reservid märgatavalt kahanenud. 2020. aasta esimeses pooles peaks majandusaktiivsus ulatuslikult vähenema ja sellele järgnev taastumine on väga aeglane.

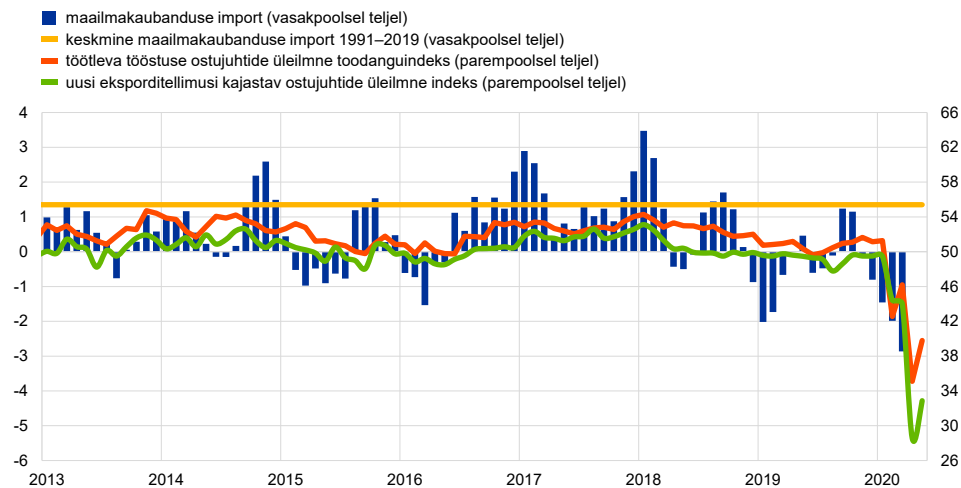
Maailmakaubandus saab tugevama löögi kui majandusaktiivsus, sest logistikahäired ja suletud piirid võimendavad kahaneva nõudluse mõju.

Pealegi kipub kaubanduse protsükliline reaktsioon majandusaktiivsuse muutustele majanduslanguse ajal süvenema. Maailmakaubanduse ulatuslikku vähenemist võimendavad tõenäoliselt ka häired piirkondlikes ja üleilmsetes väärtusahelates, kuna vahekaupadega kauplemise märkimisväärne osakaal (ligikaudu 40% maailmakaubandusest) mõjutab tuntuvalt nõudlus- ja pakkumisšokkide rahvusvahelist ülekandumist. Kaubanduse järsku vähenemist on juba näha maailmakaubanduse impordis, mis kahanes 2020. aasta esimeses kvartalis 2,9% (vt joonis 2). See on suurim kvartaalne langus pärast eelmist suurt majanduslangust. Samas oli kaupade impordi kahanemistempo üldjoontes sarnane nii arenenud kui ka arenevates riikides.

Joonis 2.

Küsitlused ja üleilmne (v.a euroala) kaubavahetus

(vasakpoolsel teljel: kolme kuu võrdluse muutus protsentides; parempoolsel teljel: hajuvusindeksid)

Allikad: Markit, Madalmaade majanduspoliitika analüüsi büroo ja EKP arvutused.

Märkused. Viimased andmed ostujuhtide indeksite kohta pärinevad 2020. aasta maist ja maailmakaubanduse impordi kohta 2020. aasta märtsist. Tegemist on üleilmsete (v.a euroala) koordineeritud ja -andmetega.

Šoki olemuse tõttu on eriti kõva hoobi saanud teenusekaubandus. Laekuvad andmed turismi- ja veoteenuste kohta, mis moodustavad ühiselt suurema osa üleilmsest teenusekaubandusest, näitavad enneolematut langust. Välis turistide arv kahanes märtsis üle 50%. Samamoodi on reisijate hulk rahvusvahelistel lendudel möödunud aasta sama perioodiga võrreldes enam kui poole võrra väiksem.

Eurosüsteemi ekspertide 2020. aasta juuni makromajandusliku ettevaate kohaselt peaks üleilmne (v.a euroala) impordikasv sel aastal kahanema 12,9%, aga kerkima seejärel 2021. aastal 8,0% ja 2022. aastal 4,3%. Euroala välisnõudlus väheneb sel aastal eelduste kohaselt 15,1% ning suureneb 2021. aastal 7,8% ja 2022. aastal 4,2%. Pandemia on olnud kaubandusele ulatuslik mõju – üleilmne (v.a euroala) import saavutab prognooside järgi 2019. aasta neljanda kvartali taseme uuesti alles ettevaateperioodi lõpuks. Euroala välisnõudlus jääb kogu ettevaateperioodi ajaks sellest tasemest allapoole.

Ebakindlus maailmamajanduse edasise arengu suhtes on seninägematu. See seondub pandemia kuluga ja selle mõjuga majanduskäitumisele, samuti sellest tulenevate piirangutega ja poliitikameetmete tõhususega. Illustreerimaks maailmamajandusele avalduva COVID-19 pandemia võimaliku mõju ulatust, lisati eurosüsteemi ekspertide 2020. aasta juuni makromajandusliku ettevaate põhiprognoosile kaks lisastenaariumit: üks leebe ja teine ränga mõjuga. Neid stsenaariumeid võib käsitada kujundlike skaaladena põhiprognoosi kõrval.² Lisaks on COVID-19 pandemia toonud kaasa mitu muutust, mis võivad pidurdada maailmamajanduse prognoositavat elavnemist. Näiteks on finantsturgude tundlikkus uudiste suhtes süvenenud ja tootmissektori tarnevõrgustikes on toimunud struktuursed muutused. Need riskid on lisaks Brexiti läbirääkimistega seotud muudele

² Vt täpsemalt eurosüsteemi ekspertide euroala 2020. aasta juuni makromajandusliku ettevaate infokast „Euroala majanduse väljavaate alternatiivsed stsenaariumid“.

langusriskidele ja kaubandusproteksionismi kasvu riskile endiselt olulised, ehkki tõenäoliselt sõltuvad need ka COVID-19 pandeemia edasisest kulust ja võetavatest poliitikameetmetest.

Üleilmsed hinnamuutused

Üleilmse nõudluse kiire kokkukuivamise tõttu on naftahind hüppeliselt

langenud. Brenti toornafta hind taastus hiljuti veidi ja on nüüd üle 30 USA dollari barreli kohta, ehkki aprilli alguses odavnes see allapoole 20 USA dollarit barreli kohta. Naftahinna osalist taastumist näib tagant tõukavat lootus, et pandeemia tõttu äkitselt kokku kukkunud üleilmne naftanõudlus pöördub tõusule, sest Hiina majandus on elavnemas ja teistes riikides lõdvendatakse vähehaaval liikumiskiiranguid. Naftahinda toetab ka naftapakkumise järkjärguline reageerimine OPEC+ kokkuleppe jõustumisele mai alguses ning naftatootmise vähenemisele USAs ja Kanadas ulatuslike tööseisakute tagajärjel. Eeldatav naftahind on eurosüsteemi ekspertide 2020. aasta makromajandusliku ettevaate kohaselt 2020. aastal 36,0%, 2021. aastal 33,1% ja 2022. aastal 26,6% madalam kui EKP ekspertide 2020. aasta märtsi makromajanduslikus ettevaates. Pärast juuni ettevaate koostamise kuupäeva on toornafta hind tõusnud. 3. juunil oli Brenti toornafta hind 38,3 USA dollarit barreli kohta. Edaspidi peaks toornafta hind jääma volatiilseks, peegeldades majanduse ikka veel ülimalt ebakindlat väljavaadet ja erakordselt suuri varusid.

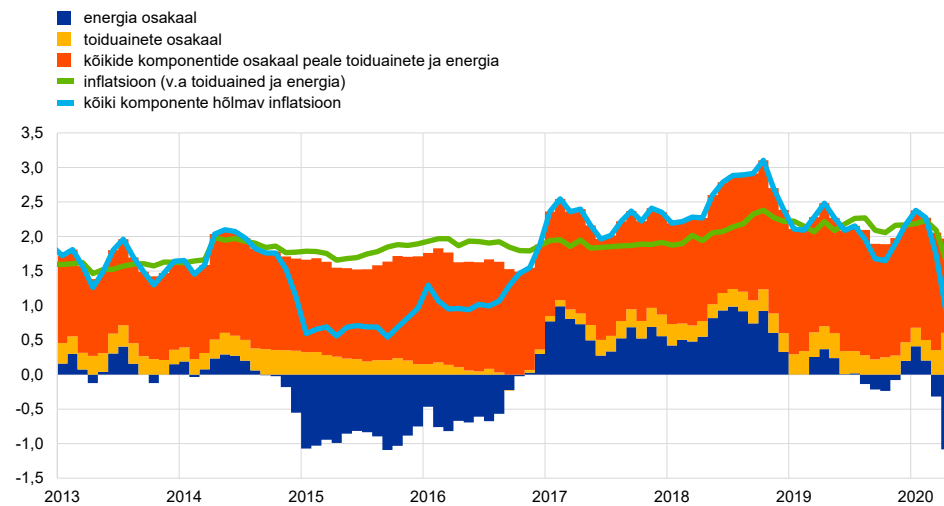
Üleilmset inflatsiooni pidurdab naftahinna järsk langus. Aastane tarbijahinna koguinflatsioon OECD riikides aeglustus märtsi 1,7%lt aprillis järsult 0,9%le, sest naftahind alanes hüppeliselt ja põhiinflatsioon oli väiksem (vt joonis 3). Pärast toornafta hinna kiiret odavnemist pandeemia tõttu vajus energiahindade aastane inflatsioon juba märtsis miinuspoolele ning aprillis hoogustus langus lausa 10,8%le, märkides suurimat kukkumist alates 2015. aasta septembrist. Toidukaupade aastainflatsioon, mis märtsis oli 3,5%, kiirenes aprillis veelgi, küündides 6,4%le. Aastane THI-põhiinflatsioon (v.a toidukaubad ja energia) aga vähenes märtsi 2,1%lt aprillis 1,6%le.

Üleilmne inflatsioon edaspidi kahaneb, sest naftahind on madalam ja nõudlus väiksem. Need tegurid kaaluvad üles vähenenud pakkumise võimaliku mõju inflatsioonile, mis on tingitud tootmise ja logistikaga seotud kitsaskohtadest. Vähenenud nõudlus, tööturu olukorra äkiline halvenemine ja loium majandusaktiivsus nõrgestavad inflatsioonisurvet kogu maailmas. Suuresti madalama naftahinna pärast on euroala konkurentide 2020. aasta ekspordihindu (omavääringus) allapoole korrigeeritud. Kuna toornafta hind peaks ettevaateperioodi jooksul vähehaaval kallinema, siis see mõju hajub ja 2021. aasta lõpuks peaksid euroala konkurentide ekspordihinnad ulatuma uuesti oma pikaajalise keskmise näitajani.

Joonis 3.

OECD riikide tarbijahinnainflatsioon

(aastamuutus protsentides, osakaal protsendipunktides)

Allikad: OECD ja EKP arvutused.

Märkus. Viimased andmed pärinevad 2020. aasta aprillist.

Ehkki euroala rahastamistingimused on pärast EKP nõukogu 2020. aasta märtsi istungit mõnevõrra lõdvenenud, ei ole need naasnud enne koroonaviirushaiguse (COVID-19) üleilmset levikut täheldatud tasemele. Vaatlusperioodil (12. märtsist 3. juunini 2020) liikus euroala pankadevahelise üleölaenamise intressimäär (EONIA) forvardkõver ülespoole. Lühikeste tähtaegade puhul on selle kuju endiselt veidi pööratud, kuigi mitte nii palju kui 12. märtsil, mis näitab, et turuosaliste ootused baasintressimäärade edasiste kärbete suhtes on vähenenud ja nihkunud kaugemasse tulevikku. Hoolimata pandeemia majandusmõju ohjeldamise erakorralise varaostukava ja muude meetmete kaudu pakutud rahapoliitilistest stiimulitest kasvas vaatlusperioodil euroala pikaajaliste riigivõlakirjade tulusus. Selle taga oli riskivabade intressimäärade tõus ja riigivõlakirjade tulususe vahe suurenemine. Riskivarade hinnad taastusid veebruaris ja märtsis tekkinud kahjumist osaliselt eelkõige tänu üleilmse riskitaluvuse paranemisele ja investorite tajule, et üleilmse kriisi peatse saabumise äärmuslik risk on mõnevõrra taandunud. Valuutaturgudel on euro, kaalutuna väliskaubanduse osatähtsusega, püsinud üldjoontes stabiilne ning kahepoolsete vahetuskursside volatiilsus kajastab COVID-19 pandeemiaga seotud ebakindlust.

EONIA ja uue võrdlusintressimäärana kasutusele võetud euro lühiajaline intressimäär (€STR) olid vaatlusperioodil keskmiselt vastavalt –45 ja –54 baaspunkti.³

Ülelikviidsus suurenes vaatlusalusel perioodil 398 miljardit eurot, ulatudes ligikaudu 2163 miljardi euroni.⁴ Selles muutuses kajastub pandeemia majandusmõju ohjeldamise erakorralise varaostukava kasutuselevõtt senise varaostukava kõrval ning kolmanda seeria suunatud pikemaajaliste refinantseerimisoperatsioonide (TLTRO-III) ja täiendavate pikemaajaliste refinantseerimisoperatsioonide raames pakutud vahendite kasutuselevõtt.

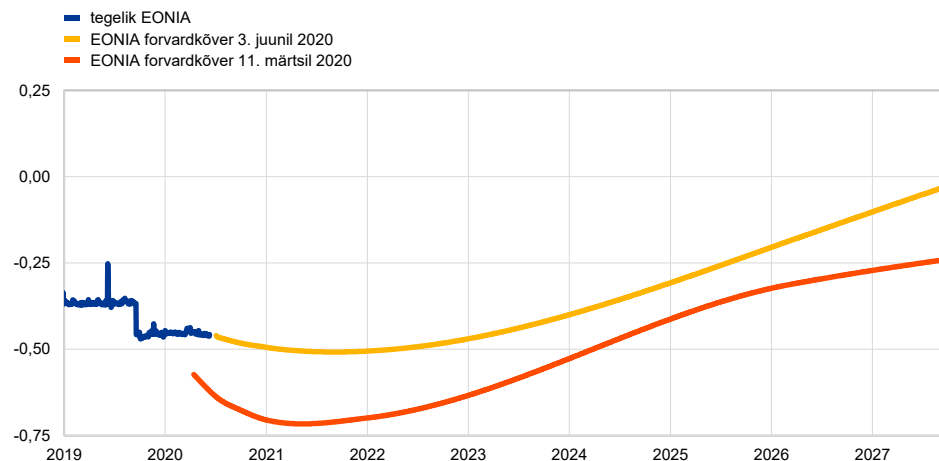
EONIA forvardkõvera lühiajaliste intressimäärade ots liikus vaatlusperioodil ülespoole, ehkki kõver on endiselt kergelt pööratud kujuga (vt joonis 4). Kõvera lühiajaliste intressimäärade ots lamenes pärast EKP nõukogu 12. märtsi istungit, sest turgude ootused hoiustamise püsivõimaluse intressimäärade peatse langetamise suhtes lükkusid edasi. Sellegipoolest vastandub kõvera lühiajaliste intressimäärade otsa pöördkuju enne viiruse levikut täheldatud lamedale kõverale, mis viitab sellele, et turuosalisel eeldavatel baasintressimäärade mõningast edasist alandamist.

³ 2. oktoobril 2019 muutus EONIA arvutamise meetodika. Nüüd arvutatakse seda euro lühiajalise intressimäärana (€STR), millele on lisatud 8,5baaspunktiline fikseeritud vahe. Vt EKP majandusülevaate 7/2019 infokast „Goodbye EONIA, welcome €STR!“.

⁴ 5. mail 2020 lõppenud perioodi kohta vt käesoleva majandusülevaate infokast 4 „Likviidsuskeskkond ja rahapoliitilised operatsioonid 2020. aasta 29. jaanuarist 5. maini“.

Joonis 4. EONIA forvardmäärad

(protsentides aasta kohta)

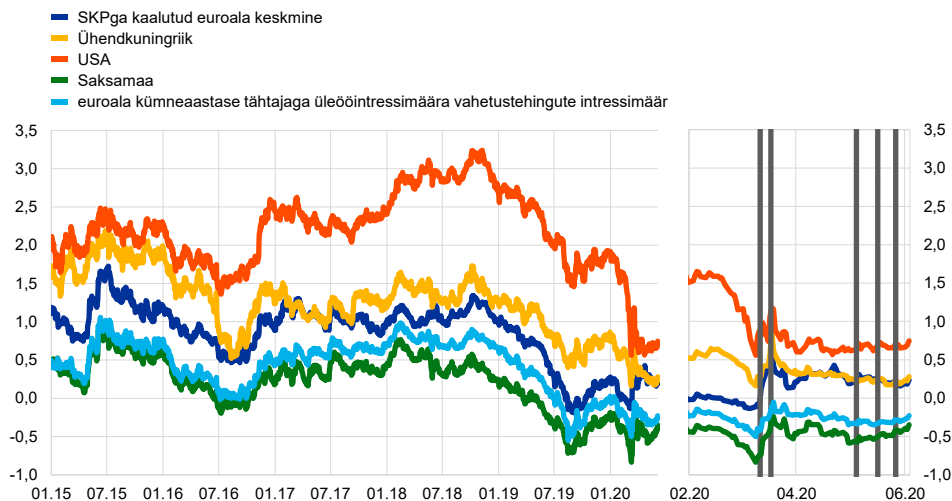
Allikad: Thomson Reuters ja EKP arvutused.

Hoolimata pandeemia majandusmõju ohjeldamise erakorralise varaostukava ja muude meetmete kaudu pakutud rahapoliitilistest stiimulitest suurenes vaatlusperioodi jooksul euroalal pikaajaliste riigivõlakirjade tulusus (vt joonis 5). Euroala kümneaastase tähtajaga riigivõlakirjade SKPga kaalutud tulusus kasvas 36 baaspunkti ehk 0,24%ni. Riigivõlakirjade tulusust mõjutas riskivabade intressimäärade üldine tõus vaatlusperioodil. Lisaks tõstis riigivõlakirjade tulususe ja riskivabade intressimäärade vahe suurenemine vaatlusperioodil ülespoole ka kümneaastase tähtajaga riigivõlakirjade SKPga kaalutud tulususe. Vastupidiselt euroala riigivõlakirjade tulususe kasvule vähenes kümneaastase tähtajaga riigivõlakirjade tulusus USAs 0,75% (13baaspunktiline langus) ja püsis Ühendkuningriigis muutumatult 0,28% tasemel (1baaspunktiline tõus).

Joonis 5.

Kümneaastase tähtajaga riigivõlakirjade tulusus

(protsentides aasta kohta)

Allikad: Thomson Reuters ja EKP arvutused.

Märkused. Päevased andmed. Vertikaalsed hallid jooned tähistavad (vasakult paremale) EKP nõukogu istungit (12. märts 2020), pandeemia majandusmõju ohjeldamise erakorralise varaostukava teatavakstegemist (18. märts 2020), Saksamaa föderaalne konstitutsioonikohtu otsust (5. mai 2020), Prantsusmaa ja Saksamaa ettepanekut luua 500 miljardi euro suuruse mahuga Euroopa taastefond (18. mai 2020) ja Euroopa Komisjoni ettepanekut luua 750 miljardi euro suuruse mahuga Euroopa Liidu taasterahastu (27. mai 2020). Viimased andmed pärinevad 3. juunist 2020.

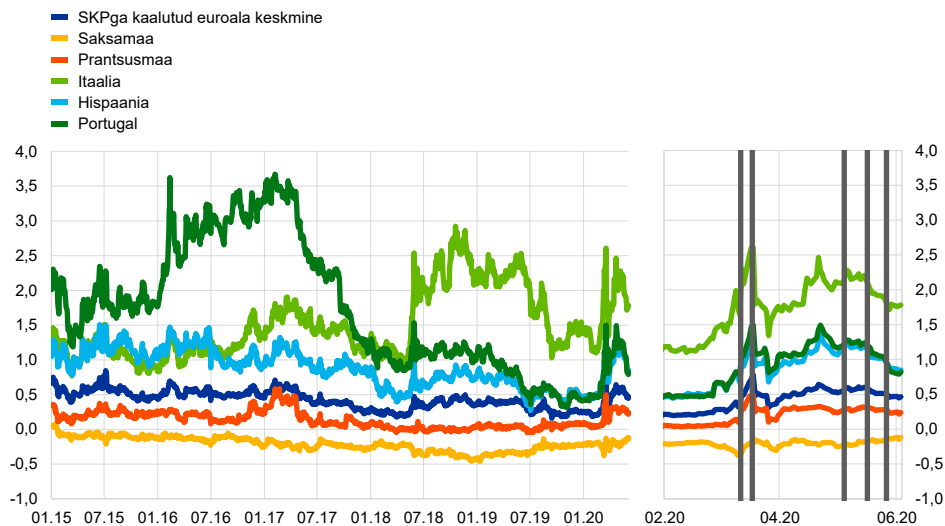
Euroala riigivõlakirjade tulususe ja üleööintressimäära vahetustehingute intressimäärade vahe hakkas pärast pandeemia majandusmõju ohjeldamise erakorralise varaostukava teatavakstegemist vähenema, kuid püsib EKP nõukogu 12. märtsi istungi ajal täheldatud tasemest kõrgemal (vt joonis 6).

Saksamaa, Prantsusmaa, Itaalia, Hispaania ja Portugali kümneaastase tähtajaga riigivõlakirjade tulususe vahe kasvas vastavalt 20, 16, 14, 18 ja 5 baaspunkti, st vastavalt $-0,12\%$, $0,24\%$, $1,78\%$, $0,85\%$ ja $0,82\%$ võrra. Selle tulemusel kasvas euroala kümneaastase tähtajaga riigivõlakirjade SKPga kaalutud tulususe vahe 16 baaspunkti, jõudes $0,47\%$ ni. Üldise kasvuga kaasnes mõningane volatiilsus. Vahet suurendasid peamiselt Fitchi 28. aprilli otsus alandada Itaalia riigivõlakirjade reiting BBB reitinguni BBB-, Saksamaa föderaalne konstitutsioonikohtu otsus avaliku sektori väärtpaberite ostukava kohta ja kõhklused koroonaviiruse levikuga toimetulekuks võetud ühiste eelarvemeetmete rahastamise suhtes. Prantsusmaa, Itaalia, Hispaania ja Portugali riigivõlakirjade vahe vähenes hiljuti seoses Prantsusmaa ja Saksamaa ettepanekuga taastefondi kohta ja Euroopa Komisjoni ettepanekuga taasterahastu kohta.

Joonis 6.

Euroala kümneaastase tähtajaga riigivõlakirjade tulususe ja üleöintressimäära vahetustehingute intressimäära vahe

(protsendipunktides)

Allikad: Thomson Reuters ja EKP arvutused.

Märkused. Selle vahe arvutamiseks lahutatakse kümneaastase tähtajaga riigivõlakirjade tulususest kümneaastase tähtajaga üleöintressimäära vahetustehingute intressimäär. Vertikaalsed hallid jooned tähistavad (vasakult paremale) EKP nõukogu istungit (12. märts 2020), pandeemia majandusmõju ohjeldamise erakorralise varaostukava teatavakstegemist (18. märts 2020), Saksamaa föderaalset konstitutsioonikohtu otsust (5. mai 2020), Prantsusmaa ja Saksamaa ettepanekut luua 500 miljardi euro suuruse mahuga Euroopa taastefond (18. mai 2020) ja Euroopa Komisjoni ettepanekut luua 750 miljardi euro suuruse mahuga Euroopa Liidu taasterahastu (27. mai 2020). Viimased andmed pärinevad 3. juunist 2020.

Euroala mittefinantsettevõtete aktsiahinnaindeksid tõusid, korvates märkimisväärse osa veebruaris ja märtsis registreeritud kahjumist (vt joonis 7).

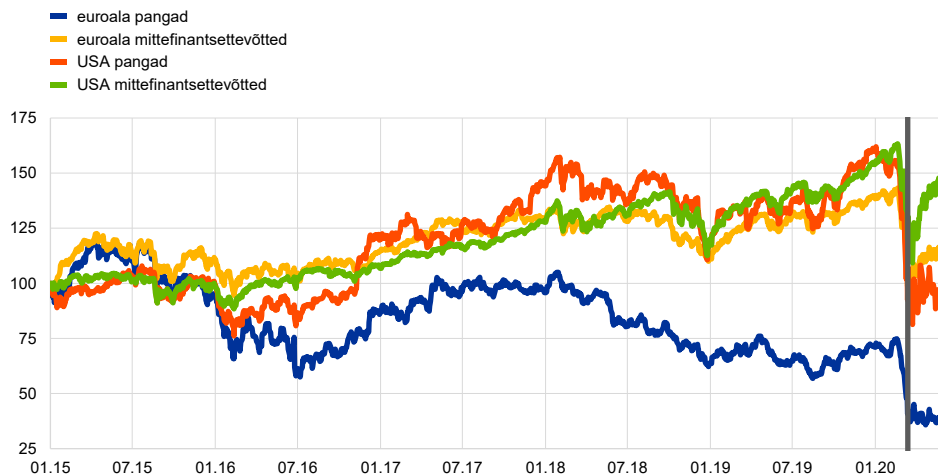
Euroala mittefinantsettevõtete aktsiahinnad kerkisid vaatlusperioodil 14%, saades tuge riskitaluvuse paranemisest ja investorite tajust, et üleilmse kriisi peatse saabumise äärmuslik risk on mõnevõrra taandunud. Riskitaluvuse paranemine korvas küllaga muud aktsiahindu survestavad tegurid, näiteks sissetulekute kasvu ootuste vähenemise kõigi ajavahemike puhul.⁵ Üleilmses kontekstis taastusid kõige enam USA mittefinantsettevõtete aktsiad, mille hinnad tõusid 16%. Seevastu euroala pankade aktsiahinnad langesid vaatlusperioodil 5%, samal ajal kui USAs tõusid need 8%.

⁵ Täpsemalt vt käesoleva majandusülevaate infokast „Koroonaviirushaigus COVID-19: turu kartus väljendatuna optsoonihindades“.

Joonis 7.

Euroala ja USA aktsiahindade indeksid

(indeks: 1. jaanuar 2015 = 100)

Allikad: Thomson Reuters ja EKP arvutused.

Märkused. Vertikaalne hall joon tähistab vaatlusperioodi algust 12. märtsil 2020. Viimased andmed pärinevad 3. juunist 2020.

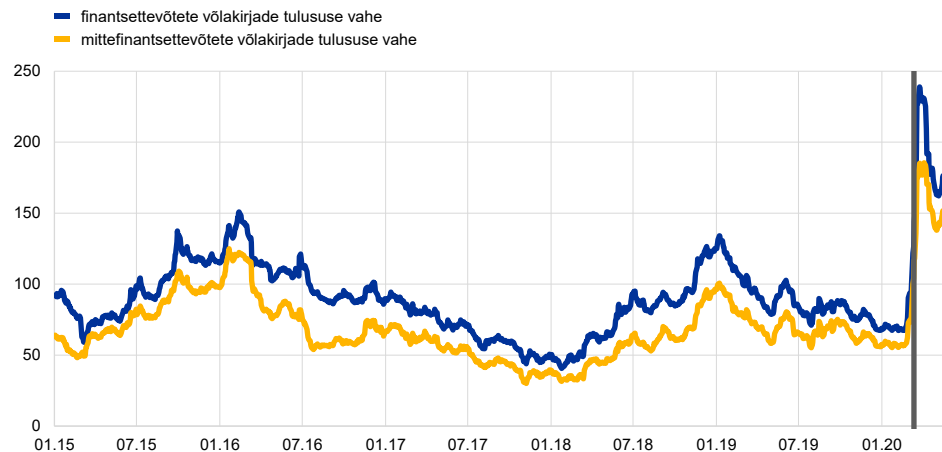
Euroala ettevõtete võlakirjade tulususe vahe kuni märtsi keskpaigani kasvas, kuid on pärast pandeemia majandusmõju ohjeldamise erakorralise varaostukava rakendamist osalt uuesti vähenenud (vt joonis 8).

Mittefinantsettevõtete investeerimisjärgu võlakirjade ja finantssektori võlakirjade tulususe ning riskivaba intressimäära vahe vähenes vaatlusperioodi algusest kuni 24. märtsini vastavalt 81 ja 112 baaspunkti, küündides perioodisese kõrgtasemeni vastavalt 185 ja 239 baaspunkti juures. Sellest alates on ettevõtete võlakirjade tulususe vahe tasapisi vähenenud, langedes 121 ja 146 baaspunkti tasemele. Üldiselt väljendab tulususe vahe suurenemine valdavalt ülemääraste võlakirjapreemiate kasvu, kuid halvenenud on ka laenuandmete põhinäitajad, mida hinnatakse reitingute ja kohustuste eeldatava täitmatajätmise sagedusega.

Joonis 8.

Euroala ettevõtete võlakirjade tulususe vahe

(baaspunktides)

Allikad: Markit iBoxxi indeksid ja EKP arvutused.

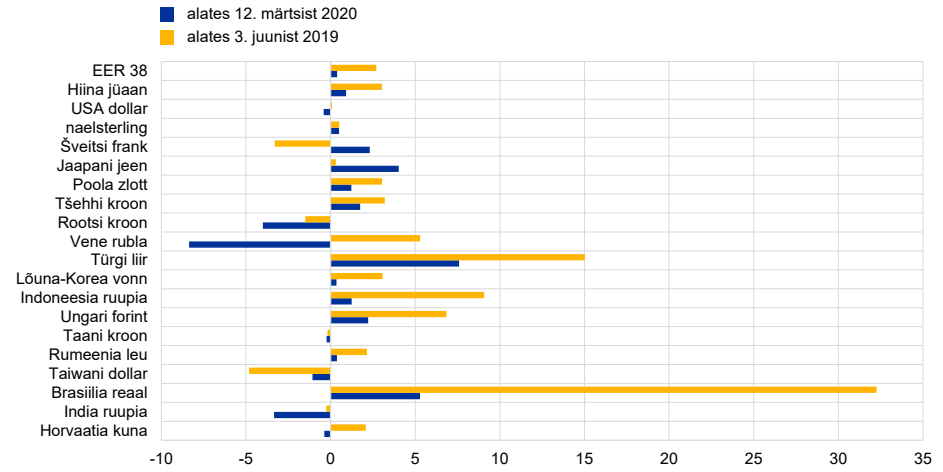
Märkused. Tulususe vahe on arvatud varade vahetuslepingu marginaali ja riskivaba intressimäära vahena. Indeksid hõlmavad erineva tähtajaga (mille lõpuni on jäänud vähemalt üks aasta) investeerimisjärgu võlakirju. Vertikaalne hall joon tähistab vaatlusperioodi algust 12. märtsil 2020. Viimased andmed pärinevad 3. juunist 2020.

Valuutaturgudel püsis euro kurss, kaalutuna väliskaubanduse osatähtsusega, üldjoones muutumatu (vt joonis 9). Euro nominaalne efektiivne vahetuskurss kerkis vaatlusperioodil 0,4%, mõõdetuna euroala 38 kõige olulisema kaubanduspartneri vääringu suhtes. Kahepoolsete vahetuskursside kontekstis kallines euro enamiku suuremate vääringute suhtes, eelkõige Jaapani jeeni (4,0%) ja Šveitsi frangi (2,3%) suhtes. Samuti tugevnes euro Brasiilia, Türgi ja enamiku euroalaväliste ELi liikmesriikide vääringute suhtes. Osaliselt tasakaalustas neid muutusi euro mõningane odavnemine USA dollari suhtes (0,4%). Euro odavnes ka Vene rubla (8,4%) ja Rootsi krooni (4,0%) suhtes, tasandades mõningal määral varasemat märkimisväärset kallinemist, mille tingis COVID-19 pandeemia vallandumisega seotud ebakindlus.

Joonis 9.

Euro ja valitud vääringute vahetuskursi muutused

(muutus protsentides)

Allikas: EKP.

Märkused. EER 38 on euro nominaalne efektiivne vahetuskurs euroala 38 kõige olulisema kaubanduspartneri vääringu suhtes.

Positiivne (negatiivne) muutus vastab euro kallinemisele (odavnemisele). Kõikide muudatuste arutamiseks on kasutatud 3. juunil 2020 kehtinud vahetuskursse.

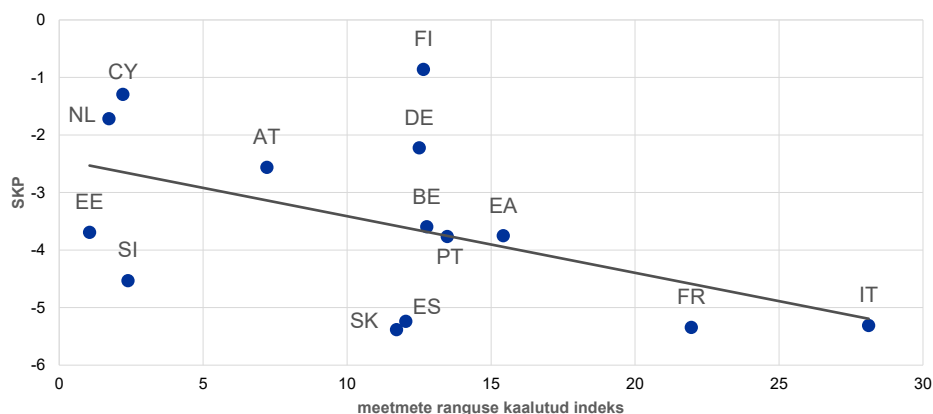
Ranged liikumiskiirangud, mille euroala riigid koroonaviirushaiguse (COVID-19) leviku piiramiseks kehtestasid, põhjustasid 2020. aasta esimeses kvartalis euroala SKP reaalkasvu seninägematu pidurdumise. Suure sagedusega avaldatavad näitajad ja värskeimad küsitlustulemused on viimasel ajal osutanud majandusaktiivsuse tagasihoidlikule kasvule, sedamööda kuidas riigid on hakanud liikumiskiiranguid leevendama. Aprillis ja mais majandusaktiivsusele avaldunud ranga mõju tõttu jätkub aga langus ka 2020. aasta teises kvartalis. Edaspidi oodatakse 2020. aasta teisel poolel euroala majandusaktiivsuse taastumist, mida peaksid toetama soodsad rahastamistingimused, ekspansiooniline eelarvepoliitiline kurss ja üleilmse majandusaktiivsuse taastumine, ehkki elavnemise üldine kiirus ja ulatus on endiselt väga ebaselged. Eurosüsteemi ekspertide 2020. aasta juuni makromajandusliku ettevaate põhistsenaariumis euroala kohta nähakse ette, et SKP aastane reaalkasv peaks 2020. aastal kahanema 8,7%, kuid kerkima 2021. aastal 5,2% ja 2022. aastal 3,3%. Võrreldes EKP ekspertide 2020. aasta märtsi makromajandusliku ettevaatega on SKP reaalkasvu 2020. aasta väljavaadet korrigeeritud lausa 9,5% võrra allapoole, aga 2021. ja 2022. aasta puhul vastavalt 3,9% ning 1,9% võrra ülespoole.

Euroala majandusaktiivsus kahanes COVID-19 piirangute ja nendega kaasnenud ülima ebakindluse tõttu 2020. aasta esimeses kvartalis enneolematul määral. Enamikus euroala riikides märtsi keskpaigast kehtestatud rangete liikumiskiirangute tõttu aeglustus SKP reaalkasv 2020. aasta esimeses kvartalis eelmise kvartaliga võrreldes rekordiliselt, jõudes 3,8%le. COVID-19st põhjustatud majanduslangus oli eri riikides ja sektorites ebaühtlane. Suurimatest euroala riikidest kahanes majandusaktiivsus Prantsusmaal, Itaalias ja Hispaanias kiiremini kui Saksamaal ja Madalmaades. Euroala riikide majanduskasv oli 2020. aasta esimeses kvartalis COVID-19 levikut takistavate suhtlemisdistantsi hoidmise ja liikumiskiirangute tõkestava laadiga negatiivses korrelatsioonis (vt joonis 10). Üldiselt avaldus liikumiskiirangute mõju euroala tööstustoodangu märkimisväärse kokkukuivamisena – see kahanes seninägematult, jõudes 2020. aasta märtsis eelmise kuuga võrreldes 11,3%le ja esimeses kvartalis eelmise kvartaliga võrreldes 3,3%le. 2020. aasta esimese kvartali küsitlusandmete kohaselt langes järsult ka tootmisvõimsuse rakendusaste, mis kukkus töötleva tööstuse sektoris 11% võrra 69,7%le ning teenuste sektoris ligikaudu 5% võrra 85,6%le.

Joonis 10.

Euroala SKP reaalkasv ja COVID-19 riiklike meetmete rangus 2020. aasta esimeses kvartalis

(kvartalimuutus protsentides ja meetmete ranguse kaalutud indeks)

Allikad: Eurostat, Oxfordi aegrida valitsuste reaktsiooni kohta COVID-19-le ja EKP arvutused.

Märkus. Iga riigi päevaindeks kaalutakse 2020. aasta esimeses kvartalis eri rangusega tasemel olnud päevade arvuga. Joonisel kajastab euroala päevast SKPga kaalutud keskmist riikide puhul, mille kohta on andmed olemas.

COVID-19 piirangud on euroala tööturгу tugevalt mõjutanud. Tööhõive, mis kerkis 2019. aasta neljandas kvartalis 0,3%, vähenes 2020. aasta esimeses kvartalis 0,2%. Tööhõive aeglase vähenemise põhjuseks on peamiselt poliitikameetmed,⁶ näiteks lühendatud töötaja kavade kasutuselevõtt ja poliitikameetmete lisapakett koondamiste vältimiseks ja füüsilisest isikust ettevõtjate toetamiseks. Lühendatud töötaja kavade takistavad töötute arvu kasvu, võimaldades suurendada tööturu paindlikkust tsükliiliste kõikumiste korral. Praeguses olukorras on need seotud eelnevalt kindlaks määratud aja jooksul töötaja kohta töötatud tundide arvu märkimisväärse vähendamisega.⁷ 2020. aasta esimeses kvartalis registreeritud tööhõive langus on seetõttu väiksem kui SKP langus, mis viitab 2020. aasta esimeses kvartalis selgele, 3,5% suurusele töövõime kahanemisele töötaja kohta.

Hiljutised lühiajalised tööturunäitajad osutavad järsule langusele tööturul.

Töötuse määra väike tõus kajastab ka statistilisi aspekte, mis on seotud liikumispiirangute ja tööturu toetamiseks võetud enneolematute poliitikameetmete leevendava mõjuga.

Euroala töötuse määr kasv 2020. aasta märtsi 7,1%lt aprillis 7,3%le. Töötuse määra kasv ei näita täielikult pandeemia negatiivset mõju. See kajastab COVID-19 piirangute mõju tööturule (liikumispiirangud kehtestati eri riikides alles märtsi keskel), tööturu poliitikameetmete kehtestamist tööhõive kaitsmiseks ja alalise koondamise vältimiseks ning statistilise liigitamise aspekte liikumispiirangute kehtivuse ajal. Ajakohasema ülevaate tööturu arengust annavad hiljutised küsitlustulemused, mille kohaselt on tööturg praegu sügavas languses. 2020. aasta mais täheldati siiski väikest elavnemist, mis on tingitud liikumispiirangute esialgselt leevenemisest samal kuul (vt joonis 11).

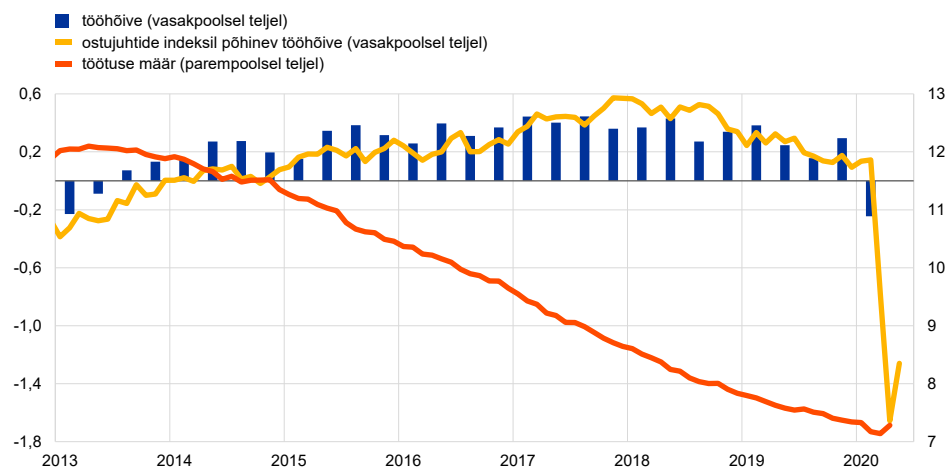
⁶ Vt siinse majandusülevaate infokast „Tööturu piirkondlik areng suure finantskriisi ja sellele järgnenud taastumise ajal“, kus on esitatud hinnang tööturumuutujate muutumisele suure finantskriisi ajal piirkondlikult aspektist.

⁷ Lisateabe saamiseks vt selle majandusülevaate infokast „Lühendatud töötaja kava ning selle mõju palgale ja kasutatavale tulule“.

Joonis 11.

Euroala tööhõive, ostujuhtide indeksil põhinev hõive ja töötuse määr

(kvartalimuutus protsentides; hajuvusindeks; protsent tööjõust)

Allikad: Eurostat, Markit ja EKP arvutused.

Märkused. Ostujuhtide indeksi puhul on esitatud kõrvalekaldeid 50st jagatuna 10ga. Viimased tööhõiveandmed pärinevad 2020. aasta esimesest kvartalist, ostujuhtide indeksi kohta 2020. aasta maist ja töötuse määra kohta 2020. aasta aprillist.

Eratarbimine on alates märtsi keskpaigast suuresti hääbunud. Euroala jaekaubandus vähenes 2020. aasta märtsis eelmise kuuga võrreldes 11%. Need andmed näitavad liikumispiirangute aegset kulutuste kahanemist üksnes osaliselt, sest piirangud kehtestati enamikus euroala riikides alles märtsi keskel. Kuine jaemüük vähenes aprillis eelmise kuuga võrreldes veel 12%, seiskudes peaaegu täielikult muudes kulukategooriates, nagu autod ja puhkusereisid. 2020. aasta mais hakkas euroala tarbijate kindlustunne taastuma, sest liikumispiiranguid hakati järk-järgult leevendama. Ehkki kodumajapidamiste tulu ei ole kuigi palju vähenenud, tõuseb nende säästumäär tõenäoliselt järsult.⁸ See tähendab, et võetakse kasutusele tavapärased vahendid, näiteks (vastutsükliilised) tagavarasäästud ja krediidi piirangud, kuid on mõningaid tõendeid, et seda mõjutavad ka nn sunnitud säästud. Kodumajapidamistel, kelle sissetulekud jäid samaks, hakkasid kogunema märkimisväärsed pangahoiused, sest peale esmatarbekaupade ja -teenuste ei olnud neil võimalik muud osta.⁹ Kogutud säästudega on võimalik rahastada vähemoluliste kaupade ja teenuste tarbimise jõulist taastumist 2020. aasta teisel poolel. See sõltub aga väga suuresti tervishoiukriisi ja tööturutingimustega kaasneva ebakindluse püsimisest, mis võib põhjustada ka edasise tagavarasäästude kogumise.

Eelduste kohaselt vähenes äriinvesteeringute maht 2020. aasta esimeses kvartalis kiiremini kui SKP ja eeldatavasti peaks see langus teises kvartalis jätkuma. Euroopas märtsi keskpaigas puhkenud COVID-19 pandeemiast tingitud suurte tarnekatkestuste tõttu vähenes euroala kapitalikaupade tootmine 2020. aasta esimeses kvartalis eelmise kvartaliga võrreldes 6,4% ja tootmisvõimsuse rakendusaste alanen samuti. Ehitussektoriväliste investeeringute maht kahanen eelmise kvartaliga võrreldes Saksamaal 4,1%, Prantsusmaal 9,3% (kajastades

⁸ Vt ka selle majandusülevaate infokast „Lühendatud tööaja kava ning selle mõju palgale ja kasutatavale tulule“.

⁹ Vt „L'impact de la crise du Covid-19 sur la situation financière des ménages et des entreprises“, Prantsuse keskpang, 2020.

mittefinantsettevõtete investeringuid), Itaalias 8,3%, Hispaanias 2,4% ja Madalmaades 6,6%. Lisaks näitab euroala pankade laenutegevuse värskeim küsitlus,¹⁰ et euroala ettevõtete nõudlus laenude ja krediidiinide järele kasvas 2020. aasta esimeses kvartalis jõudsalt. Ettevõtted kasutasid pangalaenudega rahastamist, et tagada erakorraline likviidsus, millest katta jooksvad maksed (nt rent ja palgad) olukorras, kus tulu on järsult kokku kuivanud. Samal ajal on nõudlus investeerimislaenude järele tublisti pidurdunud. Aprillis täheldatud kindlustunde ja tootmisega seotud ootuste järsk halvenemine, tellimuste ja müügi hääbumine kapitalikaupade sektoris ning endiselt suur ebakindlus osutavad sellele, et investeerimine põhivarasse aeglustub teises kvartalis märkimisväärselt.

Pärast euroala eluasemeinvesteeringute järsku kahanemist 2020. aasta esimeses kvartalis võib teises kvartalis langus olla veelgi suurem. Kui heita pilk riikide olemasolevatele andmetele esimese kvartali kohta, siis vähenesid ehitusinvesteeringud suurel määral Prantsusmaal (–13,8%, eelmise kvartaliga võrreldes), Itaalias (–7,9%) ja Hispaanias (–9,6%). Samal ajal suurenes nende maht üllatuslikult Saksamaal (4,1%) ja Madalmaades (5,6%). Need andmed näitavad euroala eluasemeinvesteeringute suurt langust esimeses kvartalis. Kuna küsitlustulemustel põhineva ostujuhtide indeksi ehitustoodangu näitaja ja Euroopa Komisjoni ehitussektori kindlustunde näitaja kukkusid aprillis, võib euroala eluasemeturu halvenemine teises kvartalis isegi süveneda. Pakkumise poolel on ehitussektori aktiivsus olnud väike, sest liikumiskiirangud on mitmes riigis toonud kaasa ehitusplatside sulgemise ja materjalikulu suurenemise. Nagu selgus Euroopa Komisjoni korraldatud euroala pankade laenutegevuse uuringust, kaasnes nõudluse poolel selle languse tõttu kavandatavate remondikulutuste näitaja ja eluasemelaenude nõudluse kiire alanemine. Väiksem nõudlus on mõjutanud isegi neid riike, mis on rakendanud kõige leebemaid liikumiskiiranguid, näiteks Saksamaad ja Madalmaid.

Euroala kaubandustempo aeglustumine peaks 2020. aasta teises kvartalis veelgi hoogustuma. Esimeses kvartalis kahanes euroalasisene kaubandus rohkem kui euroalaväline kaubandus. Selle põhjuseks oli COVID-19 liikumiskiirangute kehtestamine euroala riikides. 2020. aasta teises kvartalis oodatakse enneolematut langust, millele viitab uute eksporditellimuste indeksi äkiline kukkumine aprillis 18,9 tasemele (võrreldes 49,5ga 2020. aasta alguses). Nimetud liitindikaatori kerkimine mais 28,7ni viitab aga esimestele märkidele majanduse väga aeglasest taastumahakkamisest. Euroala kaubandus on COVID-19 šoki suhtes eriti haavatav teatud eripärade tõttu. Esiteks on Euroopa oluline turismisihtkoht, moodustades 30% üleilmsest turismist. Seetõttu on reisikeelud ja liikumiskiirangud piirkonda eriti suurel määral mõjutanud. See mõju on loomulikult kõige rängem nendes riikides, kus turism moodustab väga suure osa SKPst. Teiseks võis erakordne ebakindlus ja sellele järgnenud investeerimisotsuste edasilükkamine avaldada mõju ennekõike kestva kaupadega kauplemisele, mis on euroala ekspordi põhikomponent. Kolmandaks avaldub piirkondlike tootmisvõrgustike kaudu edasikandumise ja tagasitõmbumise mõju, mis võimendab šokki euroala riikides ja võib euroalasises kaubavoos tuua kaasa kiirema languse kui kaubavoogudes tervikuna.

¹⁰ Vt ka „The euro area bank lending survey – First quarter of 2020“, EKP, aprill 2020.

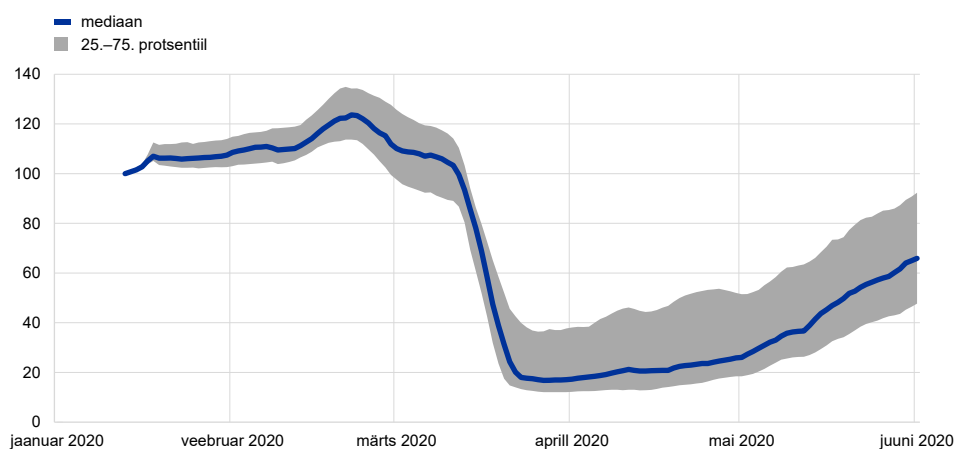
2020. aasta teises kvartalis on oodata euroala majanduskasvu suuremat vaibumist.

Ehkki enamik riike on alates mai algusest hakanud rangeid liikumispääranguid leevendama, kajastavad suure sagedusega avaldatavad näitajad üksnes mõningast majandusaktiivsuse suurenemist. Näiteks elektrienergia tarbimise ja liikuvuse näitajad on mai algusest peale vaid mõnevõrra kerkinud (vt joonis 12). Samasugust suundumust näitavad ka traditsioonilisemad küsitlusandmed. Euroopa Komisjoni majandusandmete näitaja paranes mais pisut, tõustes oma aprillikuiselt enneolematult madalalt 64,9 tasemelt 67,5ni, kuid jäädes keskmiselt siiski kõvasti allapoole 2020. aasta esimese kvartali taset, mis oli 100,6. Ehkki aprillis rekordmadalal 13,6 tasemel olnud ostujuhtide liitindeksi esialgne näitaja hakkas ülespoole liikuma, näitab maikuine tase 31,9, et majandusaktiivsus jääb 2020. aasta teises kvartalis sügavasse langusse. Sektoriti oli siiski mõningaid erinevusi: töötleva tööstuse indeks küündis aprilli 18,1st mais 35,6ni, aga teenindussektori äritegevus jäi aprilli 12,0ga võrreldes nõrgemaks, tõustes 30,5ni. Euroopa Komisjoni ettevõtlusküsitluste näitajad kajastavad samuti majandusaktiivsuse vaashoitust lähikuudel, ehkki mõningast paranemist võib näha COVID-19 liikumispäärangutest enim mõjutatud sektorites, sealhulgas toiduainete ja jookide, majutuse ja mootorsõidukite vallas.

Joonis 12.

Liikuvus suurimates euroala riikides

(muutus protsentides võrreldes alusandmetega 13. jaanuaril 2020; seitsme päeva libisev keskmine)

Allikas: Apple'i liikumissuundumuste aruanded.
Märkused. Apple Mapsile esitatud andmepäringud autosõidu ja ühissõidukite kasutamise ja jalgliikumise kohta Saksamaal, Prantsusmaal, Itaalias, Hispaanias ja Madalmaades. Viimased andmed pärinevad 1. juunist 2020.

Kui vaadata tulevikku, siis 2020. aasta teisel poolel peaks euroala majandusaktiivsus taastuma, eeldusel et liikumispääranguid leevendatakse.

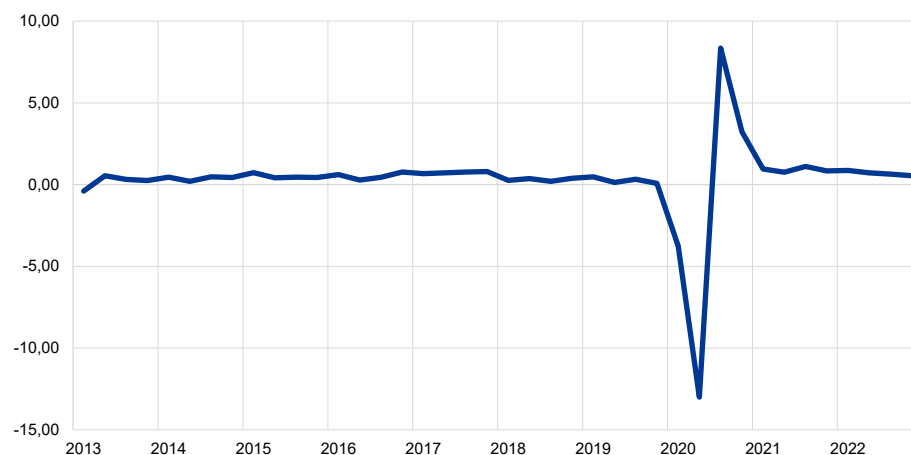
Euroala majandustegevus peaks hakkama elavnema alates kolmandast kvartalist, kui liikumispääranguid leevendatakse veelgi ning toetust pakuvad soodsad rahastamistingimused, ekspansiivne eelarvepoliitiline kurss ja üleilmse majandusaktiivsuse taastumine. Siiski on taastumise üldine kiirus ja ulatus veel väga ebaselged. Eurosüsteemi ekspertide 2020. aasta juuni makromajandusliku ettevaate põhistsenaariumis euroala kohta nähakse ette, et SKP aastane reaalkasv peaks kahanema 2020. aastal 8,7%, kuid kerkima 2021. aastal 5,2% ja 2022. aastal 3,3%. Võrreldes EKP ekspertide 2020. aasta märtsi makromajandusliku ettevaatega on SKP

reaalkasvu 2020. aasta väljavaadet korrigeeritud lausa 9,5% võrra allapoole, aga 2021. ja 2022. aasta puhul vastavalt 3,9% ning 1,9% võrra ülespoole (vt joonis 13). Sellegipoolest ümbritseb liikumiskiirangute järgsete plaanide elluviimist ning majanduslanguse ulatust ja selle järgnevat taastumist suur üleilmne ebakindlus, mis sõltub kindlasti piirangute kestusest ja edukusest, sissetulekule ja tööhõivele avalduva negatiivse mõju leevendamise meetmete edukusest ning sellest, kui suurel määral on tarnevõimsus ja sisenõudlus pöördumatult kahjustada saanud. Selles kontekstis näitlikustavad COVID-19 pandeemia võimalikku mõju lisaks eurosüsteemi ekspertide makromajandusliku ettevaate põhiprognosile kaks lisastsenaariumit. Leebe mõju stsenaariumi kohaselt, mille puhul eeldatakse, et viirus saadakse edukalt kontrolli alla, kahaneb SKP aastane reaalkasv 2020. aastal 5,9%, paraneb aga siis 2021. aastal 6,8% ja 2022. aastal 2,2%. Ränga mõju stsenaariumi kohaselt, mille puhul prognoositakse pandeemia jõulist naasmist ja sellega seotud uute liikumiskiirangute kehtestamist, kahaneb SKP aastane reaalkasv 2020. aastal 12,6%, kerkib aga 2021. aastal 3,3% ja 2022. aastal 3,8%.¹¹

Joonis 13.

Euroala reaalne SKP (sh prognoosid)

(kvartalimuutus protsentides)

Allikad: Eurostat ja eurosüsteemi ekspertide 2020. aasta juuni makromajanduslik ettevaade euroala kohta, avaldatud 4. juunil 2020 EKP veebilehel.

¹¹ Vt eurosüsteemi ekspertide 2020. aasta juuni makromajanduslik ettevaade euroala kohta, infokast „Euroala majanduse väljavaate alternatiivsed stsenaariumid“.

4 Hinnad ja kulud

Eurostati kiirhinnangu kohaselt aeglustus euroala aastane ÜTHI-inflatsioon 2020. aasta aprilli 0,3%lt mais 0,1%le. Nafta praeguste ja futuurhindade põhjal võib eeldada, et koguinflatsioon rahuneb tõenäoliselt lähikuudel veelgi ja jääb aasta lõpuni vaoshoituks. Keskmise aja jooksul avaldab väiksem nõudlus inflatsioonile langussurve, mida tasakaalustab vaid osaliselt pakkumispääringutest tulenev tõususurve. Samasugune hinnang on üldiselt esitatud ka eurosüsteemi ekspertide 2020. aasta juuni makromajanduslikus ettevaates euroala kohta, milles eeldatakse, et aastane ÜTHI-inflatsioon on 2020. aastal 0,3%, 2021. aastal 0,8% ja 2022. aastal 1,3%. Võrreldes EKP ekspertide 2020. aasta märtsi makromajandusliku ettevaatega on ÜTHI-inflatsiooni väljavaadet vastavalt 0,8%, 0,6% ja 0,3% võrra allapoole korrigeeritud. Aastane ÜTHI-inflatsioon (v.a energia ja toiduained) on eelduste kohaselt 2020. aastal 0,8%, 2021. aastal 0,7% ja 2022. aastal 0,9%.

Eurostati kiirhinnangu kohaselt jätkas ÜTHI-inflatsioon mais aeglustumist.

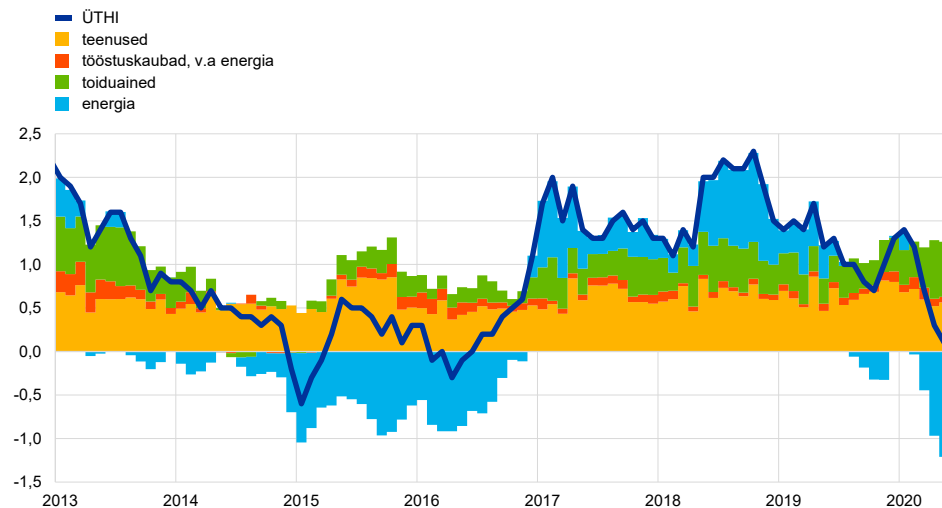
Langus aprilli 0,3%lt maikuu 0,1%le kajastas peamiselt energia ja töötlemata toiduainete hindade inflatsiooni pidurdumist, samal ajal kui ÜTHI-inflatsioon, mis ei sisalda energiat ja toiduaineid, jäi üldiselt muutumatuks. Inflatsioonidünaamika sõltus ennekõike sookuvast energiahindade inflatsioonist, mis kajastas endiselt naftahinna järsku langust pärast ülemaailmse koroonaviirushaiguse (COVID-19) pandeemia puhkemist. Seevastu toiduainehindade inflatsioon on eeskätt töötlemata toiduainete puhul mitmesuguste COVID-19 ohjeldamise meetmete tõttu kiirenenud. Aprillis tõusis see 3,6%ni ja maikuu langes 3,3%ni, püsis seega kõrgel tasemel. Eurostati sõnul oli mõnes riigis ja mõningate toodete puhul endiselt raskusi hinnaandmete kogumisega, mistõttu oli lünkade täitmine asendusväärtustega tavapärasest sagedasem. Maikuu lünkade täitmise osakaal siiski vähenes võrreldes aprilliga: kui aprillis tuli ligikaudu kolmandiku euroala ÜTHI kiirhinnangu aluseks oleva korvi hindade puhul täita lüngad COVID-19 kriisi tõttu asendusväärtustega, siis mais moodustasid sellised hinnad umbes neljandiku.¹²

¹² Vt [Eurostati pressiteade](#) ÜTHI 2020. aasta mai kiirhinnangu ja [Eurostati ÜTHI-metoodika](#) kohta.

Joonis 14.

Eri komponentide osakaal euroala ÜTHI-koguinflatsioonis

(aastamuutus protsentides, osakaal protsendipunktides)

Allikad: Eurostat ja EKP arvutused.

Märkused. Viimased andmed pärinevad 2020. aasta maist (kiirhinnang). 2015. aasta kasvumäärasid on meetodika muudatuste tõttu ülespoole korrigeeritud (vt EKP majandusülevaate 2/2019 infokast „Uus puhkusepakettide hinnaindeksi arvutamise meetod Saksamaal ja selle mõju ÜTHI inflatsioonimääradele“).

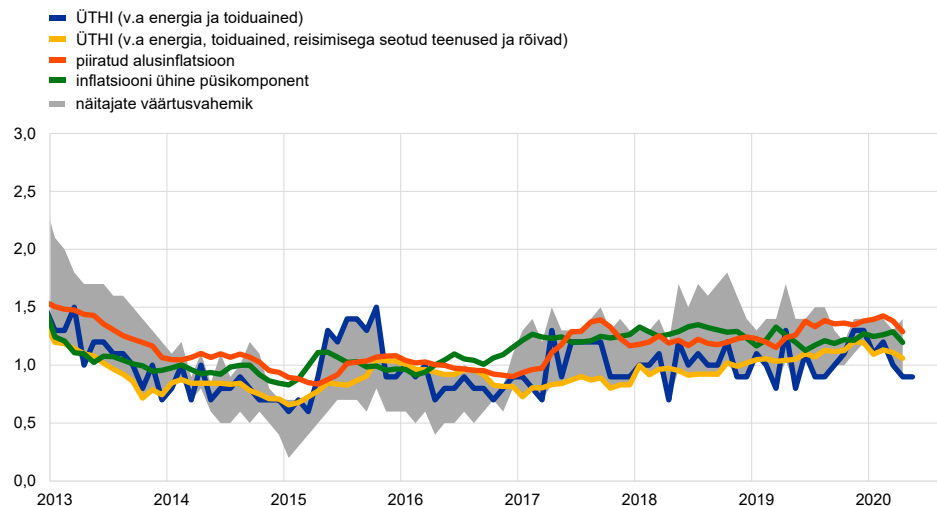
Alusinflatsiooni näitajad on seni ilmutanud suuremat vastupidavust.

ÜTHI-inflatsioon (v.a energia ja toiduained) alanes veebruarikuiselt 1,2%lt märtsis 1,0%le ja aprillis 0,9%le, kuhu see jäi püsima ka mais. Muud alusinflatsiooni näitajad on andnud vastuolulist teavet (andmed on kättesaadavad ainult aprillini; vt joonis 15). Kui ÜTHI-inflatsioon (v.a energia, toiduained, reisimisega seotud teenused ja rõivad) jäi üldjoontes muutumatuks, siis inflatsiooni ühine püsikomponent (*Persistent and Common Component of Inflation, PCCI*)¹³ liikusid veidi allapoole. Nagu eespool mainitud, on kõik alusinflatsiooni tuletatud näitajad praegu eriti ebakindlad, sest nende lähteandmeid võivad mõjutada ÜTHI andmete kogumise ja mõõtmise probleemid.

¹³ Lisateavet nende alusinflatsiooni näitajate kohta leiab EKP majandusülevaate 4/2018 artikli „Measures of underlying inflation for the euro area“ infokastidest 2 ja 3.

Joonis 15. Alusinflatsiooni näitajad

(aastamuutus protsentides)

Allikad: Eurostat ja EKP arvutused.

Märkused. ÜTHI (v.a toiduained ja energia) viimased andmed pärinevad 2020. aasta maist (kiirhinnang) ja kõigi teiste näitajate omad 2020. aasta aprillist. Alusinflatsiooni näitajad on järgmised: ÜTHI (v.a energia); ÜTHI (v.a energia ja töötlemata toiduained); ÜTHI (v.a energia ja toiduained); ÜTHI (v.a energia, toiduained, reisimisega seotud teenused ja rõivad); 10% kohandatud ÜTHI keskväärts; 30% kohandatud ÜTHI keskväärts ja ÜTHI kaalutud mediaan. ÜTHI (v.a toiduained ja energia) puhul on 2015. aasta kasvumäärasid meetoodika muudatuste tõttu ülespoole korrigeeritud (vt EKP majandusülevaate 2/2019 infokast „Uus puhkusepakettide hinnaindeksi arutamise meetod Saksamaal ja selle mõju ÜTHI inflatsioonimäärale“).

Tarneahelasisene hinnasurve näib olevat ÜTHI tööstuskaupade (v.a energia) komponendi puhul tarneahela hilisemates etappides mõnevõrra leevenenud.

Euroalal müüdivate tarbekaupade (v.a toiduained) tootjahindade inflatsioonimäär, mis on tarneahela hilisemate etappide hinnasurve üks näitajatest, alanes aasta arvestuses veelgi, jõudes veebruari 0,7%lt märtsis 0,6%le ja aprillis 0,5%le. Sellele vastav impordihindade inflatsioonimäär oli veebruaris 0,5% ja langes märtsis 0,1%le, mis võib osaliselt kajastada euro efektiivse vahetuskursi hiljutisest tugevnemisest tingitud mõningast langussurvet. Euroala hinnakujundusahela varasemates etappides aeglustus vahekaupade inflatsioon järsult, kajastades madalama naftahinna ja tugevama euro mõju. Vahekaupade puhul kahanes tootjahindade inflatsioon veebruari –1,2%lt märtsis –1,8%le ja aprillis –2,7%le, impordihindade inflatsioon aga veebruari –0,1%lt märtsis –1,3%le.

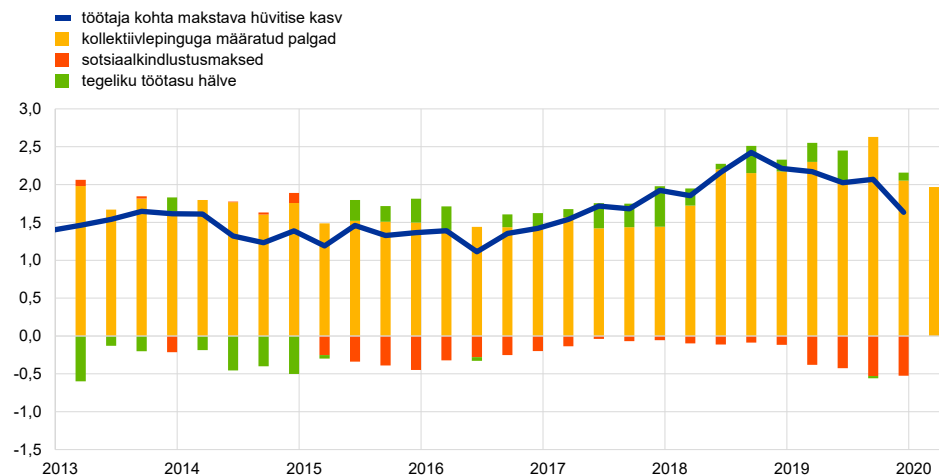
Palgakasv aeglustus. Töötaja kohta makstava hüvitise aastakasv vähenes 2019. aasta kolmanda kvartali 2,1%lt neljandas kvartalis 1,7%le (vt joonis 16). Edaspidi sõltub pandeemia tõttu rakendatud tööturumeetmete, näiteks lühendatud töötaja kava mõju palgakasvu näitajatele sellest, kuidas selliseid kavasisid ametlikus statistikas käsitletakse.¹⁴ Kollektiivlepingutega määratud palgade aastakasv oli euroalal 2019. aasta neljandas kvartalis 2,1% ja alanes 2020. aasta esimeses kvartalis 2,0%le. Kollektiivlepingutega määratud palgade kasv võib olla sellisel tasemel püsinud minevikus sõlmitud kokkulepete tõttu ja võimalikud tegeliku palgakasvu muutused ilmnevad edaspidi tegeliku töötasu hälbes.

¹⁴ Täpsema teabe saamiseks vt käesoleva majandusülevaate infokast „Lühendatud töötaja kava ning selle mõju palgale ja kasutatavale tulule“.

Joonis 16.

Töötaja kohta makstava hüvitise komponentide osakaal

(aastamuutus protsentides, osakaal protsendipunktides)

Allikad: Eurostat ja EKP arvutused.

Märkus. Viimased andmed pärinevad kollektiivlepingutega määratud palgade puhul 2020. aasta esimesest kvartalist ja muude komponentide puhul 2019. aasta neljandast kvartalist.

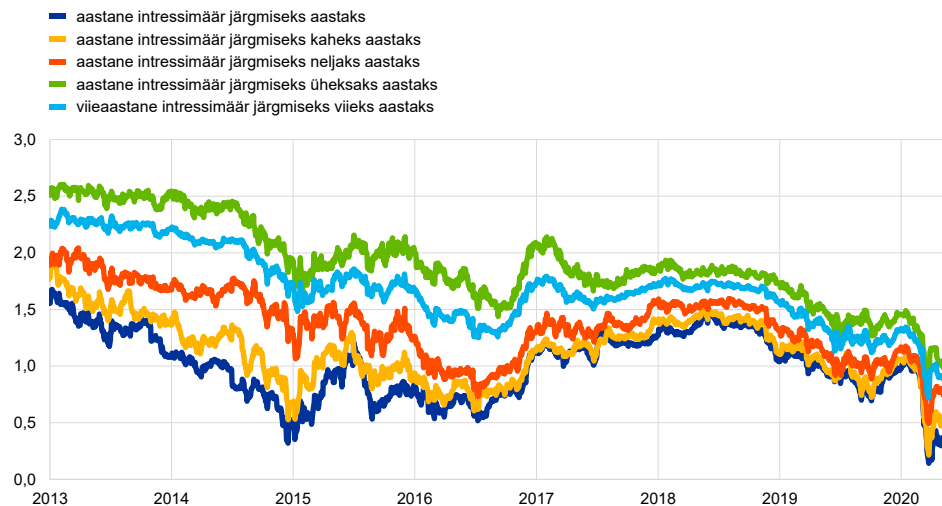
Pikemaajaliste inflatsiooniootuste turupõhised näitajad, mis langesid märtsi keskpaigas enneolematult madalale, tõusid taas veidi üle vaatlusperioodi alguses valitsenud taset, jäädes siiski väga tagasihoidlikuks (vt joonis 17).

Inflatsiooniga seotud viieaastaste vahetustehingute intressimäär viieks aastaks, mis jõudis 23. märtsil 2020 ajaloo madalaimale, 0,72% tasemele, kosus veidi ja oli 3. juunil 2020 1,02%. Optsioonidest tuletatud (riskineutraalne) tõenäosus, et järgmisel viiel aastal tekib deflatsioon, kasvas 2020. aasta märtsis seninägematult suureks. Vaatamata mõningasele hiljutisele paranemisele püsib see näitaja aastatel 2015–2016 täheldatud kõrge taseme lähedal. Osaliselt kajastab selle tõenäosuse kasv naftahinna hiljutist suurt langust. Samal ajal osutab inflatsiooniootuste turupõhiste näitajate tulevikuprognosis taas pikaajalisele aeglase inflatsiooni perioodile. EKP kutseliste prognoosijate küsitlusest 2020. aasta teise kvartali kohta, mis korraldati 2020. aasta aprilli esimesel nädalal, ning Consensus Economicsi ja Euro Zone Baromeetri viimastest andmetest nähtub, et ka küsitluspõhised pikemaajalise inflatsiooni ootused püsisid aprillis ajaloo madalaimal tasemel või selle lähedal.

Joonis 17.

Inflatsiooniootuste turupõhised näitajad

(aastamuutus protsentides)

Allikad: Thomson Reuters ja EKP arvutused.
Märkus. Viimased andmed pärinevad 2020. aasta 3. juunist.

Eurosüsteemi ekspertide 2020. aasta juuni makromajanduslikus ettevaates prognoositakse ettevaateperioodiks väga kesist inflatsiooniväljavaadet.

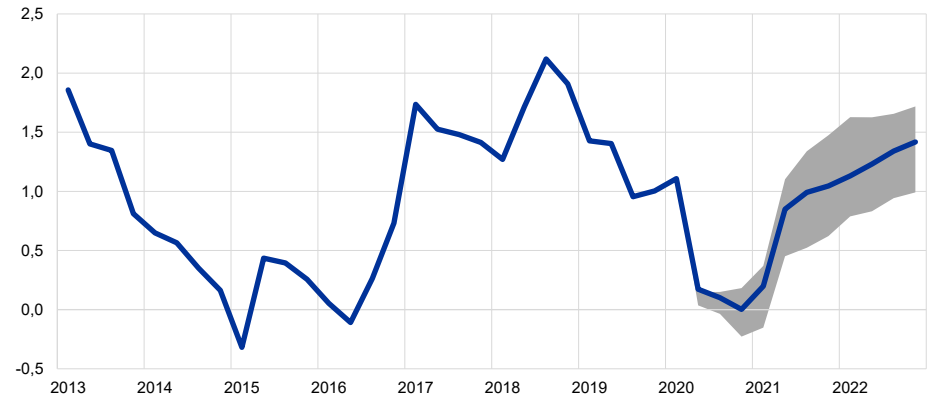
Põhiprognoosi kohaselt on ÜTHI-koguinflatsioon 2020. aastal keskmiselt 0,3%, 2021. aastal 0,8% ja 2022. aastal 1,3%. Võrreldes EKP ekspertide 2020. aasta märtsi makromajandusliku ettevaatega on ÜTHI-inflatsiooni väljavaadet vastavalt 0,8%, 0,6% ja 0,3% võrra allapoole korrigeeritud (vt joonis 18). Lühiajaliselt tähendab naftahinna hiljutine järsk langus ÜTHI-koguinflatsiooni aeglustumist järgmistes kvartalites nulli lähedale, enne kui energiakomponendi baasefektid põhjustavad mehaanilise taastumise 2021. aasta alguses. Ka ÜTHI-inflatsioon (v.a energia ja toiduained) peaks lühiajaliselt aeglustuma, kuid koguinflatsioonist vähem. Inflatsioonitempo aeglustumise mõju teenuste ja kaupade hindadele on eeldatavasti laiapõhjaline, sest nõudlus on endiselt väike. Ilmselt tasakaalustab seda mõju siiski vähemalt osaliselt kulusurve, mis on tingitud tõrgetest ja puudujääkidest pakkumise poolel. Keskmise aja jooksul peaks inflatsioon naftahinna eeldatava kasvu ja nõudluse taastumise tagajärjel kiirenema. Eeldatakse, et ÜTHI-inflatsioon (v.a energia ja toiduained) aeglustub 2020. aastal keskmiselt 0,8%le ja 2021. aastal 0,7%le, kuid tõuseb 2022. aastal 0,9%le. Suure ebakindluse tõttu on eurosüsteemi eksperdid koostanud inflatsiooni kohta kaks lisastsenaariumi.¹⁵ Leebe mõju stsenaariumi korral jõuaks koguinflatsioon 2022. aastaks 1,7%ni, ränga mõju stsenaariumi korral oleks see ettevaateperioodi lõpus 0,9%.

¹⁵ Lisateabe saamiseks vt [eurosüsteemi ekspertide 2020. aasta juuni makromajanduslik ettevaade euroala kohta](#), infokast „Euroala majanduse väljavaate alternatiivsed stsenaariumid“, avaldatud 4. juunil 2020 EKP veebilehel.

Joonis 18.

Euroala ÜTHI-inflatsioon (sh prognoosid)

(aastamuutus protsentides)

Allikad: Eurostat ja [eurosüsteemi ekspertide 2020. aasta juuni makromajanduslik ettevaade euroala kohta](#), avaldatud 4. juunil 2020 EKP veebilehel.

Märkused. Viimased andmed pärinevad 2020. aasta esimesest kvartalist (tegelikud andmed) ja 2022. aasta neljandast kvartalist (ettevaade). Esitatud väärtusvahemikud põhinevad eelmiste aastate ettevaadete ja tegelike tulemuste vahelistel erinevustel. Väärtusvahemike ulatus vastab nende erinevuste absoluutväärtuse kahekordsele keskmisele. Väärtusvahemike arvutamise meetodit (k.a erandjuhtude suhtes kohandamine) kirjeldatakse 2009. aasta detsembris avaldatud EKP väljaandes „[New procedure for constructing Eurosystem and ECB staff projection ranges](#)“. Ettevaate andmete esitamise tähtaeg oli 25. mai 2020.

5 Raha ja laenud

Koroonaviirushaiguse (COVID-19) pandeemia kiirendas järsult rahapakkumise dünaamikat, kuna ettevõtetele tekkis terav likviidsusvajadus jooksvate kulude rahastamiseks ning majandusagendid hakkasid pandeemiaga seotud suure ebakindluse tõttu ettevaatusabinõuna selgelt eelistama likviidseid vahendeid. Peamiseks rahaloomeallikaks olid riigisisesed laenud. Eelkõige suurendasid rahaloomet mittefinantsettevõtetele antud laenud ja rahaloomeasutuste tehtavad riigivõlakirjade netoostud. Rahandus-, eelarve- ja järelevalveasutuste õigeaegsed ja ulatuslikud meetmed toetasid soodsatel tingimustel pangalaenude andmist euroala majandusele. Ühtlasi edendas see euroala ettevõtete välisrahastamise koguvoogu 2020. aasta esimeses kvartalis. Turupõhine rahastamine oli aga tagasihoidlikum, sest turupõhiste laenuvahenditega rahastamise kulu kasvas esimeses kvartalis märkimisväärselt. Pangalaenude intressimäärad langesid rekordiliselt madalale ja seetõttu püsis ettevõtete üldine laenuvahenditega rahastamise kulu soodne.

Likviidsete vahendite hoidmine ettevaatusabinõuna ja terav likviidsusvajadus hoogustasid märkimisväärselt rahapakkumise dünaamikat. M3 aastakasvumäär kerkis märtsikuiselt 7,5%lt aprillis veelgi ja jõudis 8,3%le, olles ligikaudu 3% võrra suurem kui veebruaris, mil COVID-19 pandeemia ei olnud euroalal veel laiemalt levima hakanud (vt joonis 19). Kasvu põhjustasid suured kuised vood märtsis (mil need olid suurimad pärast majandus- ja rahaliidu kolmanda etapi algust) ja aprillis. Rahapakkumise dünaamikat mõjutas mitu tegurit, sealhulgas ettevõtete likviidsusvajadus, tõik, et suure ebakindluse ajal eelistatakse ettevaatusabinõuna likviidseid vahendeid hoida, ning institutsionaalsete investorite tarvidus likviidsuspuhvrite järele, et olla valmis võimalikeks tagasiostudeks. Rahapakkumise kiire kasv tulenes ka raha- ja eelarvepoliitika kujundajate ning reguleerivate ja järelevalveasutuste võetud ulatuslikest toetusmeetmetest, mille eesmärk oli tagada majanduses COVID-19 pandeemiaga toimetulekuks piisav likviidsus. Sellises olukorras jõudis kõige likviidsema rahaagregaadi M1 (mis koosneb üleööhoiustest ja ringluses olevast sularahast) aastane kasvumäär märtsi 10,4%lt aprillis 11,9%le, olles veebruari näitajast peaaegu 4% võrra suurem.

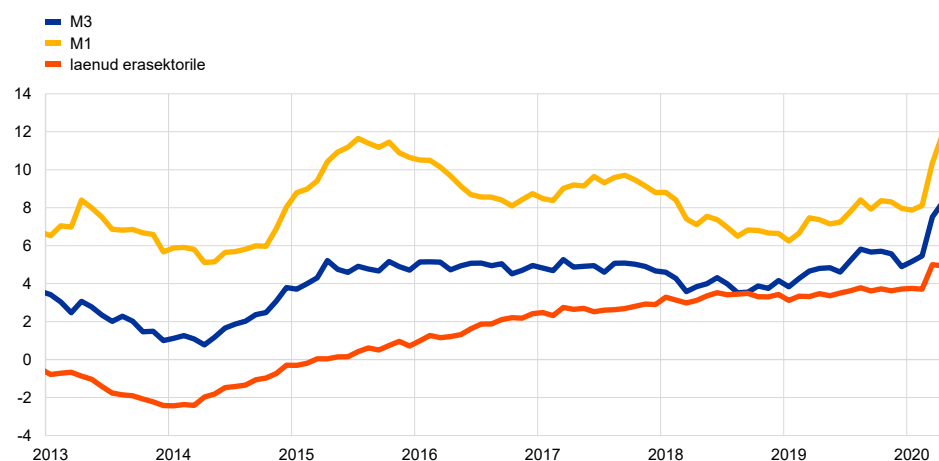
Rahapakkumise kasvu tõukasid tagant endiselt peamiselt üleööhoiused. Nende aastane kasvumäär tõusis märtsikuiselt 10,9%lt aprillis 12,5%le. Selle taga olid peamiselt ettevõtete hoiused. Hoiuste kogunemine (mis näitab, et pandeemiaga kaasneva suure ebakindluse olukorras tekitati likviidsuspuhvreid) on ulatusliku pangalaenude võtmise, ettevõtete võlakirjade emiteerimise ja teatud määral ka valitsuste otsese likviidsusabi tagajärg. Samal ajal esineb ettevõtete hoiuste näitajates riigiti lahknevusi, mis võib osutada sellele, et ettevõtete likviidsusvajadused on täitunud erinevas ulatuses. See on osalt seotud sellega, et pandeemia levis eri riikides erineval ajal. Nii muud finantsvahendajad peale rahaloomeasutuste (sealhulgas investeerimisfondid) kui ka kodumajapidamised suurendasid oma hoiuseid. Esimeste eesmärk oli kasvatada oma likviidsuspuhvrit tagasiostude puhuks ning viimased tegid seda peamiselt ettevaatusabinõuna, aga ka seetõttu, et liikumiskiirangute ajal olid tarbimisvõimalused napimad. Ringluses oleva sularaha aastane kasvumäär tõusis märtsikuiselt 7,0%lt aprillis 8,0%le. See näitab, et suure ebakindluse ajal kiputakse sularaha varuma. Turukõlblike instrumentide (st M3 – M2) üldine osakaal M3 aprillikuu

dünaamikas oli negatiivne. Märtsis toimus rahaturufondidest pankade emiteeritud lühiajaliste võlaväärtpaberite väljavool ja nende hulga kasv mitterahaloomesutuste hoiustes. Aprillis olid need investeerimisportfelli struktuurimuutused osaliselt pöördunud.

Joonis 19.

M3, M1 ja laenu erasektorile

(aastamuutus protsentides; sesoonse ja kalendrilise mõjuga kohandatud)

Allikas: EKP.

Märkused. Laene on kohandatud laenude müügi, väärtpaberistamise ja tingliku likviidsuse koondamisega. Viimased andmed pärinevad 2020. aasta aprillist.

Rahaloomet ergutasid riigisisesed laenud nii era- kui ka avalikule sektorile.

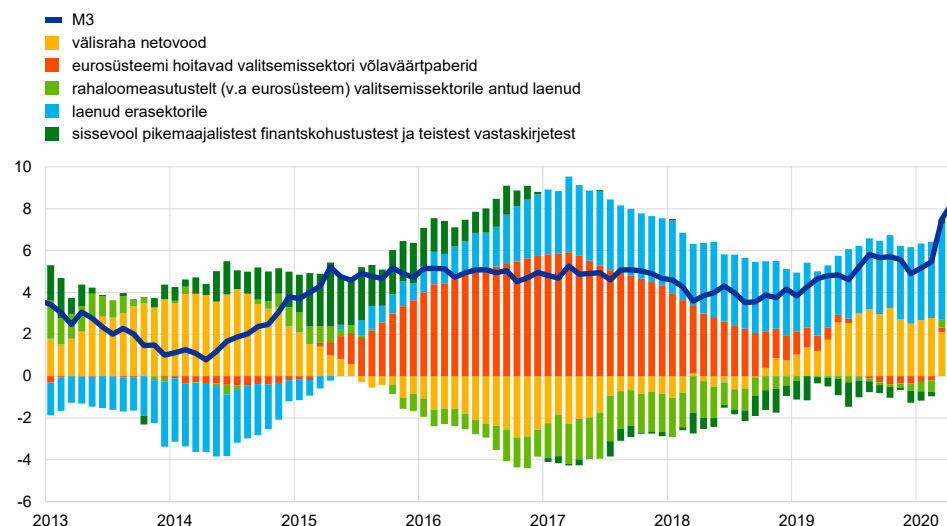
Pärast tuntavat tõusu märtsis kerkis erasektorile antud laenude aastane kasvumäär aprillis veel veidi (vt joonise 20 tulpade sinine osa), kuna ettevõtetele antud laenude kasv oli suur ja ettevõtete võlakirju omandati rohkem. Ulatuslikku laenamist ettevõtetele tasakaalustas osaliselt mitterahaloomesutustele antud laenude negatiivne voog. Peale erasektorile antud laenude tõusis aprillis märgatavalt ka pangandussektorilt (v.a eurosüsteem) avalikule sektorile antud laenude aastane kasvumäär (vt joonise 20 tulpade heleroheline osa). Ehkki eurosüsteemi varaostukavade elluviimist kiirendati, omandasid euroala pangad (v.a eurosüsteem) netoarvestuses suurel hulgal peamiselt kodumaiseid riigivõlakirju. See näitab osaliselt, et pandeemiaga toimetulekuks on tunduvalt suurendatud valitsemissektori võlakirjade netoemiteerimist. Lisaks kasvas aprillis raha väljavool euroalalt, sest mitteresidendid müüsid euroala riigivõlakirju. Välisraha suhteliselt tagasihoidlik netovoog on kooskõlas ühelt poolt väljavooluga, mida põhjustas euroalaväliste residentide lahkumine, ja teisalt sissevooluga, mille taga oli euroala residentide naasmine. See peegeldab omakorda asjaolu, et suure ebakindluse tingimustes eelistavad investorid tavaliselt kodumaist turgu (vt joonise 20 tulpade kollane osa). Lisaks rahaloomesutustelt (v.a eurosüsteem) euroala riikidele antud laenude kasvule edendasid M3 kasvu jõuliselt ka valitsemissektori väärtpaberite netoostud, mida eurosüsteem tegi EKP varaostukava ja eelkõige pandeemia majandusmõju ohjeldamise erakorralise ostukava (PEPP) raames (vt joonise 20 tulpade punane osa). See kajastab suurt rahapoliitilist tuge, et stabiliseerida finantsturgusid ning vähendada riske rahapoliitika mõju ülekandumisele ja euroala makromajanduslikule

väljavaatele pandeemia ajal. Pikemaajaliste finantskohustuste mõju rahapakkumise kasvule oli üldjoontes neutraalne (vt joonis 20 tulpade tumeroheline osa).

Joonis 20.

M3 ja selle vastaskirjed

(aastamuutus protsentides; osakaal protsendipunktides; sesoonse ja kalendrilise mõjuga kohandatud)

Allikas: EKP.

Märkused. Laenud erasektorile hõlmavad rahaloomeasutustelt erasektorile väljastatud laene ja rahaloomeasutustele kuuluvaid võlaväärtpabereid, mille on emiteerinud euroala erasektori mitterahaloomeasutused. Samuti hõlmab see mitterahaloomeasutuste võlaväärtpaberite oste, mida eurosüsteem on teinud ettevõtlussektori ostukava raames. Viimased andmed pärinevad 2020. aasta aprillist.

Erasektorile antud laenude aastane kasvumäär tõusis 2020. aasta veebruarist aprillini jõudsalt, sest ettevõtete tulu vähenes ja COVID-19 pandeemia tõttu võeti igaks juhuks laenu.

Rahaloomeasutustelt erasektorile antud laenude aastakasv kerkis veebruarikuiselt 3,7%lt märtsis hooga 5,0%le, kuid püsis aprillis enam-vähem muutumatuks 4,9% juures (vt joonis 19). Kogu kasvu põhjustasid ettevõtetele väljastatud laenud, mille aastane kasvumäär tõusis pidevalt: veebruaris oli see 3,0%, märtsis 5,5% ja aprillis 6,6% (vt joonis 21). Tõik, et ettevõtetele antud laenude kasv on enamikus euroala riikides tunduvalt kiirenenud, näitab krediidiinide kasutuselevõttu ja suurt nõudlust uute laenude järele, et täita jooksvaid maksekohustusi ajal, mil seoses COVID-19ga kehtestatud liikumiskiirangute tõttu on tulu vähenenud, samuti laenu võtmist ettevaatusabinõuna, et katta võimalikku likviidsuspudujääki. Ühtlasi kajastab see ka ulatuslikke avaliku sektori meetmeid (nt laenude garanteerimist), millega toetada ettevõtete likviidsust ja maksevõimet eelolevatel kuudel. Pärast märtsikuist ettevõtete suurt nõudlust lühiajaliste laenude järele kasvas aprillis märkimisväärselt nende nõudlus keskmise tähtajaga ja pikaajaliste laenude järele, kuna sai selgeks, et pandeemia kestab kauem ja avaliku sektori pakutavad toetused hõlmavad peamiselt kuni keskmise tähtajaga laene. Ettevõtete laenu nõudluse kiire kasvu märkisid ära ka pangad 2020. aasta aprilli [euroala pankade laenutegevuse uuringus](#), milles selle põhjusena nimetati esmajoones käibekapitali rahastamise vajadust, samal ajal kui põhivarainvesteeringute rahastamise vajadus vähenes. 2020. aasta esimeses kvartalis toetati õigeaegsete ja kõikehõlmavate poliitikameetmetega soodsate laenude andmist. Seda kinnitavad euroala pankade laenutegevuse uuringu

tulemused, mille kohaselt karmistusiid ettevõtetele antud laenude laenuitingimused 2020. aasta esimeses kvartalis piiratud määral ja väheses ulatuses, võrreldes laenuitingimuste karmistumisega finantskriisi ja valitsemissektori võlaga seotud kriisi ajal.

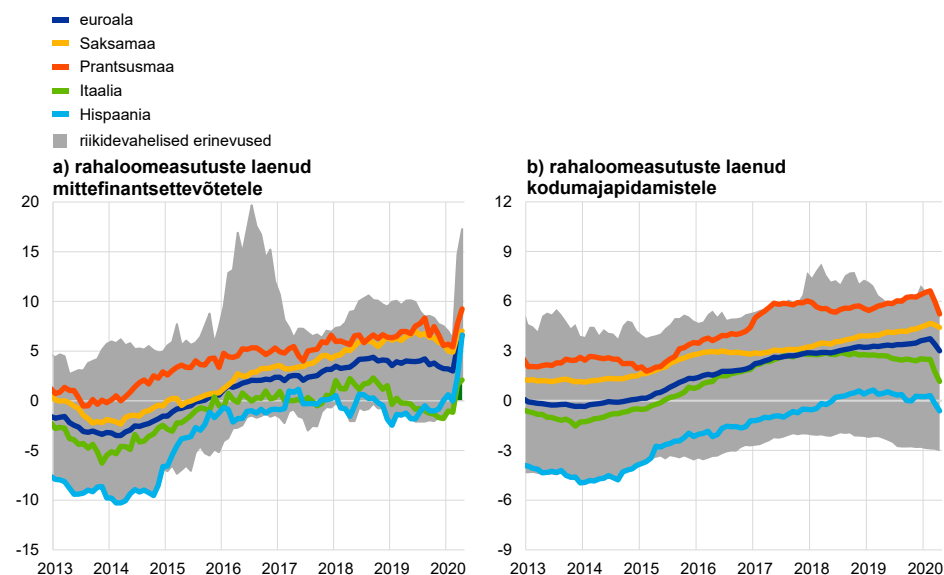
Kodumajapidamistele väljastatud laenude aastane kasvumäär langes, mis näitab pandeemia mõju suhtes valitsevat suurt ebakindlust. Erinevalt ettevõtetele antud laenudest alanes kodumajapidamistele antud laenude aastane kasvumäär aprillis taas ja jõudis märtsikuiselt 3,4%lt 3,0%le. Nende laenude mahu vähenemine näitab, et kodumajapidamiste seas valitseb ebakindlus seoses pandeemia mõjuga nende kasutatavale tulule ja töövõimalustele. Kui kodumajapidamistele antud eluasemelaenude aastakasv kahanes märtsikuu 4,0%lt aprillis 3,9%le, kus see püsis üldjoontes muutumatuna, siis tarbimislaenude aastane kasvumäär kukkus veebruaril 6,2%lt märtsis 3,8%le ja seejärel aprillis 1,3%le. See on kooskõlas tarbijate kindlustunde ja jaemüügi enneolematu vähenemisega COVID-19 pandeemia liikumiskiirangute ajal. Kodumajapidamiste vähenenud laenuõudlust kinnitavad ka euroala pankade laenuitegevuse 2020. aasta aprilli uuringu tulemused.

Lisaks on ettevõtetele ja kodumajapidamistele antud laenude kasv euroalal riigiti üsna erinev, peegeldades muu hulgas lahknevusi majanduskasvus, muude rahastamisallikate kättesaadavuses ning kodumajapidamiste ja ettevõtete võlakoormuse tasemes. Suurriikide muutused olid üldjoontes siiski sarnased.

Joonis 21.

Rahaloomeasutuste laenud euroala valitud riikides

(aastamuutus protsentides)

Allikas: EKP.

Märkused. Laene on kohandatud laenu müügi ja väärtpaperistamisega. Mittefinantsettevõtete puhul on laene kohandatud ka tingliku likviidsuse koondamisega. Riikidevahelised erinevused on arvatud 12 euroala riigist koosneva püsivalimi miinimum- ja maksimumväärtuste alusel. Viimased andmed pärinevad 2020. aasta aprillist.

2020. aasta mai küsitluses, mis puudutab euroala ettevõtete juurdepääsu rahastamisele (SAFE), avaldasid väikesed ja keskmise suurusega ettevõtted (VKEd), kelle jaoks rahastamine pankade kaudu on kriitilise tähtsusega, et

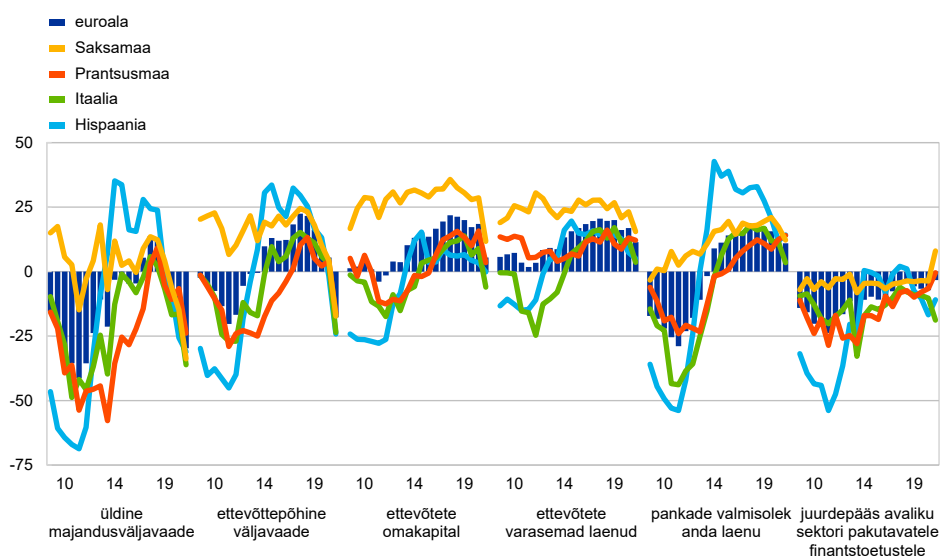
laenude kättesaadavus on nigelamaks muutunud. See kajastab suuresti 2020. aasta märtsile eelnenud kuue kuu jooksul halvenenud majandusväljavaadet (vt joonis 22). Olukord kehvenes üldiselt kõikides riikides.

VKEde jaoks kahjulikke muutusi leidis aset kõikides põhisektorites, eelkõige aga tööstus-, teenindus- ja kaubandussektoris. Mõju ehitussektorile oli väiksem. Esimest korda pärast 2014. aasta septembrit märkisid VKEd, et nende müügi ja kasumi viletsad väljavaated kahandasid ka välisvahendite kättesaadavust, ehkki pankade valmisolek anda laenu oli kasvanud ja pangalaenu intressimäär alanenud (vt selle majandusülevaate infokast „COVID-19 pandeemia ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete juurdepääs rahastamisele küsitlusandmete alusel“ ja täispikas ingliskeelses versioonis artikkel „Access to finance for small and medium-sized enterprises since the financial crisis: evidence from survey data“). Jätkuv laenuandmise soov on kooskõlas euroala pankade laenugevuse uuringu tulemustega ja uue laenuvooga. See näitab, et laenuandmine VKEdele püsis jõuline ning 2020. aasta esimeses kvartalis ei täheldatud märgatavat erinevust laenude väljastamises suurettevõtetele.

Joonis 22.

Tegurid, mis mõjutasid pangalaenu kättesaadavust VKEdele

(netomäär protsentides)

Allikas: EKP (SAFE). Märkus. Andmed pärinevad küsitluse 3. voo (märts–september 2010) ja 22. voo (oktoober 2019 – märts 2020) vahelisest ajavahemikust.

Pankade laenuvahenditega rahastamise kulude kasv oli endiselt tagasihoidlik. Seda toetasid rahapoliitika meetmed. Euroala pankade laenuvahenditega

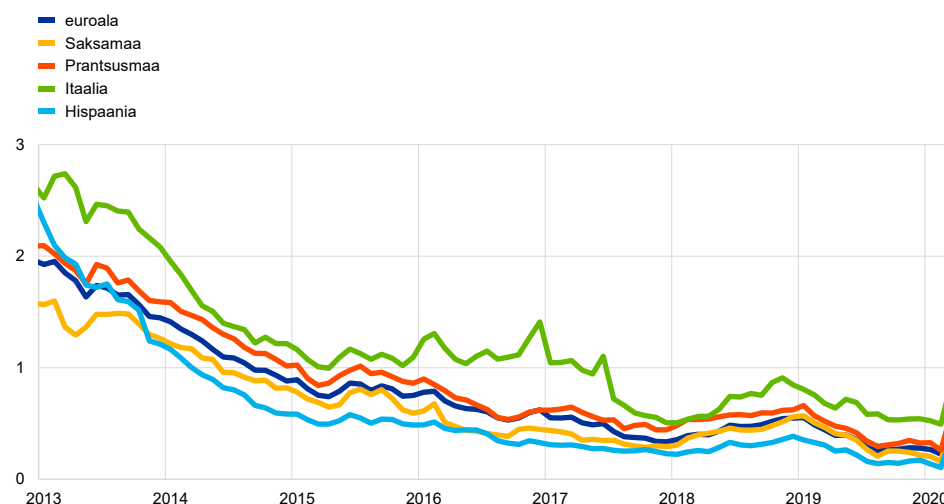
rahastamise koondkulu, mis kukkus 2020. aasta veebruaris väga madalale, hakkas märtsis koos COVID-19 pandeemia levimisega kerkima (vt joonis 23). Selle tingis tõusurve pankade võlakirjade tulususele reaktsioonina riigivõlakirjade tulususe kasvule ning riigiti oli see märgatavalt erinev. Lisaks koormab pankade turupõhise rahastamise kulusid mure pandeemia negatiivse mõju pärast pankade kapitalipositsioonile. Kuigi pangad on pärast üleilmset finantskriisi oma vastupidavust kõvasti suurendanud, halvendab koroonaviiruse pandeemia nende kapitalipositsiooni,

kuna varade väärtus hinnatakse madalamaks ja tekib vajadus suuremate laenukahjumi eraldiste järele.¹⁶ Kokkuvõttes on aga pankade laenuvahenditega rahastamise kulud tagasihoidlikult kasvanud. Euroala pankade hoiuste intressimäärad, mis avaldavad pankade rahastamisele kõige suuremat mõju, püsisid 2020. aasta märtsis erakordselt madalal, toetades seega pankade jaoks soodsaid laenuvahenditega rahastamise tingimusi. Pankade rahastamistingimuste avaldab head mõju ka väga soodne likviidsuspakkumine kolmanda seeria suunatud pikemaajaliste refinantseerimisoperatsioonide kaudu (TLTRO III) ning varaostukavast ja pandeemia majandusmõju ohjeldamise erakorralisest ostukavast saadav kasu võlakirjade tulususele, sealhulgas võlakirjade intressimäärade langus pärast erakorralisest ostukavast teavitamist 18. märtsil. See maandab reaali- ja finantssektori vahelise kahjuliku võimendumise riski pandeemia ajal.

Joonis 23.

Pankade laenuvahenditega rahastamise koondkulu

(hoiusepõhise rahastamise ja tagamata turupõhiste laenuvahenditega rahastamise koondkulu; protsentides aasta kohta)

Allikad: EKP, Markit iBoxx ja EKP arvutused.

Märkused. Hoiuste koondkulu on arvatatud uute üleõhoiuste, tähtajaliste hoiuste ja nõudmiseni hoiuste intresside keskmisena, mida on kaalutud nende vastavate jääkide summadega. Viimased andmed pärinevad märtsist 2020.

Ettevõtetele antud pangalaenu intressimäärad kukkusid rekordmadalale,

kuid edaspidi tõusevad need tõenäoliselt mõnevõrra. Ettevõtetele antud pangalaenu ja kodumajapidamistele antud eluasemelaenu koordintressimäärad langesid märtsis erakordselt madalale, olles vastavalt 1,46% ja 1,39% (vt joonis 24). See juhtus nii kõikides euroala riikides ja näitab turumäära muutuste viitajaga ülekandumist pangalaenu intressimääradele. Arvestades aga pankade rahastamiskulude kasvu ja tõika, et pangalaenu hinna kujundamisel kasutatakse turuintresside viitemäärasid, näiteks euro üleeuroopalist pankadevahelist intressimäära (EURIBOR), mis liikus vaatlusalusel perioodil ülespoole, avaldub pangalaenu intressimääradele eelolevatel kuudel ilmselt mõningane tõususuurve. Lisaks sunnib pangalaenu intressimäärasid kerkima tõenäoliselt ka pandeemia tõsine majanduslik mõju ettevõtete tulule, kodumajapidamiste töövõimalustele ja laenusajate üldisele krediitvõimele. Sellele viitabki juba riskitaju mõju, mis

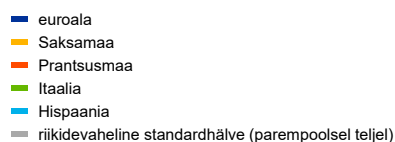
¹⁶ Vt EKP 2020. aasta mai [finantsstabiilsuse ülevaade](#).

karmistab pankade laenuitingimusi ja mille pangad 2020. aasta aprilli laenutegevuse küsitluses ära märkisid. Samal ajal piiravad näiteks maksude ajatamise ja võlamoratoriumite kaudu pakutav likviidsustoetus, samuti laenude tagamine ja tööturгу toetavad meetmed mõningal määral laenuvõtjate krediitdivõime halvenemist kriisi ajal ning pidurdavad pangalaenude intressimäärade kasvu. Väga väikeste pangalaenude ja suurte pangalaenude intressimäärade vahe püsis 2020. aasta märtsis väike. See annab kinnitust eespool toodud tõenditele uute laenude väljastamise kohta, mis näitavad, et seni on COVID-19 pandeemia mõjutanud VKEdele ja suurettevõtetele laenamist üldjoontes ühesuguselt, nagu nähtub suur- ja väikelaene käsitlevatest andmetest.

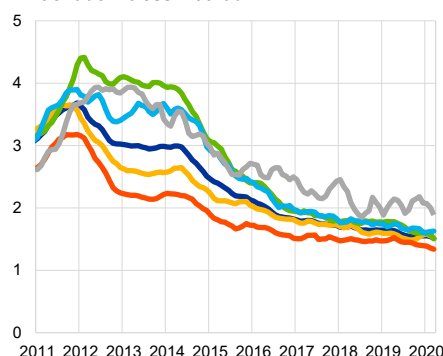
Joonis 24.

Pangalaenude koondintressimäärad euroala valitud riikides

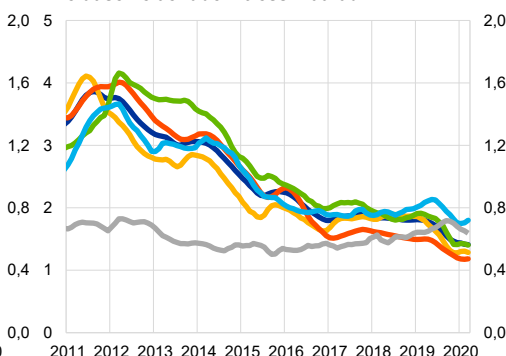
(protsentides aasta kohta; kolme kuu libisevad keskmised)

a) mittefinantsettevõtetele väljastatud laenude intressimäärad

b) kodumajapidamistele väljastatud eluasemelaenude intressimäärad

Allikas: EKP.

Märkused. Pangalaenude kogukulu näitaja on leitud lühi- ja pikaajaliste intressimäärade liitmisel, kasutades uute laenude mahu 24 kuu libisevat keskmist. Riikidevahelise standardhälbe leidmisel on lähtutud 12 euroala riigist koosnevast püsivalimist. Viimased andmed pärinevad märtsist 2020.

Hinnangute kohaselt kiirenes 2020. aasta esimeses kvartalis euroala mittefinantsettevõtetele pakutava välisrahastamise aastane koguvoog märkimisväärselt (vt osa a joonisel 25).

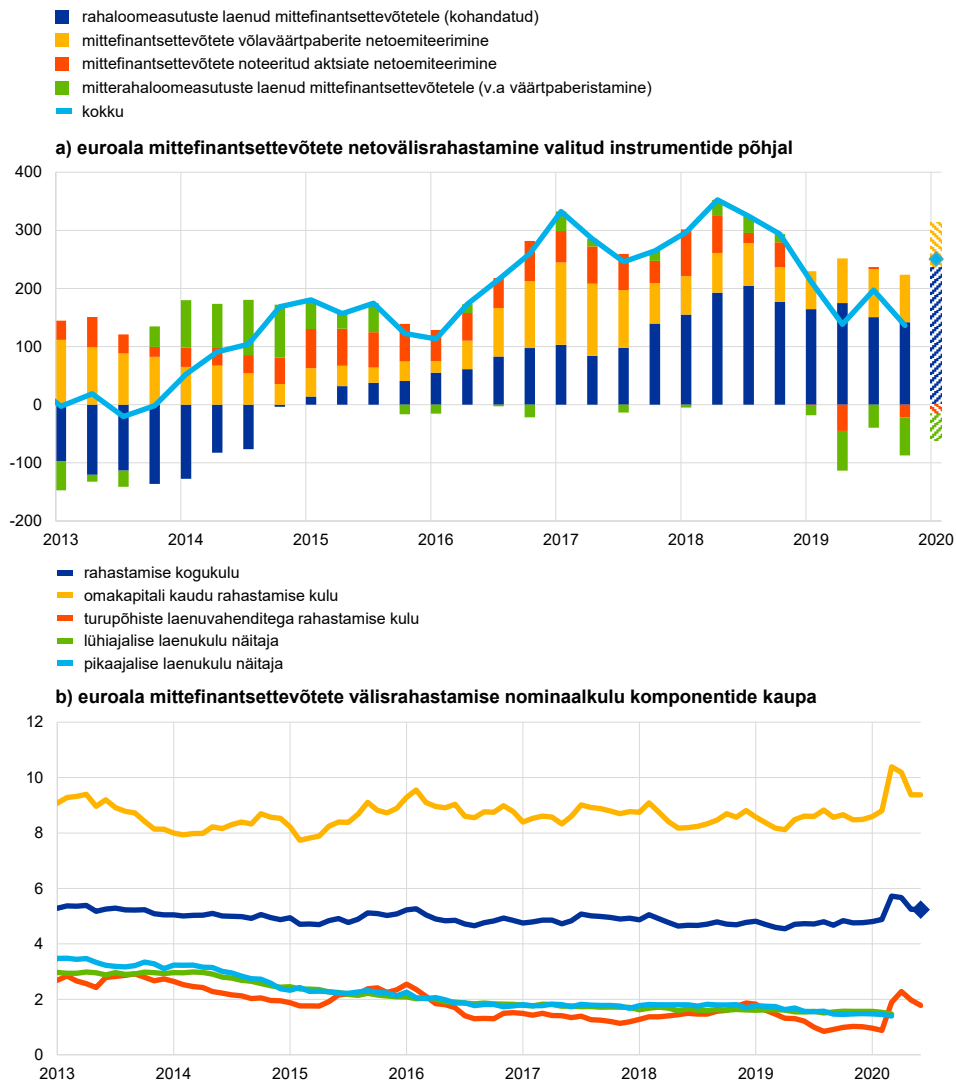
Kiirenemise peamine põhjus oli ettevõtetele antud pangalaenude erakordselt kiire kasv märtsis, aga ka krediitliinide kasutuselevõtt ja avaliku sektori pakutavad toetusmeetmed. Nõudlust pangalaenude järele toetasid veel pangalaenude soodsamad intressimäärad, võrreldes turupõhiste laenuvahenditega rahastamise kuluga. Ettevõtete võlaväärtpaberite netoemiteerimine püsis 2020. aasta esimeses kvartalis kindel, hoolimata nende intressimäärade vahe suurenemisest kvartali lõpus, ning sai tuge EKP varaostukavast ja pandeemia majandusmõju ohjeldamise erakorralisest varaostukavast, mille alla kuuluvad ka ettevõtete võlakirjade netoostud. Seevastu noteeritud aktsiate netoemiteerimine jäi vaoshoituks, kuna ühinemiste ja ülevõtmiste arv on endiselt väike ning omakapitali kaudu rahastamise juba niigi suur kulu kasvas veelgi. Mittepankade (mitterahaloomesutuste) antud laenud jäid 2019. aasta neljandas ja 2020. aasta esimeses kvartalis miinuspoolele, mis näitab, et ettevõtete võlakirjade emiteerimine

ettevõtete teistes euroala riikides asuvate vahefinantseerimisüksuste (s.t mitterahaloomesutuste sektorisse kuuluvate ja emettevõtetele laenu andvate tütarettevõtete) kaudu on aasta arvestuses kahanenud. Kokkuvõttes oli välisrahastamise koguvoog 2020. aasta esimeses kvartalis suurem kui finantskriisi ja valitsemissektori võlaga seotud kriisi ajal. See on kooskõlas soodsamate pangalaenude ja võlakirjaturu tingimustega, mida toetavad rahandus-, järelvalve- ja eelarveasutuste õigeaegsed ja ulatuslikud meetmed.

Joonis 25.

Euroala mittefinantsettevõtete välisrahastamine

(aastased vood miljardites eurodes – osa a; protsentides aasta kohta – osa b)

Allikad: Eurostat, Dealogic, EKP, Merrill Lynch, Bloomberg, Thomson Reuters ja EKP hinnangud.

Märkused. Osa a: netovälisrahastamine on rahaloomeasutuste väljastatud laenude, võlaväärtpaberite netoemiteerimise, noteeritud aktsiate netoemiteerimise ja mitterahaloomeasutuste väljastatud laenude summa. Rahaloomeasutuste väljastatud laene on kohandatud müügi, väärtpaberistamise ja likviidsuse koondamisega. Mitterahaloomeasutuste väljastatud laenu sisaldavad laene teistelt finantseerimisasutustelt, kindlustusseltsidelt ja pensionifondidelt, välja arvatud väärtpaberistatud laenu. Viirutatud tulp ja helesinine romb näitavad praegust hinnangut 2020. aasta esimese kvartali kohta. Osa b: mittefinantsettevõtete rahastamise kogukulu on arvatud pangalaenude, turupõhiste laenuvahenditega rahastamise ja omakapitali kaudu rahastamise kulude kaalutud keskmisena, võttes aluseks nende vastavad jäägid. Tumesinine romb näitab praegust hinnangut rahastamise kogukulu kohta 2020. aasta juunis eeldusel, et pangalaenude intressimäärad jäävad 2020. aasta märtsi tasemele. Osa a viimased andmed euroala kontoandmete kohta pärinevad euroala 2019. aasta neljandast kvartalist ning hinnangud 2020. aasta esimese kvartali kohta põhinevad EKP bilansi- ja väärtpaberite emiteerimise statistikal ning Dealogicu andmetel. Osa b viimased andmed turupõhiste laenuvahenditega rahastamise kulu kohta pärinevad 2. juunist 2020 (päevased andmed), omakapitali kaudu rahastamise kulu kohta 29. maist (nädala andmed) ja laenukulude kohta 2020. aasta märtsist (kuuandmed).

Mittefinantsettevõtete rahastamiskulud 2020. aasta esimeses kvartalis kasvasid, kuid peaksid hinnangute kohaselt olema nüüdseks kahanenud (vt osa b joonisel 25). Finantsturgude suure volatiilsuse tõttu oli

mittefinantsettevõtete välisrahastamise üldine nominaalkulu, mis hõlmab pangalaene, võlakirjaemissioone turul ja omakapitaliga rahastamist, 2020. aasta märtsis 5,7%. See on 95 baaspunkti kõrgem kui 2019. aasta detsembri tase ja ligikaudu 120 baaspunkti kõrgem kui 2019. aasta aprilli tase, mil kõnealune aegrida oli oma

madalaimas punktis. Ent märtsist kuni vaatlusaluse perioodi lõpuni (2. juuni 2020) kukkus rahastamise hinnanguline kogukulu 50 baaspunkti ja jõudis 5,2%le. See näitab, et omakapitali kaudu rahastamise kulu on väiksemate riskipreemiate tõttu märgatavalt alanenud ning veidi väiksem on ka turupõhiste laenuvahenditega rahastamise kulu.

6 Eelarve areng

Koroonaviirushaiguse (COVID-19) pandeemia mõjutab euroala riikide eelarvepoliitikat märkimisväärselt. Kriisi puhkedes kasvasid kohe otsesed kulud, sest riigid asusid leevendama pandeemia mõju rahvatervisele. Makromajanduslikust vaatenurgast on aga pandeemia mõju suures osas seotud ohjeldusmeetmetega, millega kaasnes ettevõtetele, töötajatele ja kodumajapidamistele suur majanduslik koormus. Nende meetmetega on kaasnenud ka enneolematud stimuleerivate fiskaalmeetmete paketid, mille eesmärk on piirata majanduslanguse mõju ja valmistada kiireks taastumiseks. Kõige selle tagajärjel peaks valitsemissektori eelarvepuudujääk euroalal järsult suurenema – kui 2019. aastal oli see 0,6% SKPst, siis 2020. aastal küündib see 8,5%le SKPst. Ehkki eelarvepuudujäägi määr peaks langema 2021. aastal 4,9%le, moodustab see eelduste kohaselt ka 2022. aastal veel 3,8% SKPst, kuna kriisi mõju täielik hajumine võtab aega. 2020. aastal rakendatud laialdaste fiskaalmeetmete tulemusena on tsükliliselt kohandatud esmane eelarvepositsioon nõrgenenud. Sellele lisandub negatiivne tsükliline komponent, mis kajastab makromajandusliku olukorra halvenemist. Olukorra edaspidist paranemist võib oodata erakorraliste meetmete järkjärgulise lõpetamise ja sellega kaasneva tsükliliselt kohandatud esmase eelarvepositsiooni tugevnemise kaudu. Majandusüksikel aga taastub aeglasemalt. Euroala riigid on ettevõtete likviidsuse suurendamiseks andnud laenu tagatisi, mis moodustavad peaaegu 20% SKPst. Ehkki tagatised ei pruugi eelarvepuudujääki kohe mõjutada, kujutavad need endast tõsist tingimuslikku kohustust, mis võib eelarvepuudujääki ebasoodsalt mõjutada, kui tagatised sisse nõutakse. Fiskaalmeetmete ja halveneva majandusolukorra tõttu prognoositakse, et euroala võla ja SKP suhe kasvab 2020. aastal järsult ning püsib suur ka 2022. aasta jooksul. Kiire majanduslanguse tõttu euroalal on kaugelevaatav ja kooskõlastatud eelarvepoliitika endiselt kriitilise tähtsusega, kuid rakendatavad meetmed peaksid olema täpselt sihitud ja ajutised. Sellega seoses on igati tervitatavad Euroopa Ülemkogus heaks kiidetud 540 miljardi euro suurune kolme turvavõrgu pakett ning Euroopa Komisjoni ettepanek Euroopa majanduse taastekava kohta, mis on mõeldud pandeemia tõttu kõige rängemalt kannatanud piirkondade ja sektorite toetamisele.

Eurosüsteemi ekspertide 2020. aasta juuni ettevaate kohaselt halveneb euroala valitsemissektori eelarvepositsioon 2020. aastal märkimisväärselt, kuid taastub 2021. ja 2022. aastal osaliselt.¹⁷ Ettevaate põhjal kasvab euroala valitsemissektori eelarvepuudujääk 2019. aasta 0,6%lt SKPst 2020. aastal 8,5%le SKPst ning kahaneb seejärel 2021. ja 2022. aastal vastavalt 4,9%le ja 3,8%le SKPst (vt joonis 26). Eelarvetasakaalu halvenemine 2020. aastal on peamiselt tingitud tsükliliselt kohandatud esmase eelarvepositsiooni halvenemisest majanduslike toetusmeetmete tõttu. Need moodustavad ligikaudu 3,5% SKPst ja hõlmavad peaaesjalikult lisakulutusi, mis on seotud eeskätt tööhõiveabiskeemide, ettevõtetele ja kodumajapidamistele mõeldud toetusmeetmete ning suuremate tervishoiukulutustega. Samuti tuleneb eelarvetasakaalu halvenemine suurest ja negatiivsest tsüklilisest komponendist, mille põhjuseks on euroala majanduse libisemine langusesse.¹⁸ Olukorra edaspidist

¹⁷ Vt eurosüsteemi ekspertide juuni makromajanduslik ettevaade euroala kohta, avaldatud 4. juunil EKP veebilehel.

¹⁸ Tuleb märkida, et praeguses olukorras on tsükli ja suundumuse analüüsimine seotud ebatavaliselt suure ebakindlusega.

paranemist võib oodata tsükliliselt kohandatud esmase eelarvepositsiooni tugevnemisest, kuna enamik toetusmeetmeid peaks olema 2020. aasta lõpuks lõpetatud. Majandustsükli osakaal suureneb aga tõenäoliselt aeglasemalt.

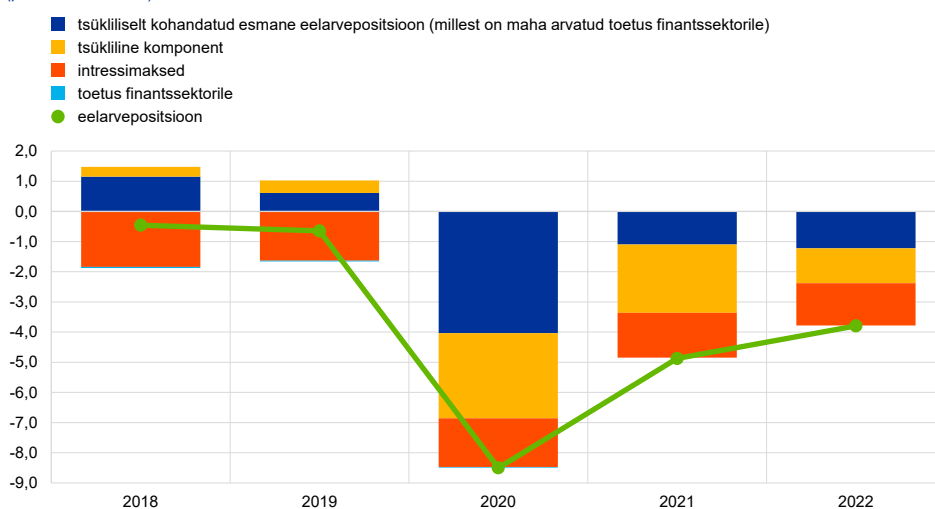
Lisaks oma majanduse jaoks väljastatud fiskaaltoetusele on euroala riigid andnud ettevõtete likviidsuse suurendamiseks märkimisväärseid laenu tagatisi.

Kokku moodustavad need euroalal tervikuna umbes 20% SKPst, kuid tagatispakettide suurus on riigiti väga erinev. Laenu tagatised on valitsuste jaoks tingimuslikud kohustused ja põhjustavad avaliku sektori lisakulutusi summas, milles need sisse nõutakse. Praeguses olukorras on aga väga keeruline hinnata, kui suur on see summa keskmise ja pika aja jooksul.

Joonis 26.

Eelarvepositsioon ja selle komponendid

(protsentides SKPst)

Allikad: EKP ja eurosüsteemi ekspertide 2020. aasta juuni makromajanduslik ettevaade. Märkus. Tegemine on euroala valitsemissektori koondandmetega.

Eurosüsteemi ekspertide 2020. aasta juuni ettevaate kohaselt on euroala eelarveväljavaade aastatel 2020–2022 märksa halvem, kui EKP ekspertide 2020. aasta märtsi ettevaates prognoositud.

Euroala valitsemissektori eelarvepositsiooni kui osakaalu SKPst on 2020. aasta puhul 7,4% võrra ning 2021. ja 2022. aasta puhul vastavalt 3,3% ja 2,3% võrra allapoole korrigeeritud. Korrigeerimise põhjuseks on peamiselt kehvem esmane eelarvepositsioon ja oodatust nõrgem tsükliline komponent. Samal ajal on intressikulude komponenti ülespoole korrigeeritud, ehkki märksa väiksemas mahu.

Euroala eelarvepoliitiline hoiak on 2020. aastal hinnangute kohaselt väga toetav ja 2021. aastal piirav, kuna eeldatavasti on enamik toetusmeetmeid selleks ajaks lõpetatud.¹⁹ 2019. aastal oli eelarvepoliitiline hoiak hinnangu kohaselt

¹⁹ Eelarvepoliitiline hoiak näitab, millises suunas ja mahu mõjutavad eelarvepoliitilised meetmed majandust, kui jätta kõrvale riigi rahanduse automaatne reaktsioon majandustsüklile. Seda hinnatakse siin muutusena tsükliliselt kohandatud esmase eelarvepositsiooni suhtarvuse, millest on maha arvatud valitsuse toetus finantssektorile. Täpsema ülevaate saamiseks euroala eelarvepoliitika kursi mõiste kohta vt EKP majandusülevaade 4/2016 artikkel „The euro area fiscal stance“.

mõõdukalt ekspansiivne, kuid 2020. aastal peaks see olema väga toetav (4,8% SKPst). Seevastu 2021. aastal on see eelduste kohaselt piirav (2,9% SKPst), kuna suurem osa pandeemia ajal rakendatud toetusmeetmeid on selleks ajaks lõpetatud. Tuleb rõhutada, et vaatamata piiravale eelarvepoliitikale 2021. aastal püsib üldine eelarvepositsioon märkimisväärselt negatiivne, kuna eelarvevahenditega toetatakse jätkuvalt majanduse taastumist, sealhulgas automaatsete stabilisaatorite kaudu. 2022. aastal on eelarvepoliitiline hoiak prognooside kohaselt üldiselt neutraalne.

Ettevaate kohaselt suureneb euroala valitsemissektori võla suhe SKPsse COVID-19 pandeemia tagajärjel 2020. aastal 101,3%ni SKPst ja hakkab seejärel väga aeglaselt vähenema. 2020. aastal kasvab see 2019. aastaga võrreldes 17,2% võrra. Peamisteks põhjusteks on suur esmane eelarvepuudujääk, väga ebasoodne intresside ja majanduskasvu vahe ning märkimisväärne eelarvepositsiooniväliline võlamuutus, mis kajastab peamiselt pandeemiaga seotud meetmeid. 2021. ja 2022. aastal on esmane eelarvepuudujääk veel märkimisväärne, kuid kahaneb tänu intresside ja majanduskasvu soodsale vahele, sest majandusaktiivsus peaks taastuma (vt joonis 27). Selle tagajärjel on valitsemissektori võla suhe SKPsse 2022. aasta lõpus väga lähedal 100%le ehk 2020. aasta märtsi ettevaatega võrreldes on see 17,3% võrra suurem.

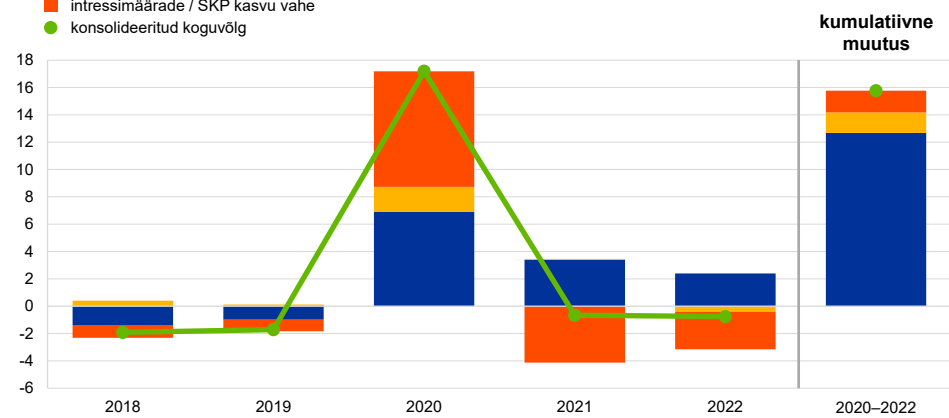
Kiire majanduslanguse tõttu euroalal jääb kriitiliselt tähtsaks kaugelevaatav ja kooskõlastatud eelarvepoliitika. Pandeemiaga seotud hädaolukorra tõttu rakendatavad meetmed peaksid olema võimalikult täpselt sihitud ja ajutist laadi. Suurt rahalist tuge pakuvad Euroopa Ülemkogus töötajate, ettevõtete ja riikide jaoks heaks kiidetud kolm turvavõrku, mille kogumaht on 540 miljardit eurot. Samal ajal tuleb taastumise ettevalmistamiseks ja toetamiseks teha kindlaid ja õigeaegseid lisajõupingutusi. Seetõttu on igati tervitatav Euroopa Komisjoni ettepanek Euroopa majanduse taastekava kohta, mis on mõeldud pandeemia tõttu kõige rängemalt kannatanud piirkondade ja sektorite toetamiseks, ühtse turu tugevdamiseks ning püsiva ja eduka taastumise tagamiseks.

Joonis 27.

Valitsemissektori võla muutumise põhjused

(protsendipunktides SKPst)

- esmane eelarvepositsioon (-)
- puudujäägi/võla korrigeerimine
- intressimäärade / SKP kasvu vahe
- konsolideeritud koguvõlg

Allikad: EKP ja eurosüsteemi ekspertide 2020. aasta juuni makromajanduslik ettevaade.
Märkus. Tegu on euroala valitsemissektori koondandmetega.

Infokastid

1 COVID-19 põhjustatud liikumispiirangute mõju reisisiteenustega kauplemisele

Koostanud Tobias Schuler

Koroonaviirushaiguse (COVID-19) pandeemia ohjeldamiseks kehtestatud liikumispiirangud on avaldanud suurt mõju euroala teenusekaubandusele, eriti reisi- ja reisijateveoteenustele. Värskeimate maksebilansi andmete järgi kahanes teenuste eksport 2020. aasta märtsis aastatagusega võrreldes 10,6% ja teenuste import 3,3%. Paljude sektorite hulgas on ränga löögi all need, kus on nõutav füüsiline kokkupuude. Euroopa ostujuhtide liitindeksi²⁰ kohaselt vähenes majandusaktiivsus 2020. aasta aprillis kõige enam turismi- ja vaba aja teenuste ning veoteenuste sektoris.

Üleilmses reisisiteenuste sektoris on aset leidnud suured katkestused näiteks reisi- ja reisijateveoteenuste ja turismiobjektide sulgemise tõttu. Enam kui 110 riiki ei luba reisi riiki ja peaaegu kõik riigid on kehtestanud mingit laadi piirangud. Mõni riik on seadnud sisse täieliku reisi keelu, teised aga keelanud riiki saabumise vaid piirkondadest, kus nakatunute arv on suur. Sellel on tohtud tagajärjed turismile, eriti rahvusvahelisele reisimisele. Isegi pärast rangete liikumispiirangute kaotamist avaldab pandeemia sellele sektorile püsivat mõju riskikartlikkuse ja eelistuste muutumise kaudu.

Reisimine ja turism euroala teenusekaubanduse osana

Turism tähendab reisimist vaba aja veetmiseks või tööülesannete täitmiseks ning see hõlmab erinevaid etappe ja komponente, nagu reisi kavandamine, sõit, majutus, toitlustus ja ostlemine, kohapealne reisimine ning turismiobjektid.²¹ Rahvusvaheline turism kajastub riigi maksebilansis reisi- ja veoteenuste ekspordi ja impordina. Maksebilansi koostamise ja rahvusvahelise investeerimispositsiooni käsiraamatu (BPM6) järgi hõlmavad reisisiteenused peamiselt kaupu ja teenuseid, mida reisi- ja reisijateveoteenuste alla ühe aasta kestva külastuse ajal omandanud ja saanud, kuid nende hulgas on välja arvatud rahvusvaheline reisisijatevedu, mis kantakse veoteenuste kirjes reisisijateveoteenuste alla.

²⁰ Vt Markiti 8. mail 2020 avaldatud [pressiteade](#).

²¹ Teavet reisimise ja turismi mõistete kohta saab [maksebilansi koostamise ja rahvusvahelise investeerimispositsiooni käsiraamatu \(BPM6\) kuuendast väljaandest ning ÜRO Maailma Turismiorganisatsiooni \(UNWTO\) rahvusvahelistest soovitusetest turismistatistika kohta](#). Ehkki reisimise (BPM6 määratluse järgi) ja turismi (UNWTO määratluse järgi) mõisted kattuvad suuresti, erinevad need statistilises mõttes kahes tahu poolest. Esiteks hõlmab kirje „reisisiteenused“ lühiajaliste piiriüleste töötajate sooritatud oste, mida ei käsitata turismikuludena. Teiseks hõlmab turismiteenuste kirje (rahvusvaheliste) reisisijateveoteenuste oste, mis kuuluvad BPM6 järgi veoteenuste, mitte reisisiteenuste alla.

Reisiteenuste netokaubandus moodustas euroala teenuste kaubandusbilansi 68 miljardi euro suurusest ülejäägist 2019. aastal 42 miljardit eurot.

Euroalaväliste teenuste ekspordimaht oli 988 miljardit eurot, millest 124 miljardit eurot ehk 17% kogusummast saadi reisiteenustest. Veondussektor moodustab 16% ning hõlmab nii kauba- kui ka reisijatevedu, kusjuures viimase osakaal 2019. aasta ekspordis oli 23% ja impordis 15%. Teenuste impordimaht oli 920 miljardit eurot ja suurima osa sellest moodustasid veoteenused (16%) ja reisiteenused (13%).

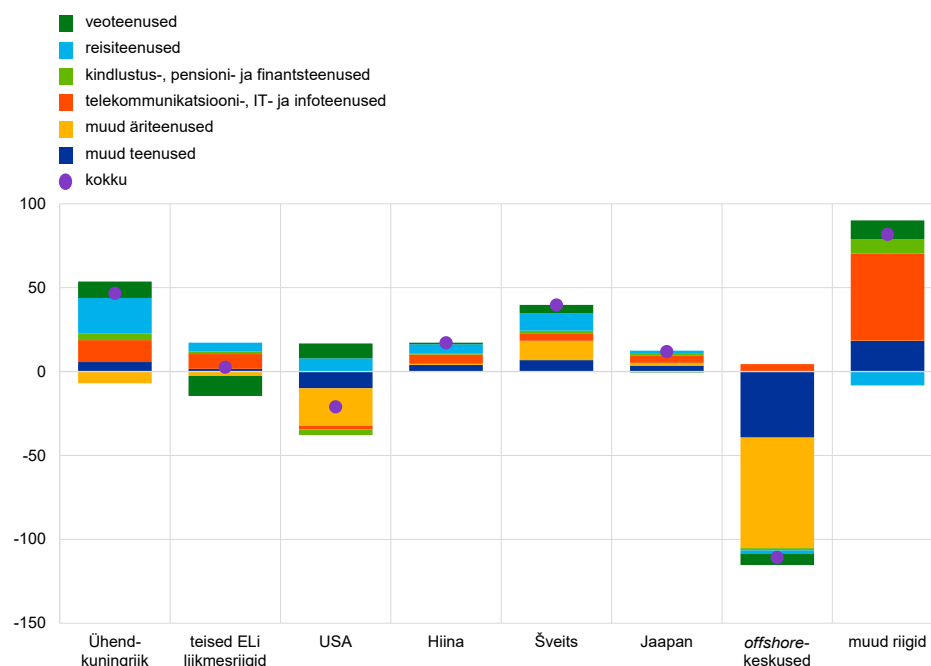
Euroala mõjutavad eriti suure löögi alla sattunud teenindussektorid, kus 2019. aastal tekkis ülejääk.

Teenuste kaubandusbilansi geograafilises jaotuses (vt joonis A) on toodud euroala suurimate kaubanduspartnerite teenuseliigid. Reisiteenustega kauplemise valdkonnas (mis on eriti haavatav, sest kuulub enim mõjutatud sektorite hulka) tekkis euroalal üldine ülejääk. Ühendkuningriigi, Šveitsi ja USA osakaal reisiteenuste kaubandusülejäägis oli 2019. aastal suurim. Mõju teistele sektoritele, näiteks kindlustus-, pensioni- ja finantsteenuste, samuti telekommunikatsiooni-, IT- ja infoteenuste kaubandusele on väiksem.²²

Joonis A.

Euroala teenuste kaubandusbilansi geograafiline jaotus 2019. aastal

(miljardites eurodes)

Allikas: EKP.

Märkused. Muud äriteenused sisaldavad teadus- ja arendusteenuseid, eriala- ja juhtimiskonsultatsiooniteenuseid ning mujal kajastamata tehnilisi, kaubandusega seotud ja muid äriteenuseid. Muud teenused kajastavad teiste omandis olevate füüsiliste sisendite töötlemise teenuseid, hooldus- ja remonditeenuseid, ehitust, intellektuaalomandi kasutustasusid, valitsemissektori kaupu ja teenuseid, personaal-, kultuuri- ja meelelahutusteenuseid ning kategooriat „määratlemata teenused“.

²² Ülejääk telekommunikatsiooni-, IT- ja infoteenuste valdkonnas tekkis peamiselt kauplemisel Ühendkuningriigi, teiste ELi liikmesriikide ja ka muude riikidega. Samal ajal oli euroalal puudujääk muude äriteenuste kaubanduses, eelkõige *offshore*-keskuste ja USAga. Euroala on muude teenuste netoimportija. Muude teenuste kategooria hõlmab intellektuaalomandi kasutustasusid ja seda mõjutavad suures osas rahvusvaheliste ettevõtete sisetehingud. Täpsemalt vt EKP *majandusülevaade 2/2020* artikkel „*Multinational enterprises, financial centres and their implications for external imbalances: a euro area perspective*“.

Kriis reisijateveosektoris

Lennunduse ees seisavad suured raskused, kuna COVID-19 piiramiseks kehtestatud meetmed mõjutavad üleilmset reisimist tuntavalt. Eriti ulatuslikud on tagajärjed lennutranspordi valdkonnas, mille osakaal reisijateveo ekspordi- ja impordiväärtuses²³ on vaieldamatult suurim. Euroala suured lennujaamad (eelkõige Pariisis, Amsterdamis ja Frankfurdis) kujutavad endast rahvusvaheliste reisiühenduste keskpunkte. Mõju laeva-, auto- ja raudteetranspordile on väiksem.²⁴

Pärast COVID-19 pandeemia puhkemist on lennumaht märkimisväärselt vähenenud (vt joonis B). Kogu maailmas on regulaarlendude maht²⁵ kukkunud 65%. USAs ja Jaapanis kahanes see vastavalt 72% ja 48%. Hiinas vähenes lennumaht 71%, kuid nüüdseks on see taastunud 2019. aasta tasemest 20% allpool. Itaalias, Hispaanias, Prantsusmaal ja Saksamaal kahanes lennumaht 2019. aasta sama ajavahemikuga võrreldes enam kui 90% (1. juunil 2020 avaldatud andmete järgi).

Selline lennumahu järsk vähenemine kõikides piirkondades on lennundusajaloos enneolematu. Pärast 2001. aasta terrorirünnakuid kahanes lennureisijatelt saadav tulu ligikaudu 15% ning selle täielikuks taastumiseks USAs ja Euroopas kulus kaks-kolm aastat.²⁶ 2002.–2003. aasta SARSi epideemia järel vähenes reisijatelt laekuv tulu peaaegu kahe kolmandiku võrra, taastudes alles aasta hiljem.²⁷ Rahvusvahelise lennuliikluse vähenemine COVID-19 tõttu on aga palju ulatuslikum ja võimsam ning selle mõju kõnealusele majandusharule on tõenäoliselt püsivam kui eelnimetatud kordadel.

²³ Rahvusvahelise teenusekaubanduse statistika alusel.

²⁴ Ristlusteenused, mida liikumispiirangud on väga jõuliselt mõjutanud, kajastuvad rahvusvahelise teenusekaubanduse statistikas reisiteenuste kategoorias.

²⁵ Üleilmne regulaarlendude maht hõlmab nii sise- kui ka rahvusvahelisi lende. Reisipiirangute tõttu on mõju rahvusvahelistele lennureisidele suurem kui riigisisestele lennureisidele.

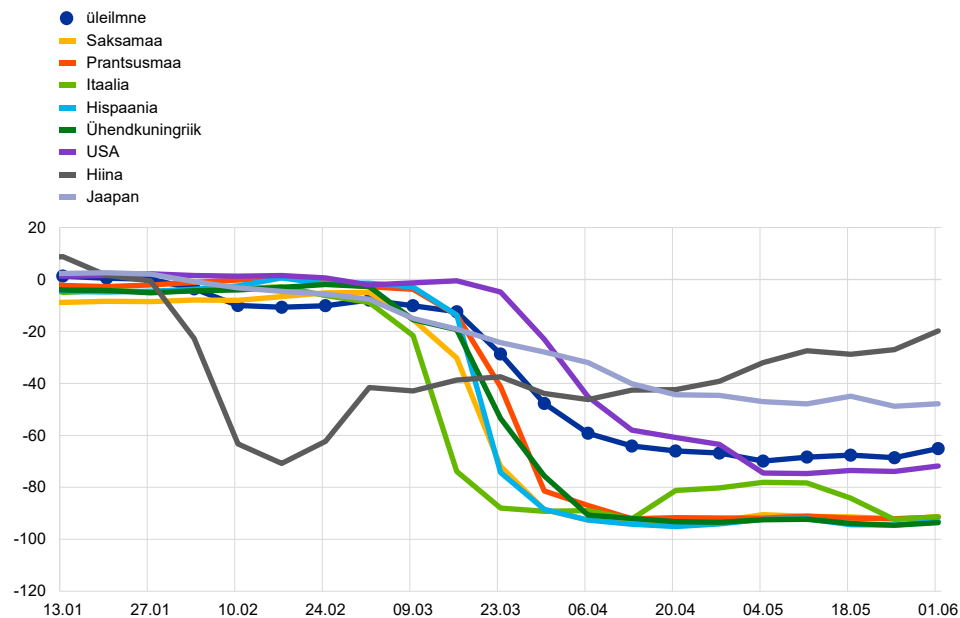
²⁶ Hinnang põhineb USA transpordiministeeriumi andmetel reisijamiilide ja toonase Euroopa Lennuettevõtjate Ühenduse andmetel reisijakilomeetrite eest saadud tulul. Selle arvutamiseks korrutatakse tasu eest reisivate isikute arv nende läbitud vahemaaga.

²⁷ Hinnang põhineb Rahvusvaheliselt Lennutranspordi Assotsiatsioonilt ja Rahvusvaheliselt Tsiviilennunduse Organisatsioonilt saadud andmetel.

Joonis B.

Üleilmsete regulaarlendude maht 2020. aastal

(muutus protsentides võrreldes 2019. aasta sama ajavahemikuga)

Allikas: OAG Schedules Analyser.

Märkused. Iga nädala andmeid on võrreldud 2019. aasta sama nädala andmetega. Viimased andmed pärinevad 1. juunist 2020.

Mõju üksikute euroala riikide reisiteenuste sektorile

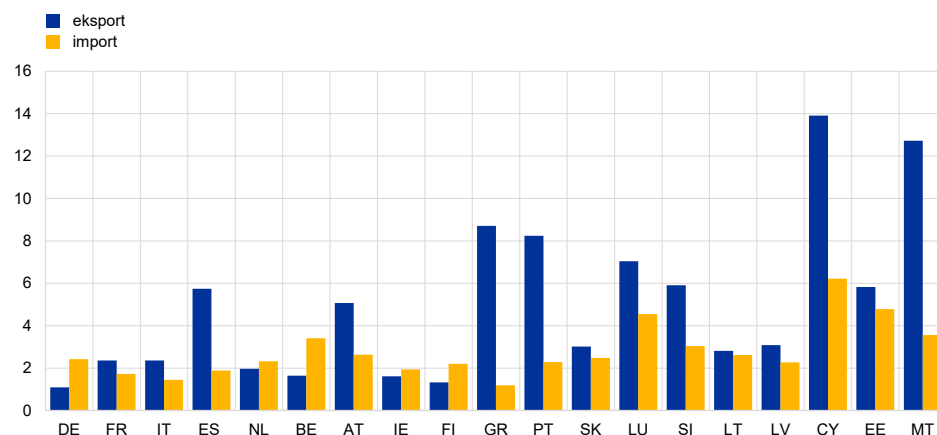
Mitmes euroala riigis on tähtsal kohal reisiteenuste eksport (vt joonis C).

Esmajoones kuuluvad selle alla reisijatele pakutavad majutus- ja hotelliteenused. Tulu laekumise põhjal on suurimad eksportijad Hispaania, Prantsusmaa, Itaalia ja Saksamaa, kelle reisiteenuste ekspordist enam kui pool läheb euroalavälistesse riikidesse. Ka Austria, Madalmaad, Kreeka ja Portugal on euroala tähtsad reisisihtkohad, sealjuures Austria ja Madalmaade ekspordist suurem osa on euroalasisene. Suhteliselt oluline on reisiteenuste eksport ka Küprosel, Maltal, Kreekas ja Portugalis.

Joonis C.

Euroala riikide reisiteenuste ekspordi ja impordi osakaal SKPs 2018. aastal

(protsentides SKPst)

Allikad: Eurostat ja EKP ekspertide arvutused.
Märkus. Ekspord ja import hõlmavad euroalasisest ja -välist kaubandust.

Suurem osa euroala riikidest kulutab 2–4% oma SKPst välismaal, mida kajastatakse reisiteenuste impordina. Absoluutarvestuses on kõige suurem reisiteenuste importija kahtlemata Saksamaa. Belgia, Luksemburg ja Küpros on suhteliselt suured reisiteenuste importijad, arvestades nende SKPd ja seotust naaberriikidega.

Reisiteenuste netoekspordi põhjal on pandeemia mõju suhtes haavatavamad euroala riigid ilmselt Küpros, Malta, Kreeka ja Portugal. Tõenäoliselt saavad reisiteenuste ekspordi silmas pidades lõpuks tugeva löögi ka Hispaania, Austria, Luksemburg ja Sloveenia. Saksamaa ja Belgia aga peaksid netoekspordi vallas veidi kasu lõikama, sest nende reisiteenuste impordimaht on suur.

Reisi- ja turismiteenustest sõltuvates riikides on COVID-19 pandeemia mõju majandusele tervikuna ränk ja pikaajaline. Reisiteenususest saab otsest kasu selle väärtusahelasse kuuluv majandustegevus (st reiside kavandamine, sõit, majutus, toitlustus ja ostlemine, kohapealsed reisirid ja turismiobjektid) ning sellega tekitatava nõudluse ja kasvu kaudu võivad ka kaudselt paljud teised majandusharud. Pandeemia leviku ohjeldamiseks kehtestatud liikumispiirangud ja mõju kindlustundele toovad töömahukas reisisektoris tegutsevatele ettevõtetele ja töötajatele kaasa tõsiseid tagajärgi.

Koroonaviirushaigus COVID-19: turu kartus väljendatuna optsoonihindades

Koostanud Miguel Ampudia, Ursel Baumann ja Fabio Fornari

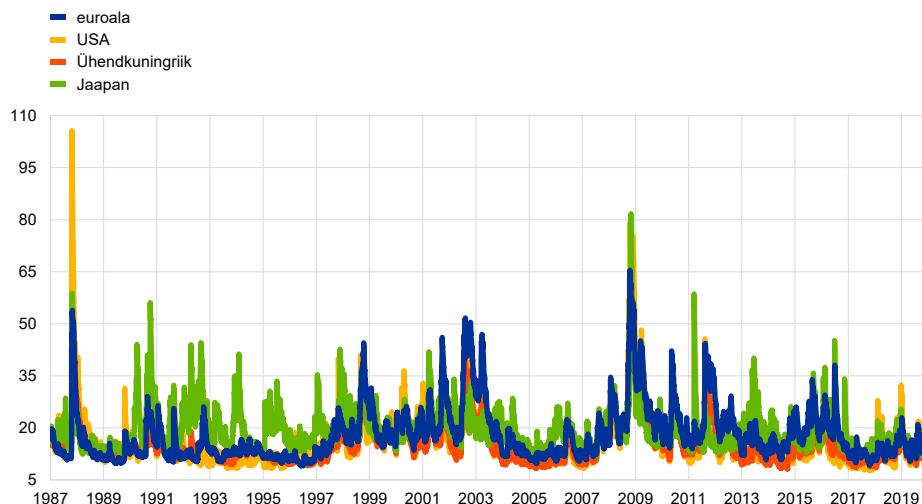
Sissejuhatus

Alates veebruari lõpust, mil rahvusvahelistele investoritele hakkas muret valmistama koroonaviiruse levik väljaspool Hiinat ja selle mõju maailmamajandusele, on hinnad kogu maailma aktsiaturgudel langenud. Ehkki nüüdseks on aktsiaturud osaliselt taastunud, langes Euro Stoxx 50 28. veebruariga lõppenud nädalal 12,3%, mis on selle indeksi suurim nädalane langus pärast 2008. aasta üleilmset finantskriisi. Samavõrd hukatuslik oli see nädal S&P 500 jaoks – indeks langes enam kui 11%. Kokkuvõttes kaotasid euroala ja USA aktsiaturud 19. veebruari tippaseme ja 23. märtsi madalseisu vahel ligikaudu 35% oma väärtusest.

Joonis A.

Aktsiatootluse standardhälve

(aastapõhised näitajad protsentides)

Allikad: autorite arvutused ja Refinitiv.

Märkused. Nelja indeksi (Euro Stoxx 50, S&P 500, FTSE 100 ja Nikkei 225) päevase aktsiatootluse standardhälbe mudelipõhised hinnangulised näitajad. Päevaandmed. Viimased andmed pärinevad 2020. aasta 13. aprillist.

Aktsiahindade odavnemise tagajärjel on järsult kasvanud aktsiatootluse dispersioon.

Euroala, USA, Ühendkuningriigi ja Jaapani suuremate indeksite päevase aktsiatootluse standardhälve on võrreldav selle tippasemega 1987. aasta oktoobrikuise aktsiaturu kraahi ja 2008. aasta septembris aset leidnud Lehman Brothersi pankroti ajal (vt joonis A). Turgude viimane ebastabiilsus on selgelt üleilmset laadi – seda näitab standardhälbe märkimisväärne hüpe eri indeksites. See kajastub ka nelja peamise aktsiaindeksi aktsiatootluse vastastikuse korrelatsiooni järsus tõusus (väärtused lähenevad ühele), mis osutab nende indeksite tootlust

mõjutavale ühisele tegurile. Sellest tulenev mitmekesistamisvõimaluste puudus suurendab ka rahvusvaheliste investorite võimalikku kahju.

Suuremad riskid ja neile lisandunud riskikartlikkuse kasv on ilmselt võimendanud müügilainet aktsiaturgudel ja üldse suure hulga erisuguste varade müüki. Finantsturgudel aset leidnud esimese suure müügilaine järel on poliitikakujundajate jaoks kriisimeetmete hindamisel oluline küsimus see, kuivõrd püsiv on koroonaviirusega seotud piirangute mõju finantsriskile, rahastamistingimustele ja lõpuks ka reaalmajandusele. Üks praeguse šoki peamise edasikandumise viise on olnud finantsturgude omavahelised seosed ja eelkõige üheaegne langus üleilmsetel aktsiaturgudel. Müügilainet võis tagant tõugata tajutava riski suurenemine turgudel, investorite kasvav vastumeelsus riskida või nende kahe teguri kombinatsioon. Kui poliitikakujundajad teavad aktsiahindade (ja üldse finantsvarade hindade) languse peamist allikat, saavad nad paremini mõista selle püsivust ja hinnata võetud poliitikameetmeid. Siinse infokasti eesmärk on hinnata (äärmuslike) riskide hulga ja hinna muutusi. Selleks kasutatakse aktsiaoptsoonide hinnal põhinevat äärmusliku riski kartlikkuse hinnangulist näitajat.

Riskineutraalne tihedus

Aktsiahinna riskineutraalne tihedus on investorite riskikartlikkusega kohandatud turuprognos selle kohta, milline on aktsiahinna tõenäosusjaotus tulevikus. Seega kajastuvad riskineutraalses tiheduses nii investorite suhtumine riski kui ka nende hinnaootused. Riskineutraalset tihedust võib ette kujutada füüsilise tihedusena, mille kuju on muudetud, et anda rohkem kaalu nendele olukordadele, mida seostatakse eriti negatiivsete tulemustega ning mis põhjustavad seega investori jaoks väiksema piirkasulikkuse.²⁸ Tulevikutootluse riskineutraalne tihedus on tuletatud Euro Stoxx 50 indeksi ostu- ja müügioptionide päevahindadest.²⁹ Optsioonid on iga päev saadaval mitmesuguste tähtaegadega ja see võimaldab hinnata riskineutraalset tihedust kõigi saadaolevate tähtaegade alusel.

Euroopasse jõudnud viiruspuhangu varases etapis tekkisid kartused turukrahi pärast, kuid märkimisväärsete poliitiliste stiimulite teatavakstegemise järel aktsiahindade eeldatav tõusupotentsiaal suurenes, ehkki tururiskid püsisid suured. Joonisel B on esitatud Euro Stoxx 50 riskineutraalne tihedus aktsiatoonituse kohta (põhineb optsoonidel ja katab kuni üheaastast ajavahemikku) kolmel kuupäeval: 1) 21. veebruaril, vahetult enne täieulatusliku viiruspuhangu jõudmist Euroopasse; 2) 28. veebruaril, üks nädal hiljem; 3) 20. märtsil, pärast märkimisväärsete poliitiliste stiimulite teatavakstegemist euroalal ja USAs. Jaotuse dispersiooni märgatavat suurenemist ja jaotuse vasakpoolse saba

²⁸ Nisuguse muutmise tulemusena on investorid riskineutraalses selles tähenduses, et kõiki mis tahes varast tulenevaid rahavooge tulevikus saab riskivabasid intressimäärasid kasutades alla hinnata.

²⁹ Vt D. Breeden ja R. Litzenberger, „Prices of State-contingent Claims Implicit in Option Prices“, *The Journal of Business*, kd 51, nr 4, 1978, lk 621–651, kus autorid näitavad, et ostu-/müügihinna funktsiooni teine tuletis tehinguhinna suhtes vastab riskineutraalse tiheduse funktsioonile. Arvutuste tegemisel järgitud meetodi üksikasjalikku selgitust vt S. Figlewski, „Estimating the Implied Risk-Neutral Density for the US Market Portfolio“ väljaandes T. Bollerslev, J. Russell ja M. Watson (toim), „Volatility and Time Series Econometrics: Essays in Honor of Robert F. Engle“, Oxford University Press, Oxford, Ühendkuningriik, 2010.

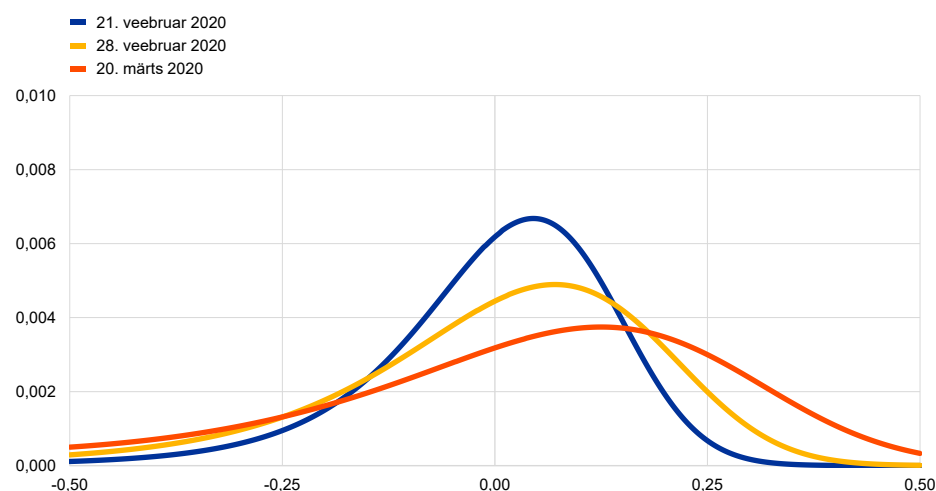
lamenemist võib täheldada juba 28. veebruaril lõppenud nädalal. See andis märku turukrahhiga seotud kartuse suurenemisest.³⁰ 20. märtsiks ehk pärast seda, kui olid teatavaks tehtud märkimisväärsed rahapoliitilised ja eelarvemeetmed ning aktsiaturgudel valitses juba järsk langus, püsis riskineutraalse tiheduse madalam jaotuse saba üldjoontes muutumatu, kuid jaotus muutus ülevalpool asümmeetrilisemaks, viidates aktsiatootluse eeldatava taastumise kiirenemisele.³¹

Joonis B.

Euro Stoxx 50 optsioonidest tuletatud riskineutraalne tihedus

Opsioonid, mille tähtaeg on ligikaudu ühe aasta pärast

(tihedus)

Allikad: autorite arvutused ja Refinitiv.

Märkus. Tulevikutootluse riskineutraalne tihedus põhineb Euro Stoxx 50 ostu- ja müügiopsioonide päevahindadel.

Äärmusliku riski kartlikkuse näitaja

Investori riskieelistuste ehk riskikartlikkuse näitaja tuletamiseks võib võrrelda riskineutraalset tihedust aktsiatootluse hinnangulise füüsilise tihedusega.

Riskineutraalne ja füüsiline tihedus on omavahel seotud hinnatuuma kaudu, mis sisaldab investorite riskieelistusi. Füüsiline tihedus kajastab investorite parimat hinnangut tulevaste hinnamuutuste tõenäosuse kohta. Füüsilise tiheduse ootusi ei saa kindlaks määrata turuhindade abil, sest ka need sisaldavad investorite riskieelistusi. Sellise tiheduse hindamiseks on teadlased kasutusele võtnud statistilised meetodid.³² Meie oleme kasutanud päevast mitmemõõtmelist üldistatud

³⁰ Asümmeetria kasvu varjutas dispersiooni märgatav suurenemine, kuna investorid hindasid mõlema jaotuse saba esinemise tõenäosust varasemast suuremaks.

³¹ Samane pilt avaneb lühikese tähtajaga optsioonidel (järelejäänud tähtaeg 10–20 päeva) põhineva aktsiatootluse puhul.

³² Vt nt G. Barone-Adesi, R. F. Engle ja L. Mancini, „A GARCH Option Pricing Model with Filtered Historical Simulation“, *The Review of Financial Studies*, kd 21, nr 3, 2008, lk 1223–1258.

autoregressiivset tinglikku heteroskedastsuse (*generalised autoregressive conditional heteroscedasticity*, GARCH) mudelit.³³

Äärmusliku riski kartlikkuse näitaja on konstrueeritud riskineutraalse jaotuse ja füüsilise jaotuse vasakpoolse saba võrdlemise teel. Investorid on riskikartlikud, kui nad annavad ebasoodsatele sündmustele füüsilise tihedusega võrreldes suurema riskineutraalse tõenäosuse. Kuna äärmuslikku riski pelgavad investorid on valmis tasuma preemiat, et kindlustada end negatiivsete tulemustega seotud rahulolematuse vastu, ülehindab riskineutraalne tõenäosus vastavat negatiivsete jaotuse saba sündmuste füüsilist tõenäosust. Vaatleme nii riskineutraalse kui ka füüsilise tiheduse vasakpoolsete jaotuse sabade käitumist seoses aktsiate tootlusega kolmekuulise ajavahemiku vältel. Investorite äärmusliku riski kartlikkuse indeks on arvatud alana, mis jääb vasakule riskineutraalse tiheduse punktist, mis vastab tootluse füüsilise jaotuse madalaimale kümnendale protsentile (normaliseeritud 0,1ga, st vastav füüsilise tiheduse ala).³⁴ Kui äärmusliku riski kartlikkuse indeksi tase on ühest kõrgemal, siis kardavad investorid negatiivsete jaotusservasündmuste realiseerumist ja on seetõttu valmis end nende vastu kindlustama, tasudes suurema summa, kui oleks õigustatud senist tõenäosust arvestades.³⁵ Kui aga indeksi väärtus jääb nulli ja ühe vahele, võib öelda, et see on kooskõlas olukorraga, kus riskivalmidus on suur.

³³ GARCH-mudel võtab arvesse volatiilsuse klasterdumist, mida võib tavaliselt täheldada finantsvarade tootluse jadades eeskätt stressiperioodidel. Seda mudelit kasutades simuleerime igal kuupäeval mitu aktsiatootluse võimalust tulevikus kuni kõnealusel kuupäeval turul kaubeldava pikima optiooni tähtjani. Saadud tootluse põhjal koostame iga tähtjaja kohta tootluse füüsilise tiheduse tulevikus, kasutades tuumhinnangut. Hindame aktsiatootluse eeldatavat füüsilist tihedust selle esimese ja teise momendi simuleerimise teel, kasutades täielikke ajalooliste standardiseeritud jääkvigade andmeid, mis saadakse aktsiaindeksi muutusemäärade ja nende GARCH-mudelil põhineva tingliku standardhälbe skaleerimise teel. Kuna selle käigus võib poliitiliste stiimulite olemasolu korral vigade dispersiooni ülehinnata, oleks alternatiiv anda varaostukava algetapis 2015. aastal täheldatud vigadele suurem kaal või vähendada vigade dispersiooni, et aimata järele eeldatavate riskide vähenemist.

³⁴ Protsess on järgmine: 1) teeme kindlaks tootluse, mis on seotud madalaima kümnenda protsentiliga füüsilises jaotuses, 2) leiame selle tootluse riskineutraalses jaotuses ja arvutame välja sellest vasakule jääva ala, 3) jagame selle ala 0,1ga (mis vastab alale, mis jääb vasakule füüsilise jaotuse kümnendast protsentilist).

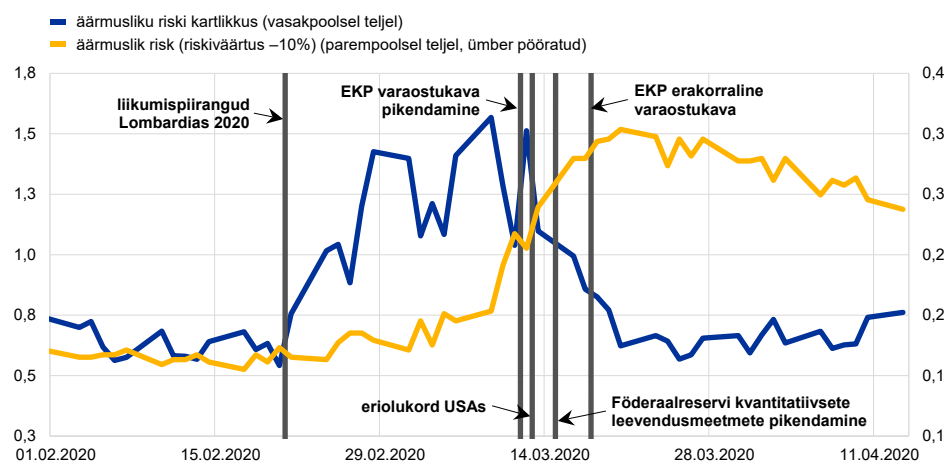
³⁵ Kui näitaja on väiksem kui üks, on investorid küll valmis end negatiivsete jaotuse saba sündmuste realiseerumise vastu kindlustama, kuid hinnaga, mis on senise tõenäosuse põhjal tuletatavast hinnast madalam. Kui näitaja võrdub ühega, vastab see riskineutraalsele investorile.

Joonis C.

Euro Stoxx 50 äärmusliku riski kartlikkuse näitaja ja äärmuslik risk

Opsioonid, mille tähtaeg on 10–20 päeva pärast

(indeks)

Allikad: autorite arvutused ja Refinitiv.

Märkused. Varaostukava pikendamise all on mõeldud 12. märtsil 2020 väljakuulutatud EKP meetmeid. Erakorralise varaostukava all on mõeldud 18. märtsil 2020 väljakuulutatud pandeemia majandusmõju ohjeldamise erakorralist varaostukava. Riskiväärtus tähistab kümnendat protsentiili. Viimased andmed pärinevad 2020. aasta 13. aprillist.

Hinnanguline äärmusliku riski kartlikkus kasvas märgatavalt alates veebruari teisest poolest. Märtsi keskel, mil mõlemal pool Atlandi ookeani võeti poliitilised meetmed, muutis see oma kurssi ja naasis veebruari alguse tasemele. Joonisel C on kujutatud hinnangulist äärmusliku riski näitajat koos äärmusliku riski tunnusega, mis on määratletud kui Euro Stoxx 50 tootluse füüsilise jaotuse (ümber pööratud) kümnes protsentiil. Esialgu, kui koroonaviiruse levik piirdus suuresti teatud piirkondadega Hiinas, näisid turud olevat küllaltki rahulikud, sest äärmusliku riski kartlikkus peaaegu ei suurenenud. Kui aga pandeemia puhang jõudis Euroopasse, kahanes investorite riskivalmidus märgatavalt. Seda kajastab äärmusliku riski kartlikkuse indeksi seis 21. veebruaril, kui mõnes Itaalia Lombardia piirkonna osas kehtestati liikumispiirangud. Märtsi keskpaiku, kui mõlemal pool Atlandi ookeani tehti teatavaks hulgaliselt eelarve- ja rahapoliitilisi meetmeid, hakkas jaotuse vasakpoolse saba riski hind taas langema. Seevastu äärmuslik risk ise püsis üldjoontes stabiilne kuni märtsi alguseni, hakkas seejärel kiiresti kasvama ja jäi kõrgele tasemele isegi pärast poliitiliste meetmete võtmist. Sellist arengut võib tõlgendada nii, et keskpangad ja valitsused on võetud meetmete abil suutnud toetada investorite riskivalmidust, piirates seeläbi esialgu riskihinna tõusu ja viies selle tagasi veebruari keskpaiku täheldatud väärtuse juurde. Riski hind langes hoolimata riski ulatuse kasvust ja aitas seetõttu märkimisväärselt vähendada šoki mõju finantsturgudele.

3 COVID-19 pandeemia ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete juurdepääs rahastamisele küsitlusandmete alusel

Koostanud Katarzyna Bańkowska, Annalisa Ferrando ja Juan Angel García

Koroonaviirushaiguse (COVID-19) pandeemia puhang on üleilmset majandusaktiivsust märkimisväärselt mõjutanud. Püüdes aeglustada COVID-19-sse jäämise levikut, on valitsused kogu maailmas kasutusele võtnud sotsiaalse distantseerumise ja liikumispirangud ning tühistanud avalikud üritused. Piirid on olnud suletud isegi Euroopa sees. Lisaks on ebakindlus pandeemia edasise arengu suhtes ja häired tarneahelates tõenäoliselt võimendanud nõudlus- ja pakkumisšoki kogumõju. Paljude ettevõtete äritegevus on olnud tõsiselt häiritud ja see on avaldanud enneolematult kahjulikku mõju majanduskasvule kogu maailmas.

Viimane küsitlus, mis puudutab ettevõtete juurdepääsu rahastamisele (SAFE), näitab, et väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete (VKEd) äritegevus aruandeperioodil oktoobrist 2019 märtsini 2020 on halvenenud.³⁶ Kuna küsitlus korraldati 2. märtsist 8. aprillini, oli ettevõtetel praeguse kriisi mõju võimalik teataval määral arvesse võtta. Siiski kajastub tagasivaatavate küsimustega seotud küsitlustulemustes kriisi mõju ilmselt ainult osaliselt, sest aruandeperiood oli enne kriisi süvenemist peaaegu lõppenud.

Tagasivaatavalt märkisid euroala VKEd esimest korda alates 2014. aasta algusest, et nende käive on vähenenud. Netoosakaaluna³⁷ oli käibe muutus euroalal tervikuna -2% (eelmises küsitlusvoorus 20%; vt joonis A). Hoolimata mõningatest riikidevahelistest erinevustest halvenes olukord kõikjal. Langus oli kõige järsem Itaalias; järgnesid Slovakkia, Kreeka ja Hispaania. Saksamaal ja Prantsusmaal märkis käibe suurenemist kokkuvõttes siiski palju vähem VKEsid.

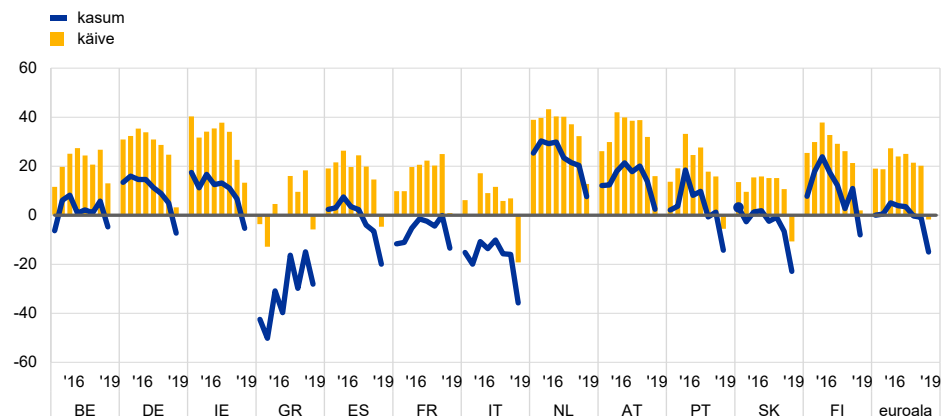
³⁶ Küsitluse 22. voor kestis 2. märtsist 8. aprillini 2020 ja see hõlmas ajavahemikku 2019. aasta oktoobrist kuni 2020. aasta märtsini. Euroala ettevõtete koguväljendisse kuulus 11 236 ettevõtet, millest 10 287s (92%) oli vähem kui 250 töötajat. Viimaste tulemuste üksikasjalikuma ülevaate kohta vt „[Survey on the Access to Finance of Enterprises](#)“, EKP, mai 2020. Lisaks on käesoleva majandusülevaate artiklis „Access to finance for small and medium-sized enterprises since the financial crisis: evidence from survey data“ (vt täispikas ingliskeelses versioonis) esitatud lisateavet viimase kümne aasta küsitlustulemuste kohta.

³⁷ Netoosakaal on konkreetse teguri suurenemisest teatanud ettevõtete osakaalu ja sama teguri vähenemisest teatanud ettevõtete osakaalu vahe.

Joonis A.

Euroala riikide VKEde käibe ja kasumi muutus

(eelneva kuu kuu jooksul; vastajate netoosakaal)

Allikad: EKP ja Euroopa Komisjon, SAFE.

Märkused. Alusjoon tähistab kõiki VKEsid. Arvulised näitajad pärinevad küsitluse 15. voo (aprill–september 2016) ja 22. voo (oktoober 2019 – märts 2020) vahelisest ajavahemikust. Netoosakaal on konkreetse teguri suurenemisest teatanud ettevõtete osakaalu ja sama teguri vähenemisest teatanud ettevõtete osakaalu vahe.

VKEde kasumlikkus vähenes ka riikide ja majandussektorite arvestuses.

Hoolimata soodsatest rahastamistingimustest kahandasid VKEde kasumit (mis langes -1% lt -15% le) koos väheneva käibega kogu euroalal suured tööjõukulud (sellest teatas netoarvestuses 46% ettevõtetest) ja muud sisendikulud (45%). Kasum vähenes eriti tuntavalt Kreeka, Hispaania, Itaalia ja Slovakkia VKEde seas. Sektorite arvestuses kannatas kasumi kahanemise (-7% lt -20% le) tõttu kõige enam tööstussektor, eeskätt Itaalias. Kasumi vähenemisest kaubandussektoris teatanud euroala VKEde netoosakaal oli 19%, kusjuures Itaalias ulatus see 37%ni ja Hispaanias 30%ni.

Halvenev finantsseisund ja makromajanduslik keskkond põhjustasid VKEdele muret rahastamise kättesaadavuse pärast.

Esimest korda alates 2014. aasta septembrist nägid euroala VKEd oma käibe ja kasumi vähenemises takistust välisrahastuse saamiseks (langus 5% lt -18% le). Seda märkisid eelkõige Hispaania, Itaalia ja Portugali VKEd. Lisaks tajusid VKEd, et juurdepääsu rahastamisele on mõjutanud negatiivselt (langus -13% lt -30% le) üldise majandusväljavaate muutumine. Nii madalat protsenti ei ole täheldatud alates 2013. aasta märtsist. Olukorra halvenemisega seisid silmitsi paljud riigid, eriti Saksamaa, Itaalia ja Soome, ning sektorid: tööstus -31% , ehitus -21% , teenused -31% ja kaubandus -30% . Peale selle väljendasid VKEd ja eeskätt mikroettevõtted – võrreldes suuremate ettevõtetega – sügavat muret selle pärast, et nende endi müügi- ja kasumiväljavaade mõjutab negatiivselt nende juurdepääsu välisrahastamisele.

Ettevõtete ootused rahastamise kättesaadavuse suhtes lähitulevikus heidavad rohkem valgust COVID-19 põhjustatud kriisi tõsidusele.

Pandeemia, mille Maailma Terviseorganisatsioon (WHO) 11. märtsil välja kuulutas, ja sellele järgnenud liikumispiirangute karmistamine euroalal langesid suuresti kokku ettevõtete rahastamise kättesaadavust käsitleva küsitluse viimase voo. Seetõttu võivad tagasivaatavatele küsimustele antud vastused kajastada äritegevuse häireid üksnes

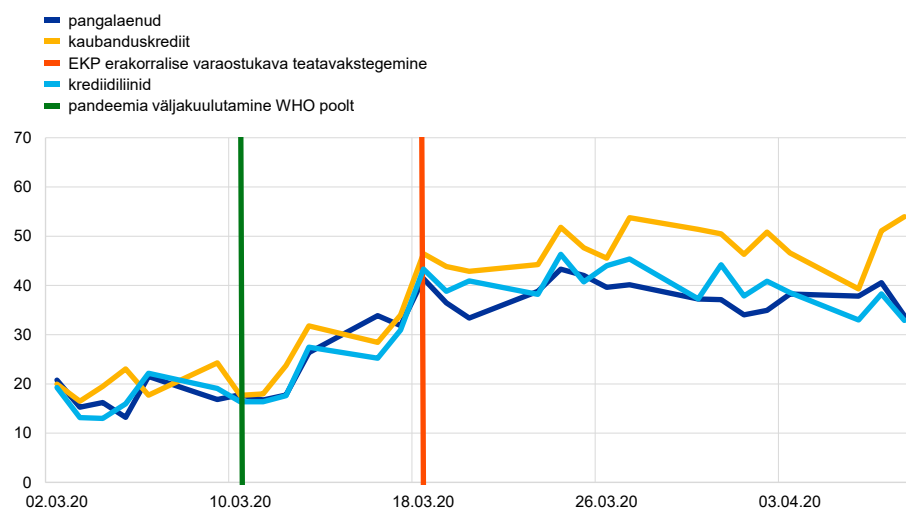
osaliselt. Seevastu küsitluse ettevaatav osa näitab majandustingimuste praegust ja eeldatavat halvenemist.

Igapäevaseid vastuseid vaadeldes on näha, et ootused hakkasid euroalal kiiresti langema üsna pea pärast seda, kui WHO oli välja kuulutanud pandeemia, millele järgnesid liikumispäängud ja piirikontrolli sisseseadmine paljudes Euroopa riikides. Andmekogumise ajal küsitletud ettevõtete aruandekuupäevi kasutati selleks, et analüüsida, kuidas on ettevõtete ootused pandeemia puhkemisest saadik muutunud.³⁸ WHO teadaande päeval eeldas keskmiselt 17% ettevõtetest pangalaenude ja krediitliinide kättesaadavuse halvenemist ning 20% eeldas sedasama kaubanduskrediidi kohta (vt joonis B). 18. märtsiks, kui tehti teatavaks EKP pandeemia majandusmõju ohjeldamise erakorraline varaostukava, olid vastavad osakaalud pangalaenude puhul juba 41%, krediitliinide puhul 43% ja kaubanduskrediidi puhul 46%.

Joonis B.

Ettevõtted, kes eeldasid andmete kogumise ajal, et järgmisel kuuel kuul välisrahastuse kättesaadavus halveneb

(hinnanguline osakaal)

Allikad: EKP ja Euroopa Komisjon, SAFE. Märkused. Hinnanguline osakaal näitab kaalutud vähimruutude logistilise regressiooni aja fikseeritud mõju, arvestades aja ja riigi fikseeritud mõju. Viimased kolm näitajat (6.–8. aprill) pärinevad riikide alamvalimist (Saksamaa, Kreeka, Hispaania, Prantsusmaa ja Slovakkia), sest ülejäänud riikidega lõpetati intervjuud 3. aprilliks.

Rahastamise eeldatava kättesaadavuse halvenemine peatus pärast erakorralise varaostukava teatavakstegemist, vähemalt pangalaenude ja krediitliinide puhul. Ehkki erakorralise ostukava teatavakstegemise otsest mõju ettevõtete ootustele ei ole võimalik tuletada, näib, et nende pessimistlik hoiak pangandustoodete suhtes leevenes veidi pärast seda kuupäeva. Seevastu kaubanduskrediidi kättesaadavust puudutavate ootuste langus kestis mõnevõrra kauem, kajastades eelkõige pingeid tarnesuhetes eeldatavate ja kriisist tingitud viivituste tõttu võlgade tasumisel.

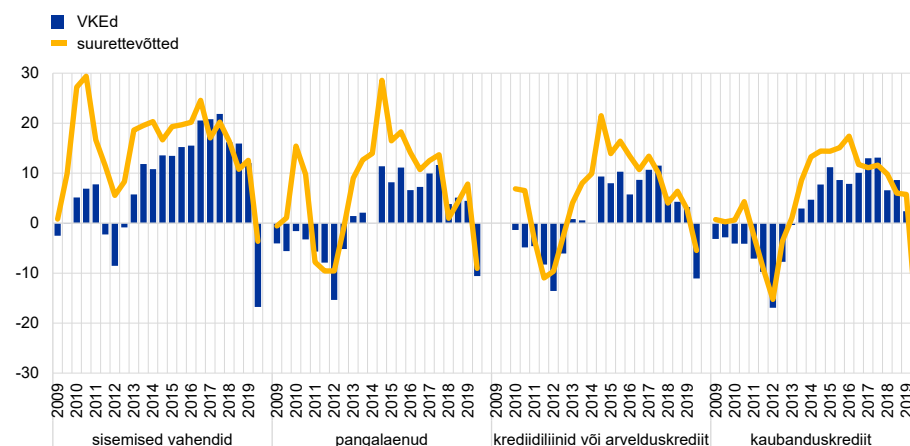
³⁸ Need joonisel esitatud osakaalud sõltuvad üksikute riikide mõjust, et võtta arvesse eriolukorra erinevat ulatust eri riikides.

Ettevõtete ootused rahastamise kättesaadavuse suhtes järgneva kuue kuu jooksul halvenesid väga järsult võrreldes positiivse suundumusega, mida oli täheldatud alates riigivõlakriisi lõpust (vt joonis C). Ehkki ootused on kahanenud nii sisemiste kui ka väliste rahastamisallikate suhtes, on nende vahel erinevusi.³⁹

Joonis C.

Muutused euroala ettevõtete eeldatavas juurdepääsus rahastusele

(järgneva kuue kuu jooksul; vastajate netoosakaal)

Allikad: EKP ja Euroopa Komisjon, SAFE.

Märkused. Alusjoon tähistab ettevõtteid, mille jaoks asjaomane vahend sobib. Arvulised näitajad pärinevad küsitluse 1. vooru (aprill–september 2009) ja 22. vooru (oktoober 2019 – märts 2020) vahelisest ajavahemikust.

Sisemiste rahastamisallikate puhul märkisid VKEd vahendite eeldatava kättesaadavuse märkimisväärset netovähendamist (12%lt –17%le).

Ilmselt kajastuvad selles eeldatavad majandustegevust takistavad asjaolud, millel on suur mõju ettevõtete kasumlikkusele. Kui Madalmaad välja arvata, on ootused halvenenud pea kõigis riikides ning kõige enam Portugalis (–26%), Prantsusmaal (–23%) ja Itaalias (–21%). Kokkuvõttes on sisemiste vahendite kättesaadavuse vähenemine riigivõlakriisi ajal (aprillist septembrini 2012) täheldatud madalseisust suurem – tollal teatas sellest 9% VKEdest.

Ka väliste rahastamisallikate eeldatav kättesaadavus halvenes, ehkki vähem kui sisemiste rahastamisallikate oma.

Euroala VKEde vastused kajastasid pangatoodete (pangalaenu, krediidiliinid ja arvelduskrediit) kättesaadavuse netovähendamist (–11%). Suhteliselt väiksem halvenemine võrreldes sisemiste vahenditega võib kajastada toetavate rahapoliitiliste meetmete ja mitmesuguste pandeemia algusest valitsuste poolt kasutusele võetud toetuskavade positiivset mõju. Kaubanduskrediidi puhul eeldavad VKEd üldkokkuvõttes märkimisväärset vähenemist (–20%), mis võib viidata eeldatavatele katkestustele tavapärasel äritegevuses, mis omakorda mõjutab ettevõtete omavahelisi suhteid. Välisrahastuse eeldatava kättesaadavuse suurim kahanemine kajastus Hispaania, Itaalia, Portugali ja Slovakkia VKEde vastustes. Pangalaenu kättesaadavuse halvenemine tulevikus oli endiselt väiksem kui 2012. aastal, kui eeldatava kättesaadavuse halvenemist märkivate VKEde netoosakaal oli 15%. Kaubanduskrediidi puhul on halvenemine

³⁹ Kõige pessimistlikumad on teenindussektori ettevõtted. See võib kajastada liikumisspiirangute eriti ränka mõju neile. Majandusüksuste suurust vaadeldes on uuringu kohaselt enim mõjutatud mikroettevõtted, seevastu kui suureettevõtete ootused on halvenenud vähemal määral.

seevastu juba veidi tugevam kui 2012. aasta kriisi ajal, kui vähenemist eeldavate ettevõtete netoosakaal oli 17%.

4 Likviidsuskeskkond ja rahapoliitilised operatsioonid 2020. aasta 29. jaanuarist 5. maini

Koostanud Svetla Daskalova ja Marco Weißler

Selles infokastis kirjeldatakse EKP rahapoliitilisi operatsioone 2020. aasta kahel esimesel arvestusperioodil, mis keetsid 29. jaanuarist kuni 5. maini.

Koroonaviirushaiguse (COVID-19) levikust tingitud kriisiga toimetulekuks ja finantsturgude suurt volatiilsust arvestades võttis eurosüsteem nendel kahel vaatlusalusel arvestusperioodil kasutusele hulga meetmeid, et leevendada rahastamistingimusi ja likviidsuse kättesaadavust eri sektorites ja riikides.

Likviidsuse pakkumiseks muutis eurosüsteem COVID-19ga seotud poliitikameetmete raames seniste kolmanda seeria suunatud pikemaajaliste refinantseerimisoperatsioonide (TLTRO-III) tingimusi, kehtestas täiendavate pakkumisoperatsioonide seeria ja võttis hulgaliselt meetmeid eurosüsteemi vastaspoolte tagatisnõuete leevendamiseks. 12. märtsil leevendati TLTRO-III tingimusi ja võeti kasutusele täiendavate pikemaajaliste refinantseerimisoperatsioonide uus seeria, et anda pankadele kohest likviidsustuge ja tagada stabiilsed rahaturutingimused. Nende meetmetega loodi hiljutise ebastabiilsuse vastane kaitsemehhanism. Täiendavaid pikemaajalisi refinantseerimisoperatsioone tehakse iga nädal ja nende tähtaeg on 24. juuni 2020. Sisuliselt katab see ajavahemiku kuni neljanda TLTRO-III operatsiooni arveldamiseni.⁴⁰

Varaostude kohta teatas EKP 18. märtsil, et lisaks 12. märtsil otsustatud ajutistele netovaraostudele, mis tehakse varaostukava raames mahus 120 miljardit eurot, võetakse kasutusele uus pandeemia majandusmõju ohjeldamise erakorraline varaostukava, mille maht on 750 miljardit eurot ja mis kehtib vähemalt 2020. aasta lõpuni. Uute varaostude eesmärk on tasakaalustada riske, mis ohustavad COVID-19 levikust tingitud kriisi tõttu rahapoliitika ülekandemehhanismi euroalal. Oste tehakse paindlikult ja neid võidakse laiendada, kui kriisiolukord kestab kauem kui aasta lõpuni.⁴¹

Et parandada veelgi rahastamistingimusi USA dollarites rahastamist pakuval üleilmsel turul, tõhustas eurosüsteem koostöös Föderaalreservi, Inglismaa keskpanga, Jaapani keskpanga, Kanada keskpanga ja Šveitsi keskpangaga likviidsuse pakkumist USA dollarites olemasoleva USA dollari vahetustehingute liini kaudu. Lisaks seadis EKP koos mitme ELi keskpangaga sisse euro vahetustehingute liinid. 15. märtsil tehti teatavaks kooskõlastatud meetmed likviidsuse pakkumise tõhustamiseks USA dollarites. Nendeks olid USA dollarites pakutava likviidsuse hinna vähendamine ja veel ühe lisaoperatsiooni tegemine USA dollarites tähtajaga 84 päeva. Peale selle suurendati alates 20. märtsist USA

⁴⁰ 30. aprillil muudeti veel kord kolmanda seeria suunatud pikemaajaliste refinantseerimisoperatsioonide tingimusi ja võeti kasutusele uued, pandeemia majandusmõju ohjeldamiseks mõeldud pikemaajalised refinantseerimisoperatsioonid (PELTROd), et toetada veelgi rohkem reaalmajandust ja sujuvaid rahaturutingimusi. Mõlema meetme mõju likviidsuse pakkumisele avaldub alates 2020. aasta kolmandast arvestusperioodist.

⁴¹ Tegelikult otsustaski EKP nõukogu 4. juunil suurendada erakorralise varaostukava mahtu 600 miljardi euro võrra ja pikendada selle kestust vähemalt 2021. aasta juuni lõpuni.

dollarites likviidsust lisavate seitsmepäevase tähtajaga operatsioonide sagedust ühelt korralt nädalas ühele korrale päevas. Need meetmed aitasid märkimisväärselt leevendada rahastamistingimusi USA dollarites rahastamist pakkuvatel turgudel.

Likviidsusvajadus

Vaadeldaval perioodil oli pangandussüsteemi keskmine päevane likviidsusvajadus, mida määratletakse autonoomsete netotegurite ja kohustusliku reservi summana, 1613,4 miljardit eurot (vt tabeli A osa „Likviidsusega seotud muu teave“). See oli 107,7 miljardit eurot rohkem kui eelmisel vaatlusperioodil (st 2019. aasta kahel viimasel arvestusperioodil). Autonoomsed netotegurid kasvasid 106,3 miljardit eurot ja jõudsid 1477,8 miljardi euroni, samal ajal kui kohustuslik reserv suurenes 1,4 miljardit eurot, ulatudes 135,7 miljardi euroni.

2020. aasta kahel esimesel arvestusperioodil mõjutasid likviidsust kõige enam valitsemissektori hoiuste kasv, pangatähtede nõudlus, varaostud ja täiendavate pikemaajaliste refinantseerimisoperatsioonide uus seeria. Likviidsust vähendavad autonoomsed tegurid kasvasid keskmiselt 106,3 miljardit eurot. Selle taga oli eelkõige valitsemissektori hoiuste erakordne, 101,7 miljardi euro suurune kasv, mille tingis valitsemissektori rahavoogude vastutustundlik juhtimine seoses COVID-19 levikuga. Samal põhjusel vähenes likviidsus veel 27,7 miljardit eurot pangatähtede suurema nõudluse tõttu, sest hoitavate pangatähtede hooajalise vähenemise esimesel arvestusperioodil pärast aasta lõppu kaalus üles nende kasv teisel arvestusperioodil. Seevastu varade poolel olevate autonoomsete tegurite 23,7 miljardi euro suurusel netokasvul oli mõningane vastupidine mõju. Netovarad eurodes vähenesid 51,9 miljardit eurot, samal ajal kui netovälisvarad suurenesid 75,6 miljardit eurot ja korvasid osalt valitsemissektori hoiuste kasvust ja pangatähtede nõudlusest tingitud likviidsuse vähenemise. Teise arvestusperioodi varade poole muutuste taga oli peamiselt suurem nõudlus USA dollarites likviidsust lisavate operatsioonide järele. Nende operatsioonide kogujääk oli 2020. aasta teise arvestusperioodi lõpus 142 miljardit eurot.

Tabel A.
Eurosüsteemi likviidsuskeskkond

Kohustused

(keskmise näitaja, miljardites eurodes)

	Jooksev vaatlusperiood: 29. jaanuar – 5. mai 2020						Eelmine vaatlusperiood: 30. oktoober 2019 – 28. jaanuar 2020	
	Esimene ja teine arvestusperiood		Esimene arvestusperiood: 29. jaanuar – 17. märts		Teine arvestusperiood: 18. märts – 5. mai		Seitsmes ja kaheksas arvestusperiood	
Autonoomsed likviidsustegurid	2510,3	(+130,0)	2421,8	(+46,9)	2598,7	(+176,9)	2380,2	(–0,4)
Ringluses olevad pangatähed	1299,5	(+27,7)	1277,1	(–5,1)	1321,9	(+44,7)	1271,8	(+20,0)
Valitsemissektori hoiused	321,5	(+101,7)	268,6	(+56,7)	374,4	(+105,8)	219,8	(–62,7)
Muud autonoomsed tegurid ¹	889,3	(+0,6)	876,1	(–4,8)	902,5	(+26,3)	888,7	(+42,3)
Kohustuslikku reservi ületavad arvelduskontod	1595,6	(+85,5)	1506,7	(+17,5)	1684,5	(+177,8)	1510,1	(+284,9)
Kohustuslik reserv	135,7	(+1,4)	135,7	(+1,2)	135,7	(+0,1)	134,3	(+1,7)
Hoiustamise püsivõimalus	258,2	(+1,8)	244,6	(–10,0)	271,8	(+27,2)	256,4	(–253,6)
Likviidsust vähendavad peenhäälestusoperatsioonid	0,0	(+0,0)	0,0	(+0,0)	0,0	(+0,0)	0,0	(+0,0)

Allikas: EKP.

Märkused. Kõik tabelis esitatud näitajad on ümardatud lähima 0,1 miljardi euroni. Sulgudes esitatud näitajad tähistavad muutust võrreldes eelmise vaatlus- või arvestusperioodiga.

¹ Arvutatud ümberhindluskontode, euroala residentide muude nõuete ja kohustuste ning kapitali ja reservide summana.

Varad

(keskmine näitaja, miljardites eurodes)

	Jooksev vaatlusperiood: 29. jaanuar – 5. mai 2020						Eelmine vaatlusperiood: 30. oktoober 2019 – 28. jaanuar 2020	
	Esimene ja teine arvestusperiood		Esimene arvestusperiood: 29. jaanuar – 17. märts		Teine arvestusperiood: 18. märts – 5. mai		Seitsmes ja kaheksas arvestusperiood	
Autonoomsed likviidsustegurid	1032,8	(+23,7)	1025,1	(+29,7)	1040,5	(+15,5)	1009,1	(+55,1)
Netovälisvarad	846,7	(+75,6)	767,1	(–1,4)	926,3	(+159,2)	771,1	(+33,2)
Netovarad eurodes	186,1	(–51,9)	257,9	(+31,1)	114,2	(–143,7)	238,0	(+21,9)
Rahapoliitika instrumendid	3467,2	(+195,0)	3284,0	(+25,9)	3650,5	(+366,5)	3272,2	(–22,4)
Avaturuoperatsioonid	3467,2	(+195,0)	3284,0	(+25,9)	3650,5	(+366,5)	3272,2	(–22,4)
Pakkumisoperatsioonid	741,8	(+97,7)	617,3	(–1,8)	866,3	(+249,0)	644,0	(–39,9)
Põhilised refinantseerimisoperatsioonid	1,0	(–1,3)	1,4	(–1,5)	0,6	(–0,8)	2,3	(–0,2)
Kolmekuulised pikemaajalised refinantseerimisoperatsioonid	3,1	(–0,3)	4,0	(–0,3)	2,3	(–1,7)	3,4	(+0,5)
TLTRO-II operatsioonid	471,1	(–118,8)	510,8	(–0,0)	431,4	(–79,4)	589,8	(–87,3)
TLTRO-III operatsioonid	150,4	(+101,9)	101,1	(+0,0)	199,7	(+98,6)	48,5	(+47,2)
Täiendavad pikemaajalised refinantseerimisoperatsioonid	116,2	(+116,2)	0,0	(+0,0)	232,4	(+232,4)	0,0	(+0,0)
Otsetehingute portfellid	2725,4	(+97,3)	2666,7	(+27,6)	2784,2	(+117,6)	2628,2	(+17,5)
Käetud võlakirjade esimene ostukava	1,1	(–0,9)	1,3	(–0,4)	0,9	(–0,5)	2,0	(–0,8)
Käetud võlakirjade teine ostukava	2,9	(–0,0)	2,9	(+0,0)	2,9	(–0,0)	2,9	(–0,3)
Käetud võlakirjade kolmas ostukava	273,0	(+9,2)	269,9	(+5,1)	276,1	(+6,3)	263,8	(+2,8)
Väärtpaberituruprogramm	42,2	(–5,6)	43,9	(–4,0)	40,6	(–3,3)	47,9	(–4,9)
Varaga tagatud väärtpaberite ostukava	29,9	(+1,7)	28,5	(–0,0)	31,2	(+2,7)	28,2	(+2,1)
Avaliku sektori väärtpaberite ostukava	2150,7	(+50,8)	2126,5	(+18,9)	2174,9	(+48,4)	2099,9	(+12,3)
Ettevõtlussektori varaostukava	199,0	(+15,6)	193,7	(+8,0)	204,4	(+10,7)	183,5	(+6,2)
Pandeemia majandusmõju ohjeldamise erakorraline varaostukava	26,6	(+26,6)	0,0	(+0,0)	53,2	(+53,2)	0,0	(+0,0)
Laenamise püsivõimalus	0,0	(–0,0)	0,0	(–0,0)	0,0	(–0,0)	0,0	(–0,0)

Allikas: EKP.

Märkused. Kõik tabelis esitatud näitajad on ümardatud lähima 0,1 miljardi euroni. Sulgudes esitatud näitajad tähistavad muutust võrreldes eelmise vaatlus- või arvestusperioodiga.

Likviidsusega seotud muu teave

(keskmine näitaja, miljardites eurodes)

	Jooksev vaatlusperiood: 29. jaanuar – 5. mai 2020				Eelmine vaatlusperiood: 30. oktoober 2019 – 28. jaanuar 2020			
	Esimene ja teine arvestusperiood		Esimene arvestusperiood: 29. jaanuar – 17. märts		Teine arvestusperiood: 18. märts – 5. mai			
Kogu likviidsusvajadus ¹	1613,4	(+107,7)	1532,6	(+18,3)	1694,2	(+161,6)	1505,7	(–53,7)
Autonoomsed netotegurid ²	1477,8	(+106,3)	1397,0	(+17,2)	1558,5	(+161,6)	1371,4	(–55,4)
Ülelikviidsus ³	1853,8	(+87,3)	1751,3	(+7,5)	1956,3	(+205,0)	1766,5	(+31,3)

Allikas: EKP.

Märkused. Kõik tabelis esitatud näitajad on ümardatud lähima 0,1 miljardi euron. Sulgudes esitatud näitajad tähistavad muutust võrreldes eelmise vaatlus- või arvestusperioodiga.

¹ Arvutatud autonoomsete netotegurite ja kohustusliku reservi summana.

² Arvutatud kohustuste poolel olevate autonoomsete likviidsustegurite ja varade poolel olevate autonoomsete likviidsustegurite vahena. Tabelis on autonoomsetele netoteguritele lisatud ka arveldamisel olevad kirjed.

³ Arvutatud kohustusliku reservi ületavate arvelduskontode ja hoiustamise püsivõimaluse kasutamise summana, millest on lahutatud laenamise püsivõimaluse kasutamine.

Intressimäära muutused

(keskmine näitaja, protsentides)

	Jooksev vaatlusperiood: 29. jaanuar – 5. mai 2020				Eelmine vaatlusperiood: 30. oktoober 2019 – 28. jaanuar 2020			
	Esimene ja teine arvestusperiood		Esimene arvestusperiood: 29. jaanuar – 17. märts		Teine arvestusperiood: 18. märts – 5. mai			
Põhilised refinantseerimisoperatsioonid	0,00	(+0,00)	0,00	(+0,00)	0,00	(+0,00)	0,00	(+0,00)
Laenamise püsivõimalus	0,25	(+0,00)	0,25	(+0,00)	0,25	(+0,00)	0,25	(+0,00)
Hoiustamise püsivõimalus	–0,50	(+0,00)	–0,50	(+0,00)	–0,50	(+0,00)	–0,50	(–0,05)
EONIA ¹	–0,451	(+0,00)	–0,454	(–0,00)	–0,449	(+0,01)	–0,454	(–0,05)
€STR	–0,536	(+0,00)	–0,539	(+0,00)	–0,533	(+0,01)	–0,539	(–0,04)

Allikas: EKP.

Märkused. Kõik tabelis esitatud näitajad on ümardatud lähima 0,1 miljardi euron. Sulgudes esitatud näitajad tähistavad muutust võrreldes eelmise vaatlus- või arvestusperioodiga.

¹ Alates 1. oktoobrist 2019 on see arvutatud euro lühiajalise intressimäärana (€STR), millele on lisatud 8,5 baaspunkti. Sulgudes esitatud erinevused euroala pankadevahelise üleöölaenamise intressimäärana (EONIA) ja €STRi muutustes on tingitud ümardamisest.

Rahapoliitika instrumentidega pakutud likviidsus

Keskmine avaturuoperatsioonide – nii pakkumisoperatsioonide kui ka

rahapoliitiliste portfelli – kaudu pakutud likviidsus suurenes 195 miljardit

eurot ja ulatus 3467,2 miljardi euron (vt joonis A). 2020. aasta kahel esimesel

arvestusperioodil tõukasid ülelikviidsuse kogukasvu võrdsel määral tagant nii

eurosüsteemi pakkumisoperatsioonid kui ka otseostud. Selle lisalikviidsuse peamised

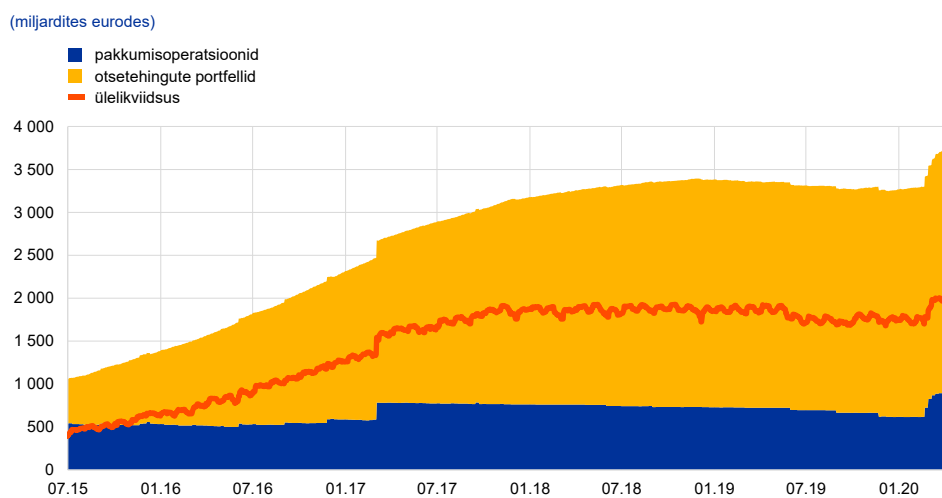
allikad olid täiendavad pikemaajalised refinantseerimisoperatsioonid, avaliku sektori

väärtpaberite ostukava ja uue, pandeemia majandusmõju ohjeldamise erakorralise

ostukava alusel tehtud varaostud.

Joonis A.

Avaturuoperatsioonide kaudu tagatud likviidsuse ja ülelikviidsuse muutused

Allikas: EKP.
Märkus. Viimased andmed pärinevad 5. maist 2020.

Keskmine pakkumisoperatsioonide kaudu lisatud likviidsus suurenes eelmise vaatlusperioodiga võrreldes 97,7 miljardit eurot. Ehkki 2020. aasta esimesel arvestusperioodil püsis likviidsus peaaegu sama (–1,8 miljardit eurot), siis teisel arvestusperioodil kasvas see 249,0 miljardit eurot. See tulenes eeskätt täiendavate pikemaajaliste refinantseerimisoperatsioonide kasutuselevõtust 232,4 miljardi euro ulatuses. Lisaks arveldati 25. märtsil TLTRO-II raames kasutusele võetud vahendite tagasimaksud mahus 93 miljardit eurot ja TLTRO-III raames kasutusele võetud vahendid mahus 115 miljardit eurot, mille tulemusel oli teisel arvestusperioodil jaotatud keskmine netolikiidsus 19,2 miljardit eurot. Põhiliste refinantseerimisoperatsioonide kaudu lisatud likviidsus vähenes eelmise vaatlusperioodiga võrreldes 1,3 miljardit eurot. See on tingitud eelkõige nende operatsioonide suurest mahust eelmisel arvestusperioodil, mis hõlmas ka aasta lõppu, ja on üldjoontes kooskõlas möödunud aasta muutustega. Kolme kuuliste pikemaajaliste refinantseerimisoperatsioonide jääk oli pisut väiksem ehk 0,3 miljardit eurot.

Samal ajal kasvas otsetehingute portfellide maht 97,3 miljardit eurot (2628,2 miljardilt 2725,4 miljardile eurole). Selle põhjuseks oli varaostukava raames taas alanud netoostude kasv pärast seda, kui lepiti kokku lisanduvates ostudes kogumahuga 120 miljardit eurot 2020. aasta lõpuni ja kui oste hakati tegema ka uue, pandeemia majandusmõju ohjeldamise erakorralise varaostukava raames. Avaliku sektori väärtipaberite ostukava alusel hoitav keskmine likviidsus suurenes 50,8 miljardit eurot, küündides 2150,7 miljardi euroni, ja ettevõtlussektori varaostukava alusel hoitav likviidsus 15,6 miljardit eurot, ulatades 199,0 miljardi euroni kooskõlas teatavakstehtud ostusummadega. Lisaks alustas eurosüsteem 26. märtsil oste ka uue, pandeemia majandusmõju ohjeldamise erakorralise varaostukava raames. Teise arvestusperioodi lõpuks oli erakorralise varaostukava raames lisatud likviidsuse maht arvestusperioodil keskmiselt 53,2 miljardit eurot ehk nädalas tehti oste ligi 18 miljardi euro eest.

Ülelikviidsus

Keskmine ülelikviidsus suurenes 87,3 miljardit eurot (1766,5 miljardilt 1853,8 miljardile eurole; vt joonis A). Kasv tulenes likviidsuse lisamisest rahapoliitiliste operatsioonide, sealhulgas otsetehingute portfelliide (195,0 miljardit eurot) kaudu. Samal ajal vähendasid euroala likviidsust autonoomsed tegurid (106,3 miljardit eurot).

Ehkki eurosüsteemi hoiustamise püsivõimaluse raames hoitav ülelikviidsus suurenes, vähenes selle suhteline osakaal veelgi hoitavalt ülelikviidsuselt makstavate intresside kaheastmelise süsteemi kasutuselevõtu tagajärjel. Kuna hoiustamise püsivõimaluse suhtes kohaldatavast negatiivsest intressimäärast on vabastatud ainult finantsasutuste arvelduskontode saldod kuni vabastuse maksimaalse lubatud suuruseni, eelistasid finantsasutused endiselt hoida vahendeid pigem oma arvelduskontodel, mis kasvasid 85,5 miljardit eurot, kui hoiustamise püsivõimaluse kontodel, mis kasvasid väga vähe, ainult 1,8 miljardit eurot.

Intressimäära muutused

€STR püsis esimesel kahel arvestusperioodil laias laastus muutumatuna. EKP nõukogu ei muutnud sel perioodil EKP hoiustamise püsivõimaluse intressimäära ega põhiliste refinantseerimisoperatsioonide ja laenamise püsivõimaluse intressimäära. Seetõttu püsis €STR stabiilselt –53,6 baaspunkti tasemel (eelmise vaatlusperioodiga võrreldes +0,3 baaspunkti). EONIA, mida arvutatakse alates 2019. aasta oktoobrist nii, et €STRi määrale lisatakse fikseeritud baaspunktide vahe, liikus koos €STRiga.

5 Tööturu piirkondlik areng suure finantskriisi ja sellele järgnenud taastumise ajal

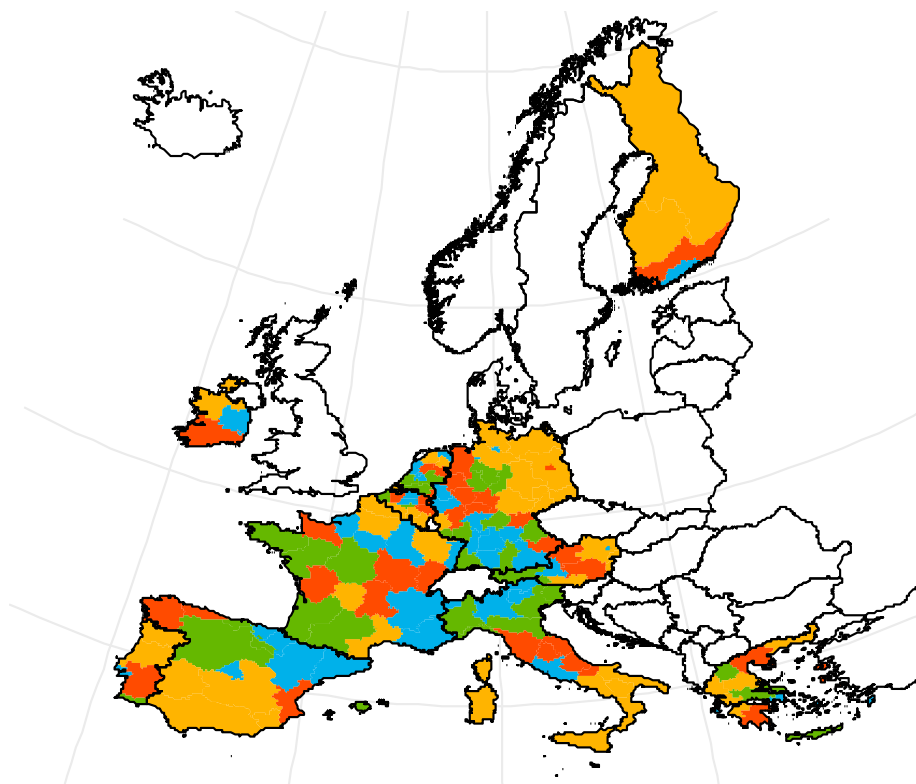
Koostanud Vasco Botelho, Claudia Foroni ja Lara Vivian

Selles infokastis uuritakse euroala töøjõuisendi piirkondlikku arengut euroalal alates 2007. aastast, mil majandusaktiivsus oli enne üleilmset finantskriisi tipus, kuni 2018. aastani. Siin kasutatakse tööturu piirkondlikke näitajaid, mis pärinevad Euroopa Komisjoni iga-aastasest piirkondlikust andmebaasist (ARDECO).⁴² Võrdluse eesmärgil jagame piirkonnad nelja eristatavasse rühma (kvartiili), võttes aluseks 2007. aastal elaniku kohta arvestatava SKP jaotuse igas riigis (vt joonis A). Need rühmad on ajas muutumatud.

Joonis A.

Euroala – SKP elaniku kohta, piirkondlik jaotus 2007. aastal

- alumine kvartil (25%)
- 25–50%
- 50–75%
- ülemine kvartil (25%)

Allikad: ARDECO ja EKP ekspertide arvutused.

Märkus. Piirkonnad on rühmitatud 2007. aastal elaniku kohta arvestatud SKP jaotuse alusel igas riigis.

⁴² ARDECO andmekogumi lõi Euroopa Komisjoni regionaal- ja linnapoliitika peadirektoraat ning seda haldab ja uuendab praegu Teadusuuringute Ühiskeskus. Infokastis kasutatakse andmeid seisuga 7. aprill 2020 ja keskendutakse piirkondadele, mis ei ole äärepoolseimatel aladel ja kuuluvad 2016. aasta ühise statistiliste territoriaalüksuste liigituse (NUTS2) alusel 2. tasandile. Analüüsiga hõlmatud riigid on Belgia, Saksamaa, Iirimaa, Kreeka, Hispaania, Prantsusmaa, Itaalia, Madalmaad, Austria, Portugal ja Soome. Kogu euroala kohta esitatud näitajad sisaldavad nende 11 euroala riigi piirkondade koondandmeid (11 liikmesriigist koosnev euroala), mis esindasid 2007. aastal euroala, v.a Luksemburg ja Sloveenia.

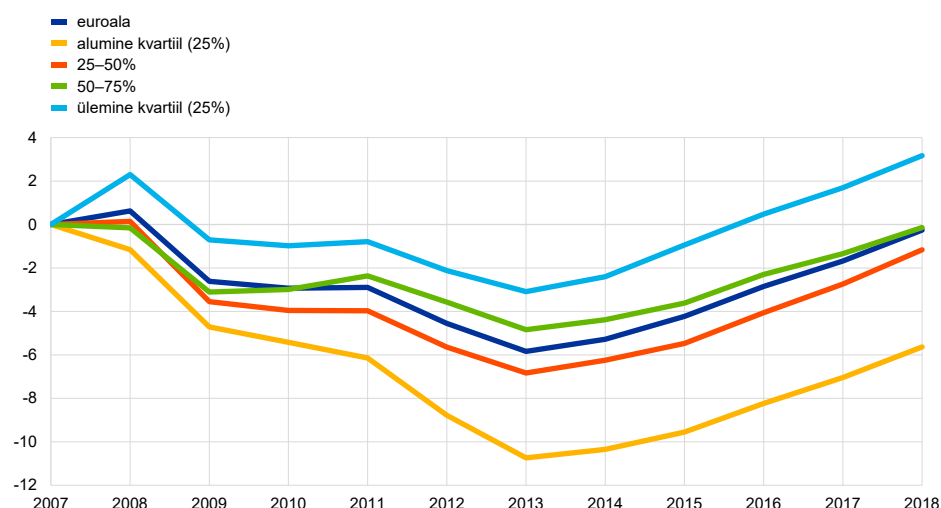
2018. aastaks oli töötundide koguarv jõudnud kriisieelsele tasemele vaid nendes piirkondades, mis olid elaniku kohta arvestatava SKP jaotuse poolest tipus, ent ülejäänud piirkondades jäi see endiselt allapoole 2007. aasta taset.⁴³

Töötundide koguarvu näitajad olid aastatel 2007–2018 asümmeetrilised ning tööhõive vähenes alumisse 25% kuuluvates riikides majanduslanguse ajal rohkem, kui see jõudis edasise taastumise ajal suureneka (vt joonis A).⁴⁴ Aastatel 2007–2018 vähenes töötundide koguarv alumise kvartiili piirkondades 5,6% ja suurenes ülemise kvartiili piirkondades 3,2%. Kahes keskmises kvartiilis oli töötundide koguarvu areng euroala koondnäitajaga sarnane ja 2018. aastaks naasis see 2007. aasta taseme lähedale. Selle tagajärjel kasvas töötundide koguarvu osakaal ülemise kvartiili piirkondades 1,4% võrra (2007. aasta 38,7%lt 2018. aastal 40,1%le) ja vähenes alumise kvartiili piirkondades 1,2% võrra (2007. aasta 23,2%lt 2018. aastal 22%le).

Joonis A.

Töötundide koguarvu piirkondlik areng aastatel 2007–2018

(y-telg: logaritmiline kasvumäär võrreldes 2007. aastal täheldatud tasemega)

Allikad: ARDECO ja EKP ekspertide arvutused.

Märkused. Piirkonnad on rühmitatud 2007. aastal elaniku kohta arvestatud SKP jaotuse alusel igas riigis. Euroala näitajad on koondnäitajad, milles kasutatakse allmärkuses 43 loetletud 11 euroala riigi andmeid.

See, et rikkamates regioonides kahanes töötundide koguarv majanduslanguse ajal aeglasemalt ja eri piirkondades oli areng taastumisperiodil suhteliselt ühtlane, võib olla seotud tööhõive määra muutustega, töötundide keskmise arvu kahanemisega majanduslanguse periodil ning piirkondlike erinevustega rahvastiku kasvus mõlemal periodil. Samuti on see kooskõlas tööjõu liikumisega vaesematest piirkondadest rikkamatesse. Joonisel B on näidatud, kuidas mõjutasid erinevad tegurid töötundide koguarvu dünaamikat neljas

⁴³ Piirkondade jagamine eri kvartiilidesse 2007. aasta seisuga liikmesriigi elaniku kohta arvestatava SKP jaotuse alusel ei mõjuta tulemusi, sest selles infokastis kirjeldatud analüüsi tulemused peavad paika ka siis, kui piirkonnad rühmitatakse 2007. aasta seisuga euroala elaniku kohta arvestatava SKP jaotuse alusel või kui analüüsist võetakse välja ühe riigi andmed.

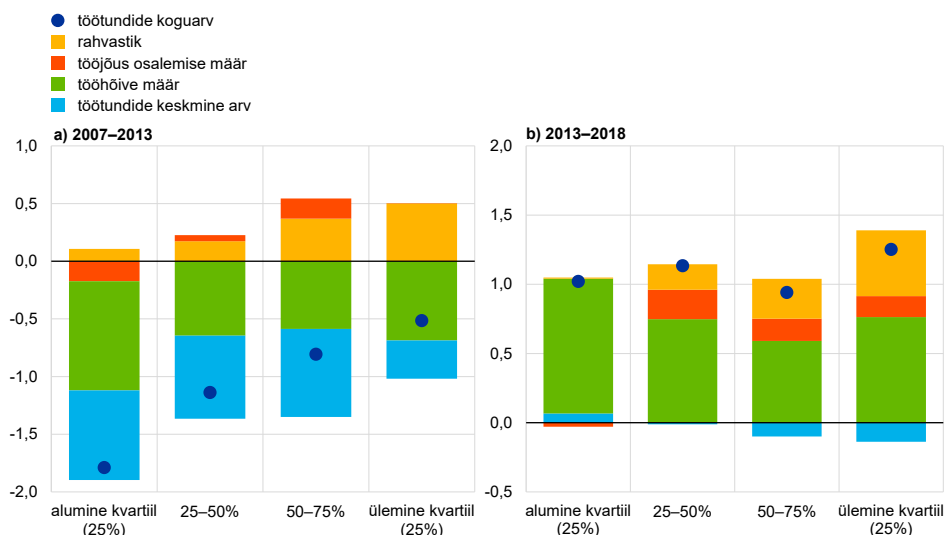
⁴⁴ Kahanemisperiodil (2007–2013) oli töötundide koguarvu keskmine aastane kasvumäär ülemise kvartiili piirkondades –0,5%, mediaanist ülespoole jääva rühma piirkondades –0,8%, mediaanist allapoole jääva rühma piirkondades –1,1% ning alumise kvartiili piirkondades –1,8%. Euroalal tervikuna oli töötundide koguarvu kasvumäära keskmine langus 2007.–2013. aastal –0,97%. Töötundide koguarv kasvas taastumisperiodil ülemise kvartiili piirkondades kiiremini (1,2%) kui ülejäänud piirkondades (umbes 1% aastas).

piirkondlikus rühmas.⁴⁵ Töötundide koguarvu muutust mõjutab kvantitatiivselt kõige rohkem töötuse määr, mille arvele võib kanda kõigis piirkondlikes rühmades enam kui poole töötundide koguarvu kahanemisest majanduslanguse ajal ja kasvamisest taastumisperioodil. Suurim mõju avaldus taastumisperioodil alumise kvartiili piirkondades. Töötundide keskmise arvu vähenemine mõjutas majanduslanguse ajal kõigis piirkondades märgatavalt ka töötundide koguarvu kahanemist, kuid selle stabiliseerumine eri piirkondades pärast 2013. aastat avaldas mõju vaid taastumisperioodil. Kvalitatiivselt liikusid töötuse määr ja keskmised töötundide näitajad kõigis piirkondlikes rühmades ühtemoodi. Tööjõus osalemise ja rahvastiku kasvu muutused mõjutasid töötundide koguarvu kasvu rikkamates piirkondades jõulisemalt kui vaesemates. Rahvastiku kasv kiirenes stabiilselt koos elaniku kohta arvestatava SKP jaotusega ning keskmine aastane kasvumäär ulatus 0,1%lt alumise kvartiili piirkondades 0,5%ni ülemise kvartiili piirkondades. Taastumisetapis suurenesid aga rahvastiku kasvu erinevused eri piirkondades. Tööjõus osalemise muutused peegeldasid rahvastiku kasvu muutusi, ehkki nende mõju oli mõlemal perioodil kvantitatiivselt väiksem. Need suundumused on kooskõlas rändevoogudega vaesematest piirkondadest rikkamatesse, kus nii rahvastiku arv kui ka tööjõus osalemise määr kerkisid vaesemate piirkondade arvel. Teisalt mõjutavad rändevood tööhõive määra ja töötundide keskmise arvu algset taastumist vaesemates piirkondades. Seevastu rikkamates piirkondades võivad nõudlustegurid rände mõju hõivele ja töötundidele tasandada või kiirendada.

Joonis B.

Piirkondade töötundide koguarvu pikaajalisi muutusi mõjutavad tegurid

(y-telg: mõju töötundide koguarvu kasvumäärale (protsentides); x-telg: piirkondade rühmad)

Allikad: ARDECO ja EKP ekspertide arvutused.

Märkused. Piirkonnad on rühmitatud 2007. aastal elaniku kohta arvestatud SKP jaotuse alusel igas riigis. Euroala näitajad on koondnäitajad, milles kasutatakse allmärkuses 43 loetletud 11 euroala riigi andmeid.

⁴⁵ Töötundide koguarvu pikaajalised muutused teatud perioodil on teisisõnu selle perioodi rahvastiku kasvumäära, tööjõus osalemise määra muutuste, tööhõive määra muutuste ja töötaja kohta töötatud tundide keskmise arvu kasvumäära summa.

Töötajatele makstavate hüvitiste üha suurem piirkondadevaheline lõhe on peamiselt tingitud töötundide koguarvu pikaajaliste muutuste piirkondlikest erinevustest. Töötunni kohta makstava hüvitise kasvumäär on piirkonniti üldjoontes võrreldav (vt tabel A). Töötajatele makstavate hüvitiste osakaal ülemise kvartiili piirkondades kasvas 2007.–2018. aastal 0,7% võrra, kerkides 45,2%lt 45,9%le. Alumise kvartiili piirkondades vähenes see osakaal samal ajavahemikul umbes 0,9% võrra: kui 2007. aastal oli see 18,1%, siis 2018. aastal 17,2%. Töötajatele makstavate hüvitiste üha suurenev erinevus eri piirkondades tuleneb peamiselt tööjõusisendi piirkondlikust arengust. Töötunni kohta makstava hüvitise kasvumäär on tegelikult piirkonniti võrreldav ning majanduslanguse ajal oli see 25% hulka kuuluvates rikkamates piirkondades isegi madalam kui ülejäänud piirkondades. Seda muutust võib selgitada asjaolu, et tööjõu pakkumine kasvas rikkastes piirkondades sinna saabuva rändevoo tõttu vaesematest piirkondadest ja ka väljastpoolt euroala. Töötunni kohta makstud hüvitise samasugune kasvumäär võib olla seotud tööjõupakkumise hooga suurenemisega rikkamates piirkondades ja töötundide keskmise arvu kahanemisega ülejäänud piirkondades majanduslanguse perioodil. Töötunni kohta makstud hüvitise muutuste taga võib olla ka mõni konkreetne riik ja piirkondade rühmade tööstussektorite struktuur ning seetõttu ka mõju, mida avaldas suure finantskriisi ja sellele järgnenud taastumise ajal kehtinud tööturupoliitika, sh lühendatud tööaja kavad ja palgaläbirääkimiste kokkulepped.⁴⁶

Tabel A.

Töötundide koguarvu kasv ja töötajatele makstavad hüvitised euroalal

	2007–2013 (aastane logaritmiline kasvumäär protsentides)			2013–2018 (aastane logaritmiline kasvumäär protsentides)		
	Töötajate hüvitised (kokku)	Töötundide koguarv	Hüvitis töötunni kohta (keskmine)	Töötajate hüvitised (kokku)	Töötundide koguarv	Hüvitis töötunni kohta (keskmine)
Kokku	0,47	-0,97	1,44	1,88	1,12	0,77
Ülemine 25%	0,66	-0,51	1,17	1,98	1,25	0,73
Mediaanist kõrgemal	0,72	-0,81	1,53	1,74	0,94	0,80
Mediaanist madalamal	0,39	-1,14	1,53	2,02	1,13	0,88
Alumine kvartiil (25%)	-0,24	-1,79	1,55	1,66	1,02	0,64

Allikad: ARDECO ja EKP ekspertide arvutused.

Märkused. Piirkonnad on rühmitatud 2007. aastal elaniku kohta arvestatud SKP jaotuse alusel igas riigis. Euroala näitajad on koondnäitajad, milles kasutatakse allmärkuses 1 loetletud 11 euroala riigi andmeid.

Kokkuvõttes oli töötundide koguarvu areng euroalal aastatel 2007–2018 piirkonniti väga erinev. Rikkamad piirkonnad olid languse ajal paremini kaitstud, aga vaesemad piirkonnad ei jõudnud majanduse taastumise perioodil neile täielikult järele. Need erinevad suundumused võivad olla seotud tööhõive määra muutustega, töötundide keskmise arvu kahanemisega majanduslanguse perioodil ning rahvastiku kasvu püsivate piirkondlike erinevustega nii

⁴⁶ Lühendatud tööaja kavad võisid töötunni kohta makstud hüvitiste kasvu mõjutada. Kavad lubasid suuremat paindlikkust, kui töötaja kohta töötatud tundide keskmine arv majanduslanguse vältel vähenes, kaitstes sel ajal töötajate tasu. Selle kõrval võivad jõulisemat tunnipalga kasvu, mida täheldati alumises kahes kvartiilis võrreldes ülemise kahe kvartiili piirkondadega, osaliselt selgitada ka riiklikud palgaläbirääkimiste kokkulepped.

majanduslanguse ajal kui ka taastumisperioodidel. Tõenäoliselt mõjutas neid muutusi peamiselt ränne euroala vaesematest piirkondadest rikkamatesse. See võis omakorda soodustada töötajatele makstavate hüvitiste piirkondlike erinevuste suurenemist aastatel 2007–2018. Lisaks tööturusuundumuste erinevustele kasvas mitmes euroala riigis ajavahemikus 2007–2018 rikkamate ja vaesemate piirkondade vaheline lõhe töötundide koguarvu, tööhõive ja töötajatele makstavate hüvitiste kumulatiivse kasvu vahel. Samuti võib töötundide koguarvu, tööhõive ja hüvitise erisugune mõju olla seotud eri piirkondade rühmade majandussektorite struktuurierinevustega, sest sektorid, kus tööhõive ja töötasu kahanesid kumulatiivselt kõige enam, asusid üldjuhul piirkondades, kus SKP elaniku kohta oli väiksem, aga heal järel olev tööstussektor asub peamiselt rikkamates piirkondades.

6 Lühendatud tööaja kava ning selle mõju palgale ja kasutatavale tulule

Koostanud António Dias da Silva, Maarten Dossche, Ferdinand Dreher, Claudia Foroni ja Gerrit Koester

Põhivahendid, millega pehmendada koroonaviirushaiguse COVID-19

pandeemia majanduslikku mõju, on lühendatud tööaeg ja ajutine koondamine.

Erinevad euroala riigid on võtnud kasutusele või vaadanud üle oma lühendatud tööaja või ajutise koondamise kavad⁴⁷, et piirata kodumajapidamiste sissetulekute kadu ja ettevõtete palgakulusid.⁴⁸ Need kavad toetavad ka majanduse taastumist: nende kasutamisel säilib töösuhe, nii et töötajad on kättesaadavad ja ettevõtted valmis tegevust taasalustama kohe, kui liikumispiirangud tühistatakse. Leidub kindlaid tõendeid, et need toetuskavad pidurdavad märkimisväärselt tööhõive vähenemist euroalal, võrreldes riikidega, kus selliseid kavasid on vähe (nt USA) või need puuduvad.⁴⁹ Sedalaadi kavad on loodud selleks, et elada üle ajutine majandusaktiivsuse ja nõudluse vähenemine. Kavad tuleb viia tasakaalu vajadusega teha ümberkorraldusi majanduses ning jagada ümber sektorisisene ja sektoritevaheline tööhõive.

Selles infokastis hinnatakse kavade kasutusmäära ja arvutatakse välja nende palgaasendusmäär viies suuremas euroala riigis.

Nende riikide majandus võtab tervel euroalal töötajatele makstavatest hüvitistest kanda enam kui 80%. Palgaasendusmäära sidumine osalejate arvuga võimaldab arvutada välja lühendatud tööaja mõju kodumajapidamiste kasutatavale tulule pandeemia ajal. Lühendatud tööaja ning ajutise koondamise praeguste ja tulevaste kavade mõju mõistmine on oluline makromajandusliku ettevaate tegemisel. Seetõttu on kavade mõju vaja kontrollida kohe, kui nende tegeliku kasutamise kohta saadakse rohkem teavet.

Lühendatud tööaja kavade mõju tulu kaotusele erineb olenevalt sellest, kui palju tööaega lühendatakse.

Joonisel A on näidatud, et nt Saksamaal,⁵⁰ Itaalias või Hispaanias ootab lühendatud tööaja kavas osalevat keskmist töötajat eelduste kohaselt ees umbes 25%line netopalga kaotus, kui ta töötab 50% ulatuses tavapärasest tööajast, ja umbes 50%line netopalga kaotus juhul, kui ta ei tööta üldse (jättes kõrvale sektori- või ettevõttepõhised lisakorraldused). Nende kavade maksimaalne kestus on riigiti väga erinev.

⁴⁷ Olemasolevate lühendatud tööaja kavade muutmisel on tähelepanu keskmes olnud üldjuhul taotluste kiirem läbivaatamine, ulatuslikumad kõlblikuskriteeriumid, sotsiaalkindlustusmaksete hüvitamine, kava laiendamine renditöötajate suhtes või selle kestuse muutmine.

⁴⁸ Pärast koroonaviiruse pandeemia jõudmist Euroopasse tegi Euroopa Komisjon ka ettepaneku võtta vastu nõukogu määrus, millega luuakse eriolukorras töötuseriski leevendamiseks pakutava ajutise toetuse Euroopa rahastu (tööhõive toetamise erakorraline rahastu ehk TERA).

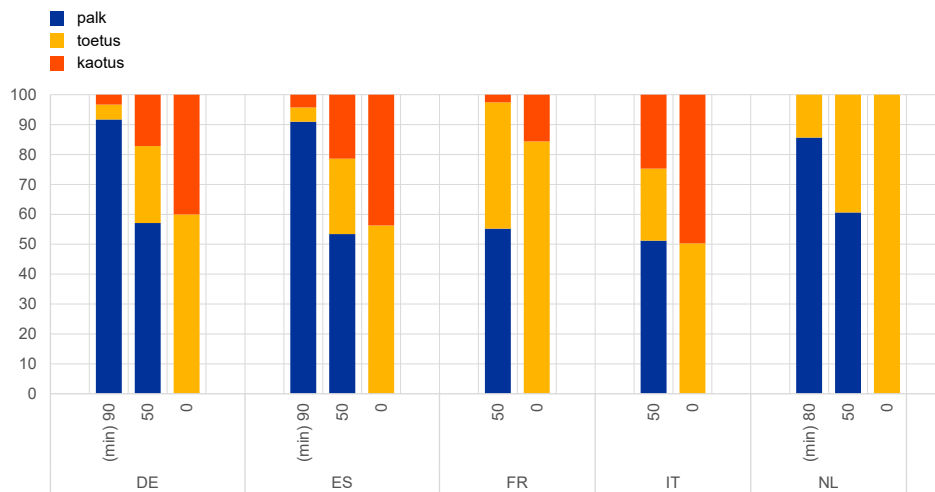
⁴⁹ Vt arutelu lühendatud tööaja kohta praeguse kriisi ajal G. Giupponi ja C. Landais, „Building effective short-time work schemes for the COVID-19 crisis“, *VOX-EU*, 1. aprill 2020; või A. Adams-Prassl, T. Boneva, M. Golin ja C. Rauh, „Inequality in the Impact of the Coronavirus Shock: Evidence from Real Time Surveys“, *IZA Discussion Paper Series*, nr 13183, 2020.

⁵⁰ Saksamaal hakkab 2020. aastal kehtima erimäärus: lastetute hüvitisaja puhul, kelle tööaega on lühendatud vähemalt 50%, suureneb alates neljandast lühendatud tööajaga töötamise kuust kava kaudu hüvitatava kaotatud sissetuleku osakaal 70%ni.

Joonis A.

Palgaasendusmäär keskmise palgasaaja puhul

(netopalga osakaal töötaja kohta tavapärase täistööaja osakaalu suhtes)

Allikad: EKP ekspertide hinnangud, mis tuginevad riiklike õigusaktidele ja liikmesriikide keskpanga andmetele. Märkused. Arvutused näitavad konkreetsete lastetute kodumajapidamiste netosissetulekut hüvitise saamise esimestel kuudel. „Min“ näitab minimaalset töötundide vähendamist, mis on hüvitise saamiseks nõutav.

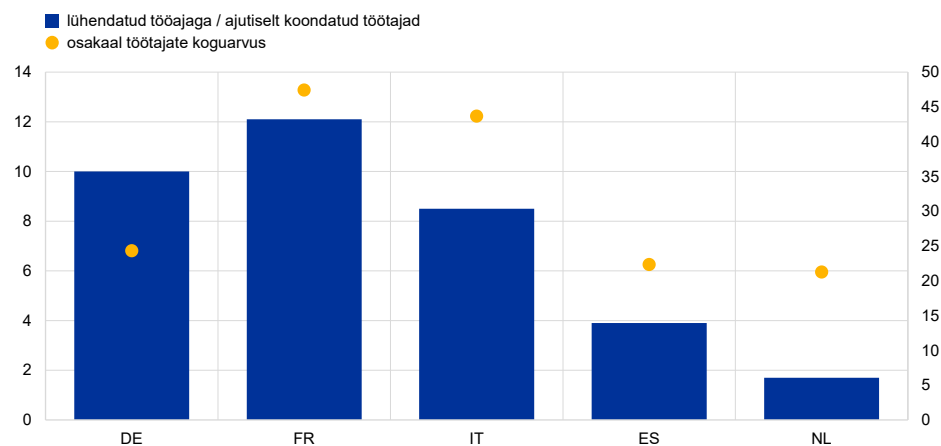
Sõltuvalt riiklike kavade ülesehitusest võib nende mõju töötaja kohta makstava hüvitise ja tunnipõhise hüvitise näitajale olla euroala riikides väga erinev. Kui Saksamaal ja Hispaanias makstakse hüvitist otse töötajatele, siis Madalmaades, Prantsusmaal ja Itaalias saavad toetust tööandjad, et rahastada oma makseid töötajatele. Eri riikides võivad sellised kavad kajastuda statistikas eri viisil, olenevalt Eurostatis otsustatud liigitusest. Kui hüvitis makstakse otse töötajatele ja registreeritakse sotsiaaltoetusena ning samal ajal palk väheneb töötatud tundide arvu tõttu, võivad sellised kavad tähendada töötaja kohta makstava hüvitise järsku vähenemist. Seevastu riikides, kus kava aluseks on toetuse maksmine tööandjatele, kes jätkavad vähendatud töötundide arvu korral täispalga maksmist, võib kava tuua kaasa töötunni kohta makstava kõrgema hüvitise.

Kõigis viies suuremas euroala riigis töötab suur osa töötajatest tõenäoliselt lühendatud tööajaga või on ajutiselt koondatud. Erinevatele allikatele tuginevate esialgsete hinnangute kohaselt (joonis B) võivad sellised kavad hõlmata Saksamaal ligikaudu 10 miljonit töötajat (24% töötajatest) ja Prantsusmaal umbes 12 miljonit töötajat (47%). Itaalias on samad näitajad hinnanguliselt 8,5 miljonit (44%), Hispaanias 3,9 miljonit (23%) ja Madalmaades 1,7 miljonit töötajat (21%). Nendes näitajatesse tuleks siiski suhtuda ettevaatusega, sest ametlikud andmed mõne eelnimetatud riigi kohta on alles avaldamisel. Selles infokastis kasutatakse neid andmeid näitlikustamise eesmärgil, et saada ettekujutus meetmete mõjust sissetulekutele. Lisaks väljendavad need näitajad tõenäoliselt ülempiiri, kajastades kasutusmäära liikumispiirangute kehtivuse ajal. Füüsilisest isikust ettevõtjate toetamiseks võetud riiklike lisameetmeid siin infokastis ei analüüsita.

Joonis B.

Lühendatud tööajaga / ajutiselt koondatud töötajate hinnanguline arv

(vasakpoolsel teljel: töötajate arv miljonites; parempoolsel teljel: töötajate osakaal)

Allikad: EKP ekspertide hinnangud, mis põhinevad Saksamaa tööhõiveuuringute instituudi (IAB), Prantsusmaa teadus-, uuringu- ja statistikadirektoraadi (Dares), Itaalia sotsiaalkindlustusinstituudi (INPS), Factiva (Hispaania) ja Madalmaade töötajate kindlustuse ameti (UWV) andmetel.

Märkus. 2020. aasta mai keskpaigani kogutud andmete põhjal.

Lühendatud tööaja täpne mõju kodumajapidamiste kasutatavale tulule on veel ebakindel.

Ühest küljest on lühendatud tööajaga hüvitisesaajate arv kiiresti muutunud, teisalt on veel teadmata vähenenud töötundide täpne arv hüvitisesaaja kohta. Et hinnata lühendatud tööaja kava tähtsust kodumajapidamiste kasutatava tulu seisukohast, on joonisel C toodud viie suurema euroala riigi arvutuste põhjal kaks näidet, mis kujutavad vastavalt suure mõjuga perioodi (liikumispiirangute ajal) ja väikese mõjuga perioodi (liikumispiirangute järel kohaldatud suhteliselt leebemad piiramismeetmed). Üldjoontes on nende kahe perioodi andmed kooskõlas euroala 2020. aasta teise kvartali majandusaktiivsuse keskmise aja stsenaariumiga, arvestades, et ranged liikumispiirangud kaotati 2020. aasta mai jooksul.⁵¹

Lühendatud tööaja hüvitised pehmendavad märgatavalt COVID-19 mõju kodumajapidamiste kasutatavale tulule.

Lühendatud tööaja hüvitiste puudumisel oleks euroala kodumajapidamiste töötulu langus, mis oli tingitud tööaja lühendamise, võinud ulatuda liikumispiirangute ajal –22%ni (joonis C, suure mõjuga periood).⁵² Kuid tänu lühendatud tööaja hüvitistele võib netotöötulu langus küündida vaid –7%ni. Siiski tuleb arvesse võtta, et inimeste ja riikide vahel on suuri erinevusi. Kuna töötulu moodustab ligikaudu kaks kolmandikku kodumajapidamiste kasutatavast tulust, võib eeldada, et lühendatud tööaja kavad annavad sellele tulule umbes 10% suuruse puhvri (jättes kõrvale segatulu ja omanditulu). Nagu väikese mõjuga perioodi andmed näitavad, võis pärast liikumispiirangute lõppemist netotöötulu langus väheneda –3%ni, sest lühendatud tööaja hüvitiste maht kahaneb kiiresti.

⁵¹ Vt keskmise aja stsenaariumi käsitlus EKP majandusülevaate 3/2020 infokastis „Alternative scenarios for the impact of the COVID-19 pandemic on economic activity in the euro area“.

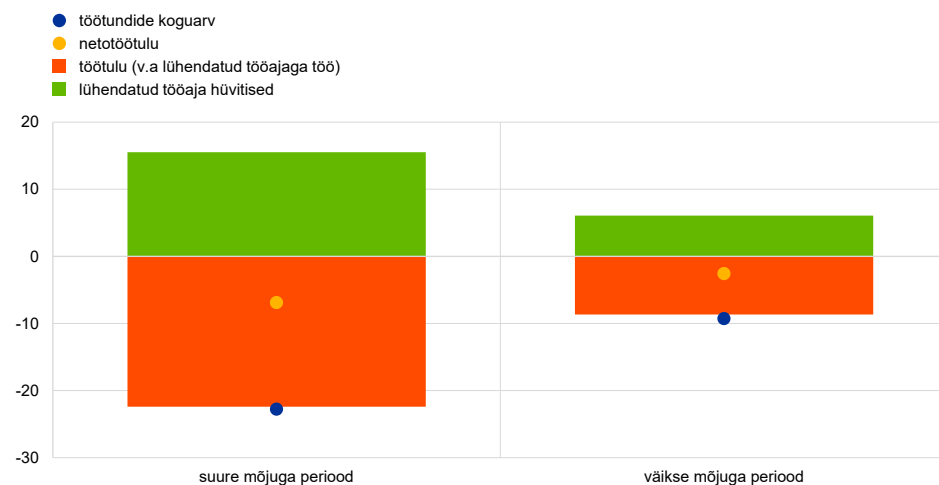
⁵² Eelduste kohaselt lühendatakse iga hüvitisesaaja tööaega keskmiselt 75%. See eeldatav lühendamine on näiteks suurem kui tööaja tegelik lühendamine nende hüvitisesaajate puhul, kes said lühendatud tööaja hüvitist Saksamaal majanduskriisi ajal. Siiski näib see olevat mõistlik, arvestades tööaja märgatavat lühendamist mitmes sektoris liikumispiirangute ajal.

Kuna lühendatud tööaja kavad aitavad kriisi ajal töökohti säilitada, aitavad need ka leevendada sissetulekutega seotud suuremat ebakindlust. Lühendatud tööaja kavad mitte ainult ei aita säilitada kodumajapidamiste sissetulekut, vaid ka ettevõtete rahavoogusid. Selle tulemusel peaks kuni majanduse taastumiseni vähenema ka ohustatud töökohtade arv. Veel üks viis, kuidas riiklik poliitika saab aidata leevendada koroonaviiruse pandeemia kahjulikku mõju kodumajapidamiste kulutustele, on kodumajapidamiste sissetulekuid puudutava ebakindluse vähendamine.

Joonis C.

Lühendatud tööajaga töö ja töötulu euroalal

(muutus protsentides; osakaal protsendipunktides)

Allikad: EKP ekspertide hinnangud euroala (vii suurima riigi) kohta, mis põhinevad Saksamaa tööhõiveuuringute instituudi (IAB), Prantsusmaa teadus-, uuringu- ja statistikadirektoraadi (Dares), Itaalia sotsiaalkindlustusinstituudi (INPS), Factiva (Hispaania) ja Madalmaade töötajate kindlustuse ameti (UWV) esialgsel teabel lühendatud tööajaga töötajate arvu kohta. Märkused. Suure mõjuga perioodi puhul kasutatakse joonisel B lühendatud tööajaga töötajate hinnangulist arvu ja eeldatakse, et tööaega lühendatakse keskmiselt 75% hüvitisaja kohta. Väikese mõjuga perioodi puhul võetakse suure mõjuga stsenaariumi alla kuuluvate töötajate arvust arvesse vaid pool. Selle põhjuseks on eeldus, et tööaja lühendamine hüvitisajaajate kohta on väiksem – keskmiselt 60%.

COVID-19 kriis ja selle mõju eelarvepoliitikale

Koostanud Stephan Haroutunian, Sebastian Hauptmeier ja Nadine Leiner-Killinger

Koroonaviiruse (COVID-19) pandeemia on avaldanud euroala riikide majandusele ja rahandusele enneolematut survet, mis lisaks riikide tasandil tehtavatele pingutustele nõuab ka ELi tugevat reageerimist. 20. mail avaldas Euroopa Komisjon Euroopa poolaasta (2020) raames riigipõhised soovitusel majandus- ja eelarvepoliitika kohta.⁵³ 27. mail teatas komisjon ettepanekust luua Euroopa taastefond, et toetada taastumist edaspidiste investeeringute ja struktuurireformidega.⁵⁴ Selles infokastis uuritakse, kuidas koordineeritakse tänavuse Euroopa poolaasta raames riikide eelarvepoliitikat, ning selgitatakse, et euroala riikide ühtlase taastumise tagamiseks ja killustatuse vältimiseks on vaja märkimisväärset toetust, mis lisandub riikide tasandil juba pakutavale toetusele.

Vastuseks drastilisele COVID-19 šokile rakendasid kõik euroala riigid fiskaalmeetmete pakette. Need koosnevad vabalt valitud stimuleerivatest fiskaalmeetmetest, riigi tagatistest ettevõtete laenudele ja muudest likviidsuse toetamise meetmetest. Vabalt valitud meetmete üks oluline komponent on seotud ettevõtete toetamisega eelkõige tööhõive säilitamiseks.⁵⁵ Samuti on riikide tähelepanu keskmes tervishoiukulutused ja meetmed, mille eesmärk on töötute ja muude haavatavate rahvastikurühmade toetamine mitmesuguste sotsiaalsiirete kaudu. Tulude poolel on maksude ja sotsiaalmaksete edasilükkamisega peamiselt soovitud anda kodumajapidamistele ja ettevõtetele likviidsustoetust. Euroopa Komisjoni 2020. aasta kevadise majandusprognosi järgi katavad vabalt valitud fiskaalmeetmed euroalal tervikuna 3,25% SKPst. Aprilli lõpus avaldatud stabiilsusprogrammides esitatud valitsuste eelarvekavade kohaselt moodustavad riikide tagatistest ettevõtete laenudele ja muud likviidsuse toetamise meetmed ligikaudu 20% euroala SKPst.⁵⁶ Neist kavadest nähtub aga, et riikides vastu võetud pakettide maht on väga erinev, eriti pakutavate riiklike tagatiste summade poolest. Sellised erinevused suurendavad euroala majanduse ebaühtlase taastumise ja euroala riikide killustumise riski.

Et hõlbustada piisavalt kohest reageerimist sellele erakordsele kriisile, aktiveeris majandus- ja rahandusküsimuste nõukogu 23. märtsil stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli. Euroala või kogu ELi tõsise majanduslanguse korral ja tingimusel, et võla jätkusuutlikkus ei satu ohtu, võimaldab selle klausli lubamine riikidel kalduda kõrvale eelarve kohandamise nõudest, mida ELi eelarve-eeskirjade alusel tavaliselt kohaldataks.⁵⁷ Majandus- ja rahandusküsimuste

⁵³ Lisateabe saamiseks vt [2020 European Semester: Country Specific Recommendations / Commission Recommendations](#). Majandus- ja rahandusküsimuste nõukogu kinnitas need soovitusel 9. juunil.

⁵⁴ Lisateabe saamiseks vt „[Euroopa võimalus: parandame vead ja teeme ettevalmistusi järgmise põlvkonna jaoks](#)”.

⁵⁵ Vt ka siinse majandusülevaate infokast „Lühendatud tööaja kava ning selle mõju palgale ja kasutatavale tulule”.

⁵⁶ Lisateabe saamiseks vt [2020 European Semester: National Reform Programmes and Stability/Convergence Programmes](#).

⁵⁷ Lisateabe saamiseks vt [ELi rahandusministrite avaldus stabiilsuse ja kasvu pakti kohta COVID-19 kriisi kontekstis](#), 23. märts 2020.

nõukogu rõhutas, et sellest tulenevad toetusmeetmed peaksid olema „vastavalt vajadusele õigeaegsed, ajutised ja sihipärased”.

COVID-19 šoki sügavus ja fiskaalmeetmete ulatus on põhjustanud eelarvepositsioonide järsu halvenemise ja ebaühtluse.

Euroopa Komisjoni 2020. aasta kevadise majandusprognoosi kohaselt kasvab euroala valitsemissektori eelarvepuudujääk eelmise aasta 0,6%lt 2020. aastal eeldatavalt 8,5%le SKPst. Kui 2019. aastal oli üheteistkümnel riigil eelarveülejäak, siis sel aastal ületab kõigi euroala riikide valitsemissektori eelarvepuudujääk prognoosi kohaselt kontrollväärtuse 3% SKPst. Suurimat puudujääki prognoositakse Belgias, Hispaanias, Prantsusmaal ja Itaalias, kus valitsemissektori võla suhe SKPsse oli kriisi puhkemisel suur (vt joonised A ja B). Prognoosi kohaselt kasvab valitsemissektori võla suhe SKPsse 2020. aastal kogu euroalal järsult (16,7% võrra) ja moodustab 102,7% SKPst, kusjuures riikide vahel on suured erinevused. Riikides, kus võlasuhe oli kriisi alguses 100% kandis, kasvab võlakoormus kõige rohkem. Ainult kuuel euroala riigil (Eesti, Luksemburg, Läti, Leedu, Malta ja Slovakkia) peaks võlasuhe 2020. aastal jääma alla kontrollväärtuse 60% SKPst. Kui eelarvepoliitika ei muutu, peaksid valitsemissektori eelarvepuudujääk ja võla suhe SKPsse 2021. aastal eeldatavasti vähenema, kuid need ületavad endiselt tuntavalt kriisieelset taset.

Komisjoni sõnul ei vasta ükski euroala riik praegu aluslepingu kriteeriumile valitsemissektori eelarvepuudujäägi kohta ja mõni riik ei vasta ka aluslepingu võlakriteeriumile.⁵⁸ Arvestades aga majandusarengu erakordselt suurt ebakindlust, mis mõjutab ka eelarvepoliitika kujundamist,⁵⁹ ei soovita komisjon praegu ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlusi algatada. Komisjon kavatseb selle aasta lõpupoole liikmesriikide eelarveolukorda uuesti hinnata, tuginedes oma 2020. aasta sūgisprognoosile ja euroala riikide 2021. aasta eelarvekavadele.

Kõik riigid peavad tugevast šokist toibumiseks jätkama oma majanduse toetamist, tagades samal ajal riigi rahanduse jätkusuutlikkuse keskmise aja jooksul. Komisjoni soovitustes eelarvepoliitika kohta aastateks 2020–2021 soovitatakse riikidel kooskõlas üldise vabastusklausliga „võtta kõik vajalikud meetmed, et pandeemiaga tulemuslikult toime tulla ning toetada majandust ja selle edasist taastumist“. Seejärel antakse riikidele soovitus: „Kui majandustingimused võimaldavad, tuleks eelarvepoliitikaga pūūda saavutada keskpikas perspektiivis usaldusväärne eelarvepositsioon ja tagada võla jätkusuutlikkus, suurendades samal ajal investeringuid.“ Pakti üldise vabastusklausli kasutamine tuleb lõpetada, kui sūgav majanduslangus lõpeb ja enne seda, kui tekivad kahtlused võla jätkusuutlikkuse suhtes keskmise tähtaja jooksul. Seejärel tuleb eelarvepoliitikas naasta paktiga ette nähtud kohanduste juurde.

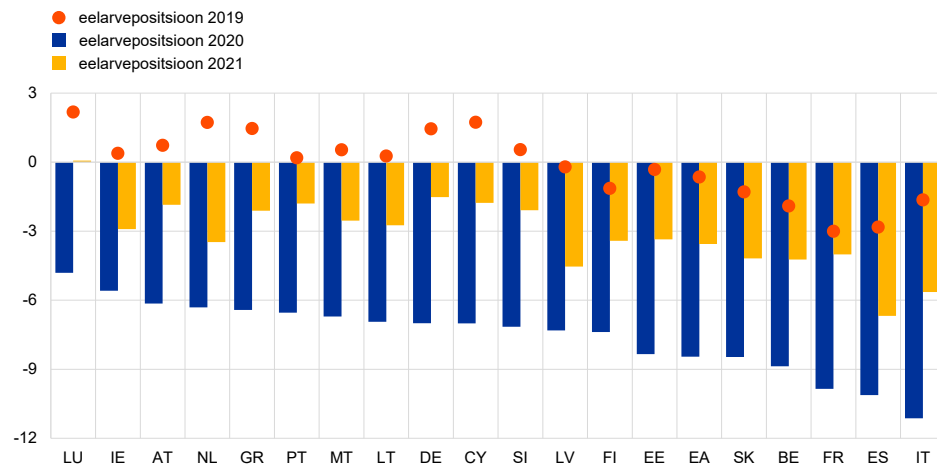
⁵⁸ Euroopa Komisjon võttis Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 126 lõike 3 kohaselt vastu aruanded kõigi liikmesriikide kohta peale Rumeenia (vt [Excessive deficit procedures – overview](#)). Aruannetes hinnatakse liikmesriikide kavade või Euroopa Komisjoni 2020. aasta kevadise majandusprognoosi põhjal, kuidas liikmesriigid vastavad 2020. aastal eelarvepuudujäägi kriteeriumile. Euroopa Komisjon järelduse kohaselt on eelarvepuudujäägi kriteerium täitmata kõigis riikides peale Bulgaaria. Lisaks hinnatakse Belgia, Hispaania, Itaalia, Kreeka, Küprose ja Prantsusmaa kohta koostatud aruannetes võlakriteeriumi täitmist 2019. aastal, lähtudes eelarve täitmise tulemuste andmetest. Komisjoni järelduse põhjal on Belgia, Hispaania ja Prantsusmaa puhul võlakriteerium täitmata ning Kreeka ja Küprose puhul täidetud. Itaalia puhul on Euroopa Komisjon järeldanud, et puuduvad piisavad tõendid, mis võimaldaksid otsustada, kas võlakriteerium on täidetud või mitte.

⁵⁹ Vt komisjoni teatis „Euroopa poolaasta 2020: riigipõhised soovitused“.

Joonis A.

Valitsemissektori eelarvepositsioonid 2019–2021

(protsendina SKPst)

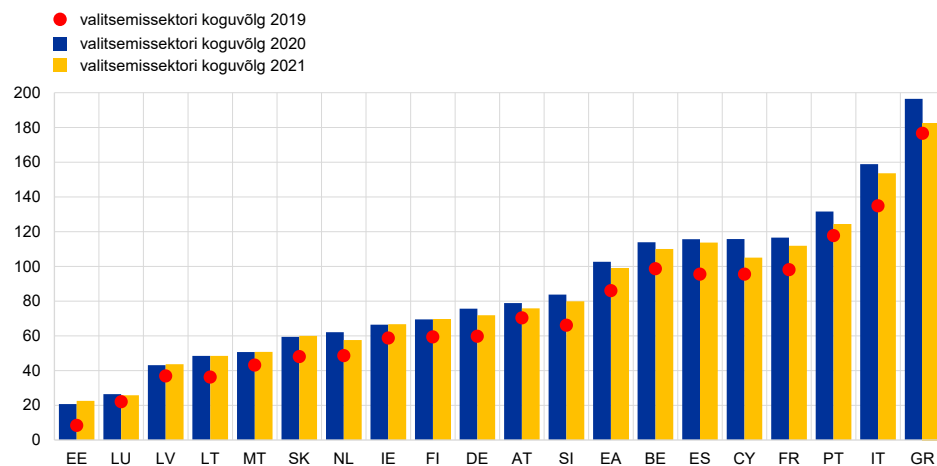

Allikad: Euroopa Komisjon (AMECO andmebaas) ja EKP arvutused.

Joonis B.

Valitsemissektori koguvõlg 2019–2021

(protsendina SKPst)

Allikad: Euroopa Komisjon (AMECO andmebaas) ja EKP arvutused.

Selleks et taastumist toetada ja euroala majanduse killustumist vältida, peab

Euroopa jõuliselt reageerima. Esimesed sammud on juba tehtud. Loodud on

turvavõrgud töötajatele, ettevõtetele ja riikidele kogumahuga kuni 540 miljardit eurot.

Esiteks antakse eriolukorras töötuseriski leevendamiseks pakutava ajutise toetuse

Euroopa rahastust (TERA) riikidele laene, mis on ette nähtud riiklike lühendatud

tööaja kavade ja teatavate tervishoiukulutuste rahastamiseks eriolukorra vältel.

Liikmesriikidele väljastatakse soodsatel tingimustel laene kuni 100 miljardi euro

ulatuses, tuginedes võimalikult suurel määral ELi eelarvele ja tagades laenu

liikmesriikide tagatistega.⁶⁰ Teiseks luuakse 25 miljardi euro suurune üleeuroopaline

⁶⁰ Vt nõukogu 19. mai 2020. aasta määrus (EL) 2020/672, millega luuakse COVID-19 puhanguga kaasnenud eriolukorras töötuseriski leevendamiseks pakutava ajutise toetuse Euroopa rahastu (TERA) (ELT L 159, 20.5.2020, lk 1).

tagatisfond, et tugevdada Euroopa Investeeringuspanga (EIP) tegevust. See toetaks ettevõtete rahastamist 200 miljardi euroga, sealhulgas riiklike arengupankade kaudu.⁶¹ Kolmandaks loodi pandeemiast tingitud kriisis euroala riikide toetamise instrument – täiendavate tingimustega seotud krediidiin (ECCL), mis põhineb Euroopa stabiilsusmehhanismi (ESM) olemasoleval ennetuslikul krediidiinil. Juurdepääs krediidiinile moodustab 2% vastava liikmesriigi 2019. aasta SKPst ja krediidiini kogumaht on 240 miljardit eurot. Krediidiini kättesaadavuse ainus nõue on see, et toetust taotlevad liikmesriigid kohustuvad kasutama krediidiini COVID-19 kriisist tingitud otseste ja kaudsete tervishoiu-, ravi- ja ennetuskulude riikliku rahastamise toetamiseks.⁶²

Sellegipoolest on taastumise ettevalmistamiseks ja toetamiseks vaja teha ELi tasandil lisajõupingutusi. 27. mail esitas Euroopa Komisjon oma ettepanekud taastekava kohta, mis sisaldab uut 750 miljardi euro suurust Euroopa Liidu taasterahastut ja mis lisatakse tugevdatud mitmeaastasesse finantsraamistikku. Taasterahastu koosneks 500 miljardi euro ulatuses toetustest ja 250 miljardi euro ulatuses laenudest, mida antakse liikmesriikidele eelkõige investeringute ja struktuurireformide toetamiseks. Eelistatakse pikaajalisi strateegilisi investeringuid keskkonnahoidliku ja digitaalse ülemineku toetamiseks. Seega on nüüd oluline, et ELi liikmesriigid jõuaksid õigel ajal kokkuleppele jõulistes püüdlustes oma majanduse toetamiseks.

⁶¹ Vt „EIB Board approves €25 billion Pan-European Guarantee Fund in response to COVID-19 crisis“.

⁶² Vt „ESM Pandemic Crisis Support“.

Statistika

Sisukord

1. Väliskeskond	S2
2. Finantsareng	S3
3. Majandusaktiivsus	S8
4. Hinnad ja kulud	S14
5. Rahapakkumine ja laenumaht	S18
6. Eelarve areng	S23

Lisateave

EKP statistikat saab vaadata ja alla laadida EKP statistika andmeaidast:	http://sdw.ecb.europa.eu/
Majandusülevaate statistikaosa andmed asuvad EKP statistika andmeaidas:	http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=1000004813
EKP statistika andmeaidast leiab põhjaliku statistikabülletääni:	http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=1000004045
Metoodilised määratlused on esitatud statistikabülletääni üldmärkustes:	http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=10000023
Arvutuste üksikasjad on esitatud statistikabülletääni tehnilistes märkustes:	http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=10000022
Terminite ja lühendite selgitused leiab EKP statistikasõnastikust:	http://www.ecb.europa.eu/home/glossary/html/act2a.en.html

Tabelites kasutatud tingmärgid

- andmed puuduvad /
andmed pole kohaldatavad
- .
- ... null või mittearvestatav
- (t) tinglik

1. Väliskeskond

1.1. Peamised kaubanduspartnerid, SKP ja THI

	SKP ¹ (muutus protsentides võrreldes eelmise perioodiga)						THI (aastamuutus protsentides)							
	G20	USA	Ühend- kuningriik	Jaa- pan	Hiina	Memokirje: euroala	OECD riigid		USA	Ühend- kuningriik (ÜTHI)	Jaa- pan	Hiina	Memokirje: euroala ² (ÜTHI)	
							Kokku	V.a toiduained ja energia						
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
2017	3,9	2,4	1,9	2,2	6,8	2,5	2,3	1,9	2,1	2,7	0,5	1,6	1,5	
2018	3,7	2,9	1,3	0,3	6,6	1,9	2,6	2,1	2,4	2,5	1,0	2,1	1,8	
2019	2,9	2,3	1,4	0,7	6,1	1,2	2,1	2,2	1,8	1,8	0,5	2,9	1,2	
2019 II kv	0,7	0,5	-0,2	0,5	1,6	0,1	2,3	2,2	1,8	2,0	0,8	2,6	1,4	
III kv	0,8	0,5	0,5	0,0	1,4	0,3	1,9	2,2	1,8	1,8	0,3	2,9	1,0	
IV kv	0,6	0,5	0,0	-1,9	1,5	0,1	1,9	2,1	2,0	1,4	0,5	4,3	1,0	
2020 I kv	.	-1,3	-2,0	-0,9	-9,8	-3,8	2,1	2,2	2,1	1,7	0,5	5,0	1,1	
2019 dets	-	-	-	-	-	-	2,2	2,2	2,3	1,3	0,8	4,5	1,3	
2020 jaan	-	-	-	-	-	-	2,4	2,2	2,5	1,8	0,7	5,4	1,4	
veebr	-	-	-	-	-	-	2,3	2,2	2,3	1,7	0,4	5,2	1,2	
märts	-	-	-	-	-	-	1,7	2,1	1,5	1,5	0,4	4,3	0,7	
apr	-	-	-	-	-	-	.	.	0,3	0,8	0,1	3,3	0,3	
mai ³	-	-	-	-	-	-	0,1	

Allikad: Eurostat (veerg 3, 6, 10, 13); BIS (veerg 9, 11, 12); OECD (veerg 1, 2, 4, 5, 7, 8).

¹ Kvartaliandmed sesoonselt kohandatud; aastaandmed kohandamata.

² Andmed viitavad euroala muutuvale koosseisule.

³ Euroala näitaja on hinnang, mis põhineb liikmesriikide esialgsel andmetel, samuti esmasel teabel energiahindade kohta.

1.2. Peamised kaubanduspartnerid, ostujuhtide indeks ja maailmakaubandus

	Ostujuhtide uuringud (hajuvusindeksid; sesoonselt kohandatud)									Kaupade import ¹		
	Ostujuhtide liitindeks						Üleilmne ostujuhtide indeks ²			Üle- ilmne	Arenenud riigid	Arenuvad riigid
	Üle- ilmne ²	USA	Ühend- kuningriik	Jaa- pan	Hiina	Memokirje: euroala	Töötlev tööstus	Teenused	Uued ekspordi- tellimused			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
2017	53,2	54,3	54,7	52,5	51,8	56,4	53,8	53,8	52,8	5,9	3,1	7,8
2018	53,4	55,0	53,3	52,1	52,3	54,6	53,1	53,8	50,8	4,4	3,1	5,2
2019	51,7	52,5	50,2	50,5	51,8	51,3	50,3	52,2	48,8	-0,5	0,3	-1,1
2019 II kv	51,5	51,8	50,5	50,8	51,6	51,8	50,4	51,9	49,5	-0,6	-1,4	-0,1
III kv	51,4	51,4	50,1	51,3	51,4	51,2	50,4	51,7	48,5	1,2	1,5	1,1
IV kv	51,3	51,9	49,5	49,2	52,6	50,7	51,3	51,3	49,5	-0,8	-3,1	0,6
2020 I kv	46,1	47,9	47,4	44,4	42,0	44,2	46,7	45,9	46,0	-2,9	-3,1	-2,7
2019 dets	51,6	52,7	49,3	48,6	52,6	50,9	51,2	51,8	49,5	-0,8	-3,1	0,6
2020 jaan	52,3	53,3	53,3	50,1	51,9	51,3	51,3	52,7	49,5	-1,5	-3,6	-0,1
veebr	45,0	49,6	53,0	47,0	27,5	51,6	42,6	45,8	44,4	-2,0	-2,8	-1,5
märts	41,0	40,9	36,0	36,2	46,7	29,7	46,2	39,2	44,0	-2,9	-3,1	-2,7
apr	28,9	27,0	13,8	25,8	47,6	13,6	35,1	26,7	28,6	.	.	.
mai ³	.	.	.	27,8	54,5	31,9	39,8	.	32,9	.	.	.

Allikad: Markit (veerud 1–9); Madalmaade majanduspoliitika analüüsi büroo ja EKP arvutused (veerud 10–12).

¹ Üleilmne ja arenenud riikide andmed ei hõlma euroala. Aasta- ja kvartaliandmed on muutused protsentides võrreldes eelmise perioodiga; kuuandmed on muutused protsentides võrreldes eelmise kolme kuuga. Kõik andmed on sesoonselt kohandatud.

² V.a euroala.

2. Finantsareng

2.1. Rahaturu intressimäärad

(protsenti aastas, perioodi keskmised)

	Euroola ¹						USA	Japan
	Euro lühiajaline intressimäär (€STR) ²	Üleööhoidused (EONIA)	1kuulised hoiused (EURIBOR)	3kuulised hoiused (EURIBOR)	6kuulised hoiused (EURIBOR)	12kuulised hoiused (EURIBOR)	3kuulised hoiused (LIBOR)	3kuulised hoiused (LIBOR)
	1	2	3	4	5	6	7	8
2017	-	-0,35	-0,37	-0,33	-0,26	-0,15	1,26	-0,02
2018	-0,45	-0,36	-0,37	-0,32	-0,27	-0,17	2,31	-0,05
2019	-0,48	-0,39	-0,40	-0,36	-0,30	-0,22	2,33	-0,08
2019 nov	-0,54	-0,45	-0,45	-0,40	-0,34	-0,27	1,90	-0,10
dets	-0,54	-0,46	-0,45	-0,39	-0,34	-0,26	1,91	-0,06
2020 jaan	-0,54	-0,45	-0,46	-0,39	-0,33	-0,25	1,82	-0,05
veebr	-0,54	-0,45	-0,47	-0,41	-0,36	-0,29	1,68	-0,07
märts	-0,53	-0,45	-0,48	-0,42	-0,36	-0,27	1,10	-0,09
apr	-0,54	-0,45	-0,43	-0,25	-0,19	-0,11	1,09	-0,01
mai	-0,54	-0,46	-0,46	-0,27	-0,14	-0,08	0,40	-0,03

Allikas: Refinitiv ja EKP arvutused.

¹ Andmed viitavad euroala muutuvale koosseisule, vt üldmärkused.

² EKP avaldas euro lühiajalise intressimäära (€STR) esimest korda 2. oktoobril 2019, mil see peegeldas 1. oktoobri 2019 tehinguid. Eelnevate perioodide kohta kehtivad esialgse euro lühiajalise intressimäära (pre-€STR) andmed, mida avaldati pealgalt teabe andmise mõttes. Neid andmeid ei tohi üheski turutehingus võrdlus- ega viiteintressimäärana kasutada.

2.2. Tulukõverad

(perioodi lõpu andmed; aastased intressimäärad protsentides; vahed protsendipunktides)

	Hetkeintressimäärad					Intressimäärade vahed			Forvardtehingute lähiaja intressimäärad			
	Euroola ^{1,2}					Euroola ^{1,2}	USA	Ühendkuningriik	Euroola ^{1,2}			
	3 kuud	1 aasta	2 aastat	5 aastat	10 aastat	10 aastat – 1 aasta	10 aastat – 1 aasta	10 aastat – 1 aasta	1 aasta	2 aastat	5 aastat	10 aastat
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
2017	-0,78	-0,74	-0,64	-0,17	0,52	1,26	0,67	0,83	-0,66	-0,39	0,66	1,56
2018	-0,80	-0,75	-0,66	-0,26	0,32	1,07	0,08	0,51	-0,67	-0,45	0,44	1,17
2019	-0,68	-0,66	-0,62	-0,45	-0,14	0,52	0,34	0,24	-0,62	-0,52	-0,13	0,41
2019 nov	-0,61	-0,63	-0,65	-0,57	-0,30	0,34	0,18	0,04	-0,66	-0,65	-0,33	0,23
dets	-0,68	-0,66	-0,62	-0,45	-0,14	0,52	0,34	0,24	-0,62	-0,52	-0,13	0,41
2020 jaan	-0,62	-0,65	-0,68	-0,64	-0,40	0,26	0,06	-0,11	-0,69	-0,71	-0,46	0,10
veebr	-0,68	-0,74	-0,79	-0,78	-0,57	0,16	0,13	-0,06	-0,80	-0,85	-0,64	-0,13
märts	-0,70	-0,69	-0,71	-0,67	-0,41	0,28	0,49	0,22	-0,70	-0,73	-0,48	0,09
apr	-0,54	-0,61	-0,71	-0,72	-0,46	0,16	0,47	0,16	-0,72	-0,85	-0,51	0,01
mai	-0,57	-0,60	-0,63	-0,61	-0,36	0,24	0,48	0,14	-0,64	-0,69	-0,42	0,12

Allikas: EKP arvutused.

¹ Andmed viitavad euroala muutuvale koosseisule, vt üldmärkused.

² EKP arvutused, mille aluseks on võetud EuroMTSi andmed ja Fitchi reitinguagentuuri teatatud reitingud.

2.3. Aktsiaturgude indeksid

(indeksimäärad punktides; perioodi keskmised)

	Dow Jonesi EURO STOXX indeksid												USA	Jaapan
	Võrdlusindeks		Peamiste tööstusharude indeksid										Standard & Poor's 500	Nikkei 225
	Üldindeks	50	Põhitoorainete sektor	Teenuste sektor	Tarbekaupade sektor	Nafta ja gaasi sektor	Finantssektor	Tööstussektor	Tehnoloogiasektor	Kommunaalteenuste sektor	Telekommunikatsiooni sektor	Tervishoiusektor		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
2017	376,9	3 491,0	757,3	268,6	690,4	307,9	182,3	605,5	468,4	272,7	339,2	876,3	2 449,1	20 209,0
2018	375,5	3 386,6	766,3	264,9	697,3	336,0	173,1	629,5	502,5	278,8	292,9	800,5	2 746,2	22 310,7
2019	373,6	3 435,2	731,7	270,8	721,5	324,4	155,8	650,9	528,2	322,0	294,2	772,7	2 915,5	21 697,2
2019 nov	398,4	3 693,1	794,5	283,0	761,3	328,8	163,6	711,6	585,2	339,4	304,8	837,7	3 107,2	23 278,1
dets	400,9	3 715,3	799,3	290,0	755,9	322,8	165,1	716,0	598,5	341,8	295,3	862,5	3 178,9	23 660,4
2020 jaan	406,9	3 758,2	791,2	295,5	758,6	324,6	166,1	728,8	624,6	362,0	291,6	886,8	3 278,4	23 642,9
veebr	407,1	3 734,9	797,3	292,3	734,5	301,0	168,4	722,8	635,8	391,4	298,1	895,0	3 282,5	23 180,4
märts	308,5	2 824,2	622,6	233,6	578,8	210,5	116,1	519,9	500,5	315,7	242,6	731,2	2 652,4	18 974,0
apr	310,3	2 839,6	657,9	245,7	588,3	216,7	107,2	508,9	539,3	296,4	242,8	786,8	2 763,2	19 208,4
mai	322,1	2 909,3	678,1	251,2	601,3	219,9	109,3	539,7	576,8	307,1	249,9	829,2	2 919,6	20 543,3

Allikas: Refinitiv.

2. Finantsareng

2.4. Kodumajapidamiste laenude ja hoiuste intressimäärad rahaloomeasutustes (uued laenud ja hoiused)^{1,2} (protsenti aastas; perioodi keskmised, kui ei ole märgitud teisiti)

	Hoiused				Vaba tagasimaksega laenud ja arvelduskrediit	Piken-datud krediit-kaardi-võlg	Tarbijakrediit			Laenu-d füüsilisest isikust ettevõtjatele ja juriidilise isiku õigusteta ühendustele	Eluaseme ostmiseks antud laenu-d					
	Üleöö-hoiu-sed	Kuni kolme-kuulise etteteata-mistäh-tajaga lõ-petatavad hoiused	Lepingulise tähtajaga hoiused				Intressimäär fikseerimise esialgne periood	Aasta-põhine tasumäär protsen-tides ³	Intressimäär fikseerimise esialgne periood				Aasta-põhine tasu-määr prot-sentes ³	Laenu-kulude liitnaitaja		
			Kuni 2 aas-tat	Üle 2 aas-ta					Ujuva intres-simää-raga ja kuni 1 aasta		Üle 1 aas-ta	Ujuva intres-simää-raga ja kuni 1 aasta			1–5 aastat	5–10 aastat
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
2019 apr	0,03	0,41	0,32	0,75	5,88	16,52	5,56	5,63	6,19	2,36	1,59	1,78	1,77	1,77	2,02	1,75
mai	0,03	0,44	0,31	0,79	5,81	16,53	5,61	5,76	6,34	2,33	1,57	1,80	1,73	1,74	1,99	1,72
juuni	0,03	0,44	0,32	0,82	5,81	16,48	5,42	5,67	6,24	2,31	1,55	1,74	1,67	1,65	1,95	1,67
juuli	0,03	0,43	0,31	0,80	5,75	16,44	5,74	5,73	6,30	2,34	1,55	1,72	1,59	1,57	1,90	1,61
aug	0,03	0,43	0,28	0,78	5,75	16,45	6,15	5,75	6,35	2,25	1,51	1,69	1,54	1,50	1,84	1,56
sept	0,03	0,43	0,27	0,78	5,82	16,46	5,65	5,61	6,17	2,22	1,46	1,65	1,49	1,44	1,77	1,48
okt	0,03	0,42	0,24	0,83	5,70	16,48	5,88	5,55	6,19	2,26	1,45	1,59	1,44	1,39	1,74	1,44
nov	0,03	0,42	0,23	0,73	5,61	16,49	5,36	5,53	6,25	2,21	1,43	1,59	1,61	1,48	1,80	1,47
dets	0,03	0,42	0,22	0,80	5,58	16,55	5,44	5,28	5,89	2,09	1,46	1,58	1,43	1,39	1,75	1,41
2020 jaan	0,02	0,42	0,27	0,73	5,62	16,63	5,63	5,69	6,24	2,21	1,46	1,52	1,43	1,40	1,72	1,43
veebr	0,02	0,36	0,32	0,70	5,63	16,60	5,56	5,58	6,15	2,20	1,43	1,54	1,38	1,36	1,71	1,41
märts ¹⁾	0,02	0,36	0,30	0,69	5,60	16,24	5,55	5,45	5,90	2,10	1,39	1,55	1,36	1,36	1,65	1,39

Allikas: EKP.

¹ Andmed viitavad euroala muutvale koosseisule.

² Kaasa arvatud kodumajapidamisi teenindavad kasumitaotluseta institutsioonid.

³ Ingl annual percentage rate of charge, APRC.

2.5. Mittefinantsettevõtete laenude ja hoiuste intressimäärad rahaloomeasutustes (uued laenud ja hoiused)^{1,2} (protsenti aastas; perioodi keskmised, kui ei ole märgitud teisiti)

	Hoiused			Vaba tagasimaksega laenud ja arvelduskrediit	Muud laenu-d suuruse ja intressimäär fikseerimise esialgse perioodi kaupa									Laenu-kulude liitnaitaja
	Üleöö-hoiu-sed	Lepingulise tähtajaga hoiused			Kuni 0,25 miljonit eurot			0,25–1 miljon eurot			Üle 1 miljoni euro			
		Kuni 2 aastat	Üle 2 aasta		Ujuva intressi-määraga ja kuni 3 kuud	3 kuud – 1 aasta	Üle 1 aasta	Ujuva intressi-määraga ja kuni 3 kuud	3 kuud – 1 aasta	Üle 1 aasta	Ujuva intressi-määraga ja kuni 3 kuud	3 kuud – 1 aasta	Üle 1 aasta	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
2019 apr	0,03	0,06	0,54	2,19	2,19	2,36	2,26	1,67	1,60	1,64	1,16	1,33	1,44	1,62
mai	0,03	0,04	0,46	2,14	2,18	2,38	2,29	1,66	1,59	1,63	1,09	1,17	1,50	1,57
juuni	0,03	0,03	0,57	2,17	2,13	2,33	2,25	1,63	1,55	1,56	1,09	1,28	1,39	1,55
juuli	0,03	0,04	0,56	2,11	2,07	2,50	2,20	1,66	1,57	1,54	1,16	1,32	1,39	1,56
aug	0,03	-0,04	0,54	2,08	2,07	2,36	2,19	1,64	1,59	1,53	1,06	1,32	1,40	1,52
sept	0,03	-0,05	0,88	2,16	2,03	2,25	2,15	1,61	1,51	1,44	1,10	1,26	1,29	1,54
okt	0,02	-0,03	0,43	2,08	2,01	2,41	2,11	1,61	1,54	1,40	1,14	1,40	1,27	1,56
nov	0,02	-0,04	0,39	2,06	2,02	2,36	2,13	1,59	1,55	1,41	1,14	1,34	1,29	1,55
dets	0,01	0,00	0,42	2,09	2,00	2,28	2,08	1,58	1,54	1,39	1,26	1,21	1,37	1,55
2020 jaan	0,01	-0,06	0,34	2,09	2,17	2,32	2,10	1,63	1,57	1,44	1,11	1,25	1,28	1,55
veebr	0,00	-0,12	0,33	2,07	1,99	2,29	2,11	1,57	1,54	1,41	1,11	1,22	1,25	1,52
märts ¹⁾	0,00	-0,08	0,25	2,00	1,90	2,17	1,98	1,58	1,53	1,50	1,15	1,10	1,19	1,46

Allikas: EKP.

¹ Andmed viitavad euroala muutvale koosseisule.

² Vastavalt ESA 2010-le liigitati 2014. aasta detsembris mittefinantsettevõtete kontsernide valdusettevõtted mittefinantsettevõtete sektorist ümber finantsettevõtete sektorisse.

2. Finantsareng

2.6. Euroala residentide emiteeritud võlaväärtpaberid emitendi sektori ja algse tähtaja kaupa (mild eurodes; kuu jooksul tehtud tehingud ja bilansiline jääk perioodi lõpu seisuga; nimiväärtused)

	Bilansiline jääk							Emissiooni kogusumma ¹						
	Kokku	Rahaloomeasutused (sh euro-süsteem)	Mitterahaloomeasutused		Valitsemissektor		Kokku	Rahaloomeasutused (sh euro-süsteem)	Mitterahaloomeasutused		Valitsemissektor			
			Finantsettevõtted (v.a rahaloomeasutused)	Mitterahaloomeasutused	Keskvalitsus	Muu valitsemissektor			Finantsettevõtted (v.a rahaloomeasutused)	Mitterahaloomeasutused	Keskvalitsus	Muu valitsemissektor		
													Finantsvahendustevõtted	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Lühiajalised														
2017	1 240	519	155	.	70	438	57	367	167	54	.	37	79	31
2018	1 217	504	170	.	72	424	47	389	171	66	.	41	76	35
2019	1 277	550	175	.	84	406	61	415	177	80	.	47	73	38
2019 okt	1 356	579	178	.	106	424	69	425	184	69	.	52	75	45
nov	1 341	570	178	.	102	425	66	374	148	77	.	44	75	30
dets	1 277	550	175	.	84	406	61	318	113	88	.	37	45	35
2020 jaan	1 363	597	172	.	99	422	73	499	208	77	.	56	100	57
veebr	1 388	600	195	.	103	415	74	428	173	101	.	47	69	37
märts	1 383	546	198	.	104	450	86	401	111	78	.	47	103	61
Pikaajalised														
2017	15 353	3 560	3 059	.	1 223	6 866	643	247	66	73	.	18	83	7
2018	15 746	3 688	3 161	.	1 247	7 022	627	228	64	68	.	15	75	6
2019	16 311	3 818	3 396	.	1 321	7 151	626	247	69	74	.	20	78	7
2019 okt	16 219	3 801	3 325	.	1 316	7 153	623	274	61	98	.	24	85	6
nov	16 365	3 832	3 404	.	1 330	7 172	628	275	63	109	.	26	71	6
dets	16 311	3 818	3 396	.	1 321	7 151	626	164	58	66	.	14	24	2
2020 jaan	16 403	3 855	3 411	.	1 324	7 188	625	316	118	63	.	16	110	10
veebr	16 488	3 867	3 409	.	1 338	7 244	630	261	72	56	.	22	101	10
märts	16 506	3 845	3 413	.	1 336	7 276	636	236	57	53	.	16	91	19

Allikas: EKP.

¹ Võrdluse huvides viitavad aastaandmed keskmisele kuunäitajale aasta jooksul.

2.7. Võlaväärtpaberite ja noteeritud aktsiate kasvumäärad ja bilansiline jääk (mild eurodes; muutused protsentides)

	Võlaväärtpaberid							Noteeritud aktsiad			
	Kokku	Rahaloomeasutused (sh euro-süsteem)	Mitterahaloomeasutused		Valitsemissektor		Kokku	Rahaloomeasutused	Finantsettevõtted (v.a rahaloomeasutused)	Mitterahaloomeasutused	
			Finantsettevõtted, v.a rahaloomeasutused	Mitterahaloomeasutused	Keskvalitsus	Muu valitsemissektor					
											Finantsvahendustevõtted
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
Bilansiline jääk											
2017	16 593,3	4 079,8	3 214,7	.	1 293,4	7 304,7	700,8	7 963,3	612,5	1 258,3	6 092,6
2018	16 962,4	4 192,8	3 331,5	.	1 318,9	7 445,8	673,4	7 033,1	465,0	1 108,9	5 459,2
2019	17 588,1	4 368,5	3 570,8	.	1 405,2	7 557,2	686,4	8 604,3	546,0	1 410,7	6 647,6
2019 okt	17 575,0	4 380,2	3 502,9	.	1 421,8	7 577,4	692,8	8 265,6	508,2	1 369,0	6 388,3
nov	17 706,2	4 401,6	3 581,5	.	1 431,5	7 597,7	693,9	8 511,9	524,1	1 401,7	6 586,2
dets	17 588,1	4 368,5	3 570,8	.	1 405,2	7 557,2	686,4	8 604,3	546,0	1 410,7	6 647,6
2020 jaan	17 766,0	4 452,4	3 582,6	.	1 423,9	7 609,8	697,3	8 487,1	525,3	1 391,5	6 570,4
veebr	17 876,0	4 467,3	3 604,2	.	1 441,7	7 659,1	703,6	7 763,6	488,4	1 238,7	6 036,5
märts	17 888,4	4 390,8	3 610,4	.	1 439,7	7 725,9	721,7	6 451,8	333,9	975,0	5 143,0
Kasvumäär											
2017	1,3	-0,5	0,1	.	6,0	2,2	0,4	1,0	6,1	2,8	0,2
2018	1,9	1,7	3,0	.	3,3	1,9	-4,3	0,7	0,3	2,4	0,4
2019	3,1	3,8	5,0	.	5,6	1,5	1,8	0,0	0,5	-0,1	0,0
2019 okt	2,9	3,9	4,0	.	5,2	1,5	1,3	-0,1	0,4	-0,1	-0,2
nov	3,0	3,8	4,8	.	6,3	1,3	1,6	-0,1	0,4	0,0	-0,2
dets	3,1	3,8	5,0	.	5,6	1,5	1,8	0,0	0,5	-0,1	0,0
2020 jaan	3,1	4,1	4,8	.	5,7	1,4	2,0	0,0	0,5	-0,1	0,0
veebr	3,2	3,6	5,3	.	6,0	1,5	2,4	0,0	0,5	-0,1	0,0
märts	2,8	1,7	4,8	.	4,4	2,1	3,5	0,0	0,1	-0,1	0,0

Allikas: EKP.

2. Finantsareng

2.8. Efektiivsed vahetuskursid¹

(perioodi keskmised; indeks 1999 I kv = 100)

	EER 19						EER 38	
	Nominaalne	Reaalne; tarbijahinna- indeksi alusel	Reaalne; tootja- hinnaindeksi alusel	Reaalne; SKP deflaatoriga kohandatud	Reaalne; tööt- leva tööstuse tööjõu ühikukulu alusel	Reaalne; kogumajanduse tööjõu ühikukulu alusel	Nominaalne	Reaalne; tarbija- hinnaindeksi alusel
	1	2	3	4	5	6	7	8
2017	96,6	91,4	91,9	86,0	79,9	90,3	112,0	90,0
2018	98,9	93,4	93,4	87,2	80,1	91,3	117,9	93,8
2019	97,3	91,2	91,8	85,7	78,6	88,8	116,7	91,5
2019 II kv	97,3	91,4	91,7	85,6	78,2	88,9	116,8	91,8
III kv	97,7	91,4	91,8	86,0	78,9	89,1	116,9	91,5
IV kv	97,0	90,4	91,4	85,5	78,1	88,2	116,2	90,5
2020 I kv	96,7	89,7	91,2	.	.	.	116,6	90,2
2019 dets	96,7	90,1	91,4	.	.	.	116,0	90,2
2020 jaan	96,2	89,3	91,0	.	.	.	115,5	89,4
veebr	95,6	88,7	90,4	.	.	.	114,9	88,9
märts	98,1	91,0	92,3	.	.	.	119,3	92,1
apr	97,5	90,6	92,3	.	.	.	119,2	92,3
mai	97,7	90,7	92,9	.	.	.	119,2	92,1
<i>protsentuaalne muutus võrreldes eelmise kuuga</i>								
2020 mai	0,2	0,0	0,7	-	-	-	0,0	-0,2
<i>protsentuaalne muutus võrreldes eelmise aastaga</i>								
2020 mai	0,3	-0,8	1,2	-	-	-	1,9	0,2

Allikas: EKP.

¹ Kaubanduspartnerite rühmade määratlus ja muu teave on esitatud statistikabülletääni üldmärkustes.

2.9. Kahepoolsed vahetuskursid

(perioodi keskmised; omavääringute ühikud euro kohta)

	Hiina jüaan	Horvaatia kuna	Tšehhi kroon	Taani kroon	Ungari forint	Jaapani jeen	Poola zlott	Inglise nael	Rumeenia leu	Rootsi kroon	Šveitsi frank	USA dollar
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2017	7,629	7,464	26,326	7,439	309,193	126,711	4,257	0,877	4,5688	9,635	1,112	1,130
2018	7,808	7,418	25,647	7,453	318,890	130,396	4,261	0,885	4,6540	10,258	1,155	1,181
2019	7,735	7,418	25,670	7,466	325,297	122,006	4,298	0,878	4,7453	10,589	1,112	1,119
2019 II kv	7,672	7,418	25,686	7,467	322,973	123,471	4,282	0,875	4,7480	10,619	1,126	1,124
III kv	7,800	7,394	25,734	7,463	328,099	119,323	4,318	0,902	4,7314	10,662	1,096	1,112
IV kv	7,801	7,439	25,577	7,471	331,933	120,323	4,287	0,861	4,7666	10,652	1,096	1,107
2020 I kv	7,696	7,490	25,631	7,472	339,137	120,097	4,324	0,862	4,7973	10,669	1,067	1,103
2019 dets	7,797	7,442	25,497	7,472	330,706	121,241	4,273	0,847	4,7779	10,483	1,093	1,111
2020 jaan	7,683	7,443	25,216	7,473	334,380	121,363	4,251	0,849	4,7788	10,554	1,076	1,110
veebr	7,630	7,454	25,051	7,471	337,171	120,026	4,277	0,841	4,7837	10,568	1,065	1,091
märts	7,768	7,571	26,575	7,470	345,682	118,897	4,441	0,895	4,8282	10,875	1,059	1,106
apr	7,686	7,593	27,262	7,462	356,688	116,970	4,544	0,875	4,8371	10,884	1,054	1,086
mai	7,748	7,575	27,269	7,458	350,762	116,867	4,525	0,887	4,8371	10,597	1,057	1,090
<i>protsentuaalne muutus võrreldes eelmise kuuga</i>												
2020 mai	0,8	-0,2	0,0	-0,1	-1,7	-0,1	-0,4	1,3	0,0	-2,6	0,3	0,4
<i>protsentuaalne muutus võrreldes eelmise aastaga</i>												
2020 mai	1,0	2,1	5,8	-0,1	7,9	-4,9	5,3	1,7	1,6	-1,3	-6,5	-2,5

Allikas: EKP.

2. Finantsareng

2.10. Euroala maksebilanss, finantskonto

(mld eurodes, kui ei ole märgitud teisiti; bilansiline jääk perioodi lõpu seisuga; tehingud perioodi jooksul)

	Kokku ¹			Otseinvesteeringud		Portfelliinvesteeringud		Neto- tuletis- instru- mendid	Muud investeeringud		Reservvara	Memokirje: koguvälisvõlg
	Varad	Kohus- tused	Saldo	Varad	Kohus- tused	Varad	Kohus- tused		Varad	Kohus- tused		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Bilansiline jääk (rahvusvaheline investeerimispositsioon)												
2019 I kv	26 555,6	26 818,9	-263,3	11 090,1	9 070,3	9 137,7	11 200,9	-92,3	5 679,0	6 547,8	741,1	14 639,8
II kv	26 701,6	27 003,5	-301,9	10 941,0	9 050,9	9 242,1	11 374,0	-75,5	5 823,2	6 578,6	770,8	14 760,0
III kv	27 793,7	27 946,5	-152,8	11 333,5	9 364,6	9 630,7	11 849,2	-91,0	6 093,5	6 732,7	827,0	15 112,7
IV kv	27 555,9	27 618,4	-62,6	11 207,0	9 322,3	9 905,8	11 943,5	-48,5	5 678,0	6 352,7	813,6	14 517,2
<i>bilansiline jääk protsendina SKPst</i>												
2019 IV kv	231,4	232,0	-0,5	94,1	78,3	83,2	100,3	-0,4	47,7	53,4	6,8	121,9
Tehingud												
2019 II kv	187,0	189,1	-2,1	-86,4	4,4	52,1	103,8	32,8	185,8	81,0	2,8	-
III kv	491,5	386,1	105,4	178,4	151,8	151,3	192,6	4,2	157,4	41,7	0,1	-
IV kv	-282,7	-365,5	82,8	-74,8	-46,1	140,1	9,7	-5,4	-340,0	-329,1	-2,5	-
2020 I kv	551,2	489,6	61,6	62,0	-8,0	-102,3	28,2	12,5	575,5	469,5	3,4	-
2019 okt	60,6	13,3	47,2	5,9	-36,0	55,3	21,6	6,4	-7,9	27,8	0,9	-
nov	47,4	21,0	26,3	21,8	52,6	55,6	15,3	0,3	-26,4	-46,9	-3,9	-
dets	-390,6	-399,8	9,2	-102,4	-62,7	29,2	-27,2	-12,1	-305,7	-309,9	0,5	-
2020 jaan	400,3	395,2	5,1	21,1	4,2	86,7	121,7	8,0	283,5	269,3	1,0	-
veebr	162,6	118,4	44,2	32,7	9,7	30,0	27,3	13,0	88,0	81,4	-1,1	-
märts	-11,7	-23,9	12,3	8,2	-21,9	-219,0	-120,8	-8,5	204,0	118,8	3,6	-
<i>12 kuu kumulatiivsed tehingud</i>												
2020 märts	947,1	699,3	247,7	79,2	102,0	241,2	334,2	44,1	578,7	263,1	3,9	-
<i>12 kuu kumulatiivsed tehingud protsendina SKPst</i>												
2020 märts	8,0	5,9	2,1	0,7	0,9	2,0	2,8	0,4	4,9	2,2	0,0	-

Allikas: EKP.

¹ Netotuletisinstrumendid kuuluvad koguvarade alla.

3. Majandusaktiivsus

3.1. SKP ja kulukomponendid

(kvartaliandmed on sesoonselt kohandatud; aastaandmed on kohandamata)

	SKP											
	Kokku	Sisenõudlus							Väliskaubandusbilanss ¹			
		Kokku	Era- tarbimine	Valitsemis- sektori tarbimine	Kapitali kogumahutus põhivarasse			Varude muutus ²	Kokku	Eksport ¹	Import ¹	
					Ehitus kokku	Seadmed kokku	Intellektuaal- omanditooted					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
<i>Jooksevhinnad (mld eurodes)</i>												
2017	11 200,9	10 709,5	6 036,4	2 296,9	2 306,0	1 102,1	708,5	488,9	70,2	491,4	5 295,9	4 804,5
2018	11 561,5	11 062,7	6 207,6	2 363,3	2 408,1	1 175,6	743,8	481,8	83,7	498,8	5 547,7	5 048,9
2019	11 906,7	11 434,6	6 362,1	2 444,8	2 605,5	1 253,5	767,6	577,1	22,1	472,1	5 719,3	5 247,2
2019 I kv	2 950,9	2 819,8	1 575,6	603,3	628,2	310,5	190,7	125,2	12,6	131,1	1 422,8	1 291,7
II kv	2 967,9	2 866,8	1 589,4	609,0	658,0	307,0	189,9	159,3	10,4	101,1	1 426,7	1 325,6
III kv	2 987,2	2 851,8	1 596,7	613,8	641,9	315,1	192,5	132,4	-0,5	135,3	1 434,8	1 299,5
IV kv	3 006,3	2 895,5	1 602,7	618,7	673,2	318,7	194,0	158,7	0,9	110,8	1 442,1	1 331,3
<i>protsent SKPst</i>												
2019	100,0	96,0	53,4	20,5	21,9	10,5	6,4	4,8	0,2	4,0	-	-
<i>Ahelmeetodil arvatud maht (eelmise aasta hinnad)</i>												
<i>kvartaalne protsentuaalne muutus</i>												
2019 II kv	0,1	1,4	0,2	0,4	5,0	-1,0	0,0	27,2	-	-	0,0	2,7
III kv	0,3	-0,6	0,5	0,6	-3,8	1,2	0,0	-18,0	-	-	0,6	-1,4
IV kv	0,1	1,0	0,1	0,4	4,4	0,2	0,1	20,7	-	-	0,3	2,2
2020 I kv	-3,8	-	-	.	.
<i>aastamuutus protsentides</i>												
2017	2,5	2,2	1,7	1,3	3,4	3,6	4,1	2,3	-	-	5,5	5,0
2018	1,9	1,6	1,4	1,1	2,3	3,3	4,3	-2,7	-	-	3,3	2,8
2019	1,2	1,8	1,3	1,7	5,7	3,2	1,8	18,1	-	-	2,5	3,8
2019 II kv	1,2	2,5	1,2	1,4	8,2	2,1	1,9	33,2	-	-	2,3	5,1
III kv	1,3	1,2	1,5	2,0	3,1	3,0	0,7	7,1	-	-	2,7	2,6
IV kv	1,0	1,8	1,2	1,8	6,4	2,0	0,8	25,5	-	-	1,9	3,8
2020 I kv	-3,2	-	-	.	.
<i>SKP kvartaalse protsentuaalse muutuse komponendid protsendipunktides</i>												
2019 II kv	0,1	1,3	0,1	0,1	1,1	-0,1	0,0	1,2	0,1	-1,1	-	-
III kv	0,3	-0,6	0,3	0,1	-0,8	0,1	0,0	-1,0	-0,2	0,9	-	-
IV kv	0,1	0,9	0,1	0,1	0,9	0,0	0,0	0,9	-0,1	-0,8	-	-
2020 I kv	-3,8	-	-
<i>SKP protsentuaalse aastamuutuse komponendid protsendipunktides</i>												
2017	2,5	2,1	0,9	0,3	0,7	0,3	0,3	0,1	0,2	0,4	-	-
2018	1,9	1,5	0,8	0,2	0,5	0,3	0,3	-0,1	0,0	0,4	-	-
2019	1,2	1,7	0,7	0,3	1,2	0,3	0,1	0,7	-0,5	-0,5	-	-
2019 II kv	1,2	2,3	0,6	0,3	1,7	0,2	0,1	1,4	-0,3	-1,2	-	-
III kv	1,3	1,1	0,8	0,4	0,6	0,3	0,0	0,3	-0,7	0,2	-	-
IV kv	1,0	1,8	0,6	0,4	1,3	0,2	0,0	1,1	-0,6	-0,7	-	-
2020 I kv	-3,2	-	-

Allikad: Eurostat ja EKP arvutused.

¹ Eksport ja import hõlmavad kaupu ja teenuseid ning sisaldavad piiriülest euroalasest kaubandust.

² Sh väärisesemete soetamine miinus realiseerimine.

3. Majandusaktiivsus

3.2. Lisandväärtus tegevusala järgi

(kvartaliandmed on sesoonselt kohandatud; aastaandmed on kohandamata)

	Kogulisandväärtus (baashinnad)											Tootemaksud miinus tootmis-subsidiidumid
	Kokku	Põllumajandus, metsandus ja kalandus	Töötlev tööstus, energia ja kommunaalteenused	Ehitus	Kaubandus, transport, majutus ja toitlustus	Teave ja teabevahetus	Finants- ja kindlustustegevus	Kinnisvara-alane tegevus	Kutsealased teenused, äritegevus, abiteenused	Avalik haldus, haridus, tervishoid ja sotsiaaltoetused	Kunst, meelelahutus ja muu teenindus	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Jooksehinnad (mld eurodes)												
2017	10 040,0	176,3	1 991,5	503,1	1 909,9	468,8	465,9	1 132,7	1 143,5	1 897,7	350,5	1 160,9
2018	10 356,9	177,9	2 039,7	537,9	1 968,6	488,6	472,0	1 167,0	1 194,9	1 955,1	355,2	1 204,6
2019	10 665,6	179,8	2 048,8	580,4	2 031,8	513,8	480,6	1 205,5	1 240,7	2 020,3	364,0	1 241,1
2019 I kv	2 644,4	44,7	515,2	142,8	503,4	125,8	119,0	297,9	306,2	499,2	90,1	306,5
II kv	2 659,8	45,0	512,5	144,1	506,6	128,1	120,0	300,1	309,6	502,8	91,0	308,1
III kv	2 673,6	45,0	511,6	146,1	509,9	128,8	120,7	302,3	311,6	506,5	91,1	313,5
IV kv	2 693,7	45,2	513,1	148,0	512,8	131,3	120,8	305,2	313,6	512,0	91,6	312,6
<i>protsent lisandväärtusest</i>												
2019	100,0	1,7	19,2	5,4	19,0	4,8	4,5	11,3	11,6	18,9	3,4	-
Ahelmeetodil arvutatud maht (eelmise aasta hinnad)												
<i>kvartaalne protsentuaalne muutus</i>												
2019 I kv	0,5	-0,3	-0,1	1,5	1,1	1,2	0,9	0,5	0,0	0,2	0,7	0,4
II kv	0,1	-0,6	-0,5	-0,3	0,1	0,7	0,8	0,4	0,4	0,2	0,3	0,5
III kv	0,3	0,0	-0,4	0,6	0,3	1,5	0,7	0,4	0,3	0,3	0,1	0,8
IV kv	0,1	0,4	-0,7	0,0	0,2	1,1	0,3	0,4	0,2	0,4	0,0	0,0
<i>protsentuaalne muutus võrreldes eelmise aastaga</i>												
2017	2,6	0,7	3,3	2,6	2,9	5,4	1,1	0,6	4,4	1,6	1,5	2,4
2018	2,0	1,3	1,8	3,3	2,0	4,5	1,4	1,6	3,3	1,0	0,4	1,6
2019	1,2	-0,5	-1,1	3,1	1,8	4,2	2,1	1,6	1,7	1,1	1,3	1,5
2019 I kv	1,4	-0,6	-0,4	4,6	2,0	4,5	1,7	1,5	1,9	1,1	1,1	1,2
II kv	1,2	-1,0	-1,0	3,2	1,6	4,0	2,1	1,7	1,8	1,1	1,5	1,2
III kv	1,2	-0,1	-1,2	3,1	1,9	3,8	2,1	1,7	1,9	1,1	1,4	2,0
IV kv	1,0	-0,4	-1,7	1,7	1,7	4,6	2,6	1,7	1,0	1,1	1,0	1,6
<i>lisandväärtuse kvartaalse protsentuaalse muutuse komponendid protsendipunktides</i>												
2019 I kv	0,5	0,0	0,0	0,1	0,2	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	-
II kv	0,1	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-
III kv	0,3	0,0	-0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	-
IV kv	0,1	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	-
<i>lisandväärtuse protsentuaalse aastamuutuse komponendid protsendipunktides</i>												
2017	2,6	0,0	0,7	0,1	0,5	0,2	0,1	0,1	0,5	0,3	0,1	-
2018	2,0	0,0	0,4	0,2	0,4	0,2	0,1	0,2	0,4	0,2	0,0	-
2019	1,2	0,0	-0,2	0,2	0,3	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,0	-
2019 I kv	1,4	0,0	-0,1	0,2	0,4	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,0	-
II kv	1,2	0,0	-0,2	0,2	0,3	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,1	-
III kv	1,2	0,0	-0,2	0,2	0,4	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,0	-
IV kv	1,0	0,0	-0,3	0,1	0,3	0,2	0,1	0,2	0,1	0,2	0,0	-

Allikad: Eurostat ja EKP arvutused.

3. Majandusaktiivsus

3.3. Tööhõive¹

(kvartaliandmed on sesoonselt kohandatud; aastaandmed on kohandamata)

	Kokku	Tööhõivevorm		Majandustegevus									
		Töötajad	Füüsilisest isikust ettevõtjad	Põllumajandus, metsandus ja kalandus	Töötlev tööstus, energia ja kommunaalteenused	Ehitus	Kaubandus, transport, majutus ja toitlustus	Teave ja teabevahetus	Finants- ja kindlustustegevus	Kinnisvaraala tegevus	Kutsealased teenused, äritegevus, abiteenused	Avalik haldus, haridus, tervishoid ja sotsiaalkaolekanne	Kunst, meelelahutus ja muu teenindus
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Hõivatud isikud													
<i>protsent hõivatute koguarvust</i>													
2017	100,0	85,6	14,4	3,2	14,6	6,0	24,9	2,8	2,5	1,0	13,8	24,3	6,9
2018	100,0	85,8	14,2	3,1	14,6	6,0	24,9	2,9	2,4	1,0	14,0	24,2	6,8
2019	100,0	86,0	14,0	3,0	14,6	6,1	24,9	2,9	2,4	1,0	14,0	24,3	6,8
<i>aastamuutus protsentides</i>													
2017	1,6	2,0	-0,7	-0,5	1,1	1,4	1,8	3,4	-1,5	1,8	3,7	1,1	1,0
2018	1,5	1,8	-0,2	-0,4	1,5	2,4	1,4	3,5	-0,9	1,8	2,8	1,3	0,4
2019	1,2	1,5	-0,2	-1,7	0,8	2,4	1,2	3,7	-0,3	1,3	1,4	1,4	0,7
2019 II kv	1,2	1,5	-0,1	-2,9	1,0	2,6	1,3	4,2	-0,6	1,7	1,2	1,5	0,7
III kv	1,1	1,4	-0,4	-1,9	0,7	2,2	1,0	3,6	-0,2	0,8	1,2	1,5	0,9
IV kv	1,1	1,4	-0,5	-1,6	0,4	1,6	1,2	3,0	0,2	0,1	1,2	1,4	1,0
2020 I kv	0,5
Töötatud tunnid													
<i>protsent töötatud tundide koguarvust</i>													
2017	100,0	80,7	19,3	4,3	15,1	6,7	25,8	3,0	2,5	1,0	13,6	21,8	6,2
2018	100,0	81,0	19,0	4,2	15,0	6,8	25,7	3,0	2,5	1,0	13,8	21,8	6,1
2019	100,0	81,3	18,7	4,1	14,9	6,8	25,7	3,1	2,4	1,0	13,8	21,9	6,1
<i>aastamuutus protsentides</i>													
2017	1,2	1,7	-1,1	-1,1	0,8	1,3	1,3	3,2	-2,0	1,5	3,5	0,5	0,4
2018	1,4	1,9	-0,3	0,4	1,3	2,7	1,1	3,2	-1,1	2,4	2,8	1,3	0,4
2019	1,1	1,4	-0,5	-1,4	0,5	2,2	1,0	2,7	-0,1	1,3	1,2	1,8	0,6
2019 I kv	1,7	2,0	0,4	0,3	1,3	4,0	1,6	3,4	0,0	1,7	1,8	1,9	0,5
II kv	0,9	1,3	-0,7	-3,0	0,4	2,6	0,8	2,8	-0,4	0,8	1,1	1,7	0,3
III kv	0,8	1,2	-0,9	-2,0	0,3	1,6	0,5	2,5	0,0	1,5	0,8	1,8	0,5
IV kv	0,8	1,1	-0,7	-1,1	-0,2	0,5	0,8	2,0	0,0	0,8	0,8	1,6	1,0
Töötatud tundide arv hõivatu kohta													
<i>aastamuutus protsentides</i>													
2017	-0,4	-0,3	-0,4	-0,6	-0,3	-0,1	-0,5	-0,1	-0,5	-0,3	-0,2	-0,6	-0,5
2018	-0,1	0,1	-0,1	0,8	-0,2	0,3	-0,3	-0,3	-0,2	0,7	0,0	0,0	0,0
2019	-0,1	0,0	-0,3	0,3	-0,4	-0,2	-0,3	-1,0	0,2	0,0	-0,2	0,3	-0,1
2019 I kv	0,3	0,4	0,1	0,7	0,0	0,7	0,3	-0,7	0,4	-0,8	0,0	0,5	0,3
II kv	-0,3	-0,1	-0,6	-0,1	-0,6	0,0	-0,5	-1,4	0,2	-0,9	-0,1	0,2	-0,4
III kv	-0,3	-0,1	-0,5	-0,1	-0,4	-0,6	-0,5	-1,2	0,3	0,7	-0,5	0,3	-0,4
IV kv	-0,3	-0,2	-0,2	0,5	-0,6	-1,0	-0,4	-1,0	-0,2	0,7	-0,3	0,2	-0,1

Allikad: Eurostat ja EKP arvutused.

¹ Tööhõive andmed põhinevad ESA 2010-l.

3. Majandusaktiivsus

3.4. Tööjõud, tööpuudus ja vabad töökohad

(sesoonselt kohandatud, kui ei ole märgitud teisiti)

	Tööjõud, miljoonides	Vaeghõive, protsentides	Tööpuudus ¹											Vabade töökohtade määr ³
			Kokku		Pikaajaline tööpuudus, protsentides	Vanuse alusel				Soo alusel				
			Miljoonides	Protsentides		Täiskasvanud		Noored		Mehed		Naised		
						Miljoonides	Protsentides	Miljoonides	Protsentides	Miljoonides	Protsentides	Miljoonides	Protsentides	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Protsent kogusummast 2016. aastal			100,0		81,8		18,3		52,2		47,8			
2017	161,860	4,1	14,585	9,0	4,4	11,946	8,1	2,640	18,6	7,556	8,7	7,029	9,4	1,9
2018	162,485	3,7	13,211	8,1	3,8	10,823	7,3	2,388	16,8	6,809	7,8	6,402	8,5	2,1
2019	163,297	3,5	12,268	7,5	3,3	10,030	6,7	2,238	15,6	6,291	7,2	5,977	7,9	2,3
2019 II kv	163,084	3,5	12,237	7,5	3,3	10,031	6,7	2,205	15,4	6,289	7,2	5,947	7,9	2,3
III kv	163,196	3,4	12,183	7,5	3,2	9,958	6,7	2,224	15,5	6,290	7,2	5,893	7,8	2,2
IV kv	163,998	3,4	12,031	7,3	3,2	9,821	6,6	2,210	15,4	6,146	7,0	5,885	7,7	2,2
2020 I kv	.	.	11,858	7,2	.	9,672	6,4	2,186	15,3	6,061	6,9	5,797	7,6	2,0
2019 nov	-	-	12,136	7,4	-	9,906	6,6	2,230	15,5	6,240	7,1	5,896	7,7	-
dets	-	-	12,093	7,3	-	9,875	6,6	2,218	15,4	6,254	7,1	5,838	7,6	-
2020 jaan	-	-	12,075	7,3	-	9,848	6,5	2,227	15,5	6,186	7,0	5,889	7,7	-
veebr	-	-	11,791	7,2	-	9,611	6,4	2,180	15,2	6,030	6,8	5,761	7,6	-
märts	-	-	11,708	7,1	-	9,557	6,4	2,150	15,1	5,967	6,8	5,740	7,6	-
apr	-	-	11,919	7,3	-	9,680	6,5	2,239	15,8	6,134	7,0	5,785	7,6	-

Allikad: Eurostat ja EKP arvutused.

¹ Kui tööjõu-uuringu aasta- ja kvartalidandmeid pole veel avaldatud, siis on aasta- ja kvartalidandmeid tuletatud kuiste aritmeetiliste keskmiste põhjal.

² Sesoonselt kohandamata.

³ Vabade töökohtade määr võrdub vabade töökohtade arvu ning hõivatud töökohtade arvu ja vabade töökohtade arvu summa jagatisega ning seda väljendatakse protsentides.

3.5. Lühiajaline ettevõtlusstatistika

	Tööstustoodang						Ehitus- sektori toodang	EKP näitaja tööstuse uute tellimuste kohta	Jaemüük				Uute sõidautode registreerimine
	Kokku (v.a ehitus)	Tööstuse põhirühmad							Kokku	Toiduained, joogid, tubakatooted	Muud kaubad (v.a toiduained)	Kütus	
		Töötlev tööstus	Vahekaubad	Kapitalikaubad	Tarbekaubad	Energia							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Protsent kogusummast 2015. aastal	100,0	88,7	32,1	34,5	21,8	11,6	100,0	100,0	100,0	40,4	52,5	7,1	100,0
aastamuutus protsentides													
2017	3,0	3,2	3,4	3,9	1,4	1,2	3,1	7,9	2,5	1,6	3,5	0,8	5,7
2018	0,7	1,0	0,6	1,1	1,4	-1,5	2,0	2,7	1,6	1,4	1,9	0,6	0,9
2019	-1,3	-1,3	-2,4	-1,9	1,4	-1,9	2,1	-4,3	2,3	0,8	3,6	0,8	1,8
2019 II kv	-1,3	-1,5	-2,3	-2,9	1,9	-0,2	2,3	-3,5	2,1	1,1	3,0	0,1	-0,7
III kv	-1,6	-1,6	-3,2	-1,2	0,3	-1,9	1,2	-4,7	2,7	0,8	4,3	1,3	0,6
IV kv	-2,1	-2,1	-3,8	-2,9	2,0	-2,4	0,3	-5,8	2,0	0,5	3,5	-0,6	12,5
2020 I kv	-6,0	-5,9	-5,1	-9,9	-1,0	-5,7	-3,4	-5,6	-1,7	4,5	-5,7	-8,1	-27,3
2019 nov	-1,3	-1,4	-2,9	-1,2	1,0	-1,5	1,3	-7,9	2,4	1,6	3,7	-1,4	10,0
dets	-3,4	-3,6	-5,5	-4,9	1,8	-3,2	-2,3	-4,6	1,8	-0,4	3,9	-1,1	17,9
2020 jaan	-2,2	-1,4	-2,0	-2,0	0,5	-7,3	7,1	-1,4	2,3	1,0	3,2	-0,1	-5,8
veebr	-2,2	-2,0	-0,8	-4,3	0,7	-2,9	0,2	-1,4	2,5	3,7	2,2	-2,0	-6,3
märts	-12,9	-13,5	-11,8	-21,5	-3,9	-6,7	-15,4	-13,9	-9,2	8,3	-21,7	-21,3	-60,3
apr	-79,6
protsentuaalne muutus võrreldes eelmise kuuga (sesoonselt kohandatud)													
2019 nov	-0,5	-0,7	-0,5	0,2	-1,4	0,8	0,7	-0,4	0,9	0,5	1,3	-1,2	2,7
dets	-1,6	-1,5	-1,5	-3,2	-0,4	-1,5	-1,5	-0,6	-1,0	-0,9	-1,1	-0,3	7,6
2020 jaan	1,9	2,1	2,9	2,4	0,5	-1,0	4,0	2,3	0,8	0,8	0,9	2,0	-15,3
veebr	-0,1	0,0	1,0	-2,0	0,5	0,4	-0,5	-1,2	0,6	2,5	-0,4	-1,2	1,1
märts	-11,3	-12,3	-11,0	-15,9	-4,0	-4,0	-14,1	-12,2	-11,2	5,0	-23,1	-20,8	-57,7
apr	-44,9

Allikad: Eurostat, EKP arvutused, EKP eksperimentaalstatistika (veerg 8) ja Euroopa Autotootjate Ühendus (veerg 13).

3. Majandusaktiivsus

3.6. Arvamusküsitlused

(sesoonselt kohandatud)

	Euroopa Komisjoni ettevõtlus- ja tarbijauringud (protsentide saldo, kui ei ole märgitud teisiti)							Ostujuhtide uuringud (hajuvusindeksid)				
	Majanduses valitseva meeleolu näitaja (pikaajaline keskmine = 100)	Töötlev tööstus		Tarbijate kindlustunde näitaja	Ehitussektori kindlustunde näitaja	Jae- müügi- sektori kindlustunde näitaja	Teenindussektor		Töötleva tööstuse ostujuhtide indeks	Töötleva tööstuse toodang	Teenindussektori äritegevus	Toodangu liitindeks
		Tööstuse sektori kindlustunde näitaja	Tootmisvõimsuse rakenduste protsentides				Teenindussektori kindlustunde näitaja	Tootmisvõimsuse rakenduste protsentides				
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1999-2015	98,7	-5,2	80,6	-11,7	-15,4	-8,6	7,3	-	51,2	52,5	53,0	52,8
2017	110,4	5,7	83,1	-5,4	-3,0	2,3	14,7	89,9	57,4	58,5	55,6	56,4
2018	111,5	6,7	83,7	-4,9	7,0	1,3	15,2	90,4	54,9	54,7	54,5	54,6
2019	103,1	-5,1	81,9	-7,1	6,4	-0,4	10,7	90,5	47,4	47,8	52,7	51,3
2019 II kv	103,8	-4,0	82,2	-7,0	7,2	-0,6	11,7	90,6	47,7	48,5	53,1	51,8
III kv	102,0	-7,1	81,4	-6,8	5,1	0,0	9,7	90,4	46,4	47,0	52,8	51,2
IV kv	100,6	-9,2	80,9	-7,7	4,9	-0,1	9,8	90,2	46,4	46,7	52,3	50,7
2020 I kv	100,1	-8,1	75,3	-8,8	4,5	-3,0	6,6	88,0	47,2	45,1	43,9	44,2
2019 dets	100,9	-9,3	-	-8,1	5,7	0,7	11,3	-	46,3	46,1	52,8	50,9
2020 jaan	102,6	-7,0	80,8	-8,1	5,8	-0,1	11,0	90,3	47,9	48,0	52,5	51,3
veebr	103,4	-6,2	-	-6,6	5,4	-0,2	11,1	-	49,2	48,7	52,6	51,6
märts	94,2	-11,2	-	-11,6	2,3	-8,6	-2,3	-	44,5	38,5	26,4	29,7
apr	64,9	-32,5	69,7	-22,0	-16,1	-30,1	-38,6	85,6	33,4	18,1	12,0	13,6
mai	67,5	-27,5	-	-18,8	-17,4	-29,7	-43,6	-	39,4	35,6	30,5	31,9

Allikad: Euroopa Komisjoni majandus- ja rahandusküsimuste peadirektoraat (veerud 1–8) ja Markit (veerud 9–12).

3.7. Kodumajapidamiste ja mittefinantsettevõtete koondkontod

(jooksehinna, kui ei ole märgitud teisiti; sesoonselt kohandamata)

	Kodumajapidamised							Mittefinantsettevõtted					
	Säästmäär (bruto)	Võla suhtarv	Reaalne kasutatav kogutulu	Finantsinvesteeringud	Mittefinantsinvesteeringud (bruto)	Netoväär-tus ²	Eluasemevara	Kasumiosa ³	Säästmäär (neto)	Võla suhtarv ⁴	Finantsinvesteeringud	Mittefinantsinvesteeringud (bruto)	Finantseerimine
	Kohandatud kasutatava kogutulu protsent ¹		Aastane muutus protsentides					Netolisandväärtuse protsent	Protsent SKPst	Aastane muutus protsentides			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2016	12,3	94,0	2,0	2,0	5,5	3,4	3,0	35,1	7,4	80,1	4,3	5,5	2,6
2017	12,0	93,9	1,4	2,3	5,2	4,7	4,7	34,3	7,1	77,5	4,6	8,2	3,0
2018	12,3	93,6	1,8	2,2	7,0	2,4	4,5	34,1	6,2	77,1	2,4	5,4	1,6
2019 I kv	12,6	93,4	2,1	2,4	7,9	3,5	3,9	33,9	6,3	77,3	2,3	7,6	1,6
II kv	12,8	93,4	2,3	2,5	4,4	4,0	3,8	33,7	5,9	78,0	1,6	16,6	1,3
III kv	13,0	93,5	2,5	2,6	4,3	4,5	3,5	33,6	5,9	78,7	1,7	-1,2	1,4
IV kv	13,1	93,7	1,1	2,6	3,8	5,4	3,5	33,4	5,9	77,4	2,2	-2,6	1,7

Allikad: EKP ja Eurostat.

¹ Andmed põhinevad nii säästude, võlgade kui ka kasutatava kogutulu nelja kvartali kumuleeritud summadel (kohandatuna kodumajapidamiste netovara muutusega pensionifondide reservis).

² Finantsvarad (ilma finantskohustusteta) ja mittefinantsvarad. Mittefinantsvarad koosnevad peamiselt eluasemevarast (elamud ja maa). Need hõlmavad ka kodumajapidamiste sektorisse liigitatud juriidilise isiku õiguseta üksuste mittefinantsvarasid.

³ Kasumiosa arvutamisel kasutatakse ettevõtlustulu, mis on laias laastus samaväärne ettevõtete raamatupidamises kajastatava jooksva kasumiga.

⁴ Konsolideeritud laenuid ja võlaväärtpaberite kohustused.

3. Majandusaktiivsus

3.8. Euroala maksebilanss, jooksev- ja kapitalikontod

(mild eurodes; sesoonselt kohandatud, kui ei ole märgitud teisiti; tehingud)

	Jooksevkonto											Kapitalikonto ¹	
	Kokku			Kaubad		Teenused		Esmane tulu		Teisene tulu		Kreedit	Deebet
	Kreedit	Deebet	Neto-summa	Kreedit	Deebet	Kreedit	Deebet	Kreedit	Deebet	Kreedit	Deebet		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
2019 II kv	1 066,0	1 001,7	64,3	592,5	521,0	245,4	234,5	201,4	183,4	26,7	62,9	9,3	24,7
III kv	1 088,7	993,9	94,9	604,1	519,4	251,3	221,8	205,1	184,0	28,2	68,6	9,8	7,8
IV kv	1 090,8	1 009,3	81,6	609,3	519,7	252,7	247,6	199,9	179,6	28,9	62,4	16,5	18,7
2020 I kv	1 057,3	960,0	97,3	595,7	502,8	241,1	225,2	192,7	171,0	27,7	61,0	11,5	8,1
2019 okt	366,9	340,1	26,9	204,4	173,9	84,6	82,2	67,8	61,0	10,1	23,0	3,6	4,8
nov	363,3	335,5	27,8	201,5	172,6	84,3	82,6	68,2	60,3	9,4	20,1	3,7	5,0
dets	360,6	333,7	26,9	203,4	173,2	83,8	82,8	63,9	58,3	9,5	19,3	9,1	9,0
2020 jaan	370,4	338,3	32,1	203,8	174,3	86,9	78,2	70,1	60,4	9,5	25,4	2,9	2,3
veebr	363,9	326,1	37,8	204,7	173,4	84,0	79,0	65,5	55,9	9,7	17,8	4,6	2,4
märts	323,0	295,6	27,4	187,2	155,0	70,2	68,0	57,1	54,7	8,5	17,8	4,0	3,4
<i>12 kuu kumulatiivsed tehingud</i>													
2020 märts	4 302,8	3 964,8	338,0	2 401,7	2 062,9	990,5	929,1	799,2	718,0	111,5	254,9	47,0	59,3
<i>12 kuu kumulatiivsed tehingud protsendina SKPst</i>													
2020 märts	36,1	33,3	2,8	20,2	17,3	8,3	7,8	6,7	6,0	0,9	2,1	0,4	0,5

¹ Kapitalikonto ei ole sesoonselt kohandatud.

3.9. Euroala väliskaubandus¹, maksumus ja maht tootegruppide kaupa²

(sesoonselt kohandatud, kui ei ole märgitud teisiti)

	Kokku (sesoonselt kohandamata)		Eksport (FOB)					Import (CIF)					
	Eksport	Import	Kokku			Memokirjed: töötlev tööstus	Kokku			Memokirjed: Töötlev tööstus	Nafta		
			Vahekaubad	Kapitali-kaubad	Tarbe-kaubad		Vahekaubad	Kapitali-kaubad	Tarbe-kaubad				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Maksumus (mild eurodes; veergude 1 ja 2 aastane protsentuaalne muutus)													
2019 II kv	2,1	2,5	582,3	276,1	120,3	175,8	486,5	532,1	303,0	85,9	134,9	381,7	65,8
III kv	3,2	0,7	585,2	279,5	117,8	177,6	489,0	530,5	297,8	87,9	137,2	387,4	60,2
IV kv	2,1	-1,9	591,2	276,9	125,3	178,9	496,5	526,3	292,2	86,6	138,2	385,3	60,7
2020 I kv	-1,8	-4,1	575,9	.	.	.	478,9	508,1	.	.	.	368,6	.
2019 okt	4,5	-2,3	199,9	93,1	43,4	60,8	168,2	176,2	97,2	29,9	46,4	129,8	19,2
nov	-2,6	-4,0	194,4	91,4	40,5	58,9	163,9	175,8	97,7	28,6	46,4	129,0	20,2
dets	4,9	1,2	196,9	92,4	41,5	59,2	164,3	174,4	97,2	28,1	45,4	126,6	21,3
2020 jaan	0,2	-0,4	196,7	93,7	39,1	60,2	164,8	178,1	100,5	28,8	46,0	129,1	22,2
veebr	1,2	-1,8	198,4	93,4	41,2	60,9	166,3	172,8	97,2	27,0	46,0	126,9	20,0
märts	-6,2	-10,0	180,7	.	.	.	147,8	157,3	.	.	.	112,6	.
Mahuindeksid (2000 = 100; veergude 1 ja 2 aastane protsentuaalne muutus)													
2019 II kv	-1,4	-0,1	106,5	108,3	106,0	105,4	106,2	109,4	107,8	109,6	113,6	111,5	97,6
III kv	1,0	1,7	106,8	109,6	103,4	106,1	106,2	109,7	108,3	111,3	113,1	111,9	96,7
IV kv	-0,1	-1,7	107,2	108,5	108,5	105,8	107,1	107,5	105,7	105,8	112,5	109,9	96,5
2020 I kv
2019 sept	3,3	3,9	107,2	109,4	103,4	106,3	106,2	109,3	107,1	110,3	115,4	111,4	95,7
okt	2,2	-0,9	109,2	109,8	112,8	108,8	109,3	108,5	105,9	111,5	113,4	111,5	93,1
nov	-4,3	-3,4	106,1	107,9	105,7	104,6	106,4	107,9	106,6	104,5	113,6	110,4	97,2
dets	2,1	-0,7	106,3	107,9	106,9	104,0	105,5	106,0	104,7	101,4	110,6	107,7	99,2
2020 jaan	-2,7	-3,4	105,7	108,2	101,1	105,5	105,0	107,5	106,7	105,6	111,3	109,3	101,7
veebr	-1,1	-2,1	107,2	108,9	107,4	106,8	106,7	106,9	106,6	99,9	113,0	109,3	100,3

Allikad: EKP ja Eurostat.

¹ EKP maksebilansi kaupade (tabel 3.8) ja Eurostati kaubavahetuse (tabel 3.9) andmete erinevused tulenevad eelkõige erinevatest määratlustest.

² Kaubagrupid vastavalt üldiste majanduskategoriate liigitusele.

4. Hinnad ja kulud

4.1. Ühtlustatud tarbijahinnaindeks¹

(aastane muutus protsentides, kui ei ole märgitud teisiti)

	Kokku					Kokku (sesoonselt kohandatud; muutus protsentides võrreldes eelmise perioodiga) ²							Memokirje: reguleeritud hinnad	
	Indeks: 2015 = 100	Kokku	Kaubad	Tee-nused	Kokku	Töödeldud toiduained	Töötlemata toiduained	Tööstus-kaubad, v.a energia	Energia (sesoonselt kohandamata)	Teenu-sed	ÜTHI kokku, v.a reguleeritud hinnad	Reguleeri-tud hinnad		
													Kokku (v.a toiduained ja energia)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
Protsent kogusummast 2019. aastal	100,0	100,0	70,9	55,5	44,5	100,0	14,5	4,5	26,4	10,1	44,5	87,0	13,0	
2017	101,8	1,5	1,0	1,6	1,4	-	-	-	-	-	-	1,6	1,0	
2018	103,6	1,8	1,0	2,0	1,5	-	-	-	-	-	-	1,7	2,1	
2019	104,8	1,2	1,0	1,0	1,5	-	-	-	-	-	-	1,1	1,9	
2019 II kv	105,3	1,4	1,1	1,3	1,5	0,5	0,5	-0,1	0,1	1,6	0,7	1,3	2,4	
III kv	105,1	1,0	0,9	0,7	1,3	0,2	0,5	1,3	0,1	-1,5	0,3	0,9	1,6	
IV kv	105,3	1,0	1,2	0,4	1,7	0,3	0,4	0,3	0,1	0,2	0,4	1,0	1,2	
2020 I kv	104,7	1,1	1,1	0,8	1,5	0,1	0,7	1,3	0,2	-1,3	0,1	1,2	0,8	
2019 dets	105,4	1,3	1,3	1,0	1,8	0,1	0,1	0,4	0,1	0,1	0,1	1,3	1,3	
2020 jaan	104,4	1,4	1,1	1,2	1,5	0,1	0,3	0,3	0,0	0,8	-0,1	1,5	0,8	
veebr	104,6	1,2	1,2	0,9	1,6	0,0	0,2	1,0	0,1	-1,6	0,2	1,3	0,8	
märts	105,1	0,7	1,0	0,3	1,3	-0,3	0,3	0,0	0,0	-3,3	0,0	0,8	0,7	
apr	105,4	0,3	0,9	-0,4	1,2	-0,2	0,3	3,8	-0,2	-4,8	0,3	0,3	0,6	
mai ³	105,3	0,1	0,9	.	1,3	-0,2	0,2	-0,6	0,0	-1,7	0,0	.	.	

	Kaubad						Teenused						
	Toiduained (sh alkohoolsed joogid ja tubakatooted)			Tööstuskaubad			Elamumajandus	Trans-port	Side	Vaba aja ja isikli-ku tegevusega seotud teenused	Muud tee-nused		
	Kokku	Töödeldud toiduained	Töötlemata toiduained	Kokku	Tööstus-kaubad, v.a energia	Energia	Üür						
14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25		
Protsent kogusummast 2019. aastal	19,0	14,5	4,5	36,5	26,4	10,1	11,0	6,5	7,2	2,6	15,3	8,4	
2017	1,8	1,5	2,4	1,5	0,3	4,9	1,3	1,2	2,1	-1,1	2,1	0,8	
2018	2,2	2,1	2,3	1,9	0,3	6,4	1,2	1,2	1,5	-0,1	2,0	1,4	
2019	1,8	1,9	1,4	0,5	0,3	1,1	1,4	1,3	2,0	-0,7	1,7	1,5	
2019 II kv	1,5	1,8	0,6	1,2	0,3	3,6	1,3	1,3	2,1	-1,2	2,0	1,5	
III kv	1,8	1,9	1,6	0,0	0,3	-0,7	1,5	1,5	2,2	-0,8	1,1	1,5	
IV kv	1,8	1,9	1,6	-0,3	0,4	-2,1	1,5	1,5	2,4	-0,2	2,0	1,5	
2020 I kv	2,2	2,0	2,8	0,0	0,5	-1,0	1,6	1,4	1,7	0,0	1,6	1,5	
2019 dets	2,0	2,0	2,1	0,4	0,5	0,2	1,6	1,5	2,5	-0,1	2,1	1,5	
2020 jaan	2,1	2,0	2,3	0,8	0,3	1,9	1,6	1,5	2,0	-0,2	1,5	1,5	
veebr	2,1	2,0	2,6	0,3	0,5	-0,3	1,5	1,4	2,0	0,0	1,8	1,5	
märts	2,4	2,1	3,6	-0,9	0,5	-4,5	1,5	1,4	1,2	0,1	1,4	1,5	
apr	3,6	2,3	7,6	-2,4	0,3	-9,7	1,4	1,3	0,7	-0,4	1,3	1,5	
mai ³	3,3	2,4	6,5	.	0,2	-12,0	

Allikad: Eurostat ja EKP arvutused

¹ Andmed viitavad euroala muutuvale koosseisule.

² 2016. aasta mais hakkas EKP avaldama täiustatud sesoonselt kohandatud euroala ÜTHI aegridu. Muutusi sesoonse kohandamise lähenemises on lähemalt kirjeldatud EKP majandusülevaate 3/2016 [infokastis 1](#).

³ Hinnang, mis põhineb liikmesriikide esialgsetel andmetel, samuti esmasel teabel energiahindade kohta.

4. Hinnad ja kulud

4.2. Tööstustoodangu, ehituse ja kinnisvara hinnad

(aastane muutus protsentides, kui ei ole märgitud teisiti)

	Tööstustoodangu tootjahinnad (v.a ehitus) ¹										Ehitus ²	Elamu- kinnisvara hinnad ³	Ärikinnis- vara hindade eksperi- mentaalne näitaja ³
	Kokku (indeks: 2015 = 100)	Kokku		Tööstus, v.a ehitus ja energia						Energia			
		Töötlev tööstus	Kokku	Vahe- kaubad	Kapitali- kaubad	Tarbekaubad							
						Kokku	Toiduained, joogid, tubaka- tooted	Muud kaubad (v.a toiduained)					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Protsent kogusummast 2015. aastal	100,0	100,0	77,3	72,1	28,9	20,7	22,5	16,5	5,9	27,9			
2017	100,8	3,0	3,0	2,1	3,2	0,9	1,9	2,9	0,2	5,6	2,0	4,3	4,7
2018	104,0	3,2	2,4	1,5	2,6	1,0	0,4	0,2	0,6	8,1	2,5	4,8	4,1
2019	104,7	0,7	0,6	0,7	0,1	1,5	1,0	1,1	0,8	-0,1	1,9	4,0	4,9
2019 II kv	104,8	1,6	1,0	1,0	0,7	1,5	1,0	0,9	0,9	3,0	2,2	4,2	5,8
III kv	104,2	-0,6	0,0	0,5	-0,4	1,5	1,0	1,2	0,8	-4,3	1,1	3,9	4,7
IV kv	104,4	-1,2	0,0	0,4	-1,2	1,4	1,7	2,4	0,7	-5,9	1,7	4,1	4,7
2020 I kv	103,8	-1,5	0,0	0,4	-1,4	1,1	2,3	3,3	0,6	-7,3	.	.	.
2019 nov	104,5	-1,3	-0,2	0,3	-1,4	1,4	1,7	2,3	0,7	-6,0	-	-	-
dets	104,5	-0,6	0,9	0,5	-1,1	1,5	2,0	2,9	0,7	-3,8	-	-	-
2020 jaan	104,8	-0,6	1,1	0,5	-1,1	1,3	2,2	3,2	0,6	-4,1	-	-	-
veebr	104,1	-1,3	0,3	0,5	-1,2	1,2	2,3	3,3	0,7	-6,7	-	-	-
märts	102,5	-2,8	-1,4	0,2	-1,9	1,0	2,3	3,4	0,6	-11,2	-	-	-
apr	100,4	-4,5	-3,1	-0,3	-2,7	1,0	1,7	2,5	0,5	-16,5	-	-	-

Allikad: Eurostat, EKP arvutused ning MSCI andmetel ja riikide allikatel põhinevad EKP arvutused (veerg 13).

¹ Üksnes siseturu müük.

² Eluasemete sisendhinnad.

³ Eksperimentaalsed andmed, mis põhinevad ühtlustamata allikatel

(vt täpsemalt https://www.ecb.europa.eu/stats/ecb_statistics/governance_and_quality_framework/html/experimental-data.en.html).

4.3. Toormehinnad ja sisemajanduse koguprodukti deflaatorid

(aastane muutus protsentides, kui ei ole märgitud teisiti)

	SKP deflaatorid							Naftahind (eurot barrel)	Toorme (v.a energia) hinnad (eurodes)						
	Kokku (sesoonselt kohandatud; indeks 2015 = 100)	Kok- ku	Sisenõudlus				Ekspord ¹		Import ¹	Impordiga kaalutud ²			Kasutusega kaalutud ²		
			Kokku	Era- tarbi- mine	Valit- semis- sektori tarbi- mine	Kapitali- kogum- mahutus põhi- varasse				Kokku	Toidu- ained	Muud kaubad (v.a toidu- ained)	Kokku	Toidu- ained	Muud kaubad (v.a toidu- ained)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
Protsent kogusummast									100,0	45,4	54,6	100,0	50,4	49,6	
2017	101,8	1,0	1,4	1,3	1,4	1,7	1,9	2,8	48,1	5,8	-3,5	16,6	6,7	-1,6	17,8
2018	103,1	1,3	1,7	1,4	1,8	2,0	1,4	2,3	60,4	-0,7	-5,8	4,3	-0,1	-5,3	5,7
2019	104,9	1,7	1,5	1,2	1,7	2,3	0,6	0,1	57,2	1,7	3,8	-0,1	2,6	7,5	-2,3
2019 II kv	104,7	1,7	1,7	1,6	1,8	2,1	1,0	0,9	61,0	-1,8	-0,7	-2,8	-0,1	4,7	-4,9
III kv	105,1	1,7	1,3	1,1	1,7	2,2	0,1	-1,1	55,7	1,8	3,7	0,2	1,7	6,5	-3,1
IV kv	105,6	1,8	1,3	1,0	1,6	2,3	0,2	-0,8	56,5	3,9	9,1	-0,6	5,2	13,9	-3,6
2020 I kv	45,9	1,9	7,6	-3,1	1,4	7,5	-4,9
2019 dets	-	-	-	-	-	-	-	-	59,3	6,6	11,6	2,2	7,0	14,7	-1,1
2020 jaan	-	-	-	-	-	-	-	-	57,3	7,0	10,9	3,5	6,8	12,6	0,7
veebr	-	-	-	-	-	-	-	-	50,5	2,1	8,0	-3,0	2,0	8,7	-4,9
märts	-	-	-	-	-	-	-	-	29,7	-3,2	3,9	-9,4	-4,3	1,4	-10,4
apr	-	-	-	-	-	-	-	-	21,5	-4,3	4,6	-12,1	-7,2	-1,8	-13,0
mai	-	-	-	-	-	-	-	-	28,4	-1,2	5,9	-7,5	-3,4	1,5	-8,7

Allikad: Eurostat, EKP arvutused ja Thomson Reuters (veerg 9).

¹ Ekspordi ja impordi deflaatorid viitavad kaupadele ja teenustele ning sisaldavad piirilest kaubavahetust euroalal.

² Impordiga kaalutud: kaalutud aastate 2009–2011 keskmise impordi struktuuriga; kasutusega kaalutud: kaalutud aastate 2009–2011 keskmise sisenõudluse struktuuriga.

4. Hinnad ja kulud

4.4. Hindadega seotud arvamusküsitlused (sesoonselt kohandatud)

	Euroopa Komisjoni ettevõtlus- ja tarbijauuringud (protsentuaalsed erinevused)					Ostujuhtide uuringud (hajuvusindeksid)			
	Müügihinna ootused (järgmiseks kolmeks kuuks)				Tarbijahindade suundumused viimase 12 kuu jooksul	Sisendihinnad		Müügihinnad	
	Töötlev tööstus	Jaekaubandus	Teenused	Ehitus		Töötlev tööstus	Teenused	Töötlev tööstus	Teenused
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
1999-2015	4,3	-	-	-4,5	32,3	56,7	56,3	-	49,7
2017	9,3	5,2	7,1	2,8	12,9	64,6	56,3	55,1	51,6
2018	11,6	7,5	9,5	12,5	20,6	65,4	57,9	56,1	52,7
2019	4,3	7,2	9,0	7,4	18,3	48,8	57,1	50,4	52,4
2019 II kv	4,8	7,2	9,2	6,6	19,8	50,6	57,1	51,2	52,3
III kv	1,9	6,6	8,4	4,9	17,9	46,4	56,5	48,9	52,0
IV kv	1,4	6,9	7,9	5,9	14,7	44,2	56,9	48,6	52,0
2020 I kv	2,0	6,6	7,4	4,9	13,3	45,6	54,7	48,0	49,7
2019 dets	2,1	7,9	8,4	6,4	14,1	45,0	56,7	48,9	51,8
2020 jaan	2,9	8,6	10,4	6,8	14,9	45,6	57,6	48,6	51,8
veebr	3,5	7,4	9,1	5,9	14,3	47,1	56,8	48,1	52,1
märts	-0,3	3,9	2,8	1,9	10,6	44,2	49,7	47,2	45,3
apr	-7,5	-8,0	-9,9	-12,9	5,9	44,6	44,5	45,8	40,2
mai	-8,6	-3,1	-8,7	-11,3	12,6	43,0	47,7	45,8	43,3

Allikad: Euroopa Komisjoni majanduse ja rahapoliitika peadirektooraat ja Markit.

4.5. Tööjõukulu indeksid

(aastane muutus protsentides, kui ei ole märgitud teisiti)

	Kokku (indeks: 2016 = 100)	Kokku	Komponentide järgi		Tegevuse järgi		Memokirje: kollektiivlepinguga määratud palga näitaja ¹
			Palk	Tööandja poolt tasutud sotsiaal- kindlustusmaksed	Ettevõtlussektor	Peamiselt muud sektorid kui ettevõtlussektor	
	1	2	3	4	5	6	7
Protsent kogusummast 2018. aastal	100,0	100,0	75,3	24,7	69,0	31,0	
2017	101,8	1,8	1,7	1,8	1,8	1,7	1,5
2018	104,2	2,3	2,3	2,5	2,4	2,1	2,1
2019	106,9	2,6	2,6	2,5	2,5	2,7	2,3
2019 II kv	110,9	2,8	2,8	2,9	2,7	3,1	2,0
III kv	103,5	2,6	2,7	2,7	2,7	2,5	2,6
IV kv	113,2	2,4	2,3	2,4	2,3	2,6	2,1
2020 I kv	2,0

Allikad: Eurostat ja EKP arvutused.

¹ Eksperimentaalsed andmed, mis põhinevad ühtlustamata allikatel
(vt täpsemalt https://www.ecb.europa.eu/stats/ecb_statistics/governance_and_quality_framework/html/experimental-data.en.html).

4. Hinnad ja kulud

4.6. Töajõu ühikukulu, hüvitis töajõusisendi kohta ja töajõulajakus

(aastane muutus protsentides, kui ei ole märgitud teisiti; kvartaliandmed on sesoonselt kohandatud; aastaandmed on kohandamata)

	Kokku (indeks: 2015 = 100)	Kokku	Majandustegevus									
			Põlluma- jandus, metsan- dus ja kalandus	Töötlev töö- sus, energia ja kommunaal- teenused	Ehitus	Kau- bandus, transport, majutus ja toitlustus	Teave ja teabe- vahetus	Finants- ja kindlustus- tegevus	Kinnisvara- alane tegevus	Kutse- alased teenused, äritege- vus, abi- teenused	Avalik hal- dus, haridus, tervishoid ja sotsiaal- hoolekanne	Kunst, meele- lahutus ja muu teenindus
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Töajõu ühikukulu												
2017	106,2	0,7	-0,2	-0,6	0,8	0,4	0,0	-1,4	3,4	1,7	1,4	1,1
2018	108,1	1,8	0,1	1,7	1,0	1,7	1,6	-0,7	3,4	2,2	2,3	2,5
2019	110,3	2,0	0,6	3,5	1,3	1,7	1,2	-1,1	2,7	1,6	2,7	1,9
2019 I kv	109,4	2,3	1,6	3,6	1,1	2,0	1,7	-0,7	5,1	1,8	2,6	1,6
II kv	110,0	2,1	-0,1	3,2	1,7	2,0	1,5	-0,9	3,2	1,7	2,6	2,3
III kv	110,6	1,9	-0,7	4,0	1,1	1,4	1,6	-1,2	2,3	1,3	2,6	1,7
IV kv	110,9	1,8	1,5	3,0	1,5	1,2	-0,2	-1,3	0,2	1,7	2,8	2,2
Hüvitis töajõu kohta												
2017	111,3	1,7	1,1	1,5	1,9	1,5	2,0	1,2	2,2	2,5	1,8	1,6
2018	113,8	2,2	1,8	1,9	1,9	2,4	2,6	1,6	3,2	2,7	2,0	2,6
2019	116,1	2,0	1,8	1,5	2,1	2,2	1,6	1,3	3,0	1,9	2,3	2,5
2019 I kv	115,4	2,3	1,5	1,9	2,4	2,7	2,0	1,4	4,0	1,9	2,3	2,5
II kv	115,9	2,1	1,8	1,1	2,2	2,3	1,4	1,8	3,2	2,4	2,2	3,1
III kv	116,7	2,1	1,2	2,0	2,0	2,3	1,8	1,1	3,2	1,9	2,3	2,1
IV kv	116,8	1,7	2,8	0,8	1,6	1,6	1,3	1,1	1,8	1,5	2,6	2,2
Töajõulajakus hõivatud kohta												
2017	104,8	0,9	1,3	2,1	1,1	1,0	2,0	2,7	-1,1	0,7	0,4	0,5
2018	105,2	0,4	1,7	0,3	0,8	0,6	1,0	2,4	-0,2	0,5	-0,3	0,0
2019	105,3	0,0	1,2	-1,9	0,7	0,6	0,4	2,4	0,4	0,3	-0,3	0,5
2019 II kv	105,3	0,0	1,9	-2,0	0,6	0,3	-0,1	2,7	-0,1	0,6	-0,4	0,8
III kv	105,5	0,2	1,8	-1,9	0,9	0,9	0,2	2,3	0,9	0,7	-0,3	0,4
IV kv	105,3	-0,1	1,2	-2,2	0,1	0,5	1,5	2,4	1,6	-0,2	-0,3	0,0
2020 I kv	101,6	-3,6
Hüvitis töajõu tunni kohta												
2017	113,3	2,0	1,3	1,8	1,9	1,8	2,0	1,8	2,1	2,3	2,4	2,1
2018	115,8	2,1	1,3	2,1	1,4	2,4	2,7	1,9	2,4	2,7	1,9	2,2
2019	118,1	2,1	1,4	1,9	2,3	2,3	2,6	0,9	2,8	2,1	1,9	2,7
2019 I kv	116,7	1,9	-0,4	2,0	1,7	2,2	2,6	0,9	4,2	1,9	1,7	2,2
II kv	117,4	2,2	2,4	1,8	2,4	2,4	2,5	1,4	3,4	2,5	1,9	3,6
III kv	118,2	2,3	1,4	2,5	2,6	2,6	2,8	0,7	2,3	2,3	1,8	2,5
IV kv	118,5	1,9	2,1	1,4	2,7	1,8	2,6	1,1	1,4	1,9	2,2	2,3
Töajõulajakus tunnis												
2017	107,2	1,4	1,8	2,5	1,2	1,6	2,1	3,2	-0,9	0,9	1,0	1,0
2018	107,7	0,5	0,8	0,5	0,6	0,9	1,3	2,6	-0,8	0,5	-0,3	0,0
2019	107,8	0,2	0,9	-1,5	0,9	0,8	1,5	2,2	0,4	0,5	-0,7	0,7
2019 I kv	107,4	-0,3	-0,9	-1,6	0,6	0,4	1,1	1,7	-0,2	0,1	-0,8	0,6
II kv	107,5	0,3	2,0	-1,4	0,6	0,8	1,2	2,5	0,8	0,8	-0,6	1,2
III kv	107,7	0,5	2,0	-1,5	1,5	1,4	1,4	2,0	0,2	1,1	-0,7	0,8
IV kv	107,6	0,2	0,7	-1,6	1,2	0,9	2,5	2,6	0,9	0,1	-0,5	0,1

Allikad: Eurostat ja EKP arvutused.

5. Rahapakkumine ja laenumaht

5.1. Rahaagregaadid¹

(mld eurodes, aastased kasvumäärad; sesoonselt kohandatud; bilansiline jääk ja kasvumäärad perioodi lõpu seisuga; tehinguid perioodil)

	M3											12
	M2					M3 – M2						
	M1		M2 – M1			Repo- tehingud	Rahaturu- fondide osakud	Võlaväärt- paberid tähtajaga kuni kaks aastat	11			
	Ringlu- ses olev sularaha	Üleöö- hoiused	Hoiused lepingulise tähtajaga kuni kaks aastat	Kuni kolme- kuulise etteteatamis- tähtajaga lõpetatavad hoiused	6					7	8	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11		
Bilansiline jääk												
2017	1 112,0	6 638,1	7 750,1	1 196,6	2 261,8	3 458,3	11 208,5	74,4	512,0	72,6	659,1	11 867,5
2018	1 163,3	7 114,7	8 278,1	1 124,9	2 299,0	3 423,9	11 702,0	74,3	524,0	71,5	669,8	12 371,8
2019	1 219,6	7 724,2	8 943,8	1 069,5	2 363,8	3 433,4	12 377,1	78,5	531,6	7,9	618,0	12 995,2
2019 II kv	1 189,0	7 415,4	8 604,4	1 111,1	2 338,5	3 449,6	12 054,0	74,5	523,9	37,6	636,0	12 690,0
III kv	1 204,1	7 605,6	8 809,6	1 110,0	2 354,8	3 464,7	12 274,4	74,5	546,3	19,1	640,0	12 914,4
IV kv	1 219,6	7 724,2	8 943,8	1 069,5	2 363,8	3 433,4	12 377,1	78,5	531,6	7,9	618,0	12 995,2
2020 I kv	1 261,8	8 075,3	9 337,1	1 077,9	2 361,4	3 439,4	12 776,4	109,9	533,5	58,4	701,9	13 478,3
2019 nov	1 216,9	7 715,8	8 932,6	1 081,4	2 359,5	3 440,9	12 373,5	73,4	530,6	26,0	630,0	13 003,5
dets	1 219,6	7 724,2	8 943,8	1 069,5	2 363,8	3 433,4	12 377,1	78,5	531,6	7,9	618,0	12 995,2
2020 jaan	1 228,3	7 743,6	8 971,9	1 062,9	2 362,3	3 425,2	12 397,1	75,8	548,3	24,1	648,2	13 045,2
veebr	1 236,2	7 826,7	9 062,8	1 065,0	2 359,7	3 424,8	12 487,6	84,9	551,3	25,9	662,1	13 149,7
märts	1 261,8	8 075,3	9 337,1	1 077,9	2 361,4	3 439,4	12 776,4	109,9	533,5	58,4	701,9	13 478,3
apr ⁽¹⁾	1 276,8	8 231,0	9 507,8	1 071,4	2 376,7	3 448,1	12 956,0	94,6	542,8	45,2	682,6	13 638,6
Tehingud												
2017	36,0	592,6	628,6	-109,5	34,5	-74,9	553,7	6,5	-10,8	-18,5	-22,7	530,9
2018	50,3	465,1	515,4	-74,0	45,2	-28,9	486,6	-0,9	12,3	-3,3	8,1	494,7
2019	56,3	603,1	659,4	-60,0	62,8	2,7	662,1	4,1	-1,8	-57,6	-55,3	606,8
2019 II kv	9,7	143,0	152,8	-4,4	20,3	15,9	168,6	0,4	3,2	-2,4	1,3	169,9
III kv	15,1	181,2	196,3	-4,6	14,8	10,2	206,5	-0,6	21,1	-18,1	2,5	209,0
IV kv	15,6	122,8	138,4	-38,0	8,1	-29,9	108,4	4,5	-16,0	-9,5	-21,1	87,4
2020 I kv	42,1	346,6	388,7	6,5	-2,5	4,0	392,7	31,1	2,0	48,6	81,6	474,4
2019 nov	7,4	40,3	47,7	-14,0	0,2	-13,8	33,9	-6,5	1,4	-1,4	-6,5	27,4
dets	2,8	12,9	15,7	-9,9	4,8	-5,1	10,7	5,5	-0,2	-18,1	-12,8	-2,1
2020 jaan	8,7	15,4	24,0	-8,3	-1,6	-9,9	14,1	-3,0	16,6	16,6	30,2	44,3
veebr	7,9	81,9	89,7	1,6	-2,6	-0,9	88,8	9,0	3,0	1,2	13,3	102,1
märts	25,6	249,3	274,9	13,2	1,7	14,9	289,8	25,0	-17,6	30,7	38,1	327,9
apr ⁽¹⁾	15,1	152,7	167,8	-7,7	15,3	7,5	175,3	-15,7	9,4	-13,0	-19,3	156,0
Kasvumäärad												
2017	3,3	9,8	8,8	-8,3	1,6	-2,1	5,2	9,5	-2,1	-21,1	-3,3	4,7
2018	4,5	7,0	6,6	-6,2	2,0	-0,8	4,3	-1,3	2,4	-4,7	1,2	4,2
2019	4,8	8,5	8,0	-5,3	2,7	0,1	5,7	5,4	-0,4	-86,7	-8,2	4,9
2019 II kv	4,7	7,7	7,2	-6,1	3,0	-0,1	5,0	1,1	1,1	-38,3	-2,8	4,6
III kv	4,7	8,5	7,9	-2,6	3,0	1,1	5,9	3,0	8,7	-65,4	1,1	5,7
IV kv	4,8	8,5	8,0	-5,3	2,7	0,1	5,7	5,4	-0,4	-86,7	-8,2	4,9
2020 I kv	7,0	10,9	10,4	-3,6	1,8	0,0	7,4	47,5	2,0	56,7	10,1	7,5
2019 nov	5,0	8,8	8,3	-4,7	2,7	0,3	5,9	-1,1	4,1	-47,4	-1,1	5,6
dets	4,8	8,5	8,0	-5,3	2,7	0,1	5,7	5,4	-0,4	-86,7	-8,2	4,9
2020 jaan	5,2	8,3	7,9	-5,7	2,4	-0,2	5,5	0,7	5,1	-53,0	-0,8	5,2
veebr	5,4	8,6	8,1	-5,6	2,0	-0,4	5,6	17,6	6,0	-47,6	2,5	5,5
märts	7,0	10,9	10,4	-3,6	1,8	0,0	7,4	47,5	2,0	56,7	10,1	7,5
apr ⁽¹⁾	8,0	12,5	11,9	-5,2	2,1	-0,3	8,4	27,8	3,1	22,0	6,7	8,3

Allikas: EKP.

¹ Andmed viitavad euroala muutuvale koosseisule.

5. Rahapakkumine ja laenumaht

5.2. Hoised M3s¹

(mld eurodes, aastased kasvumäärad; sesoonselt kohandatud; bilansiline jääk ja kasvumäärad perioodi lõpu seisuga; tehinguid perioodil)

	Mittefinantsettevõtted ²					Kodumajapidamised ³					Finantsettevõtted (v.a rahaloomeasutused, kindlustusseltsid ja pensionifondid) ²	Kindlustusseltsid ja pensionifondid	Muu valitsemis-sektor ⁴
	Kokku	Üleööhoiused	Lepingulise tähtajaga kuni kaks aastat	Kuni kolme kuulise ette-teatamis-tähtajaga lõpetatavad hoiused	Repo-tehingud	Kokku	Üleööhoiused	Lepingulise tähtajaga kuni kaks aastat	Kuni kolme kuulise ette-teatamis-tähtajaga lõpetatavad hoiused	Repo-tehingud			
Bilansiline jääk													
2017	2 240,3	1 797,4	285,0	149,1	8,8	6 317,6	3 702,8	562,1	2 051,9	0,8	991,1	206,6	415,3
2018	2 331,4	1 898,7	277,3	147,8	7,6	6 644,9	4 035,9	517,6	2 090,1	1,4	998,2	202,9	435,5
2019	2 476,2	2 062,7	256,9	150,1	6,5	7 040,7	4 395,5	492,5	2 151,8	0,9	1 036,9	214,4	467,8
2019 II kv	2 406,1	1 983,7	265,3	150,0	7,1	6 846,9	4 207,9	509,7	2 127,6	1,7	1 009,5	216,6	460,4
III kv	2 450,9	2 031,3	262,2	151,4	5,9	6 964,9	4 318,1	504,5	2 141,3	1,0	1 042,3	221,3	465,5
IV kv	2 476,2	2 062,7	256,9	150,1	6,5	7 040,7	4 395,5	492,5	2 151,8	0,9	1 036,9	214,4	467,8
2020 I kv	2 609,4	2 190,9	263,2	147,5	7,7	7 161,4	4 530,5	472,0	2 158,3	0,6	1 152,1	226,4	475,3
2019 nov	2 482,0	2 073,5	251,5	151,4	5,6	7 026,7	4 382,6	497,2	2 145,2	1,7	1 022,2	226,8	472,4
dets	2 476,2	2 062,7	256,9	150,1	6,5	7 040,7	4 395,5	492,5	2 151,8	0,9	1 036,9	214,4	467,8
2020 jaan	2 475,0	2 063,6	256,8	150,5	4,1	7 061,1	4 421,5	487,3	2 151,4	0,8	1 023,6	217,7	467,2
veebr	2 507,0	2 097,6	253,7	150,3	5,4	7 086,6	4 452,7	482,5	2 150,6	0,8	1 051,7	215,3	475,7
märts	2 609,4	2 190,9	263,2	147,5	7,7	7 161,4	4 530,5	472,0	2 158,3	0,6	1 152,1	226,4	475,3
apr ⁽¹⁾	2 714,4	2 277,0	284,5	146,6	6,3	7 242,0	4 596,7	467,1	2 177,3	0,8	1 121,0	230,3	466,0
Tehingud													
2017	180,7	182,4	-1,9	-0,8	0,9	254,7	304,7	-82,1	33,6	-1,5	54,9	7,2	26,7
2018	93,1	105,3	-9,7	-1,1	-1,4	326,5	324,8	-45,0	46,1	0,5	0,5	-3,9	19,1
2019	146,1	163,7	-18,8	1,8	-0,5	394,4	358,3	-25,7	62,3	-0,5	29,1	10,2	30,1
2019 II kv	29,7	30,7	-4,3	2,2	1,1	94,1	82,2	-5,1	16,7	0,3	31,6	4,0	-0,2
III kv	40,7	43,9	-2,9	1,0	-1,3	116,9	109,6	-6,0	13,9	-0,6	25,1	3,8	4,4
IV kv	28,8	34,6	-4,3	-2,2	0,7	76,7	76,9	-11,5	11,5	-0,2	-3,0	-6,9	1,8
2020 I kv	130,6	126,4	5,6	-2,5	1,2	119,5	134,2	-20,9	6,4	-0,3	112,4	11,7	7,4
2019 nov	7,4	19,3	-9,1	-0,5	-2,4	31,1	33,0	-3,6	1,7	0,0	-28,3	3,8	6,0
dets	-2,8	-8,8	6,3	-1,4	1,0	15,5	13,5	-4,2	7,1	-0,8	17,4	-12,1	-4,6
2020 jaan	-3,5	-0,7	-0,8	0,4	-2,4	19,5	25,5	-5,6	-0,4	0,0	-16,0	3,0	-0,7
veebr	31,3	33,6	-3,3	-0,2	1,3	25,2	30,9	-4,9	-0,8	0,0	27,5	-2,5	8,5
märts	102,7	93,5	9,7	-2,7	2,3	74,9	77,8	-10,4	7,7	-0,2	100,9	11,1	-0,4
apr ⁽¹⁾	103,5	85,1	20,8	-1,0	-1,4	80,2	65,9	-5,0	19,0	0,2	-33,6	3,7	-9,3
Kasvumäärad													
2017	8,6	11,2	-0,7	-0,5	11,5	4,2	9,0	-12,7	1,7	-65,1	5,8	3,6	6,9
2018	4,2	5,9	-3,5	-0,7	-16,5	5,2	8,8	-8,0	2,3	67,7	0,0	-1,9	4,6
2019	6,3	8,6	-6,8	1,2	-6,8	5,9	8,9	-5,0	3,0	-36,8	2,9	5,0	6,9
2019 II kv	5,8	7,6	-4,6	2,5	12,2	5,8	8,6	-4,9	3,1	72,0	-1,0	-1,3	7,6
III kv	6,4	8,0	-2,6	2,8	-11,8	6,3	9,3	-4,1	3,1	-10,1	3,6	4,3	6,6
IV kv	6,3	8,6	-6,8	1,2	-6,8	5,9	8,9	-5,0	3,0	-36,8	2,9	5,0	6,9
2020 I kv	9,7	12,1	-2,2	-1,0	24,8	6,0	9,8	-8,4	2,3	-56,7	16,9	5,9	2,9
2019 nov	7,0	9,8	-8,4	2,1	-24,6	6,3	9,4	-4,2	2,9	30,5	1,2	8,5	6,0
dets	6,3	8,6	-6,8	1,2	-6,8	5,9	8,9	-5,0	3,0	-36,8	2,9	5,0	6,9
2020 jaan	6,1	8,2	-5,3	1,2	-41,1	5,7	8,7	-6,0	2,7	-43,6	3,2	5,0	5,2
veebr	6,5	9,0	-7,6	1,2	-13,8	5,4	8,6	-6,8	2,3	-46,9	7,1	3,1	4,6
märts	9,7	12,1	-2,2	-1,0	24,8	6,0	9,8	-8,4	2,3	-56,7	16,9	5,9	2,9
apr ⁽¹⁾	13,7	16,1	5,5	-2,2	-11,6	6,7	10,6	-9,1	2,9	-48,2	12,3	8,1	1,3

Allikas: EKP.

¹ Andmed viitavad euroala muutuvale koosseisule.

² Vastavalt ESA 2010-le liigitati 2014. aasta detsembris mittefinantsettevõtete kontsernide valdusettevõtted mittefinantsettevõtete sektorist ümber finantsettevõtete sektorisse.

Need ettevõtted on hõlmatud rahaloomeasutuste bilansistatistikas koos muude finantsettevõtete kui rahaloomeasutused ning kindlustusseltsid ja pensionifondid.

³ Kaasa arvatud kodumajapidamisi teinud kasumitaotlusetu institutsioonid.

⁴ Tähebtab valitsemissektorit, v.a keskvalitsust.

5. Rahapakkumine ja laenumaht

5.3. Laenuid euroala residentidele¹

(mild eurodes, aastased kasvumäärad; sesoonselt kohandatud; bilansiline jääk ja kasvumäärad perioodi lõpu seisuga; tehinguid perioodil)

	Laenuid valitsemissektorile			Laenuid muudele euroala residentidele								Võla- väärtpaberid	Omandi- väärtpaberid ja investee- rimisfondide (v.a raha- turufondide) osakud
	Kokku	Laenuid	Võla- väärtpaberid	Kokku	Laenuid					Kindlustus- seltside ja pensionifondidele			
					Kokku	Mitte- finants- ette- võtetele ³	Kodumaja- pidamistele ⁴	Finantsette- võtetele (v.a rahaloome- asutused, kindlustusseltsid ja pensioni- fondid) ³	Kohandatud laenuid ²				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
Bilansiline jääk													
2017	4 617,2	1 032,3	3 571,0	13 114,0	10 870,5	11 165,8	4 323,4	5 600,3	838,0	108,7	1 440,4	803,2	
2018	4 676,7	1 006,2	3 659,0	13 415,9	11 122,4	11 482,8	4 402,3	5 742,1	851,2	126,8	1 517,9	775,6	
2019	4 652,6	984,5	3 656,3	13 865,6	11 452,2	11 838,5	4 472,5	5 930,9	896,1	152,6	1 560,5	852,9	
2019 II kv	4 640,2	1 000,7	3 627,9	13 640,4	11 290,6	11 667,0	4 462,4	5 825,8	870,3	132,1	1 546,6	803,2	
III kv	4 696,5	999,8	3 685,1	13 776,5	11 394,4	11 764,2	4 488,5	5 876,3	883,5	146,2	1 570,6	811,5	
IV kv	4 652,6	984,5	3 656,3	13 865,6	11 452,2	11 838,5	4 472,5	5 930,9	896,1	152,6	1 560,5	852,9	
2020 I kv	4 774,9	1 006,9	3 756,2	14 047,3	11 688,4	12 063,7	4 601,8	5 966,6	958,5	161,5	1 558,7	800,3	
2019 nov	4 639,2	1 000,9	3 626,5	13 854,2	11 439,1	11 808,0	4 492,2	5 912,9	888,2	145,8	1 570,8	844,3	
dets	4 652,6	984,5	3 656,3	13 865,6	11 452,2	11 838,5	4 472,5	5 930,9	896,1	152,6	1 560,5	852,9	
2020 jaan	4 670,2	994,2	3 664,2	13 912,8	11 511,9	11 874,9	4 483,9	5 961,1	913,4	153,5	1 547,1	853,8	
veebr	4 672,0	993,0	3 667,2	13 942,6	11 531,4	11 897,5	4 488,9	5 983,3	909,1	150,1	1 565,8	845,4	
märts	4 774,9	1 006,9	3 756,2	14 047,3	11 688,4	12 063,7	4 601,8	5 966,6	958,5	161,5	1 558,7	800,3	
apr ⁽¹⁾	4 962,6	1 015,5	3 935,3	14 124,7	11 728,0	12 103,8	4 671,0	5 960,8	939,4	156,8	1 610,8	785,9	
Tehingud													
2017	287,5	-43,7	330,6	363,2	274,2	316,4	84,9	173,2	19,7	-3,5	63,6	25,4	
2018	90,3	-28,4	118,7	374,8	307,3	382,1	123,6	166,3	-0,4	17,8	88,1	-20,6	
2019	-88,3	-23,5	-65,2	453,0	378,7	426,0	115,0	199,9	42,5	21,2	30,5	43,8	
2019 II kv	-49,5	-1,6	-48,2	123,8	105,6	126,5	51,7	38,8	16,6	-1,5	17,4	0,8	
III kv	-2,6	-0,9	-1,7	129,7	102,3	104,5	27,2	52,0	9,2	13,9	20,7	6,6	
IV kv	-5,2	-15,6	10,2	90,2	78,5	104,6	2,8	60,1	9,1	6,5	-7,8	19,5	
2020 I kv	133,8	21,8	112,0	229,5	247,9	240,3	135,6	41,8	61,6	8,8	15,4	-33,8	
2019 nov	-9,6	-0,9	-8,9	33,8	15,6	21,8	-4,0	18,6	-5,9	6,9	9,2	9,1	
dets	21,8	-17,1	38,9	22,6	25,9	47,5	-11,5	21,1	9,5	6,8	-8,4	5,0	
2020 jaan	-9,1	9,6	-18,7	44,8	57,9	35,3	10,5	30,5	15,9	0,8	-14,1	1,0	
veebr	6,7	-1,5	8,2	40,7	20,9	26,1	6,5	22,9	-5,0	-3,4	20,6	-0,9	
märts	136,2	13,8	122,5	144,0	169,1	178,9	118,6	-11,6	50,7	11,4	8,9	-34,0	
apr ⁽¹⁾	194,4	8,2	186,0	69,2	38,0	37,9	71,5	-5,4	-23,3	-4,7	47,5	-16,3	
Kasvumäärad													
2017	6,6	-4,1	10,2	2,8	2,6	2,9	2,0	3,2	2,4	-3,2	4,6	3,2	
2018	2,0	-2,8	3,4	2,9	2,8	3,4	2,9	3,0	-0,1	16,4	6,1	-2,6	
2019	-1,9	-2,3	-1,8	3,4	3,4	3,7	2,6	3,5	5,0	16,2	2,0	5,6	
2019 II kv	-0,2	-2,0	0,3	3,0	3,2	3,5	3,3	3,2	1,7	5,9	3,1	1,3	
III kv	-1,1	-0,5	-1,3	3,2	3,2	3,6	2,9	3,2	3,5	14,4	3,3	2,6	
IV kv	-1,9	-2,3	-1,8	3,4	3,4	3,7	2,6	3,5	5,0	16,2	2,0	5,6	
2020 I kv	1,6	0,4	1,9	4,2	4,8	5,0	4,9	3,3	11,2	20,7	3,0	-0,8	
2019 nov	-1,4	-0,3	-1,7	3,2	3,2	3,6	2,6	3,3	3,6	16,2	2,9	4,2	
dets	-1,9	-2,3	-1,8	3,4	3,4	3,7	2,6	3,5	5,0	16,2	2,0	5,6	
2020 jaan	-1,9	-1,3	-2,1	3,4	3,5	3,7	2,6	3,7	4,9	16,7	1,1	5,7	
veebr	-2,0	-1,0	-2,2	3,4	3,5	3,7	2,4	3,9	5,0	14,8	2,0	4,1	
märts	1,6	0,4	1,9	4,2	4,8	5,0	4,9	3,3	11,2	20,7	3,0	-0,8	
apr ⁽¹⁾	6,2	1,5	7,5	4,4	4,7	4,9	6,0	3,0	7,5	21,1	6,4	-3,6	

Allikas: EKP.

¹ Andmed viitavad euroala muutuvale koosseisule.

² Laenuid, mida on kohandatud müügi ja väärpaberistamisega, millega lõpetati nende kajastamine rahaloomeasutuste statistilises bilansis, ning rahaloomeasutuste pakutavate tingliku likviidsuse koondamise teenustest tulenevate positsioonidega.

³ Vastavalt ESA 2010-le liigitati 2014. aasta detsembris mittefinantsettevõtete kontsernide valdusettevõtted mittefinantsettevõtete sektorist ümber finantsettevõtete sektorisse. Need ettevõtted on hõlmatud rahaloomeasutuste bilansistatistikas koos muude finantsettevõtetega kui rahaloomeasutused ning kindlustusseltsid ja pensionifondid.

⁴ Kaasa arvatud kodumajapidamisi teenindavad kasumitaotluseta institutsioonid.

5. Rahapakkumine ja laenumaht

5.4. Rahaloomeasutuste laenu euroala mittefinantsettevõtetele ja kodumajapidamistele¹

(mld eurodes, aastased kasvumäärad; sesoonselt kohandatud; bilansiine jääk ja kasvumäärad perioodi lõpu seisuga; tehinguid perioodil)

	Mittefinantsettevõtted ²					Kodumajapidamised ³				
	Kokku		Kuni 1 aasta	1–5 aastat	Üle 5 aasta	Kokku		Tarbimis-laenu	Eluaseme-laenu	Muud laenu
		Kohandatud laenu ⁴					Kohandatud laenu ⁴			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Bilansiine jääk										
2017	4 323,4	4 358,7	986,2	821,2	2 516,1	5 600,3	5 867,4	654,8	4 216,4	729,0
2018	4 402,3	4 487,6	993,0	843,7	2 565,6	5 742,1	6 025,2	682,6	4 356,8	702,7
2019	4 472,5	4 575,5	970,7	877,0	2 624,8	5 930,9	6 224,3	719,8	4 524,2	686,9
2019 II kv	4 462,4	4 554,2	977,6	867,2	2 617,6	5 825,8	6 115,2	703,6	4 426,6	695,6
III kv	4 488,5	4 581,9	982,0	873,5	2 633,0	5 876,3	6 165,7	711,2	4 473,5	691,6
IV kv	4 472,5	4 575,5	970,7	877,0	2 624,8	5 930,9	6 224,3	719,8	4 524,2	686,9
2020 I kv	4 601,8	4 703,7	1 002,2	915,8	2 683,8	5 966,6	6 254,2	715,5	4 566,5	684,5
2019 nov	4 492,2	4 588,1	972,4	883,1	2 636,7	5 912,9	6 201,6	716,4	4 506,6	690,0
dets	4 472,5	4 575,5	970,7	877,0	2 624,8	5 930,9	6 224,3	719,8	4 524,2	686,9
2020 jaan	4 483,9	4 582,1	965,3	877,1	2 641,5	5 961,1	6 243,4	724,3	4 549,6	687,2
veebr	4 488,9	4 586,3	957,4	880,0	2 651,5	5 983,3	6 264,7	728,4	4 567,3	687,6
märts	4 601,8	4 703,7	1 002,2	915,8	2 683,8	5 966,6	6 254,2	715,5	4 566,5	684,5
apr ⁽¹⁾	4 671,0	4 775,4	986,5	962,7	2 721,8	5 960,8	6 247,0	701,4	4 573,6	685,8
Tehingud										
2017	84,9	134,8	0,6	39,1	45,2	173,2	165,6	45,0	134,0	-5,9
2018	123,6	175,7	18,6	32,7	72,3	166,3	188,6	41,3	134,3	-9,3
2019	115,0	144,7	-11,7	43,1	83,6	199,9	217,2	40,7	168,7	-9,4
2019 II kv	51,7	55,7	1,3	19,3	31,1	38,8	49,9	11,5	28,7	-1,4
III kv	27,2	34,0	3,6	6,3	17,3	52,0	54,9	8,4	46,5	-2,9
IV kv	2,8	21,7	-5,3	7,5	0,5	60,1	63,7	9,4	53,7	-2,9
2020 I kv	135,6	135,2	28,9	43,4	63,3	41,8	37,6	-2,9	45,9	-1,1
2019 nov	-4,0	2,9	-10,2	6,4	-0,2	18,6	20,2	3,8	13,5	1,2
dets	-11,5	2,0	2,0	-4,2	-9,4	21,1	23,2	3,3	19,6	-1,8
2020 jaan	10,5	6,3	-11,0	3,2	18,4	30,5	19,6	4,5	24,9	1,1
veebr	6,5	7,5	-8,0	4,2	10,3	22,9	22,3	4,5	17,5	0,9
märts	118,6	121,4	47,9	36,1	34,6	-11,6	-4,3	-11,9	3,5	-3,1
apr ⁽¹⁾	71,5	72,7	-15,6	46,6	40,4	-5,4	-6,2	-13,9	7,1	1,4
Kasvumäärad										
2017	2,0	3,2	0,1	5,0	1,8	3,2	2,9	7,3	3,3	-0,8
2018	2,9	4,1	1,9	4,0	2,9	3,0	3,2	6,4	3,2	-1,3
2019	2,6	3,2	-1,2	5,1	3,3	3,5	3,6	6,0	3,9	-1,3
2019 II kv	3,3	3,9	0,2	5,6	3,8	3,2	3,3	6,5	3,4	-1,2
III kv	2,9	3,6	-0,8	5,1	3,6	3,2	3,4	6,0	3,5	-1,6
IV kv	2,6	3,2	-1,2	5,1	3,3	3,5	3,6	6,0	3,9	-1,3
2020 I kv	4,9	5,5	2,9	9,1	4,3	3,3	3,4	3,8	4,0	-1,2
2019 nov	2,6	3,4	-1,0	4,7	3,3	3,3	3,5	5,8	3,7	-1,5
dets	2,6	3,2	-1,2	5,1	3,3	3,5	3,6	6,0	3,9	-1,3
2020 jaan	2,6	3,2	-1,3	5,1	3,3	3,7	3,7	6,0	4,1	-1,2
veebr	2,4	3,0	-2,1	5,0	3,2	3,9	3,7	6,2	4,3	-1,0
märts	4,9	5,5	2,9	9,1	4,3	3,3	3,4	3,8	4,0	-1,2
apr ⁽¹⁾	6,0	6,6	0,9	13,7	5,4	3,0	3,0	1,3	3,9	-0,9

Allikas: EKP.

¹ Andmed viitavad euroala muutuvale koosseisule.

² Vastavalt ESA 2010-le liigitati 2014. aasta detsembris mittefinantsettevõtete kontsernide valdusettevõtte mittefinantsettevõtete sektorist ümber finantsettevõtete sektorisse. Need ettevõtted on hõlmatud rahaloomeasutuste bilansistatistikas koos muude finantsettevõtete kui rahaloomeasutused ning kindlustusseltsid ja pensionifondid.

³ Kaasa arvatud kodumajapidamisi teenindavad kasumitaotluseta institutsioonid.

⁴ Laenuid, mida on kohandatud müügi ja väärtpaperistamisega, millega lõpetati nende kajastamine rahaloomeasutuste statistilises bilansis, ning rahaloomeasutuste pakutavate tingliku likviidsuse koondamise teenustest tulevate positsioonidega.

5. Rahapakkumine ja laenumaht

5.5. M3 muud vastaskirjed (v.a laenud) euroala residentide puhul¹

(mld eurodes ja aastased kasvumäärad; sesoonselt kohandatud; bilansiline jääk ja kasvumäärad perioodi lõpu seisuga; tehinguid perioodil)

	Rahaloomeasutuste kohustused						Rahaloomeasutuste varad				
	Keskvalitsuse varad ²	Pikemaajalised finantskohustused muude euroala residentide ees					Netovälisvarad	Muud			
		Kokku	Hoiused lepingulise tähtajaga üle kahe aasta	Üle kolme-kuulise ette-teatamisega lõpetatavad hoiused	Võlaväärt-paberid tähtajaga üle kahe aasta	Kapital ja reservid		Kokku			
								Repotehingud kesksete osalejatega ³	Pöörd-repotehingud kesksetele osalejatele ³		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
Bilansiline jääk											
2017	342,7	6 771,1	1 967,5	59,8	2 017,5	2 726,2	933,7	316,3	143,5	92,5	
2018	379,3	6 818,7	1 940,7	56,1	2 099,1	2 722,8	1 033,7	443,4	187,0	194,9	
2019	350,3	7 062,0	1 946,5	50,1	2 156,1	2 909,3	1 460,4	428,9	178,9	187,2	
2019 II kv	373,7	6 985,0	1 956,9	57,5	2 135,4	2 835,2	1 318,6	449,5	191,5	207,8	
III kv	388,0	7 101,1	1 948,1	57,2	2 162,2	2 933,6	1 484,9	445,6	184,2	198,1	
IV kv	350,3	7 062,0	1 946,5	50,1	2 156,1	2 909,3	1 460,4	428,9	178,9	187,2	
2020 I kv	413,3	7 036,8	1 935,1	47,2	2 121,9	2 932,6	1 571,7	534,5	183,7	196,2	
2019 nov	369,1	7 078,6	1 951,8	52,6	2 162,7	2 911,5	1 491,5	466,4	211,8	224,8	
dets	350,3	7 062,0	1 946,5	50,1	2 156,1	2 909,3	1 460,4	428,9	178,9	187,2	
2020 jaan	372,2	7 115,6	1 948,9	48,8	2 165,9	2 952,0	1 542,8	407,2	171,1	182,3	
veebr	417,2	7 130,6	1 942,5	48,2	2 162,5	2 977,5	1 613,6	469,2	177,9	191,2	
märts	413,3	7 036,8	1 935,1	47,2	2 121,9	2 932,6	1 571,7	534,5	183,7	196,2	
apr ⁽¹⁾	521,1	7 059,2	1 930,5	46,1	2 124,9	2 957,7	1 566,5	565,1	187,6	203,3	
Tehingud											
2017	39,0	-73,4	-83,5	-6,6	-71,1	87,8	-96,1	-58,2	-61,2	-28,5	
2018	40,5	51,2	-37,8	-4,9	16,0	77,9	89,0	32,3	16,2	23,6	
2019	-28,2	107,3	-5,3	-3,0	27,5	88,1	310,7	10,4	-2,7	-2,5	
2019 II kv	3,8	45,8	22,0	1,6	-0,6	22,7	99,9	45,3	-6,9	-4,5	
III kv	14,6	12,7	-14,6	-1,0	4,8	23,6	93,5	15,8	6,9	7,4	
IV kv	-37,5	4,7	-1,4	-3,3	-14,3	23,7	-0,4	-30,0	-5,3	-10,9	
2020 I kv	63,2	-50,3	-9,3	-2,9	-44,9	6,9	71,3	52,6	4,7	9,1	
2019 nov	-11,3	17,4	1,2	-0,6	1,7	15,1	-16,8	26,1	-9,7	-11,3	
dets	-18,9	-4,3	-5,6	-1,3	3,0	-0,5	-30,9	-38,8	-32,8	-37,7	
2020 jaan	22,1	-7,3	-2,7	-1,3	2,6	-5,9	42,6	-19,2	-7,8	-4,9	
veebr	45,0	0,5	-6,8	-0,6	-5,0	12,8	58,1	42,1	6,8	9,0	
märts	-3,9	-43,6	0,1	-1,0	-42,6	-0,1	-29,5	29,7	5,8	5,0	
apr ⁽¹⁾	107,9	-19,5	-5,4	-1,0	-2,1	-11,0	-62,4	43,2	4,0	7,0	
Kasvumäärad											
2017	12,6	-1,1	-4,0	-9,6	-3,4	3,4	-	-	-29,8	-23,5	
2018	11,8	0,8	-1,9	-8,1	0,8	2,9	-	-	8,1	7,7	
2019	-7,4	1,6	-0,3	-5,4	1,3	3,2	-	-	-1,5	-1,5	
2019 II kv	12,6	2,2	-0,4	-1,3	3,1	3,4	-	-	5,1	6,7	
III kv	-3,2	1,8	-0,3	-0,7	2,2	3,1	-	-	6,9	11,0	
IV kv	-7,4	1,6	-0,3	-5,4	1,3	3,2	-	-	-1,5	-1,5	
2020 I kv	12,0	0,2	-0,2	-10,6	-2,5	2,7	-	-	-0,3	0,4	
2019 nov	-4,4	1,8	0,2	-2,6	1,2	3,3	-	-	11,1	12,8	
dets	-7,4	1,6	-0,3	-5,4	1,3	3,2	-	-	-1,5	-1,5	
2020 jaan	-1,3	1,2	-0,1	-7,3	0,6	2,7	-	-	-11,5	-10,3	
veebr	4,3	0,9	-0,3	-8,5	-0,7	3,0	-	-	-7,6	-6,9	
märts	12,0	0,2	-0,2	-10,6	-2,5	2,7	-	-	-0,3	0,4	
apr ⁽¹⁾	42,3	0,0	-0,4	-12,9	-2,2	2,0	-	-	-6,6	-4,9	

Allikas: EKP.

¹ Andmed viitavad euroala muutuvale koosseisule.

² Hõlmab keskvalitsuse hoiuseid rahaloomeasutuste sektoris ja rahaloomeasutuste sektori emiteeritud väärt-pabereid.

³ Sesoonse mõjuga kohandamata.

6. Eelarve areng

6.1. Puudujääk/ülejäak

(protsendina SKPst; vood ühe aasta jooksul)

	Puudujääk (-) / ülejäak (+)					Memokirje: esmane puudujääk (-) / ülejäak (+)
	Kokku	Keskvalitsus	Liikmesriigi valitsus	Kohalik omavalitsus	Sotsiaalkindlustusfondid	
	1	2	3	4	5	6
2016	-1,5	-1,7	0,0	0,2	0,1	0,7
2017	-1,0	-1,4	0,1	0,2	0,1	1,0
2018	-0,5	-1,0	0,1	0,2	0,3	1,4
2019	-0,6	-1,0	0,1	0,0	0,2	1,0
2019 I kv	-0,6	1,2
II kv	-0,7	1,1
III kv	-0,8	0,9
IV kv	-0,6	1,0

Allikad: aastaandmed – EKP; kvartaliandmed – Eurostat.

6.2. Tulud ja kulud

(protsendina SKPst; vood ühe aasta jooksul)

	Tulud						Kulud						Kapitali- kulutused
	Kokku	Jooksvad tulud				Kapitali- tulud	Kokku	Jooksvad kulud				Kapitali- kulutused	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2016	46,2	45,7	12,6	13,0	15,3	0,5	47,7	44,1	10,0	5,3	2,1	22,7	3,6
2017	46,2	45,8	12,8	13,0	15,2	0,4	47,2	43,4	9,9	5,3	1,9	22,5	3,8
2018	46,5	46,0	13,0	13,0	15,2	0,5	47,0	43,3	9,9	5,3	1,8	22,3	3,7
2019	46,5	46,0	13,0	13,1	15,1	0,5	47,1	43,4	9,9	5,3	1,6	22,5	3,7
2019 I kv	46,5	46,0	12,9	13,1	15,2	0,5	47,0	43,3	9,9	5,3	1,8	22,4	3,7
II kv	46,5	46,0	12,9	13,1	15,1	0,5	47,2	43,4	9,9	5,3	1,8	22,4	3,7
III kv	46,4	45,9	12,9	13,1	15,1	0,5	47,2	43,5	9,9	5,3	1,7	22,5	3,8
IV kv	46,5	46,0	13,0	13,1	15,1	0,5	47,1	43,4	9,9	5,3	1,6	22,6	3,7

Allikad: aastaandmed – EKP; kvartaliandmed – Eurostat.

6.3. Valitsemissektori võla suhe SKPsse

(protsendina SKPst; bilansiiline jääk perioodi lõpus)

	Kokku ¹	Finantsinstrument			Võlausaldaja		Esialgne tähtaeg		Järelejäänud tähtaeg			Vääring		
		Sularaha ja hoiused	Lae- nud	Võla- väärt- paberid	Residendist võla- usaldajad	Mitte- resi- dendist võla- usaldajad	Kuni 1 aasta	Üle 1 aasta	Kuni 1 aasta	1–5 aastat	Üle 5 aasta	Euro või osaleva riigi vääring	Muud vääringud	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
2016	90,0	3,3	15,7	71,0	47,5	30,9	42,5	9,4	80,7	17,9	29,8	42,3	87,9	2,1
2017	87,8	3,2	14,6	70,0	48,3	32,2	39,5	8,6	79,1	16,4	29,0	42,3	86,0	1,8
2018	85,8	3,1	13,8	68,9	48,1	32,5	37,8	8,0	77,8	16,0	28,4	41,3	84,4	1,5
2019	84,1	3,0	13,1	68,0	45,5	30,7	38,6	7,7	76,4	15,7	28,0	40,4	82,8	1,3
2019 I kv	86,5	3,1	13,6	69,7
II kv	86,3	3,1	13,5	69,7
III kv	86,0	3,2	13,3	69,4
IV kv	84,2	3,0	13,1	68,1

Allikad: aastaandmed – EKP; kvartaliandmed – Eurostat.

¹ Mis puudutab valitsemissektori võla suhet SKPsse 2019. aastal ja 2019. aasta neljandas kvartalis, siis eksisteerib mõningane erinevus (0,1 protsendipunkti SKPst). See on seletatav SKP aastakasvu ja nelja kvartali libiseva keskmise kasvu summa vahega.

6. Eelarve areng

6.4. Valitsemissektori võla ja SKP suhte aastane muutus ja selle põhjused¹ (protsendina SKPst; vood ühe aasta jooksul)

	Võla ja SKP suhte muutus ²	Esmase puudujääk (-) / ülejääk (+)	Eelarvepositsiooniväline võlamuutus								Intressi ja majanduskasvu vahe	Memokirje: laenuvajadus
			Kokku	Tehingud peamiste finantsvaradega					Ümberhindamis- mõju ja muud mahu muutused	Muud		
				Kokku	Sularaha ja hoiused	Laenu	Võlaväärt- paberid	Aktsia- ja inves- teerimisfondide osakud				
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2016	-0,8	-0,7	0,2	0,3	0,3	-0,1	0,0	0,1	0,0	-0,1	-0,3	1,6
2017	-2,3	-1,0	-0,1	0,4	0,5	0,0	-0,2	0,1	-0,1	-0,4	-1,2	0,9
2018	-1,9	-1,4	0,4	0,5	0,4	-0,1	0,0	0,2	0,0	-0,1	-0,9	0,8
2019	-1,7	-1,0	0,1	0,2	0,0	0,0	0,1	0,2	-0,1	0,0	-0,9	0,9
2019 I kv	-1,3	-1,2	0,8	0,6	0,6	-0,2	0,0	0,2	0,1	0,1	-0,8	1,3
II kv	-1,0	-1,1	0,8	0,7	0,7	-0,1	0,0	0,2	0,1	0,0	-0,7	1,4
III kv	-1,2	-0,9	0,6	0,3	0,2	-0,1	0,0	0,2	-0,1	0,3	-0,9	1,4
IV kv	-1,7	-1,0	0,1	0,2	0,0	0,0	0,1	0,2	-0,2	0,0	-0,9	0,9

Allikad: aastaandmed – EKP; kvartaliandmed – Eurostat.

¹ Finantskriisiga seotud valitsemissektori laenu on konsolideeritud, v.a kvartaliandmed eelarvepositsioonivälise võlamuutuse kohta.

² Arvutatud valitsemissektori võla ja SKP suhte erinevusena vaatlusperioodi lõpus ja aasta varem.

6.5. Riigivõlakirjad¹

(võla teenindamine protsendina SKPst; vood võla teenindamise perioodil; keskmine nominaaltulustus aastas)

	Võla teenindamine eeloleva aasta jooksul ²					Keskmine järelejäänud tähtaeg aastates ³	Keskmine nominaaltulustus ⁴						
	Kokku	Põhisumma	Intress		Kokku		Bilansiline jääk				Tehingud		
			Tähtaeg kuni 3 kuud	Tähtaeg kuni 3 kuud			Ujuva intressimäär	Nullkupon- giga	Fikseeritud intressimäär	Tähtaeg kuni 1 aasta	Emiteeri- mine	Tagasi- ostmine	
													7
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
2017	12,9	11,2	4,2	1,7	0,4	7,1	2,4	1,1	-0,2	2,8	2,3	0,3	1,1
2018	12,6	11,1	3,7	1,5	0,4	7,3	2,3	1,1	-0,1	2,7	2,5	0,4	0,9
2019	12,2	10,9	3,7	1,4	0,4	7,5	2,1	1,3	-0,1	2,4	2,1	0,3	1,1
2019 I kv	12,4	10,9	3,7	1,5	0,4	7,4	2,3	1,1	0,0	2,6	2,5	0,5	1,0
II kv	12,5	11,1	3,6	1,5	0,4	7,4	2,3	1,3	0,0	2,6	2,3	0,5	0,9
III kv	12,7	11,3	3,8	1,5	0,4	7,4	2,2	1,3	-0,1	2,5	2,1	0,3	1,0
IV kv	12,2	10,9	3,7	1,4	0,4	7,5	2,1	1,3	-0,1	2,4	2,1	0,3	1,1
2019 nov	12,5	11,1	3,4	1,4	0,4	7,5	2,1	1,3	-0,1	2,4	2,0	0,3	1,2
dets	12,2	10,9	3,7	1,4	0,4	7,5	2,1	1,3	-0,1	2,4	2,1	0,3	1,1
2020 jaan	12,3	10,9	4,1	1,4	0,4	7,5	2,1	1,3	-0,1	2,4	1,9	0,2	1,1
veebr	12,0	10,7	4,1	1,3	0,3	7,6	2,1	1,2	-0,1	2,4	1,9	0,2	1,1
märts	12,3	11,0	4,1	1,3	0,3	7,5	2,0	1,2	-0,2	2,4	2,0	0,1	1,0
apr	12,8	11,5	4,3	1,3	0,3	7,6	2,0	1,2	-0,2	2,3	2,0	0,1	1,1

Allikas: EKP

¹ Nimiväärtuses, ei ole valitsemissektori siseselt konsolideeritud.

² V.a tulevased maksed võlaväärtpaberitelt, mis ei kuulu veel tasumisele, ning ennetähtaegsed tagasiostud.

³ Järelejäänud tähtaeg perioodi lõpus.

⁴ Bilansiline jääk perioodi lõpus; 12 kuu keskmine tehingute maht.

6. Eelarve areng

6.6. Eelarve areng euroala riikides

(protsendina SKPst; vood ühe aasta jooksul ja bilansiline jääk perioodi lõpus)

	Belgia 1	Saksamaa 2	Eesti 3	Iirimaa 4	Kreeka 5	Hispaania 6	Prantsusmaa ¹ 7	Itaalia 8	Küpros 9
Valitsemissektori eelarve puudujääk (-) / ülejääk (+)									
2016	-2,4	1,2	-0,5	-0,7	0,5	-4,3	-3,6	-2,4	0,3
2017	-0,7	1,2	-0,8	-0,3	0,7	-3,0	-2,9	-2,4	2,0
2018	-0,8	1,9	-0,6	0,1	1,0	-2,5	-2,3	-2,2	-3,7
2019	-1,9	1,4	-0,3	0,4	1,5	-2,8	-3,0	-1,6	1,7
2019 I kv	-1,1	1,8	-0,9	0,0	0,4	-2,5	-2,7	-2,2	-5,1
II kv	-1,6	1,7	-0,9	0,4	0,6	-2,8	-3,0	-2,2	-4,9
III kv	-1,8	1,5	-1,0	0,5	0,6	-2,7	-3,3	-2,0	2,2
IV kv	-1,9	1,4	-0,3	0,4	1,5	-2,8	-3,0	-1,6	1,7
Valitsemissektori võlg									
2016	104,9	69,2	10,2	73,8	178,5	99,2	98,0	134,8	103,4
2017	101,7	65,3	9,3	67,7	176,2	98,6	98,3	134,1	93,9
2018	99,8	61,9	8,4	63,5	181,2	97,6	98,1	134,8	100,6
2019	98,6	59,8	8,4	58,8	176,6	95,5	98,1	134,8	95,5
2019 I kv	103,1	61,7	7,8	65,3	182,0	98,6	99,6	136,4	103,1
II kv	102,3	61,1	9,1	63,9	179,5	98,6	99,6	137,8	107,0
III kv	102,1	61,1	9,0	62,5	178,1	97,5	100,4	137,1	97,8
IV kv	98,6	59,8	8,4	58,8	176,6	95,5	98,4	134,8	95,5
Valitsemissektori eelarve puudujääk (-) / ülejääk (+)									
2016	0,2	0,2	1,8	1,0	0,0	-1,5	-1,9	-1,9	-2,5
2017	-0,8	0,5	1,3	3,3	1,3	-0,8	-3,0	0,0	-1,0
2018	-0,8	0,6	3,1	1,9	1,4	0,2	-0,4	0,7	-1,0
2019	-0,2	0,3	2,2	0,5	1,7	0,7	0,2	0,5	-1,3
2019 I kv	-0,9	0,2	3,8	1,6	1,5	-0,1	-0,2	0,5	-1,0
II kv	-1,4	0,0	3,9	1,1	1,5	0,3	0,1	0,5	-1,0
III kv	-1,1	-0,3	3,0	0,5	1,3	0,3	-0,1	0,6	-1,1
IV kv	-0,2	0,3	2,2	0,5	1,7	0,7	0,2	0,5	-1,1
Valitsemissektori võlg									
2016	40,9	39,7	20,1	55,5	61,9	82,9	131,5	78,7	52,0
2017	39,3	39,1	22,3	50,3	56,9	78,3	126,1	74,1	51,3
2018	37,2	33,8	21,0	45,6	52,4	74,0	122,0	70,4	49,4
2019	36,9	36,3	22,1	43,1	48,6	70,4	117,7	66,1	48,0
2019 I kv	38,6	33,8	20,7	46,3	50,8	72,7	123,4	68,1	49,3
II kv	37,5	35,9	20,3	45,7	50,9	71,8	120,8	67,7	48,6
III kv	37,1	35,7	20,0	43,4	49,2	71,1	120,2	68,1	48,4
IV kv	36,9	36,3	22,1	43,1	48,6	70,4	117,7	66,1	48,0

Allikas: Eurostat.

¹ Mis puudutab valitsemissektori võla suhet SKPsse 2019. aastal ja 2019. aasta neljandas kvartalis, siis eksisteerib mõningane erinevus (0,1 protsendipunkti SKPst). See on seletatav SKP aastakasvu ja nelja kvartali libiseva keskmise kasvu summa vahega.

© Euroopa Keskpang, 2020

Postiaadress 60640 Frankfurt am Main, Germany
Telefon +49 691 3440
Koduleht www.ecb.europa.eu

Kõik õigused on kaitstud. Taasesitus õppe- ja mitteäriülistel eesmärkidel on lubatud, kui viidatakse algallikale.

Käesolev ülevaade on valminud EKP juhatuse vastutusel. Tõlked koostatakse ja avaldatakse liikmesriikide keskpankade poolt.

Käesolevas väljaandes sisalduvad statistilised andmed on esitatud seisuga 3. juuni 2020.

Erialaterminid ja lühendid on avaldatud [EKP sõnastikus](#) (ainult inglise keeles).

ISSN 2363-3476
ELi kataloogi nr QB-BP-20-004-ET-N